

Vak 76^A

137

TH

DE

Vak 76^A

137

THOMAS à KEMPIS.

VIER BOEKEN

OVER

DE NAVOLGING VAN CHRISTUS.

TWEEDE DRUK.

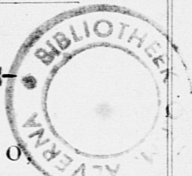
Kerkelijk goedgekeurd.

· VEN LOO ·

Wed. H. BONTAMPS.

1889.

Excudi et in lucem edi
permittitur.

RURÆMUNDÆ, 8 Decembris 1883.

P. J. H. RUSSEL, Can. et Prof.

ad hoc delegatus.

VOORBERICHT.

De Navolging van Christus is de kostbaarste parel der heele christelijke letterkunde. Geen boek, door menschenhand geschreven, heeft een grooteren roem verworven en vijf eeuwen lang behouden, geen boek is zooveel duizende en nogmaals duizende reizen herdrukt. Het is overgezet niet slechts in de talen en tongvallen van alle christenlanden, maar ook in 't Chineesch en Japanneesch, in 't Hebreeuwsch en Armenisch, enz. enz., in verzen zoowel als in proza.

Sedert 500 jaar wordt het over de geheele beschaafde wereld met

voortdurend stijgende belangstelling en liefde gelezen, herlezen en in vrome stilte overpeinsd. De grootste geleerden, zoowel in vroegere tijden als in onze dagen, Protestanten zoowel als Katholieken, hebben openlijk hulde gebracht aan dat heerlijk Werk.

„ *De Navolging van Christus*, ” zegt de beroemde Leibnitz. „ is een der voortreffelijkste werken, die ooit geschreven zijn. Gelukkig hij, die naar den inhoud daarvan leeft en zich niet vergenoegt met het alleen te bewonderen.”

Thomas Morus, de geleerde en vermaarde kanselier van Engeland, de verheerlijkte bloedgetuige van ons heilig Geloof, herhaalde dikwijls dat „ men met de *Navolging van Christus* goed gezorgd zou hebben voor de algemeene welvaart van Groot-Brittan-

je, indien de Engelschen het boek hadden willen lezen en zijn voorschriften opvolgen ”

„ Ik zocht een vriend, „ (zoo spreekt Sailer (*) in de hem eigen hartelijke taal) „ dien ik thuis steeds bij mij kon houden en ook op reis licht meenemen, zonder den voerlieden reden te geven om zich te beklagen over een te zwaren last. Ik zocht een vriend, die mij in alle gevallen de waarheid dorst zeggen, mij overal op den afgrond der eigenliefde en op het vonkje licht, dat over den afgrond schemert, dat is

(*) Johann Michaël Sailer (1751-1832) Bisschop van Regensburg, de „ Fénelon ” van Duitschland. Zijn vertaling, voorzien van eene doorwrochte voorrede en belangrijke aantekeningen, is de meest gezochte en heeft reeds een twintigtal uitgaven in verschillende formaten beleefd.

op mijzelven opmerkzaam maakte; een vriend, die den trage aanporde en den ijverige op het spoor hield, die den treurige opbeurde en den blijmoedige intoomde, den falende bestrafte en den afgematte verkwikte. Nu wist ik wel dat buiten God nergens zulk een alomtegenwoordigen vriend te vinden is. Maar juist daarom had ik een tweeden, zichtbaren vriend noodig, die mij den alomtegenwoordigen, onzichtbaren vriend herinnerde en tot Hem henendreef. En dezen getrouwen, zichtbaren vriend, die mij aan God herinnerde en tot God henendreef, vond ik in het boek der *Navolging van Christus.*”

Over deze nieuwe uitgave is slechts weinig te zeggen. Ze is bewerkt naar de beste reeds bestaande vertalingen, die alle, na vergelijking

met den grondtekst en eenige overzettingen in vreemde talen, het hunne in ruimer of minder mate hebben bijgedragen.

Ons (wegens omstandigheden mislukt) plan was ze een viertal jaren vroeger in 't licht te geven, ter gelegenheid namelijk van Thomas à Kempis' 500jariggeboortefeest, wanneer zelfs in 't Protestantsche Noorden eene (Katholieke) prachuitgave verscheen, zoo sierlijk eenvoudig als we zelden zagen.

Deze uitgave is in taal en spelling en vooral in uiterlijke inkleeding meer overeenkomstig met de tegenwoordige eischen der studeerende jeugd, voor wie ze inzonderheid bestemd is. Het bevallig voorkomen van het boekken zal 't menigeen tot vriend maken; wie toch ziet niet gaar-

ne zijn vriend netjes uitgedost, zoo-
wel als vrij van allen wuften opschik.

Hoogst verdienstelijk voor de Tho-
mas à Kempis-literatuur hebben zich
gemaakt tal van geleerde en ijverige
mannen, o. a. de zeereerwaarde hee-
ren O. A. Spitzen, Pastoor te Zwolle
en Victor Becker S. J., die door hun-
nen uitmuntenden arbeid *ons* natio-
naal eigendomsrecht van *de Navol-
ging* zoo krachtig gehandhaafd heb-
ben, en veel bijgedragen om den
roem van *onzen* Thomas à Kempis,
ook in het buitenland, te verbreiden.

Desalniettemin is 't onze bescheiden
meening dat het boekje zelf op verre
na niet zoo veel gelezen en zoo goed ge-
kend wordt als het verdient, en dat op
zijn schrijver eenigzins toepasselijk
is, wat de dichter getuigt van die an-
dere Katholieke glorie van Nederland:

„Zijn hooggevierden naam naar na-
men te vernoemen,
Die de Oudheid grootst en roem-
rijkst had,
Gebuur en vreemdling met zijn lof-
spraak doof te roemen, —
Ja, alle dagen hoort men dat!
Maar hem te *lezen*, hem te *kennen*,
hem te *smaken*,
Ziedaar wat schaarsch is in [deze]
eeuw”

Moge deze uitgave het hare bij-
dragen om 't gulden boeksken in
een ruimeren kring van lezers te
verspreiden! mogen velen daarin
troost, verkwikking en opbeuring
zoeken en vinden!

Gebed voor de lezing.

Spreek, o Heer! want uw dienaar hoort. Ik ben uw dienaar; geef mij verstand, opdat ik uwe getuigenissen kenne. Spreek Gij tot mij tot eenigen troost mijner ziel en ter verbetering van mijner geheelen wandel, U tot lof en roem en eeuwige eer.

(III Boek. II Hoofdstuk)

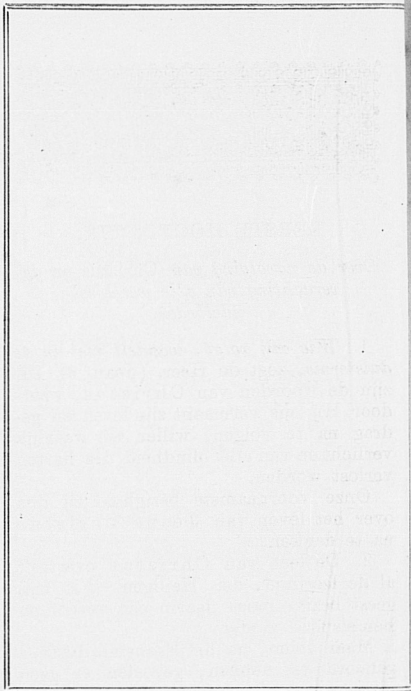
Gebed na de lezing.

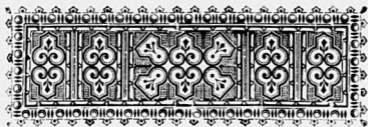
Neig mijn hart tot de woorden uws monds, Heere mijn God, Gij, eeuwige Waarheid! opdat ik niet sterfe en zonder vrucht blijve, als ik slechts uitwendig gewaarschuwed ben en niet inwendig ontvlamd; opdat het mij niet ten oordeel strekke het woord gehoord en niet gedaan, gekend en niet bemind, geloofd en niet onderhouden te hebben. Amen. (Ibidem.)

Gerste Boek.

NUTTIGE LESSEN VOOR HET
GEESTELIJK LEVEN.

EERSTE HOOFDSTUK.

*Over de navolging van Christus en de
verachting van alle werldsche
ijdelheden.*

1. *Wie mij volgt, wandelt niet in de
duisternis, zegt de Heer. (Joan. 8)* Dit
zijn de woorden van Christus, waar-
door Hij ons vermaant zijn leven en ge-
drag na te volgen, willen wij waarlijk
verlicht en van alle blindheid des harten
verlost worden.

Onze voornaamste bezigheid zij dus
over het leven van Jezus Christus
na te denken.

2. De leer van Christus overtreft
al de leeringen der Heiligen. Wie zijn
geest bezit, moet daarin een verborgen
hemelspijze vinden.

Maar velen, na het Evangelie dikwijls
gehoord te hebben, gevoelen er geen

groot verlangen naar, omdat zij den geest van Christus niet bezitten.

Wie dan de woorden van Christus ten volle wil verstaan en smaken, trachte zijn geheel leven Hem gelijkvormig te maken.

3. Wat baat het u diepzinnig over de Drieëenheid te twisten, zoo het u aan ootmoed ontbreekt, en gij dus der Drieëenheid mishaagt?

Waarlijk, verheven woorden maken den heilige en rechtvaardige niet; maar een deugdzzaam leven maakt behaaglijk aan God.

Ik wensch liever berouw te gevoelen, dan daarvan de beschrijving te kunnen geven.

Al wist gij den ganschen Bijbel van buiten met al de gezegden der wijsgeeren, wat zou u dit alles baten zonder de liefde en genade Gods.

IJdelheid der ijdelheden, alles is ijdelheid, (Eccl. 1) behalve God te beminnen en Hem alleen te dienen.

De hoogste wijsheid is deze: door de verachting der wereld naar het rijk des hemels te streven.

4. Het is dus ijdelheid vergankelijke rijkdommen te zoeken en daarop te vertrouwen.

Ook is het ijdelheid eergierig te zijn en zich tot een hoogen staat te verheffen.

Ijdelheid is het de lusten des vleeschens te volgen en datgene te verlangen, wat eens zwaar moet worden gestraft.

Het is ijdelheid een lang leven te wenschen en zich weinig om een goed leven te bekommeren.

Ijdelheid is het alleen te letten op het tegenwoordige leven en niet te voorzien wat er op volgen moet.

Het is ijdelheid zich te hechten aan hetgeen zoo haastig voorbijgaat, en zich niet derwaarts te spoeden, waar de vreugde eeuwig blijft.

5. Denk dikwijls aan deze spreuk : *het oog wordt niet verzadigd van zien, noch het oor van hooren.* (Eccl. 1.)

Tracht dan uw hart van de liefde tot het zichtbare af te trekken, om het te keeren tot het onzichtbare.

Want die hunne zinlijkheid opvolgen, bevlecken hun geweten en verliezen de genade Gods.

G E B E D.

Dierbare Heiland! eenige weg tot waarheid en tot leven! getrouwe leidman op het pad der deugd! aangenaam is mij uwe uitnoodiging. Ja ik wil U volgen en zal dus niet in het duistere dwaalen. Uwe leer zal mij een fakkel, uw voorbeeld een gids zijn. Geene wereldsche ijdelheid zal mijn hart meer boeien. Ik zal het daarboven trachten te verheffen, om het te vrijer aan den heilzamen invloed uwer voorschriften over te geven. Zegen dit mijn besluit en help het volbrengen.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Over de geringachting van zichzelf.

1. Ieder mensch is van nature begeerig naar kennis: maar wat baat de wetenschap zonder de vreeze Gods?

Beter voorwaar is een nederig landman die God dient, dan een hoogmoedig wijsgeer die, terwijl hij zichzelf vergeet, den loop der sterren naspoort.

Wie zichzelf recht kent, wordt gering in zijn eigen oogen en vindt geen vermaak in den lof der menschen.

Al wist ik alles wat er in de wereld is, en ik had de liefde niet; wat zou 't mij baten voor God, die mij oordeelen zal naar mijne daden?

2. Ontdoe u van een te grooten weetlust: want daarin wordt groote verstrooiing en bedrog gevonden.

Die veel weet wil gaarne verstandig schijnen en heeten. Er is zooveel, waarvan de kennis weinig of geen nut aan de ziel toebrengt!

En hij is wel zeer onverstandig die zich op iets anders toelegt, dan op hetgeen zijne zaligheid bevordert.

Vele woorden verzadigen de ziel niet; maar een goed leven verkwikt den geest, en een rein geweten geeft een groot vertrouwen op God.

3. Hoe meer en beter gij weet, hoe strenger gij er naar geoordeeld zult worden, zoo gij niet heiliger geleefd hebt.

Verhef u alzoo niet op eenige gave of wetenschap; maar vrees liever wegens de u geschonken kennis.

Meent gij veel te weten en vrij wel te verstaan; denk dat er nog veel meer is, dat gij niet weet.

Heb derhalve geen hoog gevoelen; maar erken liever uwe onwetendheid.

Waarom wilt gij u iemand voortrekken, daar er velen gevonden worden geleerder en in Gods wet ervarener dan gij!

Wilt gij iets nuttigs weten en leeren, leer onbekend te zijn en voor niets geacht te worden.

4. De hoogste wetenschap en de nuttigste les is, zichzelf wèl te kennen en niets te achten.

Van zichzelf niets te maken, en van anderen steeds wèl en gunstig te denken, is eene groote wijsheid en volmaaktheid.

Zoo gij iemand openlijk zaagt zondigen of zwaar misdoen, behoordet gij u daarom niet beter te achten: want gij weet niet, hoe lang gijzelf in het goede kunt staande blijven.

Wij allen zijn zwak; maar gij, houd niemand voor zwakker dan uzelf.

G E B E D.

Ja, mijn God! nederig van mijzelfen te gevoelen, houde ik voor plicht. Al mijn weten is eigenlijk een niet weten. En wat baat voor U ook de diepste kennis, zoo mijn wandel U mishaaft? Gij toch zult mij naar mijne daden oordeelen. Laat dan nimmer eenige zelfverheffing bij mij huisvesten: maar doe mij, van mijne zwakheid bewust, steeds in ootmoed voor U wandelen, mijne daden naar mijne kennis inrichten, en toegeeflijk omtrent anderen zijn.

DERDE HOOFDSTUK.

Over de leer der waarheid.

1. Gelukkig hij, dien de waarheid door zichzelfe onderwijst, niet door beelden noch voorbijvliegende woorden, maar zoo als zij is!

Onze meening en onze zinnen bedriegen ons vaak; zij zien niet verre.

Wat baat veel twistens over verbor- gen en duistere zaken, welke niet ge-

weten te hebben ons in het oordeel tot geen verwijt zal strekken?

't Is eene groote dwaasheid het nuttige en noodige te verzuimen, om zich te meer met het nuttelooze en schadelijke op te houden. Wij hebben oogen, en zien niet!

2. Wat vermoeien wij ons met spitsvondige wijsgeerige vraagstukken?

Hij, tot wien het eeuwige Woord spreekt, wordt uit eene menigte gevoelens ontward.

Alles is uit dit éene Woord, alles spreekt daarvan. Het is het beginsel, dat tot ons spreekt; zonder dat verstaat niemand iets wèl of oordeelt juist.

Hij, voor wien dit éene alles is, die alles tot dit éene terugbrengt, en alles in dit éene ziet, die kan standvastig van harte zijn en in God bestendige rust genieten.

O God! Gij, die de waarheid zelve zijt! maak mij éen met U door eeuwige liefde!

Het verveelt mij dikwijls veel te lezen en te hooren; in U is alles wat ik wil en wensch.

Dat alle leeraars zwijgen, dat alle schepselen voor uw aanschijn verstommen! spreek Gij alleen tot mij.

3. Hoe meer iemand ingetogen en eenvoudig van harte is, te meer en verhevener zaken zal hij zonder moeite verstaan: want van boven zal hij het licht des verstands ontvangen.

Eene zuivere, eenvoudige en standvastige ziel zal zich niet in veel arbeids verstrooien, omdat zij alles doet ter eere Gods en zich van alle zelfzucht tracht vrij te houden.

Wat hindert en bezwaart u meer dan de onbedwongen neigingen uws harten?

Een vroom en godvruchtig mensch beschikt eerst bij zichzelf alles, wat hij uitwendig moet doen.

Hij laat zich bij zijne daden niet ten welgevalie zijner bedorven neigingen wegsleepen; maar hij schikt die naar de inspraak van het gezond verstand.

Wie heeft een harder strijd dan hij, die tracht zichzelf te overwinnen?

En nochtans moest dit ons voornaamste werk zijn: onszelf te overwinnen, dagelijks in krachten over onszelf toe

te nemen en in het goede eenigzins te vorderen.

4. Alle volmaaktheid in dit leven gaat van eenige onvolmaaktheid vergezeld, en geen onzer beschouwingen is van alle duisterheid vrij.

Eene nederige zelfkennis is een zekerder weg tot God, dan de diepste nasporing eener wetenschap.

Daarom is niet de wetenschap, of elke eenvoudige kennis eener zaak te laken; zij is op zichzelf beschouwd goed en door God verordend; maar een goed geweten en een deugdzaame wandel zijn steeds daarboven te achten.

Omdat nu de meesten meer haken naar kennis dan naar een deugdzaam leven, daarom dwalen zij zoo dikwijls en brengen geene of weinige vruchten voort.

5. O, dat zij denzelfden ijver hadden om gebreken uit te roeien en deugden in te planten, als om twistvragen op te werpen! dan zou er niet zoo veel kwaads en aanstootelijks onder het volk, geene zoo groote losbandigheid in de kloosters zijn.

Waarlijk, wanneer de oordeelsdag komt, zal men ons niet vragen, wat wij gelezen, maar wat wij gedaan, niet of wij wèl gesproken, maar of wij godvruchtig geleefd hebben.

Zeg mij : waar zijn van al die heeren en meesters, die gij zoo wèl hebt gekend, toen zij nog leefden en door hunne wetenschap beroemd waren ?

Hunne plaatsen zijn nu door anderen bezet, en ik weet niet of dezen wel eens aan hen denken. Bij hun leven schenen zij iets te zijn; en nu zwijgt men van hen.

6. Hoe ras gaat de heerlijkheid der wereld voorbij! Mocht hun leven aan hunne kennis beantwoord hebben, dan zouden zij met vrucht gelezen en zich geoefend hebben.

Hoe velen gaan in de wereld niet verloren door hunne ijdele wetenschap, dewijl zij zich weinig bekommeren om den dienst van God!

En omdat zij liever groot dan nederig willen zijn, daarom worden zij verijdeld in hunne overleggingen.

Waarlijk groot is hij, die eene groote liefde bezit.

Waarlijk groot is hij, die klein is bij zichzelf en den hoogsten trap van eer als niets acht.

Waarlijk wijs is hij, die al het aardse acht *als vuiligheid, om Christus te winnen.* (Philipp. 3.)

En hij is waarlijk wèl geleerd, die Gods wil doet en zijn eigen wil verzaakt.

G E B E D.

Eeuwige Waarheid! aanbiddeijk Woord! waardoor alles het aanzijn heeft: maar al te zeer gevoel ik behoefte aan eene hooge verlichting. Zonder uwe inspraak baten mij de verhevenste lessen niet, is alles bij mij duister. Spreek Gij dan tot mij en houd mij met uwe leering bezig. Zoo zal een hemelsch licht mij op alle mijne wegen bestralen, mij ware grootheid en wijsheid leeren, en de edelste deugden zullen daarvan te wachten zijn.

VIERDE HOOFDSTUK.

Over een voorzichtig gedrag.

1. Men mag niet alle woord noch alle ingeving gelooven; maar men moet eene zaak voorzichtig en bedaard volgens God overwegen.

Helaas! dikwijls gelooft en zegt men van een ander eer het kwade dan het goede; zoo zwak zijn wij!

Maar volmaakte menschen gelooven niet licht elk verhaal: want zij weten dat de menschelijke zwakheid ten kwade overhelt en licht in woorden zondigt.

2. Het is een groote wijsheid niet overijld te werk te gaan en niet hardnekkig zijn eigen hoofd te volgen.

Hiertoe behoort ook, dat men niet al de gezegden der menschen geloof geeft, en hetgeen men hoort of gelooft, niet aanstonds aan het oor van anderen overbrengt.

Pleeg raad met een verstandig en nauwgezet man, en zoek liever door eenen betere onderricht te worden, dan uw eigen hoofd te volgen.

Een deugdzaam leven maakt den mensch wijs voor God en in vele opzichten ervaren.

Hoe nederiger iemand bij zichzelf is, en hoe meer onderworpen aan God, hoe verstandiger en rustiger hij in alles zal zijn.

G E B E D.

Voorzichtig te zijn bij al mijne daden, is voor mij, o God! een gewichtige plicht. Hoe dikwijls moest ik de nadeelige gevolgen van een onbezonnen gedrag ondervinden! Doe mij dan in alles voorzichtig te werk gaan. Regel mijne keus in het verkiezen eens vriends; wien ik al mijn vertrouwen schenken mag. Verstandig zij hij om mij raad te geven, deugdzaam om mij voor te lichten. Dat ik hem in eere houde, zijnen raad opvolge en daardoor mijn geluk bevordere.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Over het lezen der Heilige Schrift.

1. Waarheid, geen welsprekendheid moet men in de Heilige Schriften zoeken.

Men moet de geheele Heilige Schrift lezen met denzelfden geest, in welken zij gesteld is.

Wij moeten in de Heilige Schrift meer trachten naar geestelijk voordeel dan sierlijkheid van taal.

Wij moeten even gaarne godvruchtige en eenvoudige boeken lezen als verhevene en diepzinnige.

Houd u niet op bij het gezag van den schrijver, of hij van kleine of groote geleerdheid zij; maar liefde tot de zuivere waarheid zette u tot lezen aan.

Vraag niet wie dit gezegd hebbe; maar let op hetgeen gezegd wordt.

2. De menschen gaan voorbij; maar des Heeren waarheid blijft eeuwig.

Zonder aanzien van personen spreekt God tot ons op velerlei wijze.

Bij het lezen der Schriften hindert ons dikwijls onze nieuwsgierigheid, daar wij

bevatten en beredeneeren willen wat wij eenvoudig moesten voorbijgaan.

Wilt gij er voordeel uit trekken, lees nederig, eenvoudig en geloovig, en beoog nooit den naam van geleerde.

Ondervraag gaarne, en hoor stilzwijgend de woorden der Heiligen; en dat de spreuken der Ouden u niet mishagen: niet te vergeefs toch worden zij bijgebracht.

G E B E D.

Dierbaar, o God! is mij uw woord. Het is mij het kostbaarste geschenk dat ik van uwe hand ontvang, eene rijke bron van troost, eene fakkel op de paden mijns levens. Laat geen onverschillicheid mij deze gunst onwaardig maken; vervul mij met eerbied voor uw woord. Verlicht mijn verstand zoo dikwerf ik het leze; schenk mij den geest van nederigheid en godsvrucht, en laat den invloed van uw woord blijkbaar zijn uit mijn gedrag.

ZESDE HOOFDSTUK.

Over de ongeregelde hartstochten.

1. Zoodra een mensch iets ongeregeld begeert, wordt hij aanstonds bij zichzelf onrustig.

De hoogmoedige en gierige rusten nooit, maar de arme en nederige van geest hebben overvloed van vrede.

De mensch die zichzelf nog niet volmaakt is afgestorven, wordt ras bekoord en door de kleinste, ja nietigste zaken overwonnen.

De zwakke naar den geest en die nog eenigermate vleeschelijk is en tot het zinnelijke overhelt, kan zich moeilijk van de aardse begeerlijkheden geheel losmaken.

Daarom heeft hij dikwijls droefheid, als hij zich daaraan onttrekt; ook wordt hij licht toornig, als iemand hem tegenstreeft.

2. En heeft hij verkregen wat hij begeert; terstond wordt hij bezwaard door het verwijt van zijn geweten, omdat hij zijner drift opgevolgd is; want dit brengt

niets toe tot de bevrediging die hij zocht.

Door de driften alzoo te wederstaan wordt de ware vrede des harten gevonden, niet door ze in te volgen.

Er is dus geen vrede in het hart van den vleeschelijken mensch, noch in den gene die aan het uiterlijke is overgegeven, maar bij den ijverige en geestelijk gezinde.

G E B E D.

Hoe belangrijk, o God! moet mij deze herinnering zijn! Geen rust voor mij, geen ware vrede, zoo lang de driften in mij woelen en ik harer heerschappij onderworpen ben. Meer dan ooit zie ik de verplichting in om die te wederstreven en mijzelven af te sterven, wil ik deugdzaam worden en zachte kalmte genieten. Dit zal van heden af mijn ernstig voornemen zijn; zegen het, o mijn God! Ondersteun mij in den strijd; stil de stormen mijner driften; dat zij de inspraak mijner rede gehoor geven.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Vlucht de ijdele hoop en den hoogmoed.

1. IJdel is hij, die zijne hoop op menschen of schepselen stelt.

Schaam u niet, uit liefde voor Jezus Christus, anderen te dienen en in deze wereld arm te schijnen.

Sta niet op uzelf, maar vestig uwe hoop op God.

Doe wat in u is, en God zal uwen goeden wil ondersteunen.

2. Vertrouw niet op uwe wetenschap, noch op de doorslepenheid van eenig sterveling, maar liever op de genade van God, die de nederigen helpt en de vermetelen vernedert.

Roem niet op de rijkdommen, zoo gij ze bezit, noch op uwe vrienden, omdat zij vermogend zijn; maar op God, die alles geeft en zichzelf boven alles wenscht te schenken.

Verhef u niet op de grootte of schoonheid des lichaams: want de geringste ongesteldheid kan die verminken of misvormen.

Heb geen zelfbehagen wegens uwe kwaamheid of verstand, opdat gij niet mishaaft aan God, wien alles toebehoort wat gij van nature goeds bezit.

3. Acht u niet beter dan een ander, opdat gij niet slechter bevonden wordt voor God, die weet wat in den mensch is.

Verhef u niet op goede werken; want de oordeelen Gods zijn anders dan die der menschen. Hem mishaaft dikwijls wat den menschen behaaft.

Hebt gij iets goeds, denk van anderen beter, om den ootmoed te bewaren.

Het schaadt niet als gij u beneden allen stelt; maar zeer veel schaadt het, zoo gij u boven eenen eenigen stelt.

Bij den nederige is duurzame vrede, maar in het hart des hoogmoedigen dikwijls ijverzucht en toorn.

G E B E D.

Ja, op U alleen, o God! moeten wij in alle gevallen ons vertrouwen stellen. Alle schepsel is zwak, onstandvastig, der verandering onderhevig; en wij gevoelen te zeer onze eigene onmacht, dan dat wij ons op onszelfen zouden kunnen

verlaten. Boezem ons dan steeds een onwankelbaar vertrouwen op U in; laat dit dat der menschen vervangen, en alle ijdel zelfvertrouwen verbannen. Van alles wat wij goeds bezitten, zij niet aan ons, maar U alleen de eer, U dank in eeuwigheid!

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Over eene te groote gemeenzaamheid.

1. *Leg uw hart niet voor iedereen bloot; maar spreek over uwe zaken met den wijze en godvruchtige.*

Wees zelden met jongelieden en vreemdelingen.

Vlei de rijken niet en verschijn niet gaarne voor de grooten.

Voeg u bij de nederigen en eenvoudigen, bij de godvruchtigen en vromen, en spreek over hetgeen stichtelijk is.

Wees met geene vrouw gemeenzaam; maar beveel alle goede vrouwen in het algemeen aan God.

Wensch met God alleen en zijne En-

gelen gemeenzaam om te gaan; ontwijk de aandacht der menschen.

2. Liefde moet men voor allen hebben; maar gemeenzaamheid doet geen nut.

Somtijds gebeurt het dat een onbekend persoon door zijn goeden naam schittert, wiens tegenwoordigheid nochtans de oogen der aanschouwers benevelt.

Wij denken somtijds anderen te behagen door onzen omgang, en wij beginnen eer te mishagen door de verkeerdheid van zeden, in ons opgemerkt.

G E B E D.

Hoe dikwerf, o God! had ik reden om mij over eene te groote vertrouwelijheid te beklagen! Hoe dikwerf opende ik mijn hart aan menschen en beschouwde hen als mijne vrienden, die op mijnen ondergang loerden! Ach! laat mij niet langer de gevolgen mijner lichtzinnigheid betreuren. Leer mij in alles omzichtig zijn, niet elk vertrouwen, en den omgang van godsdienstige en deugdzaame lieden zoeken. Gij vooral wees mijn vriend, mijn raad, mijn troost, mijn hoogste goed, mijn al!

NEGENDE HOOFDSTUK.

Over de gehoorzaamheid en onderwerping.

1. Het is een zeer groot iets onder gehoorzaamheid te staan, onder een overste te leven en niet zijn eigen meester te zijn.

Het is veel veiliger onderhoorige dan overste te zijn.

Velen zijn onder gehoorzaamheid meer uit dwang dan uit liefde; ook hebben zij moeilijkheid en morren licht.

Zij zullen de vrijheid des geestes niet verkrijgen, voor zij zich om Gods wille van ganscher harte onderwerpen.

Loop ginds en herwaarts, gij zult geen rust vinden, tenzij in een nederige onderwerping aan het bestuur van uw overste.

De verbeelding dat het hun door verandering van plaats beter zou gaan, heeft velen bedrogen.

2. Het is waar dat elk gaarne naar zijn eigen gevoelen handelt en dengenen meer genegen is, die van zijn gevoelen zijn.

Maar zal God in ons wonen, dan moeten wij ook somtijds om vredeswille ons gevoelen opgeven.

Wie is zoo wijs dat hij alles volkomen weet ?

Vertrouw dan niet te veel op uw eigen gevoelen; maar wil ook gaarne het gevoelen van anderen hooren.

Is uw gevoelen goed, en geeft gij het echter om Godswille op, om dat van een ander te volgen, gij zult daardoor te meer voortgang maken.

3. Want ik heb meermalen hooren zeggen, dat het veiliger is raad te hooren en aan te nemen dan te geven.

Het kan zijn dat het gevoelen van ieder goed is; maar naar anderen niet te willen luisteren, als de rede of de zaak het vordert, is een teeken van hoogmoed en halstarrigheid.

G E B E D.

Ook ik, o God! moet gehoorzaam en aan anderen onderworpen zijn. Als mensch, als burger, vooral als Christen, gevoel ik het billijke van dezen plicht. Geene samenleving zonder orde, geen orde zonder onderwerping. Laat mij steeds dit bewustzijn behouden en daarmee overeenkomstig handelen. Het voorbeeld van uw

Zoon zij mij daartoe eene krachtige aansporing. De knecht is niet meer dan zijn heer, de leerling niet beter dan de meester.

TIENDE HOOFDSTUK.

Over het vermijden van nuttelooze gesprekken.

1. Mijd, zoo veel gij kunt, het gewoel der menschen : want het behandelen van wereldsche zaken hindert grootelijks, al geschiedt het met een zuiver oogmerk.

Wij worden zoo ras door de ijdelheid besmet en gevangen!

Ik wenschte dat ik meer gezwegen en niet onder de menschen verkeerdd hadde.

Maar waarom spreken wij en onderhouden wij elkander zoo gaarne, daar wij zoo zelden zonder kwetsing des gewetens tot het stilzwijgen wederkeeren?

Daarom spreken wij zoo gaarne, omdat wij door onderlinge gesprekken troost bij elkander zoeken, en 't door velerlei

gedachten bezwaarde hart wenschen op te beuren.

Ook spreken en denken wij zeer gaarne over hetgeen wij zeer beminnen of begeren, of over hetgeen ons tegenstaat.

2. Maar helaas! dikwijls zonder nut en te vergeefs: want die uitwendige troost doet niet weinig hinder aan den inwendigen en goddelijken troost.

Daarom waak en bid, opdat de tijd niet ledig voorbij ga.

Staat het vrij en komt het te pas te spreken, spreek over iets stichtelijks.

Een kwade gewoonte en veronachtzaming van onzen voortgang zijn veelal oorzaak, dat wij geen wacht houden over onzen mond.

Echter bevordert niet weinig onzen geestelijken voortgang een godvruchtig gesprek over geestelijke onderwerpen, vooral wanneer zich daartoe in God verenigen personen, die ééns van hart en ziel zijn.

G E B E D.

Ook ik, o God! wenschte dikwijls wat minder onder de menschen geweest

te zijn, wat minder gesproken te hebben. Te vaak moest ik van mijnen omgang heillooze gevolgen ontwaren. Te vaak ging ik mij in gesprekken te buiten, en zondigde tegen U of tegen mijnen broeder. Dat geen ijdel geklap mij langer vermake. Dat ik leere mijne tong bedwingen; de lof van U, de stichting van mijzelven en mijne broeders, zij het eenigste doel bij mijne gesprekken.

ELFDE HOOFDSTUK.

Oer de middelen tot vrede, en den ijver tot voortgang.

1. Veel rust en vrede konden wij hebben, wilden wij ons niet bemoeien met de woorden en daden van anderen welke ons niet aangaan.

Hoe kan hij lang in vrede blijven, die zich met eens anders zaken bemoeit, die steeds buiten zichzelve gelegenheden tot bekommring zoekt, en weinig of zelden tot zichzelve terugkeert?

Gelukzalig de eenvoudigen: want zij zullen overvloedigen vrede hebben.

2. Waarom zijn sommige Heiligen tot

zulk eene volnaaktheid en hooge bespiegeling gestegen?

Omdat zij getracht hebben alle aard-
sche begeerlijkheden af te sterven. Daar-
om konden zij met geheel hun hart Gode
aanhangen, en zich vrij met zichzelf
ophouden.

Wij houden ons te zeer met onze ei-
gene driften op, en ontrusten ons te
veel over hetgene voorbijsnelt.

Zelden ook overwinnen wij een eenig
gebrek geheel, en wij worden niet tot
dagelijkschen voortgang aangevuurd :
daarom blijven wij koud en lauw.

3. Waren wij onszelven volkomen af-
gestorven en van binnen niet in ver-
warring, dan konden wij ook het god-
delijke smaken en iets van de hemelsche
bespiegeling ondervinden.

Het grootste, ja eenige beletsel is, dat
wij niet vrij zijn van driften en begeer-
lijkheden, en dat wij niet trachten den
volmaakten weg der Heiligen in te slaan.

Als ons ook de geringste tegenstand
ontnoet, zijn wij aanstonds terneer-
geslagen en wenden wij ons tot den troost
der menschen.

4. Deden wij ons best om als dappere mannen in den strijd te staan, voorwaar wij zouden des Heeren hulp van den hemel over ons zien neerkomen.

Hij toch is bereid die strijden en op zijne genade hopen te helpen. Hij geeft ons gelegenheid tot strijden, opdat wij overwinnen.

Stellen wij onzen voortgang in 't goede alleen in uiterlijke oefeningen, onze godsvrucht zal dra een einde nemen.

Laat ons de bijl aan den wortel leggen en onze ongeregelde driften uitroeien, opdat wij een rustig gemoed mogen bezitten.

5. Mochten wij elk jaar éene ondeugd uitroeien, wij zouden spoedig volmaakte mannen zijn.

Maar nu ontwaren wij dikwijls het tegendeel en bevinden dat wij in het begin onzer bekeering beter en zuiverder waren, dan wij nu, na vele jaren zijn.

Dagelijks moesten onze ijver en voortgang toenemen, en nu schijnt het al veel, als iemand van zijn eersten ijver een gedeelte kan behouden.

Deden wij ons in den beginne slechts

een weinig gewelds, wij zouden daarna alles met gemak en vreugde kunnen doen.

6. Zwaar valt het eene gewoonte af te leggen; maar het is nog zwaarder tegen zijn eigen wil te handelen.

Zoo gij nu het kleine en lichte niet overwint, hoe zult gij het zwaardere te boven komen?

Wedersta in den beginne uwe neiging en ont doe u van eene slechte gewoonte, opdat zij u niet allengskens in grootere zwaarigheid brenge.

O, zoo gij beseftet, welke rust gij u zelve en welk genoegen gij anderen veroorzaakt door u wèl te gedragen! ik geloof dat gij voor uw geestelijken voortgang meer bezorgd zoudt zijn.

G E B E D.

Welke tevredenheid, o God! welke zielskahnte zoude ik smaken, bijaldien ik mij met anderen wat minder bemoeide, en met mijn eigen hart en zijn verzedelijking wat meer ophield! De heilrijkste gevolgen daarvan zouden zich in mijnen wandel vertoonen, en ik een

hoogen trap van volmaaktheid bestijgen. Doe mij den eenigen weg daartoe inslaan. Leer mij de noodige middelen bezigen, mijzelven overwinnen en volkomen meester blijven.

TWAALFDE HOOFDSTUK.

Over het nut der tegenspoeden.

1. Het is ons goed dat wij somtijds eenige moeielijkheden en tegenspoeden hebben.

Dikwijls roepen zij den mensch in zijn binnenste terug, in zooverre hij gevoelt dat hij in ballingschap is en zijne hoop op niets ter wereld stellen moet.

Het is goed dat wij somtijds tegenspraak ontmoeten, en dat men kwaad en ongunstig van ons denkt, zelfs als wij wèl doen en het wèl meenen; dit bevordert dikwijls den ootmoed en bevaart ons voor ijdele roemzucht.

Want dan, als wij van buiten door de menschen veracht of niet wèl beoordeeld worden, zoeken wij beter God, als onzen inwendigen getuige.

2. Daarom moest de mensch zich zoo geheel in God vestigen, dat hij niet noodig had veel menschelijken troost te zoeken.

Wordt een welgezind mensch bedrukt, bekoord of door kwade gedachten gekweld, dan gevoelt hij dat hij God het meest noodig heeft, zonder wien hij ziet dat hij niets goeds vermag.

Dan ook treurt hij, en zucht en bidt, over de rampen die hij lijdt.

Dan verdriet het hem langer te leven, en wenscht hij dat de dood kome, opdat hij moge ontbonden worden en met Christus zijn.

Dan ook ontwaart hij recht dat er op de wereld noch volkomen veiligheid, noch volle vrede kan bestaan.

G E B E D.

Hoeveel mijne zinlijkheid daartegen hebbe, ik zie, o God! meer dan ooit dat tegenspoeden mij nuttig zijn en mijn heil bevorderen. Zij zijn de middelen, door U aangewend, om mij godsdienst en deugd beminnelijk, en voor hunnen

troost vatbaar te maken. Laat dan nimmer toe, dat ik mij tegen uwe wijze oogmerken verzette of onder den last bezwijkte, dien Gij op mijne schouders legt. Alles zij mij lief en welkom van uwe hand, in alles worde uwe goedheid geprezen!

DE RTIENDE HOOFDSTUK.

Over het weerstaan der bekoringen.

1. Zoolang wij in de wereld leven, kunnen wij niet zonder kwelling en bekorring zijn.

Daarom staat er bij Job: *'s menschen leven op aarde is een strijd.* (Job 7)

Daarom moest ieder bij zijne bekoringen op zijne hoede zijn, waken en bidden, opdat de duivel geene gelegenheid vinde tot verleiding: want die slaapt nooit, maar gaat rond, zoekende wien hij kan verslinden. (1 Petr. 5)

Niemand is zoo volmaakt en heilig, dat hij niet somtijds bekoringen heeft; zelfs kunnen wij die niet geheel ontberen.

2. Hoe lastig en moeilijk de bekoringen ook vallen, zij zijn dikwijls den

mensch zeer nuttig, omdat hij daardoor vernederd, gereinigd en onderwezen wordt.

Alle Heiligen zijn vele verdrukkingen en bekoringen doorgegaan, en aldus volmaakt geworden.

Maar zij die de bekoringen niet konden doorstaan, zijn bezweken en verworpen geworden.

Geen stand is er zoo heilig, geen plaats-zoo verborgen, waar geen bekoringen of wederwaardigheden zijn.

3. Zoolang de mensch leeft is hij niet geheel veilig tegen de bekoring: want de bron der bekoring is in ons zelve, daar wij met begeerlijkheden geboren worden.

Wijkt de eene bekoring of moeilijkheid de andere is daar; en altoos zullen wij iets moeten lijden, daar wij het goed van ons eerste geluk verloren hebben.

Velen trachten de bekoringen te ontvluchten en vallen daarin te dieper.

Door de vlucht alleen kunnen wij niet overwinnen, maar door geduld en waren ootmoed worden wij sterker dan al onze vijanden.

4. Wie slechts van buiten ontwijkt en niet den wortel uitrukt, zal weinig vor-

deren; ja te eer zullen de bekoringen tot hem wederkeeren, en zal hij zich te erger bevinden.

Allengskens en door geduld en lankmoedigheid zult gij ze met Gods hulp beter overwinnen, dan door een hardnekkig en lastig tegenstreven.

Neem dikwijls raad bij de bekoring, en wil den bekoorde niet hard behandelen; maar bied hem troost, zooals gij wenschen zoudt dat men u deed.

5. Onbestendigheid van geest en gering vertrouwen op God zijn de bron van alle kwade bekoringen.

Want gelijk een schip zonder stuurman door de baren heen en weer geslingerd wordt; zoo wordt een kleinmoedig mensch die van zijn voornemens afwijkt, op velerlei wijze bekoord.

Het vuur beproeft het ijzer, de bekoring den rechtvaardigen mensch.

Dikwijls weten wij niet wat wij kunnen; maar de bekoring toont wat wij zijn.

6. Nochtans moet men waken, vooral bij den aanvang eener bekoring: want lichter wordt de vijand overwonnen, als men niet duldt dat hij de ziel binnentreedt,

maar hem , zoodra hij aanklopt , aan den drempel weert.

Daarom heeft iemand gezegd: *wedersta het begin: te laat komt de artsenij , wanneer het kwaad door lang verzuim de overhand heeft gekregen.*

Want eerst vertoont zich aan de ziel de enkele gedachte , dan eene sterke verbeelding , vervolgens het welbehagen de kwade beweging en de toestemming.

Zoo treedt de booze vijand allengskens geheel binnen , als men hem niet in den beginne tegenstand biedt.

En hoe langer iemand wacht met weerstand bieden , hoe zwakker hij dagelijks in zichzelf wordt , en hoe sterker tegen hem de vijand.

7. Sommigen lijden zwaardere bekoringen in het begin hunner bekeering , anderen op het einde.

Sommigen worden gekweld schier hun leven lang , anderen slechts licht bekoord , volgens de wijze en billijke schikkingen Gods , die den staat en de verdiensten der menschen weegt , en alles tot heil zijner uitverkorenen voorbeschikt.

8. Daarom moeten wij , wanneer wij

bekoord worden, niet wanhopen, maar te vuriger God bidden, dat Hij ons in alle wederwaardigheid gelieve bij te staan: Hij toch zal, volgens het gezegde van Paulus, *met de bekoring ook de uitkomst geven om ze te kunnen verdragen.*

Buigen wij dan bij alle bekoring en wederwaardigheid onze zielen onder de hand van God: want Hij zal de nederigen van geest redden en verheffen.

9. Welken voortgang de mensch maakt heeft, blijkt bij bekoringen en ongevallen. Ook dan neemt de verdienste toe en komt de deugd meer uit.

Het is niets groots dat een mensch godvruchtig en ijverig is, als hij niets zwaars gevoelt, maar wanneer hij ten tijde van tegenspoed het geduldig uithoudt, dan is er hoop op grooten voortgang.

Sommigen worden voor zware bekoringen bewaard en dikwijls in kleine, dagelijksche overwonnen; opdat zij, vernederd, in het groote nooit te veel op zichzelf mochten vertrouwen daar zij in het kleine zoo zwak zijn geweest.

G E B E D.

Dat de mensch aan veelvuldige bekoringen is blootgesteld, o God! ondervind ik genoeg. Van alle kanten doen zich vijanden op en moet ik mij ten strijde gereedhouden. Doch, wel verre van deswegens ontevreden te zijn, eerbiedig ik ook hierin uwen heiligen wil. Ja de bekoringen zijn mij nuttig; want zij oefenen mijne deugd. Gelukkig zij, zoo zij de proef uithoudt! Geef mij hiertoe uwe genade, o God! waardoor ik alles vermag; help mij strijden en overwinnen.

VEERTIENDE HOOFDSTUK.

Over de lichtraardige oordeelvellingen.

1. Sla uw oogen op uzelf en wacht u de daden van anderen te beoordeelen. Wie anderen beoordeelt werkt vergeefs, dwaalt veel en zondigt licht.

Maar wie zichzelf beoordeelt en beproeft, werkt altoos met vrucht.

Zooals eene zaak ons ter harte gaat,

oordeelen wij veeltijds daarover; want door onze eigenliefde wijkt ons oordeel licht van de waarheid af.

Ware God altoos het eenige doel onzer begeerten, wij zouden zoo licht niet ontroerd worden als men onzen zin weerstaat.

2. Maar dikwijls schuilt er van binnen iets of doet zich iets van buiten op, dat ons nog medesleept.

Velen zoeken in hetgeen zij doen heilrijk zichzelf, en weten het niet.

Ook schijnen zij in goeden vrede gevestigd, als de zaken naar hun wensch en zin gaan: maar valt iets tegen hun wensch uit, terstond zijn zij ontroerd en droevig.

Uit het verschil van meening en gevoelen ontstaat dikwijls genoeg tweedracht tusschen vrienden en medeburgers, tusschen geestelijke en godvruchtige personen.

3. Eene oude gewoonte laat zich moeilijk afleggen; en niemand wordt gaarne van zijn eigen zienswijze afgebracht.

Indien gij meer steunt op eigen doorzicht of kloekheid, dan op de kracht

uwer onderwerping aan Jezus Christus, gij zult zelden en laat een verlicht man worden.

Immers God wil dat wij ons volkomen aan Hem onderwerpen, en dat wij door eene brandende liefde alle redeneering tebovenstijgen.

G E B E D.

Mocht, o God! deze overweging op mijn hart van een weldadigen invloed zijn, mijn oog zich op U gevestigd houden en uw wil mij steeds voor den geest zweven! dan zoude ik mij in vele opzichten voorzigtiger gedragen, en niet zoo vaak over mijn broeder een lichtvaardig oordeel vellen. Doe mij wijzer worden. Dat ik mij bezighoude met mijzelf, zonder mij met anderen te bemoeien. U alleen te beminnen, te behagen zij mijn doel; mijn eigen heil te bevorderen, mijne hoofdbezigheid!

VIJFTIENDE HOOFDSTUK.

Over de werken uit liefde verricht.

1. Om niets ter wereld en ter liefde van geen enig mensch mag men iets kwaads doen.

Nochtans mag men vrij, ten nutte van hem die het noodig heeft, somtijds eenig goed werk uitstellen of liever door een beter vervangen.

Op deze wijze toch gaat het goede werk niet verloren, maar in een beter over.

Zonder liefde kan een uitwendig werk niets baten.

Maar alles wat uit liefde geschiedt, hoe gering en ongeacht het zij, wordt geheel vruchtbaar.

Want God weegt meer waarom iemand handelt, dan de daad die hij verricht.

2. Hij doet veel, die veel liefheeft. Ook doet hij veel, die iets wèl doet.

Hij doet wèl, die meer het algemeen belang dan zijn eigen wil dient.

Dikwijls schijnt iets liefde te zijn en

is eerder zinlijkheid: want zelden laten natuurlijke neiging, eigen wil, hoop op vergelding, baatzucht zich buitensluiten.

3. Wie eene ware en volmaakte liefde bezit, zoekt in niets zichzelf, maar wenscht dat de eer van God alleen in alles bevorderd worde.

Ook benijdt hij niemand, omdat hij geen vreugd bemint die hij alleen geniet.

Niet in zichzelf wil hij zich verheugen, maar in God wenscht hij boven alle goederen zijne gelukzaligheid te vinden.

Aan niemand schrijft hij iets goeds toe, maar brengt het geheel terug tot God, uit wien als uit eene bron alles voortvloeit, en in wien als hun laatste einde alle Heiligen zalig rusten.

O! wie een vonkje der ware liefde bezat, hij zou in waarheid gevoelen dat al het aardsche vol ijdelheid is.

GEBED.

God der liefde! bron der zuiverste liefde! van wiens liefde alles wat aanzijn heeft getuigt, en die door liefde uwe

redelijke schepselen ten hoogsten trap van volmaaktheid brengt, vervul mijn hart met zulk edel gevoel. Geef dat ik U boven alles, en mijnen naaste liefhebbe als mijzelven. Zonder liefde kan ik U nimmer behagen, geen leerling van Jezus zijn; zonder liefde is alles ijdel, en mijn Christendom eene hersenschim.

ZESTIENDE HOOFDSTUK.

Over het verdragen der gebreken van anderen.

1. Wat de mensch in zich zelve of in anderen niet kan verbeteren, dat moet hij geduldig verdragen, totdat God het anders beschikke.

Denk dat het zoo wellicht beter is om u te beproeven en in lijdzaamheid te oefenen, zonder welke al onze verdiensten niet veel te achten zijn.

Nochtans moet gij bij zulke bezwaren bidden dat God u te hulp kome, opdat gij ze goedwillig moogt verdragen.

2. Indien iemand, eens of tweemaal

vermaand, niet luistert, wil niet met hem twisten; maar geef het alles aan God over, opdat zijn wil geschiede en Hij in al zijne dienaren verheerlijkt worde: Hij toch weet wel het kwade in het goede te verkeeren.

Beijver u geduldig te zijn in het verdragen van de gebreken en allerlei zwakheden van anderen, daar ook gij veel hebt, dat anderen verdragen moeten.

Kunt gij uzelf niet zóo maken als gij wenscht, hoe kunt gij dan een ander naar uwen zin hebben?

3. Wij willen gaarne anderen volmaakt hebben, en wij verbeteren onze eigen gebreken niet.

Wij willen dat anderen streng bestraft worden, en wij willen niet dat men ons bestraffe.

Veel toegevendheid voor anderen mishaagt ons, en nochtans willen wij niet dat men ons weigere hetgeen wij vragen.

Wij willen dat anderen door regels in toom gehouden worden, maar zelf willen wij in niets bedwongen zijn.

Dus blijkt het hoe zelden wij onzen naaste als onszelf achten.

Waren allen volmaakt, wat zouden wij dan van anderen om Godswil te verdragen hebben?

4. Maar nu heeft God het zóo geschikt, opdat wij leeren elkanders lasten te dragen.

Want er is niemand zonder gebrek, niemand zonder last, niemand zichzelf genoegzaam, niemand voor zichzelf wijs genoeg.

Daarom moeten wij elkander verdragen, elkander troosten, gelijk ook helpen, onderwijzen en vermanen.

Hoe groot dan de deugd van iemand zij, blijkt best ten tijde van tegenspoed.

Want niet de gelegenheden maken den mensch zwak, zij toonen wat hij is.

G E B E D.

Hoe verre nog, o God! ben ik van den geest dezer lessen verwijderd! Eigenliefde belet mij doorgaans mijne eigene gebreken te zien, en ik wil mij nochtans als verbeteraar mijns broeders opwerpen! Hoe strijdig is dit gedrag met de liefderijke voorschriften van het heilig Evangelie! Laat toch deze voorschriften meer

indruk op mij maken; leer mij anderen verdragen, gelijk zij mij verdragen moeten, overeenkomstig de les van uwen Zoon: al wat gij wilt dat anderen u doen, doe hun desgelijks.

ZEVENTIENDE HOOFDSTUK.

Over het kloosterleven.

1. Gij moet uzelf in vele opzichten leeren buigen, wilt gij vrede en eendracht met anderen behouden.

Het is geen kleinigheid in een klooster of in een vereeniging te wonen, en aldaar zonder klachte te verkeer en getrouw te volharden tot aan den dood.

Gelukzalig hij die een vroom leven gelukkig voltrokken heeft!

Wilt gij behoorlijk volharden en voortgang maken, beschouw u als een balling en vreemdeling op aarde.

Om Christus' wil moet gij als een dwaas willen beschouwd worden, zoo gij een godvruchtig leven wilt leiden.

2. Kap en kruin doen er weinig toe; maar verandering van zeden en volkomen

versterving der driften maken den waren kloosterling.

Wie iets anders zoekt dan God alleen en het heil zijner ziele, zal niets dan kwelling en smart vinden.

Ook kan hij er niet lang in vrede blijven, die niet tracht de geringste te zijn en aan allen onderworpen.

3. Gij zijt gekomen om te dienen, niet om te heerschen.

Weet dat gij geroepen zijt om te lijden en te werken, niet om ledig te loopen of te klappen.

Hier dus worden de menschen beproefd, gelijk het goud in den oven.

Hier kan niemand het uithouden, tenzij hij zich van ganscher harte ter liefde Gods wil vernederen.

G E B E D.

Ook voor mij, o God! schoon in de wereld levende, heeft deze les haar nut. In elken staat toch kan ik U dienen, en moet ik op het heil mijner ziel aandachtig zijn. Waar ik mij ook bevinde, ootmoed, godsvrucht en zelfbeheersching

blijven voor mij gewichtige verplichtingen. Leer mij die meer en meer kennen, en geef mij kracht om ze getrouw en standvastig ten uitvoer te brengen. Dat de wereld mij bespote, zoo veel zij wil; ik heb aan uw welbehagen genoeg.

ACHTTIENDE HOOFDSTUK.

Over het voorbeeld der heilige Vaders.

1. Vestig het oog op de levendige voorbeelden der heilige Vaders, die uitblonken in de ware volmaaktheid en godsvrucht, en gij zult zien hoe gering het is, ja bijkans niets wat wij doen.

Ach! wat is ons leven bij het hunne vergeleken?

De Heiligen en vrienden van Christus hebben den Heere gediend in honger en dorst, in koude en naaktheid, in arbeid en vermoeienis, in waken en vasten, in gebeden en heilige overdenkingen, in velerlei smaad en vervolgingen.

2. Hoe vele en zware verdrukkingen hebben niet ondergaan de Apostelen, de

Martelaars, de Belijders, de Maagden en al de overigen, die de voetstappen van Christus hebben willen volgen!

Want zij hebben in deze wereld hunne zielen gehaat, om die voor het eeuwige leven te behouden.

Welk een streng en verstervend leven hebben de heilige Vaders in de woestijn geleid! Wat langdurige en zware bekingen hebben zij doorgestaan! Hoe menigmaal werden zij door den vijand gekweld! Wat menigvuldige en vurige gebeden hebben zij Gode opgedragen, welke strenge onthoudingen uitgeoefend!

Hoe groot was hun ijver en vurigheid tot geestelijken voortgang! Welken harden strijd voerden zij bij het beteugelen hunner gebreken! Hoe zuiver en oprecht was hunne bedoeling tot God gericht!

Des daags arbeiden zij, en den nacht brachten zij met lange gebeden door, schoon zij onder den arbeid niet ophielden met den geest te bidden.

3. Al hun tijd besteedden zij nuttig. Elk uur scheen hun te kort in den omgang, met God doorgebracht.

Ja, het lieflijke der bespiegeling deed

hen de behoefte der lichamelijke verkwikking vergeten.

Van alle rijkdommen, waardigheden, eer, vrienden en bloedverwanten deden zij afstand: zij begeerden niets van de wereld te bezitten.

Nauwlijks namen zij 's levens nooddrift; de verzorging des lichaams, zelfs in 't noodzakelijke, viel hun lastig.

4. Zij waren dus arm in aardsche goederen, maar zeer rijk in genade en deugden.

Vanbuiten hadden zij gebrek, maar vanbinnen werden zij door de genade en den goddelijken troost verkwikt.

Der wereld waren zij vreemd, maar Gode zeer nabij en vertrouwelijke vrienden.

In hun eigen oogen waren zij niets en bij de menschen veracht; maar in de oogen van God waren zij dierbaar en uitverkoren.

Zij volhardden in waren ootmoed; zij leefden in eenvoudige onderwerping; zij wandelden in liefde en lijdzaamheid.

En daarom vorderden zij dagelijks in het geestelijk leven en verkregen van God groote genade.

Zij zijn aan alle kloosterlingen tot voorbeeld gegeven, en zij moeten ons sterker aansporen tot gestadigen voortgang, dan de menigte lauwen tot verslapping.

5. Hoe groot was de ijver aller kloosterlingen bij den aanvang hunner heilige instelling! Hoe groot hunne godsvrucht bij het gebed! Hoe groot hun naijver tot deugd! Welke strenge tucht onderhielden zij! Hoe bloeiden, bij allen, eerbied voor en onderwerping aan de voorschriften huns Meesters!

Nog heden getuigen de nagelaten sporen, dat zij waarlijk heilige en volmaakte mannen geweest zijn, die zoo dapper strijdende de wereld onder den voet gebracht hebben.

En nu wordt hij groot geacht die geen overtreder is, die hetgeen hij op zich genomen heeft, geduldig kan dragen.

6. O lauwheid en nalatigheid van onzen stand! dat wij van den eersten ijver zoo spoedig afwijken, ja wegens vermoeiing en traagheid het leven moede worden!

O, dat toch de zucht tot geestelijken voortgang niet geheel in u mocht slapen, die dikwijls zoo vele voorbeelden

van godvruchtigen onder het oog gehad hebt!

G E B E D.

Schaamrood word ik, o God! als ik mij de voorbeelden uwer heilige vrienden herinner, en mijn wandel daartegen overstel. Zoo niet in alles, toch in vele opzichten konde ik hen navolgen, al ware het alleen door zuivere godsvrucht en liefde tot deugd in mijn hart aan te kweeken. Maar ach! hoe verre ben ik daarvan verwijderd! Wek dan bij mij den lust tot navolging op, ondersteun mij met uwe genade en help mij alle beletselen overwinnen.

NEGENTIENDE HOOFDSTUK.

Over de oefeningen van den waren kloosterling.

1. Het leven eens waren kloosterlings moet in allerlei deugden uitschitteren, opdat hij inwendig zij zooals hij uitwendig den menschen voorkomt.

Ja, inwendig moet hij veel meer zijn

dan men uitwendig aan hem bespeurt.

Want die in ons binnenste ziet is God, dien wij, waar wij ons bevinden, ten hoogste moeten eerbiedigen, en voor wiens aangezicht wij zuiver als Engelen moeten wandelen.

Elken dag moeten wij ons voornemen vernieuwen en ons tot ijver opwekken, als waren wij eerst heden tot bekeering gekomen.

Wij moeten zeggen: Help mij, Heere God! in mijn goed voornemen en in uwen heiligen dienst. Geef dat ik heden eens recht beginne: want, wat ik tot nu toe deed is niets.

2. Gelijk ons voornemen, zoo is de gang onzer vordering. En die wèl wil vorderen, moet groote vlijt aanwenden.

Want als hij die ernstig voorneemt dikwijls verflauwt, wat dan hij die zelden of min ernstig iets voorneemt?

Nochtans geschiedt het verlaten van ons voornemen op velerlei wijze, en ook het geringste verzuim in onze oefeningen heeft nauwelijks plaats zonder eenig nadeel.

Der rechtvaardigen voornemen hangt

meer af van de genade Gods dan van eigen wijsheid; wat zij ook ondernemen, op Hem vertrouwen zij steeds.

Want de mensch wikt, maar God beschikt, en 's menschen weg is niet in zijn eigen macht.

3. Indien uit godsvrucht of om het nut eens broeders somtijds eene gewone oefening nagelaten wordt, zoo kan dit naderhand licht hersteld worden.

Maar indien men ze te licht uit tegenzin of onachtzaamheid verzuimt, zoo is dat zeer te berispen, en men zal het schadelijke ervan ontwaren.

Doen wij ons best, zooveel wij kunnen: nog in vele dingen zullen wij licht te kort schieten.

Desniettemin moeten wij altoos iets zekers voornemen, vooral tegen hetgeen ons het meest hindert.

Wij moeten zoo wel het uitwendige als het inwendige onderzoeken en regelen: want beiden helpen tot voortgang.

4. Kunt gij niet aanhoudend tot uzelf terugkeeren, doe het evenwel somtijds, ten minste tweemaal daags, des morgens en des avonds.

's Morgens maak uw voornemen ; 's avonds onderzoek uw gedrag ; hoe gij dien dag geweest zijt in gedachten , woorden en werken ; misschien hebt gij daardoor dikwijls God en den naaste beleedigd.

Omgord u als een man tegen de listen des duivels.

Bedwing de onmatigheid , en gij zult te lichter al de neigingen van het vleesch beteugelen.

Wees nooit geheel ledig , maar altoos bezig met lezen of schrijven , of met bidden of overdenken , of met iets nuttigs voor het algemeen te doen.

Lichamelijke oefeningen nochtans moeten met omzichtigheid geschieden : zij zijn niet voor allen even dienstig.

5. Wat niet aan allen gemeen is , moet niet in het openbaar vertoond worden : want de bijzondere oefeningen geschieden veiligst verborgen.

Wacht u intusschen van traag voor het algemeen en ijveriger voor het bijzondere te zijn.

Maar nadat gij het verschuldigde en opgelegde geheel en getrouw verricht

hebt, en u blijft nog tijd over, geef u aan uzelfen terug volgens het verlangen uwer godsvrucht.

Niet allen kunnen dezelfde oefening hebben, maar den eene dient deze meer, gene eene andere.

Naar den eisch der tijden behaagt verschil van oefeningen: want deze zullen op de feest-, anderen op de gewone dagen meer bevallen; sommige hebben wij noodig ten tijde der bekoring, andere ten tijde van rust en vrede. Deze gedachten behagen wanneer wij droevig zijn, gene als wij ons in den Heer verheugen.

6. Tegen de voorname feestdagen moeten nuttige oefeningen vernieuwd en der Heiligen voorspraak te ijveriger afgesmeekt worden.

Van den eenen feestdag tot den anderen moeten wij ons voorstellen, alsof wij dan uit deze wereld verhuizen en tot het eeuwige feest overgaan zullen.

Daarom ook moeten wij ons op die tijden van godsvrucht zorgvuldig voorbereiden, godvruchtiger wandelen en te stipter al onze verplichtingen nakomen,

alsof wij eerlang het loon onzes arbeids van God stonden te ontvangen.

7. En wordt dit uitgesteld, denken wij dan dat wij nog niet genoeg zijn voorbereid, en nog niet waardig die groote heerlijkheid, welke ons ten bestemden tijde zal worden geopenbaard, en trachten wij ons beter tot dien overgang voor te bereiden.

Gelukkig de knecht, staat er bij den Evangelist Lucas, dien zijn Heer bij zijne komst wakend zal vinden! Ik zeg u voorwaar, Hij zal hem stellen over al zijne goederen.

G E B E D.

Ook voor mij, o God! moet deze overweging belangrijk zijn. Als mensch en Christen heb ik de verhevenste bestemming. Wee mij als ik in dit opzicht nalatig ben, en in deugd geenen of weinigen voortgang maak! Open mijn hart voor den invloed dier heilige leeringen, en laat mijn gedrag daarvan blijken dragen. Dan zal ik geen dood behoeven te vreezen; in het zalig bewustzijn van steeds wakend bevonden te worden en het toegezegde loon te zullen ontvangen.

TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Over de liefde tot eenzaamheid en stilzwijgendheid.

1. Kies een geschikten tijd uit om met uzelf bezig te zijn, en overdenk dikwijls de weldaden Gods.

Laat daar hetgeen voor de nieuwsgierigheid is; lees zulke stoffen welke meer het hart roeren dan den geest bezighouden.

Zoo gij u onttrekt aan overtollige gesprekken en ledig rondloopen, aan het hooren naar nieuwigheden en geruchten, gij zult genoeg en bekwamen tijd vinden om u aan heilzame betrachtningen over te geven.

De grootste Heiligen, zooveel zij konden, vermeden den omgang met menschen en verkozen liever God in de eenzaamheid te dienen.

2. Iemand heeft gezegd: "zoo dik-
"werf ik onder de menschen geweest
"ben, keerde ik minder mensch terug."
Dit ontwaren wij dikwijls, wanneer wij lang met elkander praten.

Het valt lichter geheel te zwijgen, dan in woorden zich niet te buiten te gaan.

Het valt lichter in huis te blijven, dan zich buitenshuis genoeg in acht te nemen.

Wie alzoo tot het inwendige en geestelijke komen wil, moet zich met Jezus van de menigte afzonderen.

Niemand verschijnt veilig in het openbaar dan hij, die zich gaarne verbergt.

Niemand spreekt veilig dan hij, die gaarne zwijgt.

Niemand is veilig overste dan hij, die gaarne onderdanig is.

Niemand gebiedt veilig dan hij, die wèl geleerd heeft te gehoorzamen.

3. Niemand verheugt zich veilig dan hij, die de getuigenis van een goed geweten in zich heeft.

Met dat al was der Heiligen gerustheid altoos gepaard met de vreeze Gods.

En zij waren daarom niet minder bezorgd en nederig, omdat zij in groote deugd en genade uitschitterden.

De gerustheid der boozen daarentegen komt van hoogmoed en vermetelheid voort, en gaat eindelijk in zelfbedrog over.

Belooft u nimmer gerustheid in dit leven, al schijnt gij een goed kloosterling of godvruchtig kluizenaar te zijn.

4. Zij die in het oog der menschen zeer heilig waren, liepen dikwijls te grooter gevaar wegens hun te groot vertrouwen.

Daarom is het velen nuttiger dat zij niet geheel zonder bekoringen blijven, maar dikwijls bevochten worden, opdat zij niet te gerust zijn, zich niet tot hoogmoed laten vervoeren, ook niet te licht tot uitwendigen troost hun toevlucht nemen.

Welk een goed geweten zoude hij hebben, die nooit naar eene voorbijgaande vreugde zocht, die zich nooit met de wereld ophield!

Welk een grooten vrede en rust zoude hij bezitten, die alle ijdele zorg afsneed, om slechts te denken aan God en zijne zaligheid, en zijne hoop te vestigen op God alleen.

5. Niemand is den hemelschen troost waardig, tenzij hij zich ijverig in een heilig berouw geoeffend hebbe.

Wilt gij hartelijk geroerd worden,

treed in uwe kamer en sluit het gedruisch der wereld buiten, gelijk er geschreven staat: *hebt berouw op uwe legerstede.* (Ps. 4.)

In uwe cel zult gij vinden wat gij dikwijls daarbuiten zoudt verliezen.

Veel bewoond, wordt de cel steeds aangenaam, maar slecht bewaard, baart zij verveling.

Hebt gij haar in het begin uwer bekeering wèl bewoond en gehouden, zij zal u daarna eene geliefde vriendin en zeer dierbare troosteres worden.

6. In de stilte en rust maakt eene godvruchtige ziel voortgang, en leert de geheimen der Schriften kennen.

Daar vindt zij stroomen van tranen, waarin zij zich alle nachten wascht en reinigt, opdat zij met haren Schepper te gemeenzamer worde, hoe meer zij zich van al het gewoel der wereld verwijdert.

Wie zich alzo van zijne vrienden en bekenden afzondert, dien nadert God met zijne heilige Engelen.

Het is beter verborgen te blijven en voor zich te zorgen, dan wonderen te doen en zich te verwaarloozen.

7. Het is loffelijk in een kloosterling dat hij zelden uitgaat, vermijdt gezien te worden, ja de menschen niet wil zien.

Waarom zoudt gij willen zien hetgeen gij niet moogt bezitten? *De wereld gaat voorbij en hare begeerlijkheid.* (Joan. 2.)

De trek der zinnelijkheid lokt u tot uitgaan; maar wanneer het uur voorbij is, wat anders brengt gij terug dan een bezwaard geweten en een verstrooid hart?

Een vrolijk uitgaan baart dikwijls een treurig thuiskomen. En een vrolijke late avond maakt een droeven morgen.

Zoo treedt alle zinnelijk vermaak aangenaam binnen, maar op het einde kwetst en doodt het.

8. Wat kunt gij elders zien dat gij hier niet ziet? Ziedaar den hemel en de aarde en al de hoofdstoffen: daaruit is toch alles samengesteld.

Wat kunt gij ergens zien, dat onder de zon kan staande blijven?

Gij denkt misschien u te kunnen verzadigen, maar daartoe kunt gij niet komen.

En al zaagt gij ook alles voor uw oogen, wat zoude het anders dan een ijdel gezicht zijn?

Hef uwe oogen tot God in de hoogte, en bid voor uwe zonden en nalatigheden.

9. Laat den ijdele het ijdele en let gij slechts op hetgeen God u gebiedt.

Sluit uwe deur achter u en roep tot u Jesus, uwen geliefde.

Blijf met Hem in uwe cel: want nergens zult gij zooveel rust vinden.

Waart gij niet uitgegaan, noch hadt gij naar geruchten geluisterd, gij zoudt, beter in goede rust gebleven zijn.

Van het oogenblik dat gij vermaak hebt om somtijds iets nieuws te hooren, moet gij ook daarvan de kwelling des harten dragen.

G E B E D.

Mocht, o goede Vader! deze overweging voor mij heilzaam zijn, en ik in een stil, ingetogen, ja somtijds afgetrokken leven behagen vinden! Ook midden in de wereld zoude ik mij onbesmet bewaren en het heil mijner ziel als mijn hoogste doel betrachten kunnen. Uw bijzijn zoude mij alle opoffering vergoeden, en een blik op eene zalige toekomst allen last verzachten.

Geef mij hiertoe uwe genade, en doe op mijnen wensch uw zegen rusten.

EEN EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Over het berouw des harten.

1. Wilt gij eenigen voortgang maken, bewaar u in de vreeze Gods, wees niet te vrij, maar houd al uwe zinnen onder tucht en geef u niet aan eene dwaze vreugde over; schik u tot een hartelijk berouw, en gij zult de godsvrucht vinden.

Het berouw geeft toegang tot veel goeds dat door uitgelatenheid doorgaans dra verloren gaat.

Het is te verwonderen dat een mensch ooit in dit leven recht vrolijk kan zijn, als hij zijne ballingschap en zoo vele gevaren zijner ziele gedenkt en overweegt.

2. De lichtzinnigheid des harten en de onoplettendheid op onze gebreken zijn oorzaak dat wij de smarten onzer ziel niet ontwaren; dikwijls lachen wij dwaselijk, daar wij met reden moesten weenen!

Er is geen ware vrijheid noch rechte

vreugde, tenzij in de vreeze Gods en in een goed geweten.

Gelukkig hij, die alle verstrooiende hindernis afwerpt en de krachten zijner ziel tot een heilig berouw verzamelen kan.

Gelukkig hij, die alles wegwerpt wat zijn geweten kan bevleken of bezwaren.

Strijd moedig! eene gewoonte wordt door eene gewoonte overwonnen.

Kunt gij u ontdoen van de menschen, ook zij zullen u uw werk laten doen.

3. Trek u de zaken van anderen niet aan, noch meng u in de aangelegenheden der grooten.

Heb voor alles steeds het oog op uzelf, en vermaan uzelf bijzonder boven al uwe vrienden.

Hebt gij de gunst der menschen niet wees daarover niet bedroefd; maar dit valle u zwaar, dat gij u zoo wel en omzichtig niet gedraagt, als een dienaar Gods en vromen kloosterling betaamt.

Dikwijls is het nuttiger en veiliger dat de mensch in dit leven niet veel vertroosting hebbe, vooral naar den vleesche.

Nochtans dat wij geen goddelijken troost ontvangen of zelden dien ontwa-

ren, is onze schuld, omdat wij het berouw des harten niet zoeken en den ijdel en uiterlijken troost niet geheel verwerpen.

4. Erken dat gij den goddelijken troost onwaardig en eerder velerlei kwellingen waardig zijt.

Wanneer een mensch waarachtig berouw heeft, dan valt hem de geheele wereld zwaar en bitter.

Een rechtschapen mensch vindt stofs genoeg om bedroefd te zijn en te weenen.

Want hetzij hij zichzelf beschouwt, hetzij over zijnen naaste nadenkt, hij weet dat hier niemand leeft zonder smart, en hoe nauwkeuriger hij zichzelf gadeslaat, hoe bedroefder hij is.

Stoffen eener rechtmatige droefheid en van een innerlijk berouw zijn onze zonden en ondeugden, waarin wij zoo verstrikt liggen, dat wij zelden hemelsche dingen kunnen beschouwen.

5. Indien gij meer aan uwen dood dan aan een lang leven dacht, ongetwijfeld zoudt gij met meer ijver u verbeteren.

Zoo gij ook de toekomstige straffen der helle of van het vagevuur ernstig

overwoogt, dan, geloof ik, zoudt gij arbeid en smart gewillig verdragen en geene gestrengheid vreezen.

Maar omdat dit niet tot het hart doordringt, en wij nog gehecht zijn aan 't geen ons streelt, daarom blijven wij koud en zeer traag.

6 Het is dikwijls bij gebrek aan geesteskracht, dat het ellendige lichaam zoo lichtelijk klaagt.

Bid dan ootmoedig tot God dat Hij u den geest van berouw geve en zeg met den Profeet: *Spijs mij, o Heer! met tranenbrood, en laat mij in overvloed tranen drinken.* (Ps. 79)

G E B E D.

Mocht ik, o God, den toestand mijns harten kennen en tegelijk de misdaden overwegen die het bevlecken, met de menigvuldige gebreken die daarin als ingeworteld zijn; tranen van berouw zouden mijn aangezicht bedekken, en meer dan ooit zoude ik de verbetering mijns wandels ter hartenemen. Doe mij voor deze zelfkennis vatbaar werden;

geef mij een berouwhebbend hart, vervul het met eene heilige vrees en verban daaruit alle aardsche gezindheden.

TWEE EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Beschouwing der menschelijke ellende.

1. Waar gij ook zijt en werwaarts gij u wendt, zoo gij u niet tot God keert, gij zult ellendig zijn.

Waarom wordt gij ontsteld, wanneer het u niet gaat naar wil en wensch.

Wie is hij die alles naar zijnen wil heeft? Noch gij, noch ik, noch eenig mensch op aarde.

Er is niemand ter wereld zonder eenigen druk of kwelling, hij zij koning of paus.

En wie is er het beste aan? Voorzeker, die iets voor God kan lijden.

2. Vele onverstandigen en zwakken zeggen: wat heeft die mensch een goed leven! hoe rijk is hij! hoe groot! hoe machtig! hoe verheven!

Maar let op de goederen des hemels, en gij zult zien dat al deze tijdelijke niets zijn, maar zeer onzeker en eer tot last, omdat men die nimmer zonder zorg en vrees kan bezitten.

's Menschen geluk bestaat niet in overvloed van tijdelijke goederen te hebben; de middelmaat is hem genoeg.

In waarheid, het is eene ellende op aarde te leven.

Hoe meer de mensch naar het geestelijke tracht, hoe bitterder hem het tegenwoordige leven wordt: want te meer gevoelt hij en te klaarder ziet hij het gebrekkige zijner bedorven natuur.

Want eten, drinken, waken, slapen, rusten, arbeiden, en al de andere behoeften der natuur onderhevig te zijn, is waarlijk eene groote ellende en droefheid voor den godvruchtigen mensch, die zoo gaarne van dat alles ontheven en vrij van alle zonde wezen zou.

3. Inderdaad de inwendige mensch wordt in deze wereld door de lichamelijke behoeften zwaar gedrukt.

Daarom bidt de Profeet vurig om daarvan bevrijd te mogen worden, zeg-

gende : *Heer ! red mij uit mijne nooden.*
(Ps. 24.)

Maar wee hun , die hunne ellende niet kennen ! En nog meer wee hun , die dit ellendig en vergankelijk leven beminnen !

Want sommigen zijn daaraan zoo gehecht , schoon zij nauwelijks door arbeid of bedelen het noodige hebben , dat zij , mochten zij hier altoos leven , zich om het rijk van God niet zouden bekommeren.

4. o Dwazen en ongeloovigen van harte , die zoo diep in het aardse ligen , dat zij in niets dan in het vleeschelijke smaak hebben !

Maar die ongelukkigen zullen tot hunne smart op het einde ontwaren , hoe laag en nietig het was wat zij bemind hebben.

De Heiligen Gods daarentegen en alle getrouwe vrienden van Christus gaven geen acht op hetgeen het vleesch behaagde , noch op hetgeen in deze eeuw in aanzien was ; maar al hun hopen en begeeren haakte naar de eeuwige goederen.

Al hun verlangen streefde naar boven, naar het duurzame en onzichtbare, opdat zij niet door liefde tot het zichtbare naar de laagte mochten getrokken worden.

5. o Broeder! verlies toch nooit het vertrouwen op voortgang in het geestelijke: gij hebt nu nog tijd en gelegenheid.

Waarom wilt gij uw voornemen tot morgen uitstellen? Sta op, begin oogenblikkelijk en zeg: nu is het tijd om te werken, nu is het tijd om te strijden; nu is het de bekwame tijd om mij te verbeteren.

Wanneer gij het kwalijk hebt en gedrukt wordt, dan is het tijd om te verdienen.

Gij moet eerst door vuur en water gaan, voordat gij tot verkwikking komt.

Zoo gij u geen geweld aandoet, zult gij de ondeugd niet meester worden.

Zoolang wij dit broze lichaam omdragen, kunnen wij evenmin zonder zonde wezen, als leven zonder verdriet en smart.

Gaarne zouden wij van alle ellende bevrijd zijn, maar dewijl wij door de

zonde de onschuld verloren hebben, is ook het ware geluk voor ons verbeurd.

Daarom moeten wij geduld hebben en Gods barmhartigheid afwachten, totdat de ongerechtigheid voorbijga en het sterflijke verslonden worde door het leven.

6. Ach! hoe groot is de menschelijke zwakheid, altoos overhellende tot ondeugd!

Heden belijdt gij uwe zonden, en morgen doet gij opnieuw wat gij gebiecht hebt.

Nu neemt gij u voor te wachten, en een uur daarna gedraagt gij u als hadt gij u niets voorgenomen.

Met recht dan kunnen wij ons veroetmoedigen en nooit eenig hoog gevoelen van onszelfen hebben, daar wij zoo broos en onstandvastig zijn.

Ook kan spoedig door onachtzaamheid verloren gaan, wat wij eindelijk na veel arbeids en door de genade nauwelijks gewonnen hadden.

7. Wat zal er nog op het einde van ons worden, die reeds zoo vroeg lauw zijn.

Wee ons, indien wij nu al zoeken te rusten, als ware er nu reeds vrede en

veiligheid, daar er zich noch geen spoor van ware heiligheid in onzen wandel vertoont!

Het ware wel noodig dat wij ons, als goede beginners, van nieuws tot betere zeden lieten opleiden, of er nog hoop mocht zijn op eenige toekomstige verbetering en grooteren voortgang in de deugd.

G E B E D.

Ja, mijn God! dit leven is aan velerlei ellende onderhevig. Er is niemand of hij heeft zijne kwelling, van welken rang of stand hij zij. En nochtans zijn wij aan dit leven zoo zeer verslaafd, dat wij het overmatig beminnen, ja vaak tot ons hoofddoel maken. Leer ons toch dit leven uit het ware oogpunt beschouwen, als eene voorbereiding tot een beter; dat het gevoel onzer ellende ons losmake aan het aardse, en het verlangen naar het hemelsche opwekke.

DRIE EN TWINTIGSTE
HOOFDSTUK.*Overdenking des doods.*

1. Hier zal het weldra met u gedaan zijn: zie maar hoe het met u gesteld is: heden is de mensch, en morgen verschijnt hij niet meer. En is hij eens uit de oogen, dra is hij ook uit de gedachte.

o Blindheid en versteendheid van het menschelijk hart, dat men slechts aan het tegenwoordige denkt en het toekomstige niet meer vooruitziet.

Gij moest u bij al uw doen en denken zóo gedragen, als moest gij heden sterven.

Hadt gij een goed geweten, gij zoudt den dood niet veel vreezen.

Het ware beter de zonden te vermijden dan den dood te ontvluchten.

Zijt gij heden niet bereid, hoe zult gij het morgen zijn? Morgen is een onzekere dag, en hoe weet gij of gij den dag van morgen hebben zult?

Wat baat het lang te leven, als wij ons zoo weinig verbeteren.

Ach ! een lang leven maakt niet altoos beter , maar vermeedert dikwijls de schuld.

O , mochten wij ook maar één dag in deze wereld wèl geleefd hebben !

Velen tellen de jaren sedert hunne bekeering ; maar dikwijls is de vrucht van verbetering gering.

Is het verschrikkelijk te sterven , het zal wellicht gevaarlijker zijn langer te leven.

Gelukkig hij , die het uur zijns doods steeds voor oogen houdt en zich dagelijks tot sterven bereidt.

Zaagt gij ooit een mensch sterven , denk dat ook gij denzelfden weg gaan zult.

3. Rijst de morgenstond , denk dat gij den avond niet halen zult ; en is de avond daar , durf u den dag van morgen niet beloven.

Wees dus altoos gereed , en leef zóo dat de dood u nimmer onbereid vinde.

Velen sterven schielijk en onverwachts : *want des menschen zoon zal komen op een uur als men het niet denkt.* (Luc. 12)

En als dat laatste uur zal gekomen zijn , zult gij over geheel uw vorig leven

heel anders beginnen te denken, en u zeer beklagen dat gij zoo traag en onachtzaam geweest zijt.

4. Hoe gelukkig en wijs is hij, die nu bij zijn leven zóo tracht te zijn, als hij bij zijnen dood wenscht bevonden te worden!

Want een groot vertrouwen op een gelukkigen dood geven eene volkomen verachting der wereld, een brandende ijver om in de deugd voort te gaan, liefde tot tucht, strenge boetedoening, vaardige gehoorzaamheid, zelfverloochening, en het geduldig dragen van allerlei rampspoed uit liefde tot Christus.

Veel goeds kunt gij doen terwijl gij gezond zijt; maar wat gij ziek zijnde zult kunnen doen, weet ik niet.

Weinigen worden door ziekte verbeterd, gelijk zij die veel bedevaarten doen, zelden heiliger worden.

5. Vertrouw niet op uw vrienden en bekenden, noch stel uw heil tot in de toekomst uit: want de menschen zullen u spoediger vergeten dan gij denkt.

Beter is het nu bijtijds te voorzien

en eenig goeds vooruit te zenden, dan op de hulp van anderen te hopen.

Indien gij nu omtrent uzelf niet bezorgd zijt, wie zal in het vervolg voor u bezorgd zijn?

Nu is het een kostbare tijd, nu zijn het de dagen des heils, nu is het een aangename tijd.

Maar ach! dat gij dien niet beter besteedt, daar hij u toch gegeven is om een eeuwig leven te kunnen verdienen.

Eens zal de tijd komen, dat gij één dag, ja één uur ter verbetering zult terugwenschen, en ik weet niet of gij het verwerven zult?

6. Ach, zeergeliefde! uit hoe groot gevaar kunt gij u redden en van hoe groote vrees u bevrijden, zoo gij nu altoos in vrees en op den dood bedacht zijt.

Tracht nu zóo te leven, dat gij in het uur des doods u meer verheugen dan ontrusten moogt.

Leer nu der wereld afsterven, opdat gij dan moogt beginnen met Christus te leven.

DRIE EN TWINTIGSTE
HOOFDSTUK.*Overdenking des doods.*

1. Hier zal het weldra met u gedaan zijn: zie maar hoe het met u gesteld is: heden is de mensch, en morgen verschijnt hij niet meer. En is hij eens uit de oogen, dra is hij ook uit de gedachte.

o Blindheid en versteendheid van het menschelijk hart, dat men slechts aan het tegenwoordige denkt en het toekomstige niet meer vooruitziet.

Gij moest u bij al uw doen en denken zóo gedragen, als moest gij heden sterven.

Hadt gij een goed geweten, gij zoudt den dood niet veel vreezen.

Het ware beter de zonden te vermijden dan den dood te ontvluchten.

Zijt gij heden niet bereid, hoe zult gij het morgen zijn? Morgen is een onzekere dag, en hoe weet gij of gij den dag van morgen hebben zult?

Wat baat het lang te leven, als wij ons zoo weinig verbeteren.

Ach ! een lang leven maakt niet altoos beter , maar vermeedert dikwijls de schuld.

O , mochten wij ook maar één dag in deze wereld wèl geleefd hebben !

Velen tellen de jaren sedert hunne bekeering ; maar dikwijls is de vrucht van verbetering gering.

Is het verschrikkelijk te sterven , het zal wellicht gevaarlijker zijn langer te leven.

Gelukkig hij , die het uur zijns doods steeds voor oogen houdt en zich dagelijks tot sterven bereidt.

Zaagt gij ooit een mensch sterven , denk dat ook gij denzelfden weg gaan zult.

3. Rijst de morgenstond , denk dat gij den avond niet halen zult ; en is de avond daar , durf u den dag van morgen niet beloven.

Wees dus altoos gereed , en leef zóo dat de dood u nimmer onbereid vinde.

Velen sterven schielijk en onverwachts : *want des menschen zoon zal komen op een uur als men het niet denkt.* (Luc. 12)

En als dat laatste uur zal gekomen zijn , zult gij over geheel uw vorig leven

heel anders beginnen te denken, en u zeer beklagen dat gij zoo traag en onachtzaam geweest zijt.

4. Hoe gelukkig en wijs is hij, die nu bij zijn leven zóo tracht te zijn, als hij bij zijnen dood wenscht bevonden te worden!

Want een groot vertrouwen op een gelukkigen dood geven eene volkomen verachting der wereld, een brandende ijver om in de deugd voort te gaan, liefde tot tucht, strenge boetedoening, vaardige gehoorzaamheid, zelfverloochening, en het geduldig dragen van allerlei rampspoed uit liefde tot Christus.

Veel goeds kunt gij doen terwijl gij gezond zijt; maar wat gij ziek zijnde zult kunnen doen, weet ik niet.

Weinigen worden door ziekte verbeterd, gelijk zij die veel bedevaarten doen, zelden heiliger worden.

5. Vertrouw niet op uw vrienden en bekenden, noch stel uw heil tot in de toekomst uit: want de menschen zullen u spoediger vergeten dan gij denkt.

Beter is het nu bijtijds te voorzien

en eenig goeds vooruit te zenden, dan op de hulp van anderen te hopen.

Indien gij nu omtrent uzelf niet bezorgd zijt, wie zal in het vervolg voor u bezorgd zijn?

Nu is het een kostbare tijd, nu zijn het de dagen des heils, nu is het een aangename tijd.

Maar ach! dat gij dien niet beter besteedt, daar hij u toch gegeven is om een eeuwig leven te kunnen verdienen.

Eens zal de tijd komen, dat gij één dag, ja één uur ter verbetering zult terugwensen, en ik weet niet of gij het verwerven zult?

6. Ach, zeergeliefde! uit hoe groot gevaar kunt gij u redden en van hoe groote vrees u bevrijden, zoo gij nu altoos in vrees en op den dood bedacht zijt.

Tracht nu zóo te leven, dat gij in het uur des doods u meer verheugen dan ontrusten moogt.

Leer nu der wereld afsterven, opdat gij dan moogt beginnen met Christus te leven.

Leer nu alles versmaden, om dan vrij tot Christus te kunnen gaan.

Tuchtig nu uw lichaam door boetvaardigheid, opdat gij dan een vast vertrouwen moogt hebben.

7. o Dwaas! waarom denkt gij lang te zullen leven, daar gij van niet éenen dag zeker zijt?

Hoe velen worden bedrogen en onverwachts uit het lichaam gerukt.

Hoe dikwijls hebt gij niet hooren zeggen: "deze viel door het zwaard, die is verdronken; deze viel van eene hoogte en brak den nek, geene stikte in het eten, deze vond zijn eind onder het spel?"

De eene kwam om door het vuur, een ander door het staal, een ander door de pest, een ander door struikroovers. En zoo is het einde van allen de dood, en 's menschen leven gaat als eene schaduwe schielijk voorbij.

8. Wie zal uwer na den dood gedenken en wie zal voor u bidden?

Doe dan, zeergeliefde! doe nu al wat gij doen kunt; dewijl gij niet weet wanneer gij sterven zult, en evenmin

wat er na den dood voor u volgen zal.

Terwijl gij nog tijd hebt, vergader u onvergankelijke schatten.

Denk aan niets dan aan uwe zaligheid; behartig slechts hetgeen Godes is.

Maak u nu vrienden door Gods Heiligen te vereeren en hun daden na te volgen, opdat zij u, wanneer gij uit dit leven scheiden zult, in de eeuwige woonsteden opnemen.

9. Houd u steeds als een reiziger en vreemdeling op aarde, wien de dingen dezer wereld niet aangaan.

Houd uw hart vrij en gericht naar boven tot God: *want gij hebt hier geen duurzaam verblijf.* (Hebr. 13)

Richt daarhenen dagelijks uw gebeden, uw zuchten en tranen, opdat na uw dood uwe ziel waardig zij een gelukkigen overgang tot den Heer. Amen.

G E B E D.

Niets zekerder, o God! dan dat ik eens zal sterven, niets onzekerder dan wanneer dat oogenblik zijn zal. Aan U alleen is het bekend; heil mij, wanneer ik hieraan dikwijls denk en mij bijtijds

tot mijnen overgang voorbereid ! Dan heeft de dood niets verschrikkelijks. Hij is mij een vriend en leidsman tot een beter leven. Geef mij, o God ! daartoe uwe genade, en doe mij steeds zoo handelen, als ik bij mijnen dood wenschen zal gehandeld te hebben.

VIER EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Over het oordeel en de straffen der zonden.

1. In alle zaken zie op het einde en hoe gij voor den strengen Rechter verschijnen zult, wien niets verborgen is, die door geen geschenken bevredigd wordt, noch verontschuldigen aanneemt, maar die oordeelt volgens hetgeen recht is.

o Ellendige en dwaze zondaar ! wat zult gij antwoorden aan een God, die al uwe verkeerdheden kent, gij die soms het aanschijn ducht van een toornig mensch ?

Waarom gebruikt gij geen voorzorg tegen den oordeelsdag, wanneer niemand

door een ander zal kunnen verontschuldigd of verdedigd worden, maar eenieder zichzelf tot last genoeg zal zijn.

Nu kan uw werk noch vrucht dragen, uw gewezen aangenomen, uw zuchten verhoord worden, uwe droefheid tot voldoening en reiniging strekken.

2. Een groot en heilzaam vagevuur heeft een geduldig mensch die, beleedigen ontvangende, meer de verkeerdheid van een ander dan het hem aangedane ongelijk betreurt; die gaarne voor zijne wederstrevens bidt en van harte het leed vergeeft; die zelf niet aarzelt anderen vergiffenis te vragen; die lichter tot ontferming dan tot toorn overgaat; die zichzelf dikwijls geweld aandoet en het vleesch geheel aan den geest tracht te onderwerpen.

Het is beter zich nu te reinigen van de zonden en de ondeugden uit te roeien, dan ze voor de toekomstige reiniging te bewaren.

Waarlijk wij bedriegen onszelfen door de ongeregelde liefde, welke wij tot het vleesch hebben.

5. Wat toch anders zal dat vuur verblinden dan uwe zonden ?

Hoe meer gij nu uzelf spaart en uwe zinnelijke lusten opvolgt , hoe zwaarder gij hierna zult gestraft worden en hoe meer stof gij bewaart voor het vuur.

Waarin de mensch gezondigd heeft , daarin zal hij het zwaarst gestraft worden.

Dáár zullen de tragen met gloeiende prikkels gestoken , en de gulzigen met grooten honger en dorst gekweld worden.

Dáár zullen de wellustigen en ontuchtigen met brandend pik en stinkende zwavel overstort worden , terwijl de nijdigen als woedende honden zullen huilen van smart.

4. Ja geen ondeugd zal er zijn , die niet hare eigene foltering hebbe.

Dáár zullen de hoogmoedigen met allerlei smaad overdekt , en de gierigaards door het grootste gebrek benauwd worden.

Dáár zal één uur strafs zwaarder zijn dan hier honderd jaren in de strengste boetedoening.

Dáár zal geen rust , geen troost voor de veroordeelden zijn ; terwijl men hier

soms van zijnen arbeid uitrust en den troost van vrienden geniet.

•Wees dan hier bekommerd en bedroefd over uwe zonden, opdat gij ten oordeelsdage met de gelukzaligen moogt veilig zijn.

Want dan zullen de rechtraardigen met groote vrijmoedigheid optreden tegen degenen, die hen beangstigd en verdrukt hebben. (Sap. 5)

Dan zal hij die zich hier aan het oordeel der menschen nederig onderwierp, zelf opstaan om te oordeelen.

Dan zal de arme en nederige een groot vertrouwen hebben, terwijl de hoogmoedige van alle kant zal beven.

5. Dan zal het blijken dat hij in deze wereld wijs was, die geleerd heeft om Christus' wil dwaas en veracht te zijn.

Dan zal elke geduldig verdragen wederwaardigheid vreugde geven, en alle boosheid de mond gestopt worden.

Dan zal elk godvruchtige juichen en elk ongodsdienstige treuren.

Dan zal het gekruisigde vleesch zich meer verheugen, dan wanneer het steeds in weelde ware gekoesterd geweest.

Dan zal het grove kleet schitteren ,
en het fijne gewaad zijn glans verliezen.

Dan zal de armoedige stulp boven het
vergulde paleis geacht worden.

Dan zal standvastige lijdzaamheid meer
baten dan alle aardse macht.

Dan zal de eenvoudige gehoorzaamheid
verheven worden boven alle wereldsche-
sluwheid.

6. Dan zal een rein en goed geweten
meer vreugde geven dan eene groote ge-
leerdheid.

Dan zal de verachting van rijkdom-
men zwaarder wegen dan de schatten der
mensen.

Dan zal een godvruchtig gebed u meer
troost geven dan de smakelijkste maaltijd.

Dan zult gij u meer verheugen over
het bezwaarde stilzwijgen dan over een
lang gesprek.

Dan zullen heilige werken meer gelden
dan vele schoone woorden.

Dan zal een streng leven en zware
boetpleging meer behagen dan alle aard-
sche vermaken.

Leer derhalve nu een weinig verdragen
om dan het zwaardere te kunnen ontgaan.

Beproof hier eerst wat gij naderhand zult kunnen.

Kunt gij nu zoo weinig verdragen, hoe zult gij dan de eeuwige pijnen kunnen doorstaan?

Indien een gering lijden u thans zoo ongeduldig maakt, wat zal dan de hel doen?

Zie in waarheid, tweederlei vreugde kunt gij niet hebben: hier in de wereld u vermaken, en naderhand met Christus heerschen.

En hadt gij eens tot den huidigen dag steeds in aanzien en wellust geleefd, wat zoude u dat alles baten zoo gij op het oogenblik moest sterven?

Alles is dus ijdelheid, behalve God lief te hebben en Hem alleen te dienen.

Hij toch, die God van ganscher harte liefheeft, vreest noch dood noch straf, noch oordeel noch hel, dewijl eene volmaakte liefde eenen veiligen toegang tot God geeft.

Maar die nog vermaak in de zonde vindt, wat wonder zoo hij den dood en het oordeel vreest?

Intusschen is het goed dat, zoo de

liefde u van het kwade nog niet terughoudt, ten minste de vrees voor de hel u beteugele.

Maar wie de vreeze Gods terzijdestelt kan niet lang in het goede staande blijven, maar zal welhaast in de strikken des duivels vallen.

G E B E D.

Op den dood volgt het Oordeel, loon of straf, dit is eene waarheid waarvan niet valt te twijfelen. Gij, o Jezus! zult de Rechter zijn en eenieder loon naar werken doen toekomen. Welk een gewichtig oogenblik, waarvan ons lot voor eene eeuwigheid afhangt! Laat deze gedachte bij mij steeds levendig blijven en mij van het kwade afhouden; en wanneer dat oogenblik genaakt, wees mij een Heiland, Gij, die onder ons verschenen zijt om zondaren te behouden en uw bloed voor hen deelt stroomen.

VIJF EN TWINTIGSTE HOOFD-
STUK.

*Over de ijverige verbetering onzes
levens.*

1. Wees waakzaam en vlijtig in den dienst van God en denk dikwijls : waartoe zijt gij hier gekomen , waarom hebt gij de wereld verlaten ? Was het niet om voor God te leven en een geestelijk mensch te worden ?

Wees dus vurig om voort te gaan ; want spoedig zult gij het loon van uw arbeid ontvangen , en dan zullen vrees en smart u niet meer kunnen naderen .

Gij hebt nog een weinig te arbeiden , en zult eene groote rust ja eeuwige blijdschap vinden .

Blijft gij getrouw en ijverig in wèl te doen , God zal ongetwijfeld getrouw en overvloedig in vergelding wezen .

2. Gij moet steeds de goede hoop koesteren dat gij de kroon verkrijgen zult ; maar gij moogt u daarvan niet verzekerd houden om niet te verflauwen noch hoogmoedig te worden .

Iemand beangstigd en dikwerf tusschen vrees en hoop dobberende, op zekeren tijd door droefheid overmand, wierp zich in de kerk voor een altaar biddend neder, bij zichzelf denkende en zeggende: "o! mocht ik weten, dat ik zoude volharden." En terstond hoorde hij van binnen dit goddelijk antwoord: "zoo gij dit wist, wat zoudt gij willen doen? — Doe nu hetgeen gij dan zoudt willen doen, en gij zult zeker genoeg zijn."

En aanstonds vertroost en versterkt, gaf hij zich aan den wil van God over, en — zijn angstig dobberen hield op.

En hij wilde niet meer nieuwsgierig onderzoeken om te weten, wat hem overkomen zoude; maar beijverde zich te meer om te weten, welke de welbehagelijke en volkomen wil van God zij, om alle goed werk te beginnen en te volenden.

3. *Vertrouw op den Heer, en doet het goede, zegt de Profeet, en gij zult de aarde bewonen, en gevoed worden van haren rijkdom. (Ps. 36.)*

Iets is er dat velen terughoudt van

voortgang en ijverige verbetering : de vrees voor moeilijkheid of de last van den strijd.

Inderdaad maken zij boven anderen in de deugd den meesten voortgang die, wat hun het zwaarste is en meest tegenstaat, te ijveriger pogen te overwinnen.

Want daar vordert de mensch meer en verdient hij overvloediger genade, waar hij zichzelf meer overwint en naar den geest afsterft.

4. Niet allen hebben evenveel te overwinnen en af te sterven.

Maar altoos zal een ijverig strever, al heeft hij ook meer driften, beter in staat zijn tot voortgang, dan een ander die, ofschoon van goede zeden, echter minder ijver heeft voor de deugd.

Twec dingen vooral helpen zeer ter verbetering, te weten, zich met geweld aan datgene te onttrekken, waartoe de bedorven natuur overhelt, en ijverig te streven naar dat goede, wat ons het meest ontbreekt.

Zoek ook datgene het meest te vermijden en te overwinnen, wat u in anderen het meest mishaaft.

5. Beoog in alles uwen voortgang. Ziet of hoort gij goede voorbeelden, word ter navolging ontstoken.

Merkt gij daarentegen iets berispelijks op, wacht u hetzelfde te doen; of hebt gij het somtijds gedaan, tracht u ten spoedigste te verbeteren.

Gelijk uw oog anderen beschouwt, zoo wordt gij ook van anderen opgemerkt.

Hoe aangenaam en liefelijk is het broeders te zien, alle ijverig en godvruchtig, en even rein van zeden als gehoorzaam aan de tucht!

Hoe bedroevend en smartelijk er te zien van een ongeregelden wandel, die niet volbrengen waartoe zij geroepen zijn!

Hoe schadelijk is het niet 't oogmerk zijner roeping te verwaarloozen, en de zinnen te stellen op datgene waarmede men niet belast is!

6. Wees uw genomen besluit steeds gedachtig en stel u het beeld van den Gekruiste voor.

Gij moet wel blozen, wanneer gij het leven van Jezus Christus overweegt, dewijl gij u nog niet meer be-

ijverd hebt om Hem gelijkvormig te worden, ofschoon gij reeds lang op den weg van God geweest zijt.

De kloosterling, die zich aandachtig en godvruchtig met het allerheiligst leven en lijden des Heeren bezighoudt, zal dâar alles wat hem noodig en nuttig is in overvloed vinden, en behoeft buiten Jezus niets beters te zoeken.

O, mocht de gekruiste Jezus in ons hart komen, hoe spoedig en voldoende onderwezen zouden wij zijn!

7. Een ijverig kloosterling draagt wèl en neemt alles aan wat hem opgelegd wordt.

Een nalatig en lauw kloosterling heeft kwelling op kwelling en vindt zich van alle zijden benauwd, omdat hij den inwendigen troost mist, terwijl hem belet wordt den inwendigen te zoeken.

Een kloosterling die zich aan de tucht onttrekt, stelt zich bloot aan zwaren val.

Wie gemak en toegevendheid zoekt zal altoos in het nauw zijn: want of het eene of het andere zal hem mishagen.

8. Hoe maken het zoo vele andere

kloosterlingen, die onder kloostertucht vrij streng gebonden zijn!

Zij gaan zelden uit, zij leven afgetrokken; zij eten zeer schraal, gaan grof gekleed; zij arbeiden veel, spreken weinig, waken lang, staan vroeg op, doen lange gebeden, lezen veel en onderhouden in alles den regel.

Let op de Karthuizers, op de Bernardijnen, op de broeders en zusters van verscheidene orden, hoe zij alle nachten opstaan om den Heer te loven.

Het zoude dus wel schandelijk zijn, zoo gij zulk heilig werk traag verrichtet, als zulke groote menigte kloosterlingen Gods lof begint te zingen.

9. O, mocht gij niets anders te doen hebben dan onzen Heer en God met geheel uw hart en mond te loven!

O, dat gij niet behoeftet te eten, noch te drinken, noch te slapen; maar altoos God kondet loven, en u alleen met geestelijke oefeningen bezighouden: dan zoudt gij veel gelukkiger zijn dan nu, daar gij het lichaam in allerlei behoeften dient.

Ach! bestonden die behoeften niet,

maar slechts geestelijke verkwikkingen der ziele, welke wij helaas! zelden genoeg smaken.

10. Wanneer de mensch zoo ver gekomen is dat hij zijnen troost bij geenerlei schepsel meer zoekt, dan eerst begint hij God volkomen te smaken, en dan zal hij wêltevreden zijn met alles wat gebeurt.

Dan zal hij zich over het groote niet verblijden noch over het kleine bedroeven, maar hij zal zich geheel en met vertrouwen stellen in de hand van God, die hem alles in alles is; voor wien niets sterft of vergaat, maar voor wien alles leeft en aan wiens wenk alles onverwijld gehoorzaamt.

11. Denk altoos aan uw einde en dat de verloren tijd niet wederkeert.

Zonder zorg en vlijt zult gij nooit deugden bekomen.

Zoodra gij begint te verflauwen zult gij beginnen het kwalijk te hebben; maar geeft gij u aan uwen ijver over, gij zult grooten vrede vinden en den arbeid lichter gevoelen, wegens de genade Gods en de liefde tot de deugd.

Een ijverig en vlijtig mensch is tot alles gereed.

Het is grooter arbeid ondeugden en driften te wederstaan, dan onder lichamelijk werk te zweeten.

Wie kleine gebreken niet vermijdt zal allengskens tot grootere vervallen.

Gij zult u altoos des avonds verheugen, als gij den dag met vrucht besteed hebt.

Waak over uzelfen, spoor uzelfen aan, vermaan uzelfen, en wat er ook van anderen zij, verwaarloos gij uzelfen niet.

Naarmate gij uzelfen geweld aandoet zal ook uw voortgang zijn.

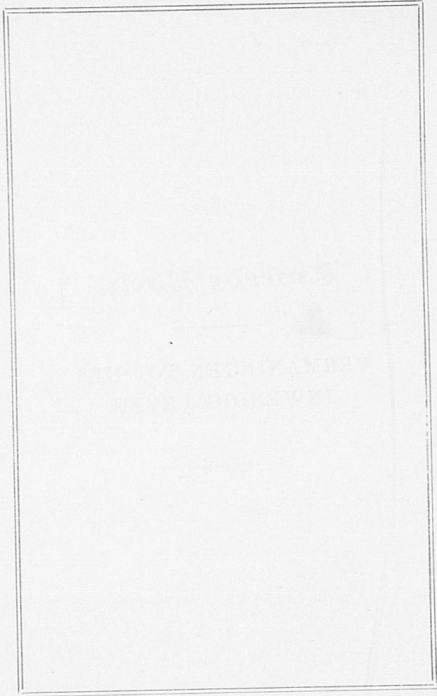
G E B E D.

Welk een schat van nuttige lessen bevat o God! voor mij deze overwening! Mocht ze op mijn hart van gewenschte werking zijn! Mocht ik met ijver de handen aan het werk slaan, op den weg der deugd voortgang maken en ten einde toe volharden! Dat het met dien wensch tot vervulling kome! Ondersteun mijne zwakheid; leer mij ge-

breken uitroeien en in hunne plaats deugden aankweeken, opdat ik alzoo het doel mijner bestemming nadere, heilig en zalig worde. Amen.

EINDE VAN HET EERSTE BOEK.

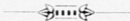

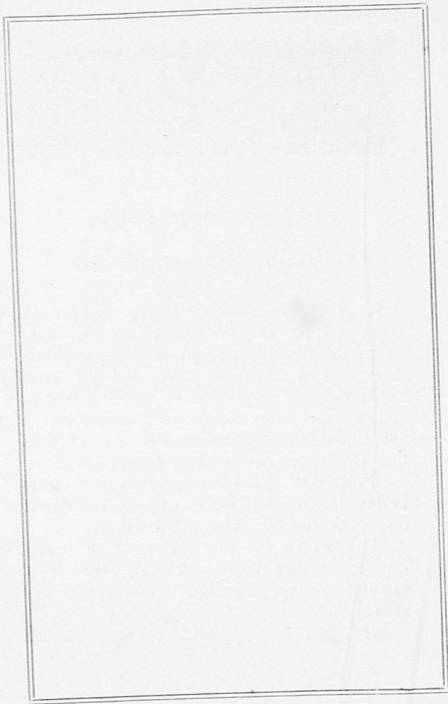

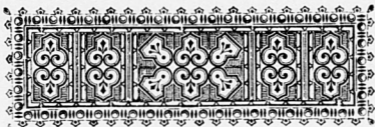
Tweede Boek.

VERMANINGEN TOT HET
INWENDIG LEVEN.

EERSTE HOOFDSTUK.

Over den omgang met zichzelf.

1. *Het rijk Gods is binnen u*, zegt de Heer. (Luc. 17) Wend u van ganscher harte tot den Heer, en laat deze ellendige wereld dáar, en uwe ziel zal rust vinden.

Leer het uitwendige versmaden en u aan het inwendige overgeven, en gij zult het rijk Gods in u zien komen.

Want het rijk Gods is vrede en vreugde in den H. Geest, (Rom. 14) en dat wordt den goddeloozen niet geschonken.

Christus zal tot u komen en u zijnen troost schenken, zoo gij Hem van binnen eene waardige woonplaats bereidt.

Al zijne heerlijkheid en schoonheid

is van binnen en daar vindt Hij welbehagen.

Dikwijls bezoekt Hij den inwendigen mensch; liefelijk is zijn onderhoud, verkwikkend zijn troost, overvloedig zijn vrede en zijn gemeenzaamheid bij uitstek groot.

2. Welaan dan, getrouwe ziel! bereid uw hart voor dezen bruidegom, dewijl Hij zich verwaardigt tot u te komen en bij u te wonen.

Dus toch spreekt hij: *zoo iemand mij liefheeft, hij zal mijn woord onderhouden; en mijn Vader zal hem liefhebben; en wij zullen tot hem komen en eene woning bij hem maken.* (Joan. 14)

Maak dan plaats Christus, en weiger al het overige den toegang.

Wanneer gij Christus bezit, dan zijt gij rijk, en Hij is u genoeg.

Hij zal u voorzien en getrouw verzorgen in alles, zoodat gij niet noodig hebt op menschen te hopen.

Dra toch veranderen de menschen en ontvallen spoedig; maar Christus blijft in eeuwigheid en is een sterke steun ten einde toe.

3. Er is geen groot vertrouwen te stellen op een broos en sterfelijk mensch, al is hij nog zoo nuttig en geliefd.

Ook mag men zich niet te zeer bedroeven, zoo hij soms tegenwerkt of tegenspreekt. Die heden met u zijn, kunnen morgen tegen u wezen, en omgekeerd; want dikwijls draaien zij als de wind.

Vestig uw geheel vertrouwen op God; Hij zij het voorwerp uwer vrees en liefde. Hij zal voor u verantwoorden en alles wèl beschikken, zooals het best zal zijn.

Gij hebt hier geene blijvende stad; (Hebr. 13) en waar gij zijn moogt, gij zijt een vreemdeling en pelgrim en zult nergens rust hebben, tenzij gij met Christus inniglijk vereenigd zijt.

4. Wat ziet gij hier rond, daar dit de plaats uwer rust niet is?

In den hemel moet uwe woning zijn; al het aardsche moet, als in het voorbijgaan, beschouwd worden.

Alles gaat voorbij, en gij tevens daarmee. Zorg dat gij u daaraan niet hecht, opdat gij niet gevangen wordt, en u in het verderf stort.

Uw gedachte zij bij den Allerhoogste, en uw gebed onophoudelijk tot Christus gericht.

Kunt gij nog niet hooge en hemelsche dingen beschouwen, blijf bij het lijden van Christus, en houd u gaarne bij zijne heilige wonden op.

Want zoo gij godvruchtig tot de wonden en kostbare litteekenen van Jezus uw toevlucht neemt, zult gij eene groote kracht bij wederwaardigheid ontwaren, en u weinig aan de verachting der menschen storen, ja lasterende woorden licht verdragen.

5. Ook Christus werd op de wereld door de menschen veracht, en in den grootsten nood door bekenden en vrienden te midden der verguizing verlaten.

Christus heeft willen lijden en veracht worden, en gij durft over iets klagen?

Christus heeft vijanden en tegensprekers gehad, en gij wilt allen tot vrienden en weldoeners hebben?

Vanwaar zal uw geduld gekroond worden, zoo gij geen tegenspoed ontmoet?

En zoo gij geen tegenstand wilt lijden, hoe zult gij een vriend van Christus zijn?

Verdraag met Christus en voor Christus, zoo gij met Christus wilt heerschen.

6. Waart gij eens volkomen doorgedrongen tot het hart van Jezus en hadt gij een weinig van zijne brandende liefde geproefd, dan zoudt gij u over eigen voordeel noch nadeel bekommeren, maar veeleer u over den aangedanen smaad verblijden; want de liefde tot Jezus maakt dat de mensch zichzelve versmaadt.

Wie Jezus en de waarheid liefheeft, wie waarlijk inwendig en vrij van ongeregelde neigingen is, die kan zich vrij tot God wenden, zich in den geest boven zichzelf verheffen en genoegelijk rusten.

7. Hij die alles waardeert naar hetgeen het is, niet naar hetgeen men er van denkt of zegt, is waarlijk wijs en onderwezen meer door God dan door de menschen.

Hij die weet met zichzelve om te

gaan en hetgeen buiten hem is gering te schatten, ziet niet om naar plaatsen noch wacht op tijden om met godvruchtige oefeningen bezig te zijn.

Een inwendig mensch is ras tot zichzelf teruggekeerd, dewijl hij zich nooit geheel naar buiten uitstort.

Geen uitwendige arbeid, noch van tijd tot tijd noodzakelijke bezigheid hindert hem; hij schikt zich naar alles zoo als het komt.

Wie inwendig wèl gesteld en geregeld is, stoort zich niet aan de wonderlijke en verkeerde handelingen der menschen.

Iemand wordt gehinderd en verstrooid naarmate hij zich de zaken aantrekt.

8. Waart gij wèl gesteld en wèl gereinigd, alles zoude zich ten uwen beste en tot uwen voortgang schikken.

Veel toch mishaaft u en ontroert u vaak, omdat gij uzelfen nog niet volkomen afgestorven zijt en niet geheel aan al het aardsche onthecht.

Niets bevlekt en hindert zoo 's menschen hart als eene onreine liefde tot de schepselen.

Ziet gij af van de uitwendige vertroos-

tingen, dan kunt gij het hemelsche beschouwen en dikwerf inwendig juichen.

G E B E D.

Mocht ik, o God! de kunst verstaan om mij met U en met mijzelfen bezig te houden, hoe zegenrijk zouden daarvan de gevolgen zijn! Gijzelf zoudt bij mij uwen intrek nemen en mij met uwen hemelschen troost verkwikken. Maar ach! mijn hart is nog te zeer gehecht aan het aardsche en laat zich niet dan bezwaarlijk daarvan losrukken. Verander dan dat vleeschelijke hart, maak het gevoelig voor zijne ware belangen, doe het vatbaar worden voor uwe zegeningen.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Over de nederige onderwerping.

1. Geef er weinig om wie voor u of tegen u zij; maar doe zóo en zegt dat God met u zij in alles wat gij doet.

Heb een goed geweten, en God zal u wel beschermen.

Want wien God wil bijstaan, dien kan niemands boosheid schaden.

Weet gij te zwijgen en te lijden, dan zult gij ongetwijfeld 's Heeren bijstand ontwaren.

Hij weet den tijd en de wijze om u te verlossen, en daarom moet gij u aan Hem overgeven.

Het komt God toe u te helpen en u van alle schande te bevrijden.

Dikwijls is het zeer nuttig, om ons in te grooter ootmoed te houden, dat anderen onze gebreken weten en bestraffen.

2. Als een mensch zich over zijn gebreken vernedert, dan bevredigt hij licht anderen en voldoet zonder moeite die op hem vertoornd waren.

God beschermt en bevrijdt den nederige. Den nederige heeft Hij lief en vertroost Hij. Tot den nederige buigt Hij zich neder; aan den nederige schenkt Hij groote genade en verheft hem na zijne verdrukking tot heerlijkheid.

Den nederige openbaart Hij zijne geheimen en trekt hem zachtelijk en noodigt hem tot zich.

De nederige, al wordt hij versmaad, blijft vast gevestigd in vrede : want hij steunt op God en niet op de wereld.

Denk niet dat gij iets gevordert zijt, tenzij gij u beneden allen acht.

G E B E D.

Mocht, o goede Vader! deze les mij wèl ter harte gaan en bij mij gevoelens van gelatenheid en ootmoed teweegbrengen! Te zeer toch liet ik mij aan de gevoelens der menschen gelegen zijn, te zeer stoorde ik mij aan huune oordeelvellingen. Dat het voortaan mijn hoofddoel zij U alleen te behagen. Leer mij zwijgen en verdragen. Dat ik mij wegens mijne gebreken verootmoedige en met ijver aan mijne verbetering arbeide.

DERDE HOOFDSTUK.

De goede vreedzame mensch.

1. Houd gij u eerst in vrede, en dan zult gij anderen kunnen bevredigen.

Een vredelievend mensch is nuttiger dan een zeer geleerde.

Een hartstochtelijk mensch hoort noch zelfs het goede in het kwade en gelooft licht het kwade.

Een goed vredelievend mensch keert alles ten goede.

Die in den vrede wèl gevestigd is voedt van niemand argwaan; maar die onvergenoegd en licht geraakt is, wordt door allerlei argwaan rondgedreven; hij heeft zelf geen rust, en laat anderen niet rusten.

Dikwijls zegt hij wat hij niet moest zeggen, en doet hij niet wat hij liever behoorde te doen.

Hij gaat na wat anderen moeten doen, en verzuimt wat hij moest doen.

IJver dan eerst voor uzelfen, en dan

zult gij terecht ook voor uwen naaste kunnen ijveren.

2. Uw eigen daden weet gij wel te verontschuldigen en te verbloemen, en de verontschuldigen van anderen wilt gij niet aannemen.

Het ware billijker uzelfen te beschuldigen en uw broeder te verschoonen.

Wilt gij dat men u verdrage, verdraag ook een ander.

Zie, hoe verre gij nog verwijderd zijt van de ware liefde en van de nederigheid, die zich vertoornen of verontwaardigen kan over niemand dan over zichzelf.

3. Het is niets groots met goede en zachtmoedige menschen te verkeerem, want dit behaagt natuurlijk aan allen; ook leeft elk gaarne in vrede, en heeft hen het meest lief die van zijn gevoelen zijn.

Maar met stuursche en booze, met ongeregelde of ons wederstrevende menschen vreedzaam te kunnen leven, is eene groote genade, eene zeer roemwaardige manhaftige zaak.

Daar zijn er die zichzelf in vrede

houden, en ook met anderen vrede hebben.

Daar zijn er ook die noch vrede hebben, noch anderen met vrede laten; zij vallen anderen lastig, maar zichzelf altoos lastiger.

Eindelijk zijn er die zichzelf in vrede houden, en anderen tot vrede terugbrengen.

Nochtans is onze geheele vrede in dit ellendige leven eerder te stellen in een nederig verdragen, dan in 't niet gevoelen van wederwaardigheden.

Wie 't best weet te lijden zal den meesten vrede hebben. Hij is de overwinnaar van zichzelf en de heer der wereld, de vriend van Christus en de erfgenaam des hemels.

G E B E D.

Vrede, o God! ja vrede, is een behoefte voor mijn hart. Vrede met U, vrede met mijzelf, vrede met mijnen evenmensch, wat kan er voor mij heilzamer zijn? Intusschen ben ik nog verre van zulken toestand. Ik weder-

streef uwen wil, volg mijne neigingen op! weet mijnen broeder niet het minst toe te geven; en hoe zoude dan bij mij vrede kunnen wonen? God des vredes! boezem mij andere gevoelens in, en duurzame kalme zal in mijne ziel heerschen.

VIERDE HOOFDSTUK.

Over de reinheid des harten en eenvoudigheid in bedoeling.

1. Op twee wieken verheft zich de mensch boven het aardsche, te weten: eenvoudigheid en reinheid.

Eenvoudigheid moet in de bedoeling, reinheid in de neiging zijn. Eenvoudigheid zoekt God, de reinheid vindt en smaakt Hem.

Geen goede daad zal u hinderen, zoo gij inwendig van ongeregelde neiging vrij zijt.

En zoo gij niets anders bedoelt en zoekt dan Gods welbehagen en uws naasten nut, gij zult de innerlijke vrijheid genieten.

Ware uw hart oprecht, alle schepsel

zoude u een levensspiegel zijn en een boek van heilige leering.

Geen schepsel is er zoo gering en ongeacht, dat Gods goedheid niet vertoont.

2. Waart gij inwendig goed en rein, gij zoudt alles onbelemmerd zien en recht vatten.

Een rein hart dringt door hemel en hel.

Zooals een ieder inwendig is, zoo beoordeelt hij het uitwendige.

Is er vreugde in de wereld, haar bezit voorzeker de man van reinen harte.

En is er ergens smart en angst, een kwaad geweten kent ze het best.

Gelijk het ijzer in vuur gelegd zijn roest verliest en gansch gloeiend wordt; dus wordt ook de mensch, die zich geheel tot God keert, van traagheid ontdaan en in een nieuwen mensch veranderd.

3. Wanneer de mensch begint te verslauwen, dan vreest hij den geringsten arbeid en ontvangt gaarne uitwendigen troost.

Maar heeft hij begonnen zichzelf volkomen te overwinnen en moedig op den weg Gods te wandelen, hij acht gering wat hij tevoren bevond zwaar te zijn.

G E B E D.

Schep in mij, o God! een rein hart en vernieuw den rechten geest in mijn binnenste, zoo, o Vader! mag ook ik U bidden. Mochten mijne gevoelens steeds zuiver zijn, mijne bedoelingen eenvoudig op U gericht blijven, om U te beminnen en U alleen te bezitten! Mocht mijn hart, vrij van alle onedele neigingen, alleen voor U, mijn hoogste goed, kloppen! dan gewis zoude ik mij boven al het aardsehe hemelwaarts verheffen, en niets mijne vlucht hinderen. Geef, o God! mij daartoe uwen zegen.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Over de beschouwing van zichzelf.

1. Wij mogen onszelven niet te veel gelooven, dewijl het ons dikwijls aan genade en verstand ontbreekt.

Een zwak lichtje is in ons, en dit verliezen wij spoedig door onachtzaamheid.

Ook merken wij veeltijds niet dat wij inwendig zoo blind zijn.

Dikwijls doen wij kwaad en maken het, door versooning, nog erger.

Somtijds spoort de drift ons aan en wij nemen het voor ijver.

Het geringe berispen wij in anderen, en het grootere bij ons gaan wij voorbij.

Ras genoeg gevoelen en wegen wij hetgeen wij van anderen verdragen, doch wij letten niet hoe veel anderen van ons verdragen moeten.

Wie zijn eigen daden wèl en recht overweegt, zal geen reden hebben om over een ander streng te oordeelen.

2. Een inwendig mensch stelt de zorg over zichzelf boven alle andere zorgen; en die vlijtig op zichzelf let zwijgt licht van anderen.

Nooit zult gij inwendig en godvruchtig zijn, tenzij gij van anderen zwijgt en bijzonder op uzelf let.

Zoo gij u geheel met uzelf en met God bezighoudt, zal u weinig treffen hetgeen gij buiten opmerkt.

Waar zijt gij, als gij niet bij uzelf zijt? En wanneer gij alles doorloopen,

maar uzelfven voorbijgezien hebt, wat hebt gij gewonnen?

Als gij waren vrede wilt hebben en met God vereenigd zijn, moet gij al het overige terzijdestellen en uzelfven alleen voor oogen houden.

3. Gij zult alzoo grooten voortgang maken als gij u vrijhoudt van alle tijdelijke zorg; maar gij zult zeer achteruitgaan, zoo gij iets tijdelijks acht.

Niets zij u groot, niets verheven, niets aangenaam, niets genoegelijk tenzij God alleen of wat God betreft.

Houd al hetgeen troostelijks van eenig schepsel komt voor enkele ijdelheid.

Eene ziel die God liefheeft, stelt alles beneden God.

God alleen, de eeuwige en oneindige, de alles vervullende is de troost der ziele de ware vreugde des harten.

G E B E D.

Niets is heilzamer voor mij, o God, dan mijzelfven gade te slaan en mij in zelfkennis te oefenen. Mocht ik steeds dit bewustzijn hebben, welken voortgang zoude ik maken! Veel zoude ik te ver-

beteren vinden en , genoeg met mijzelfven hebbende te doen , zoude ik aan alles wat buiten mij is vreemd worden en mij zalig achten U met een rein hart te mogen bezitten. Stort dan , bid ik U , mij zulk eene neiging in en maak mij meer en meer los van het zinnelijke.

ZESDE HOOFDSTUK.

Over de vreugde van een goed geweten.

I. De roem van een goed mensch is de getuigenis van een goed geweten.

Heb een goed geweten en gij zult altoos vreugde hebben.

Een goed geweten kan zeer veel dragen en is zeer blijde in tegenspoed.

Een kwaad geweten is altoos vreesachtig en ongerust.

Liefelijk zal uwe rust zijn , zoo uw hart u niets verwijt.

Verheug u niet tenzij wanneer gij wèl gedaan hebt.

De boozen hebben nooit ware vreugde , noch gevoelen den inwendigen vrede : *want er is geen vrede voor de goddeloozen , zegt de Heer. (Is. 57)*

En zeggen zij: wij zijn in vrede, geen kwaad zal ons treffen en zoude ons durven schaden? geloof hun niet: want eensklaps zal Gods toorn zich verheffen, al hunne daden zullen tot niet gebracht en hunne gedachten verijdeld worden.

2. Hem die liefheeft, valt het niet zwaar in de verdrukking te roemen: want zoo te roemen is te roemen in het Kruis des Heeren.

Kortstondig is de roem die van menschen gegeven en ontvangen wordt.

De roem der wereld is steeds van treurigheid vergezeld.

Der braven roem is in hun geweten en niet in den mond der menschen.

De vreugde der rechtvaardigen is van God en in God, en hun vermaak in de waarheid.

Wie naar den waren en eeuwigen roem verlangt, acht den tijdelijken niet.

En wie naar tijdelijken roem verlangt of dien niet van harte versmaadt, bewijst dat hij den hemelschen weinig bemint.

Hij bezit eene groote rust des harten, die zich om der menschen lof noch blaam bekommert.

3. Licht zal hij tevreden en gerust zijn wiens geweten rein is.

Gij zijt niet heiliger omdat men u roemt, noch slechter omdat men u laakt.

Wat gij zijt, zijt gij; en grooter moogt gij niet genoemd worden, dan gij zijt voor God.

Wanneer gij let op hetgeen gij inwendig bij uzelfen zijt, dan zult gij u er niet aan storen wat de menschen van u zeggen.

De mensch ziet hetgeen in het oog valt, maar God ziet in het hart. (1 Reg. 16)

De mensch ziet op de daden, maar God weegt de bedoelingen.

Altoos wèl te doen en zichzelf weinig te achten kenmerkt een nederig gemoed.

Geen troost van eenig schepsel te willen is het teeken van groote reinheid en inwendig vertrouwen.

4. Wie voor zich geene getuigenis van buiten zoekt, toont dat hij zich geheel aan God heeft overgegeven.

Want, gelijk de H. P a u l u s zegt, *niet hij die zichzelf aanprijst, maar dien de Heer aanprijst, is beproefd.* (2 Cor. 10)

Inwendig met God te verkeerē en uitwendig door geene geneigdheid gebonden te zijn, is de staat van den inwendigen mensch.

G E B E D.

Een rein geweten, o God, is een groote schat, en eene onuitputbare bron van troost. Wat toch zal mij hinderen, als mijn geweten zich in eenen goeden staat bevindt? Menschen mogen mij veroordeelen, lasteren en vervolgen, geen nood, zoo lang ik de getuigenis van een rein geweten bezit. Gerust zal ik het hoofd mogen ophieven tot U, die mijne onschuld kent en aan het licht zult brengen. Doe dit bewustzijn steeds in mij leven en laat mij den troost daarvan ondervinden.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

*Over de alles overtreffende liefde tot
Jezus.*

1. Gelukkig hij die weet wat het is Jezus te beminnen, en zichzelf te versmaden om Jezus' wille.

Men moet al wat men bemint voor dezen Beminde verlaten : want Jezus wil alleen boven alles bemind worden.

De liefde eens schepsels is bedriegelijk en onbestendig ; maar de liefde van Jezus getrouw en bestendig.

Wie zich aan het schepsel hecht valt met het zwakke schepsel ; maar wie Jezus omhelst staat eeuwig onbewegelijk.

Bemin Hem en houd hem tot uwen vriend die, als alles u begeeft, u niet zal verlaten, noch dulden dat gij op het einde verloren gaat.

Hetzij gij wilt of niet, gij moet eens van alles gescheiden worden.

2. Houd u aan Jezus bij leven en dood, en geef u aan de trouw van Hem over die, wanneer alles u verlaat, u alleen kan helpen.

Uw Beminde is van dien aard dat Hij geen anderen naast zich duldt ; maar Hij wil uw hart alleen bezitten en er zetelen als een koning op zijn eigen troon.

Wist gij u van alle schepsel recht te ontledigen, Jezus zoude gaarne bij u willen wonen.

Gij zult alles bijkans geheel als ver-

loren bevinden, wat gij buiten Jezus bij de menschen zoekt.

Vertrouw noch steun op een riet, dat door den wind bewogen wordt. Want *alle vleesch is gras, en al zijne heerlijkheid valt af als de veldbloem.* (Is. 40)

3. Dra zult gij bedrogen worden, zoo gij alleen het uitwendig voorkomen der menschen aanschouwt.

Want zoo gij uw troost en voordeel bij anderen zoekt zult gij dikwerf schade vinden.

Zoekt gij in alles Jezus, gij zult Hem gewis vinden.

Maar zoekt gij uzelf, gij zult ook uzelf vinden, maar tot uw verderf.

De mensch toch die Jezus niet zoekt, schaadt zichzelf meer dan de geheele wereld en al zijne vijanden.

G E B E D.

Ja wel gelukkig hij, mijn Heiland! die weet wat het zij U boven alles lief te hebben, alles aan uwe liefde op te offeren, alles om U te verdragen! Zalig in alle opzichten mag men zijnen toestand noemen, boven alles wat de wereld

bezit of geven kan. Maak mij vatbaar voor die zalige genoegens. Trek mij meer en meer af van het zwakke en onbestendige schepsel; dat ik U in alles zoeken en vinde; dat ik niets beoogde dan het bevorderen van uwe eer.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

*Over den vertrouwelijken omgang met
Jezus.*

I. Als Jezus tegenwoordig is, dan is alles wèl en niets schijnt moeielijk; maar is Jezus niet tegenwoordig, alles valt zwaar.

Als Jezus van binnen niet spreekt, alle troost is niets; maar spreekt Jezus slechts één woord, men gevoelt een grooten troost.

Rees Maria niet aanstonds op van de plaats, waar zij weende, toen Martha tot haar zeide: *de Meester is daar, en Hij roept u!* (Joan. 11.)

Gelukkige stond, wanneer Jezus van het weenen tot de vreugde des geestes roept!

Hoe dor en ongevoelig zijt gij zonder Jezus! Hoe dwaas en ijdel, zoo gij iets buiten Jezus verlangt!

Is dit geene grootere schade dan de geheele wereld te verliezen?

2. Wat kan u de wereld geven zonder Jezus?

Zonder Jezus te zijn, is eene ondragelijke hel; met Jezus te zijn, een genoeglijk paradijs.

Wanneer Jezus met u is, geen vijand kan u schaden.

Wie Jezus vindt, vindt een goeden schat, ja een goed boven alle goed.

Maar wie Jezus verliest, verliest bovenmate veel, ja meer dan de gansche wereld.

Wie zonder Jezus leeft is zeer arm; die wèl met Jezus staat is zeer rijk.

3. Het is een groote kunst met Jezus weten om te gaan, en Jezus te kunnen bij zich houden eene groote voorzichtigheid.

Wees nederig en vreedzaam, en Jezus zal met u zijn.

Wees godvruchtig en rustig, en Jezus zal bij u blijven.

Gij kunt Jezus ras verwijderen en zijne genade verliezen, zoo gij u tot het uitwendige wilt keeren.

En hebt gij hem verwijderd en verloren, tot wien zult gij uwe toevlucht nemen en wien tot vriend kiezen!

Zonder vriend kunt gij niet wel leven. Maar zoo Jezus niet boven allen uw vriend is, hoe bedroefd en verlaten zult gij zijn!

Dwaas handelt gij dus, zoo gij in iemand anders vertrouwen of vreugde stelt.

Het ware verkieslijker de gansche wereld tegen te hebben dan Jezus te beledigen.

Onder al uwe geliefden dan zij Jezus alleen uw bijzonder geliefde.

4. Dat allen bemind worden om Jezus' wil; maar Jezus om Hemzelve.

Jezus Christus alleen verdient bijzonder bemind te worden, omdat Hij alleen boven alle vrienden goed en getrouw bevonden wordt.

Om Hem en in Hem behooren, zoo vijanden als vrienden, u lief te zijn, en voor allen moet gij bidden, opdat allen Hem kennen en liefhebben.

Verlang nooit bij uitsluiting geprezen of bemind te worden, want dit komt Gode alleen toe, die zijngelijke niet heeft.

Begeer ook niet dat iemand zijn hart met u vervulle, en gij, laat uw hart niet met liefde voor iemand vervuld worden; maar Jezus zij in u en in elk goed mensch.

5. Wees rein en vrij van binnen, zonder gehechtheid aan eenig scheepsel.

Gij moet ontbloot zijn van alles en een rein hart tot God brengen, indien gij inwendig wilt rusten en zien hoe goed de Heer is.

6. Doch inderdaad zult gij niet daartoe geraken, tenzij gij door zijne genade wordt voorgekomen en getrokken, zoodat gij, met terzijdestelling en verwijdering van alles, met Hem alleen vereenigd wordt.

Want wanneer Gods genade tot den mensch komt, dan wordt hij tot alles bekwaam; maar wijkt die, hij is arm en zwak, en als alleen tot slagen overgelaten.

In dezen moet hij niet moedeloos worden noch wanhopen, maar zich wèl ge-

moed naar den wille Gods schikken, en alles wat hem overkomt ter eere van Jezus Christus lijden; want op den winter volgt de zomer; op den nacht volgt de dag en op den storm groote kalmte.

G E B E D.

Zonder U, o Jezus! heb ik niets, met U alles. Gij zijt mijn beste vriend en hebt mij het treffendst bewijs van uwe liefde gegeven door uw leven voor mijn heil op te offeren. Wat is er billijker dan dat ik U mijne wederliefde toone? Ik geef U dan mijn hart; het zij U boven alles gewijd, maak het tot eene U waardige woning. Heersch daarin als op uwen troon; beschik daarover geheel; dat ik voor U leve, door U leve, eeuwig met U leve.

NEG ENDE HOOFDSTUK.

Over het missen van allen troost.

Het valt niet zwaar menschelijken troost te versnaden, als de goddelijke daar is.

Maar het is groot en zeer groot zoowel den menschelijken als goddelijken troost te kunnen ontberen, en tot Gods eere de ballingschap des harten gewillig te verdragen, in niets zichzelf te zoeken, noch op eigene verdienste te zien.

Wat groots is erin gelegen opgeruimd en godvruchtig te zijn, als de genade komt? Voor allen is die stond wenschelijk.

Hij rijdt vrij gemakkelijk wien Gods genade draagt.

En wat wonder dat hij den last niet gevoelt, die door den Almachtige gedragen en door den oppersten Leidsman geleid wordt?

2. Gaarne hebben wij iets tot onzen troost, en bezwaarlijk ontdoet de mensch zich van zichzelf.

De heilige martelaar *Laurentius* nochtans heeft de wereld en zijnen priester overwonnen; want hij versmaadde alles wat in de wereld genoeglijk scheen, en dulde zelfs gaarne, ter liefde van Christus, dat Gods Opperpriester *Sixtus* dien hij hartelijk lief had, van hem weggenomen wierd.

Door liefde tot den Schepper overwon hij de liefde tot den mensch, en verkoos Gods welbehagen boven den menschelijken troost.

Leer gij dus ook een noodzakelijken en geliefden vriend ter liefde Gods verlaten.

En laat het u ook niet te zeer treffen; als gij van een vriend verlaten wordt, wetende dat wij allen eens van elkander moeten scheiden.

3. Veel en lang moet de mensch in zichzelf strijden, eer hij leere zichzelf volkomen te overwinnen en zijne geheele liefde tot God over te brengen.

Zoolang de mensch nog op zichzelf steunt zal hij licht vervallen tot den troost der menschen.

Maar de ware vriend van Christus en ijverige deugdbetrachter valt niet op vertroosting, noch zoekt zulke zinnelijke genoegens, maar veeleer moeilijke oefeningen en zware beproevingen om Christus' wille door te staan.

4. Wordt u dan geestelijke troost van God geschonken, neem dien met dankzegging aan; maar weet dat het een

geschenk van God is, en niet uwe verdienste.

Wil u niet verheffen, wil u niet te veel verheugen noch iets ijdelijk laten voorstaan; maar wees wegens die gift te nederiger en te omzichtiger en behoedzamer in al uwe daden: want deze stond zal voorbijgaan en de bekoring volgen.

Als de troost ontnomen is geef den moed niet aanstonds op; maar wacht met nederigheid en geduld het bezoek des Hemels af: want God is machtig om u een overvloediger troost terug te geven.

5. Dit is niet nieuw noch vreemd voor de in Gods wegen ervarenen: want ook de grootste Heiligen en aloude Profeten hebben dikwijls zulke afwisseling ondergaan.

Daarom sprak een hunner, als de genade bij hem was: *Ik zeide in mijnen overloed: in eeuwigheid zal ik niet wankelen.*

Maar als de genade week voegde hij er bij wat hij ondervond, en zeide: *Maar toen Gij uw aangezicht van mij afwenddet: werd ik ontroerd.*

Intusschen verloor hij den moed niet , maar bad te vuriger tot den Heer en zeide : *Tot U , o Heer ! zal ik roepen , en mijnen God zal ik bidden.*

Daarop verhaalt hij de vrucht van zijn gebed en getuigt dat hij verhoord werd , zeggende : *De Heer heeft mij verhoord , en zich mijner ontfermd ; de Heer is mijn helper geworden.*

Maar waarin ? *Gij hebt , zegt hij , mijne klachten veranderd in gejuich , en mij met vreugde omgeven.* (Ps. 29).

Is aldus met groote Heiligen gehandeld , dan mogen wij , zwakken en elendigen , niet wanhopen , als wij ons nu ijverig dan weder koud bevinden : want de Geest komt en vertrekt volgens zijn welbehagen.

Daarom zegt de heilige Job : *Gij bezoekt den mensch in den morgenstond ; maar spoedig beproeft Gij hem weder.* (Job. 7.)

6. Waarop kan ik dan hopen , waarop moet ik vertrouwen , tenzij op Gods groote barmhartigheid en op de hoop der hemelsche genade alleen ?

Want hetzij ik bij mij hebbe deugd-

zame menschen of godvruchtige broeders, of getrouwe vrienden of heilige boeken, of schoone verhandelingen of liefelijke gezangen en liederen; dit alles baat weinig, smaakt weinig, als ik van de genade verlaten en aan eigene armoe-
de overgelaten ben.

Dan is er geen beter middel dan geduld en zelfonderwerping aan den wil Gods.

7. Nooit vond ik iemand zoo vroom en godvruchtig, die niet nu en dan ont-
trekking der genade had of geene ver-
mindering van ijver gevoelde.

Nooit was er een Heilige zoo hoog vervoerd en verlicht, die niet te voren of daarna in bekoring viel.

Hij toch is de hooge aanschouwing van God niet waardig, die niet om Gods-
wil door eenig leed geoeffend werd.

Want eene voorafgaande bekoring is doorgaans het teeken eener volgende
vertroosting.

Ook wordt aan die door de bekoring beproefd zijn de hemelsche troost toe-
gezegd: *Wie overwint, zegt de Heer, ik zal hem geven dat hij ete van den boom des levens.* (Openb. 2).

8. De Goddelijke troost nu wordt gegeven, opdat de mensch te sterker zij tot het doorstaan van tegenspoed.

Ook volgt de bekoring, opdat hij zich over het goede niet verheffe.

De duivel slaapt niet, en het vleesch is nog niet dood. Daarom houd niet op u tot den strijd te bereiden : want aan uwe rechter- en linkerhand staan vijanden die nimmer rusten.

G E B E D.

Dierbaar, o Vader! is mij uw troost, hij is de grootste verkwikking voor mijn hart. Niet dan met droefheid ontwaar ik zijn gemis. Doch zoude ik daarom den moed opgeven? Dan zoude ik U niet om uzelfen, maar om uwe weldaden beminnen. Niet mijn wil, o Vader, maar de Uwe geschiede! Wilt Gij mij troost schenken, ik zal die weldaad waardeeren. Wilt Gij mij dien onttrekken, ook hierin zal ik berusten en uwen wil eerbiedigen.

TIENDE HOOFDSTUK.

*Over de dankbaarheid voor de genade
Gods.*

1. Waarom zoekt gij rust daar gij geboren zijt om te arbeiden.

Zet u meer tot geduld dan tot troost, en meer tot het dragen van het kruis dan tot blijdschap.

Welk wereldsch mensch toch zoude niet gaarne geestelijke troost en vreugde ontvangen, zoo hij die altoos konde bekomen?

Want de geestelijke vertroostingën overtreffen alle wereldsche vermaken en wellusten des vleesches.

Al de wereldsche vermaken toch zijn of ijdel of schandelijk; de geestelijke genoegens alleen zijn aangenaam en eerlijk; zij vloeien voort uit de deugd en worden door God den reinen van harte ingestort.

Maar niemand kan deze goddelijke vertroostingën altijd naar zijn welgevallen genieten, omdat de tijd van bekoering niet lang uitblijft.

2. Hetgeen nu het hemelsche bezoek veel tegenwerkt is eene valsche vrijheid des geestes en een groot zelfvertrouwen.

God bewijst eene weldaad wanneer Hij de genade der vertroosting schenkt; maar de mensch handelt kwalijk, als hij niet alles tot God met dankzegging terugbrengt.

En daarom kunnen de genadegaven op ons niet vloeien, omdat wij jegens den Schenker ondankbaar zijn en niet alles tot de oorspronkelijke bron terugbrengen.

Want altoos wordt de genade geschonken aan hem die behoorlijk dankbaar is, en aan den trotsche wordt ontnomen hetgeen den nederige pleegt gegeven te worden.

3. Ik wil geen troost die mij het berouw ontnemt, noch zoek die hooge aanschouwing welke tot zelfverheffing voert.

Want niet al het verhevene is heilig, noch al het genoeglijke goed, noch al het wenschelijke rein, noch al het dierbare Gode aangenaam.

Gaarne ontvang ik eene genade,

waardoor ik steeds nederiger en godvreezender en gereeder tot zelfverzaking worde.

Wie door de gave der genade geleerd en door den geesel harer onttrekking onderwezen is, die zal zichzelf niets goeds durven toeschrijven, maar liever bekenen dat hij arm is en ontbloot van alles.

Geef Gode wat Godes is, en schrijf u toe wat het uwe is; dat wil zeggen: dank God voor de genade, en erken dat de zonde u alleen toebehoort en de rechtvaardige straf der zonde.

4. Stel u altoos op de laagste plaats en men zal u de hoogste geven: want het hooge bestaat niet zonder het lage.

De grootste Heiligen bij God zijn bij zichzelf de geringsten, en hoe meer verheerlijkt hoe nederiger in zichzelf.

Vervuld van de waarheid en hemelsche heerlijkheid zijn zij niet begeerig naar ijdelen roem.

In God gezegend en gevestigd kunnen zij op geenerlei wijze hoogmoedig zijn.

En die Gode alles toeschrijven wat zij goeds ontvangen hebben, zoeken geen roem bij elkander, maar willen

slechts den roem die van God komt, en wenschen dat God in hen en in alle Heiligen boven alles geprezen worde, en hiernaar is voortdurend hun streven gericht.

5. Wees dankbaar voor het geringste en gij zult waardig zijn het grootere te ontvangen.

Het geringste zij u als het grootste, en het meest verachtelijke eene bijzondere gunst.

Als de waardigheid van den Gever overwogen wordt, zal geene gave gering noch te verachtelijk schijnen: want niets is gering wat van den allerhoogsten God gegeven wordt.

Ja al zond Hij kastijdingen en plagen, het zoude ons moeten aangenaam zijn: want Hij bedoelt altoos ons heil in alles wat Hij ons laat overkomen.

Wie Gods genade wenscht te behouden! zij dankbaar voor de ontvangene genade en geduldig bij de onttrekking; hij smeek dat zij wederkome, en zij behoedzaam en nederig opdat hij ze niet verlieze.

G E B E D.

Hoe groot, o God! zijn de vertroosting-ingen door U den reinen van harte ingestort! Maar zoo groot die weldaad is, zoo groot is ook de verplichting welke op mij rust. Ik moet U dankbaar zijn, en omdat ik mij van deze verplichting niet genoeg kwijt, daarom blijf ik vaak van uwe weldaden verstoken. Ik wil U voortaan geven wat U toekomt, dankbaar zijn voor de geringste zoowel als voor de grootste gunst; Gij zult mij dan uwe milde hand niet onttrekken.

ELFDE HOOFDSTUK.

Over de weinige vrienden van Jezus' Kruis.

1 Jezus heeft thans wel vele beminnaars van zijn hemelsch rijk, maar weinige dragers van zijn kruis.

Velen heeft Hij die naar troost, maar weinigen die naar lijden verlangen.

Velen vindt Hij die aan zijne tafel ,
maar weinigen die aan zijn vasten deel-
nemen.

Allen willen zich met Hem verheugen ,
weinigen willen voor Hem iets lijden.

Velen volgen Jezus tot aan het bre-
ken des broods , maar weinigen tot aan
het drinken van den lijdensbeker.

Velen eerbiedigen zijne wonderdaden ,
weinigen volgen den smaad zijns kruises.

Velen hebben Jezus lief zoolang hun
niets ongunstigs bejegent.

Velen loven en prijzen Hem zoolang zij
eenigen troost van Hem ontvangen , maar
verbergt zich Jezus en verlaat Hij hen
een oogenblik , dan vervallen zij of tot
geklag of tot groote moedeloosheid.

2. Zij die Jezus om Jezus liefhebben
en niet om eenigen eigen troost , prijzen
Hem in allerlei tegenspoed en zielsangst
zoowel als bij den grootsten troost.

Ja , al wilde Hij hen nooit troost ge-
ven , evenwel zouden zij Hem altoos dank
willen toebrengen.

3. O , hoeveel vermag eene reine liefde
tot Jezus , met geen eigenbaat of eigen-
liefde vermengd !

Zijn zij niet allen huurlingen te noemen die altijd troost zoeken ?

Betoonen zij zich niet meer beminnaars van zichzelf dan van Christus, die altoos aan eigen gemak en voordeel denken ?

Waar vindt men hem die God om niet wil dienen ?

4. Zelden vindt men een zoo geestelijk mensch dat hij ontbloot van alles is.

Waar toch vindt men den waren arme van geest en los van alle schepsel ? Verre en op de uiterste grenzen is die schat te zoeken.

Al gaf de mensch zijn geheel vermogen weg, het is nog niets.

En al deed hij groote boetvaardigheid, het is nog weinig.

En al verkreeg hij alle wetenschap, het is er nog verre af.

En al bezat hij groote deugd en de brandendste godsvrucht, nog ontbreekt hem veel, te weten, het eenige wat hij het meest behoeft.

En dat is ? Dat hij, alles verzaakt hebbende, zichzelf verzake en geheel uit zichzelf uitga, niets van zijne

eigenliefde overhoude; en dat hij, alles gedaan hebbende wat hij meende te moeten doen, gevoele niets gedaan te hebben.

Dat hij het niet veel rekene wat veel konde geacht worden, maar zich in waarheid een onnutten knecht noeme, gelijk de Waarheid zegt: *Wanneer gij zult gedaan hebben, al hetgeen u bevolen is, zoo zegt: wij zijn onnutte knechten, en hebben slechts gedaan wat wij schuldig waren te doen.* (Luc. 17)

Alsdan zal hij waarlijk ontbloot van alles en arm van geest kunnen zijn en met den Profeet zeggen: *ik ben eenzaam en behoeftig.* (Ps. 24)

En nochtans is er niemand rijker, niemand machtiger, niemand vrijer dan hij, die zichzelf en alles weet te verzaaken en zich op de laagste plaats te stellen.

G E B E D.

Ja, Jezus! ook ik erken mijne schuld; ook ik behoor onder die loontrekkende dienaren, die meer zichzelf dan U liefhebben. In dagen van voorspoed, roemde ik een leerling van U te zijn;

maar weldra sluipten ontrouw en moedeloosheid in mijn hart, als gij mijne liefde door tegenspoed beproefdet! Meer dan ooit verfoei ik dit gedrag, voortaan wil ik U getrouw blijven ook in de donkerste dagen en dan vooral toonen dat ik U om Uzelven liefheb.

TWAALFDE HOOFDSTUK.

Over den koninklijken weg des heiligen kruises.

1. Velen schijnt dit gezegde hard : *Verloochen uzelf, neem uw kruis op en volg Jezus.* (Matth. 16)

Maar veel harder zal het zijn dit laatste woord te hooren : *Gaat weg van mij, gij vervloekten! in het eeuwige vuur* (Math. 25)

Zij toch die thans gaarne het woord des kruises hooren en volgen, zullen dan niet te vreezen hebben voor het woord der eeuwige verdoemenis.

Dit teeken van het kruis zal aan den hemel zijn, wanneer de Heer ten oordeele komt.

Dan zullen al de dienaren des kruisen , die zich in hun leven den Gekruiste hebben gelijkvormig gemaakt , tot Christus , den Rechter , met groot vertrouwen naderen.

2. Wat vreest gij dan het kruis op te nemen , daar het ten rijkszetel voert ?

In het kruis is heil , in het kruis het leven , in het kruis bescherming tegen de vijanden , in het kruis overvloed van hemelschen troost , in het kruis zielskracht , in het kruis geestesvreugde , in het kruis het toppunt der deugd , in het kruis de volmaking der heiligheid.

Er is geen heil voor de ziel noch hoop op het eeuwige leven , dan in het kruis.

Neem dan uw kruis op en volg Jezus , en gij zult tot het eeuwige leven gaan.

Hij ging voort , torsende zijn kruis , en is voor u aan het kruis gestorven , opdat ook gij uw kruis zoudt dragen en trachten aan het kruis te sterven.

Want zijt gij met Hem gestorven , gij zult ook met Hem leven , en zijt gij deelgenoot geweest van zijn lijden , gij zult het ook van zijne heerlijkheid wezen.

3. Zie, alles is in het kruis opgesloten en alles bestaat in het sterven.

Er is geen andere weg tot het leven en tot den waren inwendigen vrede, dan de weg van het heilige kruis en eener dagelijksche versterving.

Ga werwaarts gij wilt, zoekt wat gij wilt, gij zult boven u geen hooger en, noch beneden u eenen veiliger weg vinden, dan dien van het heilige kruis.

Beschik en regel alles naar uwen wil en goeddunken, en gij zult bevinden dat gij altoos willens of onwillens iets moet lijden, en dus zult gij immer een kruis aantreffen.

Of gij zult in het lichaam smart gevoelen, of naar de ziel geesteskwelling lijden.

4. Sometijds zult gij van God verlaten, somtijds door uwen naaste geplaagd worden, en wat nog erger is, gij zult dikwijls uzelf tot last zijn. Nochtans zult gij door geenerlei middel noch troost kunnen verlost of verlicht worden, maar zoolang God het wil, zult gij het moeten dragen.

Want God wil dat gij smart zonder

troost leert lijden, en dat gij u geheel aan Hem onderwerpt, en dat gij door lijden nederiger wordt.

Niemand gevoelt zoo hartelijk het lijden van Christus, als hij wien het te beurt viel iets dergelijks te lijden.

Er is alzoo altoos een kruis gereed en het wacht u overal op.

Gij kunt het niet ontvluchten werwaarts gij loopt; want waar gij komt gij draagt uzelfen mede en vindt uzelfen overal.

Wend u naar boven, wend u naar beneden, wend u naar buiten, wend u naar binnen, overal vindt gij het kruis en overal moet gij geduld oefenen, wilt gij innerlijk vrede hebben en de eeuwige kroon verdienen.

5. Zoo gij uw kruis gewillig draagt, het zal ook u dragen en ten gewenschten einde brengen, waar namelijk het lijden eindigen zal, ofschoon het niet hier zal wezen.

Draagt gij het onwillig, gij maakt u eenen last en bezwaart uzelfen te meer en toch moet gij het dragen.

Werpt gij een kruis van u af, gij

zult ongetwijfeld een ander en wellicht zwaarder vinden.

6. Denkt gij te ontwijken wat geen sterveling heeft kunnen ontgaan?

Welk Heilige is op aarde zonder kruis en lijden geweest?

Zelfs immers is Jezus Christus, onze Heer, zoo lang hij leefde, geen uur zonder lijdenssmart geweest. *De Christus moest lijden*, zeide Hij, *en van de dooden opstaan en alzoo ingaan in zijne heerlijkheid.* (Luc. 24)

Hoe zoekt gij dan een anderen weg, dan dezen koninklijken weg, den weg des heiligen kruisen?

7. Het geheele leven van Christus was kruis en marteling, en gij zoekt voor u rust en vreugde?

Gij dwaalt, gij dwaalt, zoo gij iets anders zoekt, dan tegenspoed te lijden: want dit geheele sterfelijk leven is vol ellende en met kruisen omringd.

En hoe meer iemand in het geestelijk leven gevorderd is, hoe zwaarder kruisen hij dikwijls vindt: want de ellende zijner ballingschap neemt toe naar zijne liefde.

Nochtans is deze zoo veel geplaagde

niet zonder opbeurenden troost: want naarmate hij zijn kruis draagt, gevoelt hij de heerlijkste vruchten ervan toenemen.

Want daar hij zich gewillig daaraan onderwerpt, gaat ook al de last des lijdens in vertrouwen op den goddelijken troost over.

En hoe meer het vleesch door het lijden verzwakt wordt, te meer wordt de geest door de inwendige genade versterkt.

Ja somtijds wordt men door den lust tot ramp en tegenspoed, uit zucht naar gelijkvormigheid aan het kruis van Christus zoodanig versterkt, dat men niet zonder smart of lijden zoude willea leven; daar men gelooft dat men zich te meer bij God aangenaam maakt, hoe meerder en zwaarder last men om zij-nentwil kan dragen.

Dit is niet het werk des menschen maar der genade van Christus, die op het brooze vleesch zoo veel vermag en uitwerkt, dat het met ijver des geestes aangrijpt en bemint hetgeen 't van nature altoos haat en vlucht.

9. Het is den mensch niet eigen het kruis te dragen, het kruis te beminnen,

het lichaam te tuchtigen en dienstbaar te maken, de eer te vlieden, den smaad gewillig te verdragen, zichzelf te verachten en gaarne veracht te willen worden, allerlei tegenheden en verliezen te lijden, en naar geenerlei voorspoed op deze wereld te verlangen.

Indien gij op uzelf ziet zult gij niets van dat alles vermogen.

Maar vertrouwt gij op den Heer, dan zal u de sterkte van boven gegeven en wereld en vleesch aan uw gebied onderworpen worden.

Zelfs den vijand, den duivel, zult gij niet vreezen, zoo gij met het geloof gewapend en met het kruis van Christus geteekend zijt.

10. Bereid u dan, als een goed en getrouw dienaar van Christus, om het kruis uws Heeren, uit liefde voor u gekruist, moedig te dragen.

Bereid u om in dit ellendige leven velerlei tegenheden en allerhande ongemakken te verdragen: want waar gij ook zijt, dat zal uw lot wezen; en gij zult het dus in waarheid bevinden waar gij u ook verschuilt.

Het moet zijn; en er is geen middel om den druk der rampen en smarten te ontgaan dan die te verdragen.

Drink met blijdschap den kelk des Heeren; indien gij zijn vriend wilt zijn en deel met Hem hebben.

Laat het troosten aan God over; Hij doe daarmede zooals Hem behaagt.

Wat u betreft, zet u tot het verdragen van tegenheden en stel daarin uwer grootsten troost: *want het lijden van dezen tijd is niet te achten om te verdienen de toekomstige heerlijkheid, welke aan ons zal worden geopenbaard*, (2 Cor. 12) al kondet gij het ook alles alleen verdragen.

Wanneer gij zoo ver gekomen zijt dat de tegenspoed u zoet is en om Christus' wil wèl smaakt, denk dan dat het met u wèl is; want gij hebt op aarde een paradijs gevonden.

Zoolang het lijden u zwaar valt en gij het tracht te ontgaan, zoolang zal het met u kwalijk zijn, en het lijden zal u overal volgen.

Schikt gij u, waartoe gij verplicht zijt, te weten, tot lijden en zelfversterving,

zoo zal het ras beter worden en gij zult vrede vinden.

Al waart gij met Paulus tot in den derden hemel opgevoerd, gij zoudt daarom niet verzekerd zijn van niets tegenstrijdigs te lijden. *Ik zal hem, zegt Jezus, toonen hoeveel hij om mijnen naam moet lijden.* (Act. 9)

Lijden moet gij dus zoo gij Jezus beminnen en Hem voor altoos dienen wilt.

O, mocht gij waardig zijn iets voor den naam van Jezus te lijden! Welk eene groote glorie zoude u wachten, welke vreugde zoude het voor alle Gods Heiligen en welk eene stichting voor uw evenmensch zijn!

Maar allen prijzen de lijdzaamheid aan, ofschoon weinigen slechts willen lijden.

Terecht behoort gij voor Christus een weinig te lijden, daar zoo velen voor de wereld wel meer verdragen.

14. Houd het voor zeker dat gij een stervend leven leiden moet; en hoe meer iemand zich afsterft, te meer begint hij voor God te leven.

Niemand is bekwaam om het hemelsche te bevatten, tenzij hij zich onder-

werpe aan het dragen van rampen om Christus' wille.

Niets is aangenamer aan God, niets u heilzamer op deze wereld dan gewillig voor Christus te lijden.

Ja zoo gij te kiezen hadt, moest gij liever wenschen voor Christus rampen te lijden, dan door velerlei troost verkwikt te worden: want zoo zoudt gij meer gelijk aan Christus en meer gelijkvormig aan al de Heiligen zijn.

Want onze verdienste en de voortgang van onzen staat zijn niet in veel genoegens en troost gelegen, maar eerder in het dragen van groote moeielijkheden en rampen.

15. Ware er iets beters en heilzamers voor den mensch dan te lijden, zeker zoude Christus dat door leer en voorbeeld aangewezen hebben.

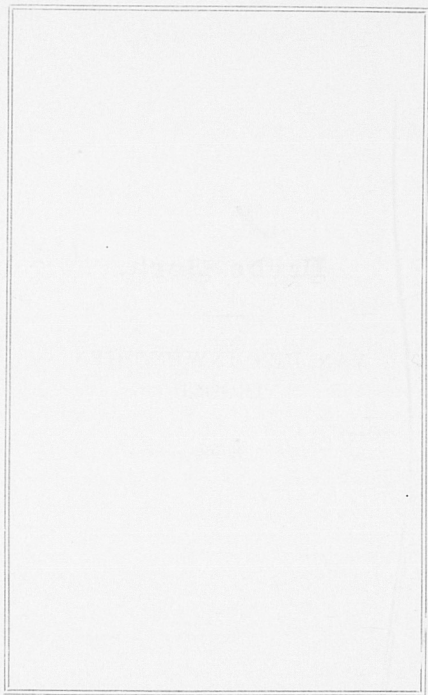
Maar Hij vermaant zijne leerlingen die Hem volgden, en allen die Hem willen volgen, uitdrukkelijk om hun kruis te dragen, zeggende: *Zoo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf, neme zijn kruis op en volg Mij.* (Matth. 16)

Na alles dan wèl doorlezen en onderzocht te hebben zij dit eindelijk het besluit: *Wij moeten door vele verdrukkingen ingaan in het rijk Gods.* (Act. 14)

G E B E D.

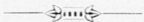
Tot hiertoe, o God! ik moet het bekennen, verklaarde ik mij als vijand van het kruis. Het had voor mij iets verschrikkelijks; daarom wilde ik het ontvluchten, en ik ellendige zag daardoor den last meer en meer toenemen. Doe mij verstandiger worden. Neen, er is geen ander weg des heils voor mij, dan die des kruisen. Laat mij dien weg dan moedig betreden en uwen Zoon, mijnen grooten Meester, navolgen die voor mij aan het kruis gestorven is. Amen.

EINDE VAN HET TWEEDE BOEK.

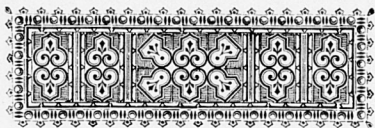

Derde Boek.

— — —
VAN DEN INWENDIGEN
TROOST.

Faint, illegible text within a rectangular border, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

EERSTE HOOFDSTUK.

*Over het inwendige onderhoud van
Christus met de geloovige ziel.*

1. DE GELOOVIGE. *Ik zal hooren naar
hetgeen de Heere God in mij spreken zal.*
(Ps. 84.)

DE HEER. Zalig de ziel die naar den
Heere hoort als Hij in haar spreekt, en
uit zijn mond het woord van troost ont-
vangt!

Zalig de ooren die het gefluister van
het goddelijk woord opvangen en van
de influistering dezer wereld niets ver-
nemen!

Ja wel zalig de ooren die niet luis-
teren naar de stem welke daarbuiten
klinkt, maar naar de waarheid die van
binnen leert!

Zalig de oogen die voor het uitwendige gesloten, maar op het inwendige gevestigd zijn!

Zalig zij die tot het binnenste doordringen en zich, door dagelijkse oefeningen, meer en meer trachten bekwaam te maken tot het bevatten der hemelse verborgenheden!

Zalig zij die vurig verlangen met God om te gaan en zich van alle hindernis der wereld ontdoen!

2. DE GELOOVIJGE. Let hierop, mijne ziel! en sluit de deuren uwer zinnelijkheid; opdat gij hooren moogt naar hetgeen de Heer uw God in u spreekt.

DE HEER. Dit zegt uw Geliefde: ik ben uw heil, uw vrede en uw leven.

Houd u aan Mij en gij zult vrede vinden.

Laat al het vergankelijke dáar, zoek het eeuwige.

Wat is al het tijdelijke tenzij verleiding? En wat baten al de schepselen, zoo gij van den Schepper verlaten zijt?

Alles dan verlatende, maak u behagelijk en getrouw aan uwen Schepper, opdat gij het ware geluk moogt verwerven,

G E B E D.

Ja wel gelukkig hij, mijn God! die zijn hart voor den zaligen invloed uwer goddelijke inspraak open houdt! Gelukkig hij, die naar uwe stem hoort en de leiding uwer genade volgt! Hoeveel bezit zulk een, waarvan hij de waarde nimmer beseffen kan! Niets van al het aardsche is daarbij iets te achten. Laat ook mij dat geluk ontwaren. Woon Gij bij mij, en maak mijn hart vatbaar voor den invloed van uwe vertroostende stem. Gij zijt mijn heil, vrede en leven.

TWEEDE HOOFDSTUK.

De Waarheid spreekt in ons zonder geluid van woorden.

1. DE GELOOVIGE! *Spreek, o Heer! want uw dienaar hoort.* (1 Reg. 3.) *Ik ben uw dienaar; geef mij verstand, opdat ik uwe getuigenissen kenne.* (Psalms 118.)

Neig mijn hart tot de woorden uwer mond (Ib.); dat uwe rede als de morgendauw vloeie.

Weleer zeiden Israëls kinderen tot Mozes : *Spreek gij tot ons en wij zullen hooren; maar dat God tot ons niet spreke opdat wij niet stercken.* (Exod. 20)

Niet alzo, o Heer ! niet alzo bid ik ; liever smEEK ik met den Profeet Samuël ootmoedig en vurig : *Spreek, o Heer ! want uw dienaar hoort.*

Dat niet Mozes noch een der Profeten tot mij spreke, maar spreek Gij liever, Heere God ! ingever en verlichter van al de Profeten : want Gij alleen kunt mij zonder hen volkomen onderrichten, terwijl zij zonder U niets vermogen.

2. Woorden kunnen zij wel doen klinken ; maar den geest schenken zij niet.

Zij spreken voortreffelijk , maar zwijgt Gij, zij ontvlammen het hart niet.

Zij geven letters, maar Gij ontvouwt den zin.

Zij dragen geheimenissen voor, maar Gij doet de beteekenis van het betekende vatten.

Zij maken de geboden bekend , maar Gij helpt die volbrengen.

Zij wijzen den weg, maar Gij sterkt om dien te bewandelen.

Zij werken slechts van buiten, maar Gij onderricht en verlicht het hart.

Zij begieten uitwendig, maar Gij geeft de vruchtbaarheid.

Zij spreken luid door woorden, maar Gij geeft aan het gehoor het begrip.

3. Dat dan niet Mozes tot mij spreke, maar Gij, Heere mijn God! de eeuwige waarheid, opdat ik niet sterve en zonder vrucht blijve, als ik slechts uitwendig gewaarschuwd ben en niet inwendig ontvlamd.

Opdat het mij niet ten oordeel strekke het woord gehoord en niet gedaan, gekend en niet bemind, geloofd en niet onderhouden te hebben.

Spreek Gij dan, o Heer! want uw dieenaar hoort, en Gij hebt de woorden des eeuwigen levens. (Joan. 6.)

Spreek Gij tot mij tot eenigen troost mijner ziele en ter verbetering van mijnen geheelen wandel, U tot lof en roem en eeuwige eer.

G E B E D.

Ja spreek Gij tot mij, o God! en dat

alle schepselen zwijgen! Spreek tot mijne ziel; maak haar uwen heiligen wil bekend en geef haar de kracht om dien te volbrengen. Wat toch baat mij uwe Heilige Schrift, zoo Gij mij niet daarvan den zin opent? Gij, Gij alleen onderricht den geest, ontvlamt het hart en sterkt den gang. Daarom, spreek Gij, o Heer! uw dienaar hoort. Gij hebt de woorden des eeuwigen levens; Gij zijt mijn licht en sterkte.

DERDE HOOFDSTUK.

*Het woord Gods moet met ootmoed
gehoord worden; velen nemen
het niet ter harte.*

1. DE HEER. Mijn zoon! hoor naar mijne woorden, woorden vol lieflijkheid en verheven boven al de wetenschap der geleerden en wijzen dezer wereld.

Mijne woorden zijn geest en leven (Joan. 6), en mogen niet geschat worden naar het gevoelen der menschen.

Ook mag men daarin geen ijdel behagen zoeken, maar men moet ze in stilte

aanhooren en met allen ootmoed en groote liefde opnemen.

2. DE GELOOVIGE. *Gelukkig is hij, o Heer! dien gij onderricht en uwe wet leert om hem in bange dagen te verkwikken* (Ps. 93), en opdat hij niet op aarde verlaten zij.

5. DE HEER. Ik heb van den beginne af de Profeten onderwezen en tot nu toe houde ik niet op tot allen te spreken, maar velen zijn doof voor mijne stem en verhard.

Velen hooren liever de wereld dan God, en volgen liever de lusten huns vleesches dan het welbehagen Gods.

De wereld belooft het tijdelijke en geringe en wordt met grooten ijver gediend: ik beloof het hoogste en eeuwige, en der stervelingen hart blijft koud.

Wie dient en gehoorzaamt Mij in alles met die zorg, waarmede men de wereld en hare heeren dient?

Bloos, o Sidon! zegt de zee. (Is. 23)
En vraagt gij de reden, hoor, zij is deze:

Om een gering inkomen legt men een grooten weg af; voor het eeuwige leven

willen velen nauwelijks één voet van den grond oplichten.

Men streeft naar een slecht gewin; om één stuk gelds wordt somtijds schandelijk getwist; om een ijdel ding en eene beuzelachtige belofte aarzelt men niet zich dag en nacht te vermoeien.

4. Maar, o schande! voor een onvergankelijk goed, voor een onwaardeerbaren prijs, voor de hoogste eer en eindelooze heerlijkheid is men traag de minste moeite te doen.

Bloos dan, traag en klaagziek dienstknecht! daar genen ijveriger tot hun verderf dan gij ten leven bevonden wordt.

Zij smaken meer vreugde bij de ijdelheid dan gij bij de waarheid.

En toch worden zij somtijds in hunne hoop bedrogen, terwijl mijne belofte niemand bedriegt, noch die op Mij vertrouwen ledig wegzendt.

Wat Ik beloofd heb zal Ik geven, wat Ik gezegd heb zal Ik nakomen, mits men in mijne liefde getrouw blijve ten einde toe.

Ik ben het die alle braven beloon, Ik, die de vromen sterk beproef.

5. Schrijf mijne woorden in uw hart en overweeg ze vlijtig; want ten tijde der bekoring zullen zij zeer noodzakelijk zijn.

Wat gij bij het lezen niet verstaat, zult gij begrijpen ten dage van mijn bezoek.

Ik pleeg mijn uitverkorenen op tweederlei wijze te bezoeken, door beproeving namelijk en vertroosting.

Twee lessen ook lees ik hun dagelijks, de eene door hun gebreken te berispen, de andere door hen op te wekken tot voortgang in de deugd.

Wie mijne woorden hoort en ze vermaakt, heeft een' die hem vonnissen zal ten jongsten dage.

6. DE GELOOVIGE. Heere mijn God! al mijn goed zijt Gij. En wie ben ik dat ik tot U durf spreken? Ik ben uw armste dienstknecht en een nietig aardworm, veel armer en verachtelijker dan ik weet of zeggen durf.

Gedenk toch, o Heer! dat ik niets ben, niets heb en niets vermag.

Gij alleen zijt goed, rechtvaardig en heilig. Gij vermoogt alles, Gij geeft alles, Gij vervult alles, den zondaar alleen ledig latende.

Gedenk uwer ontfermingen en vervul mijn hart met uwe genade, Gij die uwe werken niet ledig wilt laten.

7. Hoe zal ik in dit ellendig leven den last van mijzelfen dragen, als uwe ontferming en genade mij niet ondersteunen?

Wend uw aanschijn niet van mij af; wil uw bezoek niet uitstellen; wil mij uwen troost niet onttrekken, opdat *mijne ziel voor U niet worde als een land zonder water.* (Ps. 142)

Heer! leer mij uwen wil doen, (Ib.) leer mij voor U waardig en in ootmoed wandelen.

Gij toch zijt mijne wijsheid, die mij in waarheid kent en reeds gekend hebt, voordat de wereld was en voordat ik in de wereld geboren werd.

G E B E D.

Beschamend, o God! is voor mij deze overweging. Een verkeerde geest die mij zoo vaak bezielt, belet uwe woorden toegang tot mijn hart, dat zich ook meer genegen toont om der wereld ge-

hoor te geven en zich aan haar te verbinden. Mocht deze verblindheid ophouden, en ik mijn zelfbedrog ontwaren! Doe mij de wereld in hare gedaante beschouwen. Dit zal genoeg zijn om haar mijn hart te ontrukken en het tot U over te brengen, die alleen het kunt bevredigen.

VIERDE HOOFDSTUK.

*Men moet in waarheid en ootmoed
voor God wandelen.*

1. DE HEER. Zoon! wandel voor Mij in waarheid en zoek Mij altoos in de eenvoudigheid uws harten.

Wie voor Mij in waarheid wandelt zal tegen booze aanvallen beveiligd zijn, en de waarheid zal hem bevrijden van de verleiders en van den laster der kwaadwilligen.

Heeft de waarheid u bevrijd, dan zult gij waarlijk vrij zijn en op de ijdele woorden der menschen geen acht geven.

2. DE GELOOVIJGE. Heer! het is gelijk Gij zegt; dat, bid ik, mij dus geschiede;

dat uwe waarheid mij leere, dat zij mij bezware en tot een heilzaam einde behoude.

Dat zij mij vrijmake van alle kwade neiging en ongeregelde verkleefdheid; dan zal ik met U in groote vrijheid des harten wandelen.

3. DE HEER. Ik, zegt de Waarheid, zal u leeren wat recht en Mij behagelijk is.

Overweeg met een groot mishagen en droefheid uwe zonden, en acht u nooit iets te zijn om uwe goede werken.

Inderdaad, gij zijt een zondaar, aan vele driften onderworpen en daarin verward.

Uit uzelfen helt gij altoos over tot het niet; spoedig valt gij, spoedig wordt gij overwonnen, spoedig ontrust, spoedig ontmoedigd.

Niets hebt gij waarop gij kunt roemen, maar veel waarover gij u moet verneeren; want gij zijt veel zwakker dan gij bevatten kunt.

4. Van alles dan wat gij doet schijne u niets groot: houd niets als groot, niets als kostbaar, bewonderens- of roemens-

waardig : want niets is verheven , niets waarlijk prijzenswaardig en begeerlijk dan hetgeen eeuwig is.

Dat de eeuwige waarheid u boven alles behage , uwe overgrootte onwaardigheid u steeds mishage.

Vrees , veracht en vlucht niets zoo zeer als uwe gebreken en zonden , waarvan gij meer afkeer moet hebben dan van aller zaken verlies.

Sommigen wandelen voor mij niet oprecht ; maar , door zekere nieuwsgierigheid en vermetelheid gedreven , willen zij mijne verborgenheden kennen en de diepte Gods peilen , terwijl zij zichzelf en hun heil verwaarloozen.

Dezen , daar Ik Mij tegen hen stel , vallen dikwijls door hun hoogmoed en nieuwsgierigheid in grootte bekoringen en zonden.

5. Gij , vrees Gods oordeelen , sidder voor den troon des Almachtigen.

Wil niet de werken des Allerhoogsten beoordeelen ; maar doorzoek uwe ongerechtigheden , in hoeveel gij misdgaan en hoeveel goeds gij verzuimd hebt.

Sommigen stellen hunne godsvrucht

alleen in boeken , sommigen in beelden , anderen in uitwendige teekenen en vormen.

Sommigen hebben Mij in den mond , maar weinig in het hart.

Er zijn anderen die , van verstand verlicht en van harte gereinigd , altoos naar het eeuwige hijgen ; zij willen nauwelijks van het aardse hooren en voldoen met weerzin aan de behoeften der natuur.

En deze gevoelen wat de geest der waarheid in hen spreekt.

Want hij leert hen 't aardse vermaden en 't hemelsche beminnen , de wereld veronachtzamen en dag en nacht onophoudelijk naar den hemel verlangen.

GEBED.

Dierbare Heiland ! Vriend der oprechten en eenvoudigen van harte ! mocht ik zoo gelukkig zijn onder het aantal dezer uwer uitverkoornen te behooren , en mijn hart de krachtige inspraak uwer eeuwige waarheid gevoelen ! Dan zoude ik mij licht boven al het zinnelijke kun-

nen verheffen , mijn hart beter leeren kennen en mij zijne verbetering meer aantrekken. Dat het toch eens daartoe kome. Uwe waarheid zij mijne geleidster, zij brenge mij tot een eeuwig zalig leven !

VIJFDE HOOFDSTUK.

Over de wonderbare werking der goddelijke liefde.

1. DE GELOOVIGE. Ik zegen U , o hemelsche Vader ! Vader van mijnen Heer Jezus Christus ! dat Gij U verwaardigd hebt mij arme te gedenken.

o Vader der barmhartigheid en God aller vertroosting ! U zij dank dat Gij mij, allen troost onwaardige, nu en dan met uwen troost verkwikt.

U zegen ik en verheerlijk ik met uwen eniggeboren Zoon en den Heiligen Geest, den Trooster, in de eeuwen der eeuwen.

o Heere God ! mijn heilige minnaar ! wanneer Gij komt in mijn hart, dan zal alles wat in mij is zich verheugen.

Gij zijt mijn roem en de vreugde mijns harten; Gij zijt mijn hoop en toevlucht ten tijde mijner benauwdheid.

2. Maar omdat ik in de liefde nog zwak ben en in de deugd onvolmaakt, daarom behoef ik volstrekt door U versterkt en getroost te worden. Bezoek mij dan dikwijls en onderwijst mij in uwe heilige leeringen.

Bevrijd mij van kwade driften en genees mijn hart van alle ongeregelde neigingen; opdat ik, van binnen genezen en wèl gereinigd, bekwaam worde om U te beminnen, sterk om te lijden en standvastig om te volharden.

3. DE HEER. De liefde is iets groots, een zeer groot goed.

Zij alleen maakt licht al wat zwaar is, en draagt al het ongelijke gelijkelijk.

Want zij draagt den last zonder last, en maakt al het bittere zoet en smakelijk.

De liefde tot Jezus is edelmoedig, drijft tot groote daden aan en wekt steeds de begeerte tot het volmaktere op.

De liefde streeft naar boven en laat zich door niets laags wederhouden.

De liefde wil vrij zijn en van alle wereldsche gehechtheid ontheven, opdat haar innerlijke blik niet verhinderd worde, opdat zij om geenerlei tijdelijk belang in verlegenheid kome noch wegens ongeval bezwijkte.

Er is niets zoeter dan de liefde, niets krachtiger, niets verhevener, niets uitgebreider, niets genoegelijker, niets vollediger, niets beter in hemel en op aarde.

Want de liefde is uit God geboren en kan niet dan in God boven al het geschapene rusten.

4. Wie bemint, loopt, vliegt en is verheugd; hij is vrij en wordt niet wederhouden.

Hij geeft alles voor alles en heeft alles voor alles, dewijl hij boven alles in het eenige hoogste rust, uit hetwelk alle goed vloeit en voortkomt.

Hij ziet niet op giften, maar wendt zich, boven alle goederen, tot den gever.

De liefde kent dikwijls geene maat, maar brandt boven alle mate.

De liefde gevoelt geen last, zij acht geen arbeid; zij tracht naar meer dan zij

vermag, zij wendt nooit onmogelijkheid voor, omdat zij meent dat haar alles mogelijk en geoorloofd is.

Zij is dus tot alles in staat; zij volbrengt veel en voert uit, waar hij die niet bemint, te kort schiet en bezwijkt.

5. De liefde waakt en slapende sluimert zij niet.

Vermoeid, is zij niet afgemat; geprangd, wordt zij niet ingedrukt; verschrikt, ontstelt zij zich niet; maar gelijk een levende vlam en brandende toorts breekt zij uit naar boven en dringt ongehinderd door.

Wie bemint weet wat deze stem roept. Ook is het een sterk geroep in het oor van God, wanneer eene van liefde brandende ziel uitroept: Mijn God! mijne liefde! Gij geheel de mijne, ik geheel de uwe.

6. DE GELOOVIGE. Breid in mij de liefde uit, opdat ik met den inwendigen mond des harten leere smaken, hoe zoet het zij te beminnen en in liefde te smelten en te zwemmen!

Mocht ik door liefde zoo bevangen worden, dat ik door haar gloed en over-

maat boven mijzelfen vervoerd wierd!

Mocht ik het lied der liefde zingen en U, mijn Geliefde! in de hoogte volgen; mocht mijne van liefde juichende ziel onder uwen lof bezwijken!

Mocht ik U meer dan mijzelfen beminnen en mijzelfen alleen om U, en in U allen die U waarlijk beminnen, gelijk de wet der liefde, van U afkomstig, gebiedt!

7. DE HEER. De liefde is vlug, ongeveinsd, vroom, bevallig en aangenaam, sterk, geduldig, getrouw, voorzichtig, lankmoedig, manhaftig en nooit zichzelfe zoekende: want waar iemand zichzelfen zoekt daar valt de liefde weg.

De liefde is omzichtig, nederig en oprecht, niet lafhartig, niet lichtzinnig noch op ijdelheden bedacht, ingetogen, kuisch, bestendig, bedaard en wachthoudende over alle zinnen.

De liefde is onderworpen en gehoorzaam aan de oversten, in haar eigen oog gering en ongeacht, Gode gewijd en dankbaar, altoos hopende en vertrouwende op Hem, ook als zij voor God

geen smaak gevoelt; want zonder smart leeft men in de liefde niet.

8. Wie niet gereed is om alles te lijden en zich naar den wil zijns geliefden te schikken, verdient den naam van minnaar niet.

Een minnaar behoort zich gaarne om zijnen geliefde al het harde en bittere te getroosten, en door geene voorvalende tegenheden van hem te laten afrekken.

G E B E D.

Kan ik U, o God der liefde! wel te dikwijls om liefde bidden, daar van haar mijne volmaaktheid en zaligheid afhangen? Mocht ik zoo gelukkig zijn de ware liefde te kennen en haren krachtigen invloed te ontwaren! mochten de echte kenmerken daarvan zich meer en meer bij mij vertoonen! welk een groot, onwaardeerbaar goed zoude ik bezitten! God der liefde! stort mij eene reine, alles overtreffende liefde in. Wees Gij de mijne, ik zij de uwe, eeuwig de uwe, alleen de uwe.

ZESDE HOOFDSTUK.

Over den toetssteen der ware liefde.

1. DE HEER. Mijn zoon ! gij zijt nog geen sterk en welberaden minnaar.

2. DE GELOOVIGE. Waarom, Heer ?

4. DE HEER. Omdat gij wegens eene geringe tegenheid uw opzet laat varen en te gretig naar vertroosting omziet.

Een sterk minnaar staat pal bij de bekoringen en slaat aan des vijands listige ingevingen geen geloof. Gelijk Ik hem behaag in voorspoed, zoo mishag Ik hem niet in tegenspoed.

4. Een welberaden minnaar ziet niet zoo zeer op des geliefden gifte als op des gevers liefde.

Hij hecht meer aan het hart dan aan het geschenk, en hij stelt al de gaven beneden den beminde.

Een edelmoedig minnaar berust niet in het geschenk, maar in Mij boven alle geschenken.

5. Daarom is alles niet verloren, al gevoelt gij u eens jegens Mij of mijne

Heiligen minder welgezind dan gij wenschet.

Die goede en liefelijke gesteldheid, welke gij somtijds ontwaart, is het uitwerksel der aanwezige genade en zekere voorsmaak van het hemelsch vaderland, doch waarop gij niet te veel moogt steunen: want zij gaat en zij komt.

Maar te strijden tegen de invallende kwade bewegingen des harten, en de ingevingen des Satans te verachten, is een teeken van deugd en groote verdienste.

6. Laat u dan niet ontrusten door vreemde voorstellingen, omtrent welke zaak ook ontstaan.

Houd u standvastig bij uw voorne-
men en uw oogmerk tot God gericht.

Ook is het geen bedrog, als gij soms schielijk in verrukking wordt opgevoerd en aanstonds tot de gewone ongerijmdheden des harten wederkeert: want deze lijdt gij meer tegen uwen zin dan dat gij ze bewerkt. En zoo lang zij u mishagen en gij tegenstreeft, strekken ze u tot verdienste en niet tot schade.

7. Weet dat de oude vijand op aller-

lei wijze tracht uw verlangen ten goede te verhinderen en u van elke godvruchtige oefening af te trekken; namelijk van de vereering der Heiligen, van de zalige overweging mijns lijdens, van de zoo nuttige herinnering uwer zonden, van de waakzaamheid over uw eigen hart en van het vast voornemen om in de deugd voort te gaan.

Daarom dringt hij u vele kwade gedachten op om u verdriet en afgrijzen te veroorzaken, teneinde u van het gebed en het godvruchtig leven af te leiden.

Ook mishagt hem eene ootmoedige schuldbelijdenis. Ja indien hij konde, hij zoude u van 's Heeren tafel afhouden.

Geloof hem niet noch stoor u aan hem, hoe dikwijls ook hij u zijne bedriegelijke strikken spanne.

Werp ze hem met verachting terug als hij u kwade en onreine gedachten ingeeft, en zeg tot hem: „Weg onreine geest! bloos, rampzalige! gij zijt wel zeer onrein, om mij zulke dingen in het oor te blazen.”

„Wijk van mij, snoodste verleider! gij zult geen deel aan mij hebben; maar

Jezus zal als een krachtig strijder met mij zijn, en gij zult beschaamd staan."

"Liever wil ik sterven en alle smart lijden dan met u instemmen."

"Zwijg en verstom! Ik zal niet meer naar u hooren, hoeveel moeilijkheden ook gij mij aandoet. *De Heer is mijn licht en mijn heil, wien zoude ik vreezen? De Heer is mijne levenskracht: voor wien zoude ik sidderen? Al stonden er ook legers tegen mij op, mijn hart zoude niet vreezen. De Heer is mijn helper en mijn verlosser.* (Ps. 16).

8. Strijd dan als een goed krijgsknecht, en valt gij soms uit zwakheid, herneem den moed meer dan te voren, en vertrouw op mijne overvloediger genade, maar wacht u zeer voor ijdel zelfbehagen en hoogmoed.

Daardoor toch worden velen in dwaling gebracht en vervallen somtijds tot eene ongeneeslijke blindheid.

Dat de val dier hoogmoedigen, die zich dwaselijk zooveel verbeelden, u tot behoedzaamheid en steeds tot ootmoed strekke.

G E B E D.

Ja , mijn God , nog veel heb ik te leeren , eer mijne liefde gezegd kan worden de proef te hebben doorgestaan.

Nog in vele opzichten moet ik haar gebrekkig noemen. Ik heb U lief , maar is het niet veelal om uwe gaven , om eenig voordeel ? De minste bekoring , het minste ongeval doet mij wankelen.

Wil mij in uwe liefde sterker maken en van eigenliefde zuiveren ; dat ik U liefhebbe om Uzelven , dat niets in staat zij mij van U af te trekken !

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Dat men de genade onder de hoede der nederigheid moet verbergen.

I. DE HEER. Mijn zoon ! het is voor u nuttiger en veiliger de genade der godsvrucht te verbergen , u daarop niet te verheffen noch veel daarvan te spreken en die niet te veel te achten , maar eer uzelfen te verachten en te vreezen dat hij eenen onwaardige gegeven is.

Men mag niet te veel hechten aan eene gesteltenis , welke zoo ras tot het tegendeel kan overslaan.

Bedenk bij het genot der genade hoe ellendig en beroofd gij zonder de genade pleegt te zijn.

Noch ligt de voortgang van het geestelijke leven alleen daarin , dat gij de genade der vertroosting bezit ; maar daarin dat gij met ootmoedige zelfverzaking en geduld hare onthouding verdraagt ; zoodat gij dan niet in het gebed vertraagt , noch uwe overige gewone oefeningen geheel terzijdestelt ; maar dat gij volgens uw best vermogen en doorzicht gewillig doet wat gij kunt en u wegens de dorheid of benanwdheid , welke uwe ziel ontwaart , niet geheel verwaarloost.

2. Velen toch zijn er die , zoodra het hun niet naar wensch gaat , terstond ongeduldig en traag worden.

's Menschen weg is immers niet altoos in zijne macht ; maar het komt God toe te geven en te troosten , wanneer Hij wil en zooveel Hij wil en wien Hij wil , volgens zijn welbehagen , en niet meer.

Eenige onvoorzichtigen hebben zich

wegens de genade der godsvrucht in het verderf gestort, omdat zij meer wilden doen dan zij vermochten; geen acht gevende op de mate hunner geringheid, maar liever de neiging des harten volgende dan het oordeel des verstands.

En daar zij meer ondernamen dan Gode behagelijk was, daarom hebben zij de genade spoedig verloren.

Aldus werden zij die in den hemel wilden nestelen, beroofd en aan hunne nietigheid overgelaten, opdat zij vernederd en verarmd, leeren mochten niet op eigen wieken te vliegen maar onder mijne vleugelen te schuilen.

3. Zij die in den weg des Heeren nog nieuwelingen en onervarenen zijn, kunnen licht bedrogen en teleurgesteld worden, tenzij zij zich door den raad van verstandigen laten leiden.

Of willen zij liever hun eigen zin volgen dan meer ervarenen geloof geven, dan zal hun einde gevaarlijk zijn, zoo zij namelijk van hun eigen begrip niet willen terugkomen.

Zij die zichzelf wijs genoeg zijn, laten zich zelden nederig door anderen geleiden.

Beter is weinig kennis en een gering verstand met ootmoed, dan groote schatten van geleerdheid met ijdel zelfbehagen.

Beter is weinig te hebben, dan veel waarover gij u kondet verhoovaardigen.

Hij handelt niet voorzichtig genoeg die zich geheel aan de vreugde overgeeft, vergetende zijne vorige armoede en de ingetogene vreeze des Heeren, welke steeds beducht is de aangeboden genade te verliezen.

En hij is ook niet sterk genoeg van geest die zich, ten tijde van tegenspoed en het geringste ongeval, te wanhopig gedraagt en minder vertrouwelijk dan het behoort omtrent Mij denkt en gevoelt.

4. Wie in vreedstijd te gerust heeft willen zijn, zal dikwijls in oorlogstijd te neerslachtig en te vreesachtig bevonden worden.

Wist gij altoos nederig en bij uzelfen klein te zijn, en uwen geest wél te regelen en te besturen, gij zoudt u zoo licht niet aan gevaar blootstellen noch aanstoot vinden.

Het is een goede raad : ontwaart gij

in u den geest van godsvrucht , overweeg hoe het zal zijn als dat licht u verlaten heeft.

En gebeurt dit , denk dat dat licht dra kan wederkomen , hetwelk ik u voor een tijd ontnomen heb tot uwe behoedzaamheid en mijne verheerlijking.

5. Een zoodanige beproeving is dikwijls nuttiger dan dat het u altoos welga naar uwen wensch.

Want de verdiensten zijn niet daarnaar te meten , of iemand velerlei openbaringen en vertroostingën hebbe , noch of hij bedreven in de Schriften zij of in een hoogen rang geplaatst ; maar of hij in waren ootmoed gevestigd zij en met de liefde Gods vervuld ; of hij de eer van God altoos zuiver en volkomen beooge , of hij zichzelf niets achte en waarlijk versmade , en meer behagen vinde in van anderen veracht en vernederd dan geëerd te worden.

G E B E D .

Ook ik , o God ! mag mij niet verheffen op een voorrecht dat ik zoo spoe-

dig kan verliezen, op eene gesteltenis welke zoo ras voorbij kan zijn. Welke groote gunsten ook mij te beurt vallen, ik behoor mij ootmoedig te gedragen en het geringste van mijzelven te denken. Zulk eene gemoedsgesteldheid is U aangenaam en verzekert mij van uwe goedgunstigheid. Dat zij mij dan steeds onderscheidde; dat ik in ootmoed wandele en daarin gevestigd blijve!

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Hoe gering men zich moet achten in het oog van God.

1. DE GELOOVIGE. *Ik zal spreken tot mijnen Heere, hoewel ik stof en asch ben.* (Gen. 18)

Zoo ik mij voor iets meer acht, zie, Gij stelt U tegen mij, en mijne overtredingen geven eene ware getuigenis die ik niet weerleggen kan.

Maar verneder ik mij en maak ik mij tot niets; leg ik alle zelfverbeelding af en breng ik mij tot stof, gelijk ik ben,

dan zal uwe genade mij gunstig en uw licht mijn hart nabij zijn.

En dan zal alle zelfverbeelding, hoe gering ook, in de diepte mijner nietigheid verzwolgen worden en voor eeuwig vergaan.

Dáar vertoont Gij mij aan mijzelven, wat ik ben, wat ik was en waartoe ik gekomen ben; want ik ben niets en ik wist het niet!

Worde ik aan mijzelven overgelaten, zie, dan ben ik niets en geheel zwakheid; maar werpt Gij spoedig weder een blik op mij, dan word ik aanstonds sterk en met nieuwe vreugde vervuld.

En hoe wonderbaar dat ik zoo aanstonds weder worde opgebeurd en zoo vriendelijk door U ontvangen, ik, die door eigene zwaarte steeds naar beneden hel.

2. Dit is het werk uwer liefde, die mij onverdiend voorkomt en in zoo vele noodwendigheden bijstand biedt, die mij ook voor groote gevaren behoed, ja om de waarheid te zeggen, aan ontelbare rampen ontruikt.

Want door mijzelven verkeerdelijk te

beminnen heb ik mijzelf verloren maar door U alleen te zoeken en oprecht te beminnen, heb ik mijzelf en tevens U gevonden, en ben door liefde in mijne nietigheid nog dieper gezonken, omdat Gij, o Beminnenswaardigste! aan mij wèl doet boven alle verdienste, ja boven hetgeen ik zoude durven hopen of begeeren.

3. Wees dan gezegend, o mijn God! dat, hoezeer ik al uwe weldaden onwaardig ben, uwe edelmoedigheid en oneindige goedheid toch nimmer ophouden wèl te doen, zelfs aan ondankbaren en verre van U afgewekenen.

Doe ons tot U wederkeeren, opdat wij dankbaar, nederig en U toegewijd mogen zijn: want Gij zijt ons heil, onze kracht en sterkte.

G E B E D.

God! ook ik mag vragen: wie ben ik om met U te spreken? Ik, stof en asch. Ja ik gevoel mijne nietigheid en erken het openlijk dat mijne lippen niet rein genoeg zijn om uw heiligen naam te

noemen. Maar zal dit bewustzijn mij ternederslaan? Neen! Gij zijt mijn Vader en houdt niet op mij wèl te doen. Dat dit gevoel mij steeds beziele, en ik onberispelijk voor U wandele. Dan zal ik U onbeschroomd mogen naderen en U met recht Vader mogen noemen.

NEGENDE HOOFDSTUK.

Dat men alles tot God, als het laatste einde moet terugbrengen.

1. DE HEER. Mijn zoon! Ik moet uw hoogste en laatste einde wezen, zoo gij waarlijk gelukkig wilt worden.

Door deze bedoeling zullen uwe neigingen gezuiverd worden, die zich vaak verkeerd tot uzelf en de schepselen nederbuigen.

Want zoodra gij in iets uzelf zoekt verkrijgt gij en verdort.

Breng dus alles tot Mij als de bron terug: want Ik ben het die alles geef.

Beschouw alles als vloeiende uit het hoogste goed; waarom ook alles tot Mij,

als tot zijnen oorsprong, moet worden teruggebracht.

2. Uit Mij putten klein en groot, arm en rijk levendig water, als uit eene levende bron; terwijl zij die Mij vrij en gewillig dienen, genade voor genade zullen ontvangen.

Maar wie buiten Mij wil roemen of in eenig bijzonder goed zijn vermaak nemen, zal niet in de ware vreugde bevestigd worden noch opgeruimd van harte zijn; maar hij zal op velerlei wijze belemmerd en benauwd worden.

Gij moogt u dan van het goede niets toeschrijven; ken ook aan geen mensch de deugd toe, maar geef alles aan God, zonder wien de mensch niets heeft.

Ik heb alles gegeven, ik wil alles terughebben en eisch ten strengste daarvoor dankzeggingen.

3. Dit is eene waarheid waardoor de ijdelheid der roemzucht verdreven wordt.

En zijn de hemelsche genade en ware liefde eens binnengegaan, dan zal geen nijd, noch kwelling des harten, noch eigenliefde plaats vinden.

Want de goddelijke liefde overwint

alles en ontwikkelt al de krachten der ziele.

. Zoo gij recht verstandig zijt zult gij u in Mij alleen verheugen, op Mij alleen hopen: want *niemand is goed dan God alleen*, (Matth. 19) die boven alles te loven en in alles te prijzen is.

G E B E D.

Gij mijn God! zijt mijn hoogste goed, Gij behoort ook mijn hoogste doel, mijn laatste einde te zijn. Wat heb ik dat ik van U niet heb ontvangen? Wat goeds bezitten de schepselen waarvan Gij de bron niet zijt? Van U komt alle goed, in U zijn wij, leven wij en bewegen wij ons. Dat deze gedachte bij mij levendig blijve en mij tot dankbaarheid aanzette. Wees Gij mijn hoogste goed; Wees Gij ook mijn hoogste doel waarnaar ik onophoudelijk streve.

TIENDE HOOFDSTUK.

*Hoe genoeglijk het zij, met verachting
der wereld, God te dienen.*

I. DE GELOOVIIGE. Nu, Heer! zal ik
andermaal spreken en niet zwijgen. Ik
zal in de ooren van mijnen God, van
mijnen Heer en Koning, die in de hoogte
is, zeggen:

*Hoe groot is het goed, o Heer! dat Gij
hebt weggelegd voor hen die U vreezen.*
(Ps. 30)

Maar wat zijt Gij voor hen die U be-
minnen, wat voor hen die U van ganscher
harte dienen!

Waarlijk onuitsprekelijk is het genoegen
uwer aanschouwing, hetwelk Gij
verleent aan hen die U beminnen.

Daarin vooral hebt Gij mij het zoete
uwer liefde getoond, dat Gij mij het
aanzijn gegeven hebt toen ik nog niet
was, en mij toen ik verre van U af-
dwaalde tot uwen dienaar teruggebracht
hebt, en mij bevolen hebt U te be-
minnen.

2. o Bron der eeuwige liefde ! wat zal ik van U zeggen ?

Hoe zoude ik U kunnen vergeten , die U verwaardigt hebt mijner te gedenken ook toen ik verdord en bedorven was ?

Gij hebt boven alle hoop uwen dienstknecht barmhartigheid bewezen , en hem , boven alle verdienste , genade en vriendschap betoond.

Hoe zal ik U die gunst vergelden ? Het is toch aan allen niet gegeven om met verzaking van alles der wereld vaarwel te zeggen en het kloosterleven te omhelzen.

Is het dan iets groots dat ik U diene , wien alle schepsel dienen moet ?

Het mag mij niet groot schijnen U te dienen ; maar dit liever schijnt mij groot en bewonderenswaardig , dat Gij U verwaardigt zulk een arme en onwaardige tot uwen dienstknecht op te nemen en onder uwe geliefde dienstknechten te plaatsen.

3. Zie , al wat ik heb en waarmede ik U dien is het uwe.

In waarheid, Gij dient mij omgekeerd meer dan ik U.

Zie! hemel en aarde welke Gij tot 's menschen dienst geschapen hebt, staan gereed en doen dagelijks hetgeen Gij hun hebt opgelegd.

En dit is nog weinig. Ook de Engelen hebt Gij ten dienste des menschen bestemd.

Maar wat dit alles nog te boven gaat, Gij hebt U zelfs verwaardigd den mensch te dienen en beloofd Uzelven aan hem te zullen geven.

4. Wat zal ik U voor al die ontelbare weldaden wedergeven?

Ach! dat ik U dienen mocht al de dagen mijns levens! Ach! dat ik slechts één dag U waardig dienen konde!

Inderdaad Gij zijt allerlei dienst, allerlei eer en eeuwigen lof waardig.

Waarlijk Gij zijt mijn Heer en ik uw arme dienstknecht; ik ben verplicht U uit alle krachten te dienen en mag nimmer in uwen lof verflauwen.

Dit wil ik, dit verlang ik; en wat mij mocht ontbreken, verwaardig Gij dat aan te vullen.

5. Het is een groote eer , een groote roem U te dienen en om uwentwille alles te versmaden.

Want zij die zich gewillig aan uwen allerheiligsten dienst onderwerpen , zullen groote genade bekomen.

Zij die om uwentwil alle vleeschelijke genoegens hebben verzaakt , zullen den aangename troost des H. Geestes vinden.

En zij zullen eene groote vrijheid des harten genieten , die om uwen naam den engen weg hebben ingeslagen en alle wereldsche zorgen versmaad.

6. o Aangename en genoeglijke dienst van God , waardoor de mensch waarlijk vrij en heilig wordt !

o Heilige staat der kloosterlijke dienstbaarheid , die den mensch gelijk maakt aan de Engelen , behaaglijk aan God , geducht voor de duivelen en bij alle geloovigen achtenswaardig !

o Aannemens- en altoos wenschenswaardige dienst , waardoor het hoogste goed verdiend en eene eeuwigdurende vreugde verkregen wordt.

GEBED.

Hoe zoude ik U, o God! kunnen vergeten zonder de ondankbaarste uwer schepselen te zijn! Wie zal de weldaden optellen mij onwaardige bewezen? En ik zoude U niet dienen, U, die allerlei dienst, allerlei eer waardig zijt en dezen dienst met de beste zegeningen bekroont? Laat mij nimmer zoo ondankbaar zijn. Uw wil zij mijn genoegen, dien te volbrengen mijne zaligheid! Gij zijt mijn Heer, ik ben uw dienaar; Gij mijn Vader, ik uw kind.

ELFDE HOOFDSTUK.

Dat men de begeerten zijns harten moet toetsen en matigen.

1. DE HEER. Mijn zoon! gij hebt nog veel te leeren dat gij nog niet genoeg geleerd hebt.

DE GELOOVIGE. Wat is dat, Heer?

DE HEER. Dat gij uwe begeerten geheel naar Mijn welbehagen schikt en

geen minnaar van uzelfen zijt, maar een ijverig nastrever van Mijnen wil.

Uwe begeerten ontvlammen u dikwijls en drijven u geweldig voort; maar overweeg of gij meer te Mijner eere dan te uwen voordeele aangedreven wordt.

Ben Ik uwe bedoeling, dan zult gij wèl tevreden zijn hoe Ik ook beschikke; maar schuilt er nog iets van eigenbelang onder, zie dat is het wat u hindert en bezwaart.

2. Wacht u dan dat gij u te veel verlaat op eene begeerte, opgekomen zonder Mij raad te vragen, opdat u naderhand niet berouwe of mishage hetgeen u tevoren beviel en waarvoor gij, als het beste, ijverdet.

Want niet elke neiging die goed schijnt, moet aanstonds gevolgd worden; maar ook niet alle tegenovergestelde beweging aanstonds vermeden.

Het is nuttig zich somtijds ook bij goede oefeningen en begeerten te beteugelen; opdat gij niet door ontijdigheid tot verstrooiing des geestes vervalt, of door tuchteloosheid anderen aanstoot geeft, of ook door den tegenstand van

anderen onverwachts verward en terne-
dergeslagen wordt.

3. Somtjids zelfs moet men geweld
gebruiken en der zinnelijke neiging
kloeken wederstand bieden, zonder te
letten op hetgeen 't vleesch al of niet
wil, maar dit alleen behartigende, dat
het vleesch ook zijns ondanks den geest
onderworpen zij.

Ja zoolang moet gij het tuchtigen en
tot onderwerping dwingen, totdat het
tot alles gereed zij en leere zich met
weinig te vergenoegen, in het eenvou-
dige vermaak te vinden en over geneer-
lei ongeval te morren.

G E B E D.

Ook ik, o God! heb nog veel te
leeren. Te vaak heb ik van mijne be-
geerten de beste gedachten, zonder
mijne bedoelingen wèl beproefd te
hebben; terwijl een blinde ijver, door
eigenliefde geleid, mij tot gevaarlijke
uitersten medesleept. Doe mij toch in
alles voorzichtig zijn. Dat ik mijne be-
geerten eerst wèl beproeve, van alle

eigenliefde zuivere en aan uwen wil onderworpen houde; dat geene zinlijkheid mij beheersche, maar ik haar meester blijve.

TWAAALFDE HOOFDSTUK.

Over het oefenen der lijdzaamheid en het bestrijden der kwade lusten.

1. DE GELOOVIGE. Mijn Heer en mijn God! gelijk ik zie, is geduld mij zeer noodzakelijk; in dit leven toch ontmoeten ons vele tegenheden, en hoe ik ook mijnen vrede zoeke te verzekeren, mijn leven kan zonder strijd en smart niet zijn.

DE HEER. Zoo is het, mijn zoon! Ook wil Ik niet dat gij zulken vrede zoekt, die vrij van bekoring zij of geenen tegenspoed ontware; maar dat gij ook dan denkt den vrede te hebben gevonden, als gij door velerlei kwellingen geoefend en door velerlei tegenheden beproefd wordt.

2. Zegt gij, dat gij niet veel kunt verdragen; hoe zult gij dan het vagevuur doorstaan?

Van tweederlei kwaad moet men al-

toos het minste kiezen. Om dan de eeuwige pijnen der toekomst te ontgaan, tracht de tegenwoordige ongevallen om Gods wille geduldig te dragen.

Meent gij dat de lieden dezer wereld niets of weinig te lijden hebben? Dit zult gij niet bevinden, al zoekt gij de weelderigsten.

3, DE GELOOVIGE. Maar zij hebben toch vele genoegens, zij volgen hun eigen zin en daarom achten zij weinig hunne kwellingen.

DE HEER. Dit zij zoo. Zij hebben wat zij willen: hoe lang, meent gij, zal dat duren?

Zie, als rook zullen de rijken dezer eeuw verdwijnen, en van de vroegere vreugde zal geene herrinnering overig zijn.

Maar zelfs terwijl zij nog leven, kunnen zij niet zonder bitterheid, verdriet en kommer erbij berusten.

Want in dezelfde zaak waarin zij vermaak zoeken, vinden zij dikwijls eene gevoelige straf.

En hun geschiedt recht dat zij, daar zij ongeregeld vermaken zoeken en volgen,

zich daaraan niet zonder schande en bitterheid overgeven.

4. O, hoe kortstondig, hoe bedriegelijk, hoe ongeregeld en schandelijk zijn deze allen!

En nochtans zoo dronken en verblind zijn zij dat zij het niet beseffen; maar, als stomme dieren, veroorzaken zij hunner ziele den dood, en dat om een weinig genots in dit vergankelijk leven!

Gij dan, mijn zoon! *willig uwen lusten niet in, maar beteugel uwe begeerten* (Eccli. 18)

Verlustig u in den Heer. Hij zal u geven wat uw hart verlangt. (Ps. 36)

5. Inderdaad, wilt gij waar genoeg smaken en overvloedig door Mij getroost worden, zie, het verachten van al het wereldsche en het verwerpen van alle lage genoegens zal u tot zegen zijn en overvloed van troost geven.

En hoe meer gij u aan der schepselen troost onttrekt, te genoegelijker en sterker troost zult gij bij Mij vinden.

Maar daartoe kunt gij niet aanstonds zonder eenige droefheid en een moeilijken strijd komen.

Eene ingewortelde gewoonte zal zich verzetten, doch deze zal door eene betere gewoonte overwonnen worden.

Het vleesch zal daartegen morren, maar de ijver des geestes zal het beteugelen.

De oude slang zal u aanzetten en tegen; maar door het gebed zult gij haar verjagen, en daarenboven door nuttigen arbeid den hoofdingang afsluiten.

G E B E D.

Hoe troostend, o God! zijn mij uwe woorden! Ja, geduld en moed zijn mij onontbeerlijk, wil ik onder den last des levens niet bezwijken. Veel heb ik te dragen, veel te bestrijden; maar wie is er op aarde die geene tegenheden heeft? Niemand, zelfs de slaaf der ondeugd niet. Laat dan, bid ik U, uwe genade mij steeds vergezellen. Versterk mij in den strijd, dien ik tegen mijzelven voeren moet. Door U vermag ik alles, zonder U niets.

DE TIENDE HOOFDSTUK.

*Over de gehoorzaamheid van een nederig
onderhoorige, naar het voorbeeld van
Jezus Christus.*

1. DE HEER. Mijn zoon! wie zich aan de gehoorzaamheid zoekt te onttrekken, onttrekt zich aan de genade en die zijn bijzonder voordeel zoekt, zal het gemeenschappelijk verliezen.

Wie zich niet gewillig en vanzelf zijnen overste onderwerpt, toont dat zijn vleesch hem nog niet volkomen gehoorzaamt, maar dat het nog dikwijls mort en tegenstreeft.

Daarom leer u aanstonds aan uwen overste onderwerpen, zoo gij uw vleesch wilt ten onder brengen.

Want eerder wordt de uitwendige vijand overwonnen, wanneer de inwendige mensch niet in wanorde is.

Geen lastiger noch slimmer vijand is er voor de ziel dan gij uzelfen zijt, als gij met den geest niet wel samenstemt.

Wilt gij over vleesch en bloed zegenen, gij moet inderdaad tegen uzelf een ware minachting opvatten.

Want omdat gij uzelf nog te onge-regeld bemint, daarom aarzelt gij u volkomen aan den wil van anderen te onderwerpen.

2. Maar wat groots is het dat gij, die stof zijt en nietigheid, u om Gods wil aan een mensch onderwerpt, daar Ik, de Almachtige en Allerhoogste, die alles uit niets geschapen hebt, Mij om uwentwil den mensch ootmoedig onderworpen heb.

Ik ben de nederigste en geringste geworden, opdat gij door mijnen ootmoed uwen hoogmoed zoudt overwinnen.

Leer gehoorzamen, stof! Leer u vernederen, slijk en aarde! en u onder de voeten van allen buigen.

Leer uwen wil verbreken en u tot alle onderwerping schikken.

3. IJver tegen uzelf en laat geen hoogmoed in u leven.

Toon u zoo onderworpen en gering, dat allen over u kunnen gaan en u als het slijk der straten vertreden.

Wat hebt gij te klagen, nietig mensch!
Wat kunt gij, snoode zondaar! inbrengen tegen hen die u bestraffen, gij die God zoo vaak beleedigd en de hel zoo dikwijls verdiend hebt?

Omdat uwe ziel dierbaar was voor mijn aangezicht, daarom heeft mijn oog u gespaard, opdat gij mijne liefde zoudt erkennen en voor mijne weldaden steeds dankbaar zijn, en opdat gij u altoos tot ware onderwerping en tot ootmoed zoudt schikken, en de verachting, u door anderen aangedaan, geduldig verdragen.

G E B E D.

Hoeveel, o mijn Heiland! doet zich bij mij nog te overwinnen op. Hoe meer ik uwe lessen aanhoor, hoe meer ik daarvan de waarheid gevoel. Neen, ik ben mijzelfen nog geen volkomen meester, anders zoude ik mij gereeder toonen om mijn eigen wil te verbreken en aan anderen onderworpen te zijn. Leer mij ook hierin mijzelfen beheerschen. Dat uw voorbeeld mij beschame en dat uw ootmoed mijn hoogmoed overwinne.

VEERTIENDE HOOFDSTUK.

De overweging van de verborgen oordeelen Gods, een middel tegen zelfverheffing.

1. DE GELOOVIGE. Gij dondert, o Heer! over mij uw oordeelen en schudt al mijne beenderen van vrees en schrik; mijne ziel is zeer ontsteld.

Ik sta verbaasd, en overweeg dat ook de hemelen niet zuiver zijn in uw oog.

Hebt Gij in uwe Engelen boosheid gevonden en hen niet gespaard, wat zal van mij worden?

Sterren zijn van den hemel gevallen, en ik, stof, wat vermeet ik mij?

Menschen wier werken lofwaardig schenen zijn diep gevallen, en die het brood der Engelen aten zag ik lust vinden in zwijndraf.

2. Er is dan geene heiligheid, zoo Gij o Heer! uwe hand onttrekt.

Geene wijsheid baat, zoo Gij nalaat haar te besturen.

Geene sterkte is vermogend, zoo Gij ophoudt die te ondersteunen.

Geene kuischheid is veilig, zoo Gij haar niet beschermt.

Geene eigene behoedzaamheid baat, zoo uwe heilige hoede niet daarbij komt.

Want door U verlaten, zinken wij en vergaan, maar door U geholpen, richten wij ons op en leven.

Want wij zijn onbestendig, maar worden door U versterkt; wij zijn lauw, maar worden door U ontvlamd.

O, hoe nederig en laag moet ik van mijzelf denken, hoe gering het achten, zoo ik iets goeds schijn te hebben.

O, hoe diep moet ik mij onder uwe ondoorgrondelijke oordeelen vernederen. o Heer! daar ik in mij niets anders vinde dan een niet, ja louter niet.

o Zware last! o grenzelooze zee! waarin ik van mij niets terugvinde dan een volstrekt niet!

Waar is dan eene schuilplaats voor roem? Waar het betrouwen op eigene deugd?

In de diepte uwer oordeelen over mij is alle ijdele roemzucht verzwolgen.

4. Wat is alle vleesch voor uw aangezicht? zal het leem roemen tegen zijn formeerder. (Is. 29. Rom. 9)

Hoe kan hij, wiens hart waarlijk Gode onderworpen is, door vleitaal hoogmoedig worden?

Wien de waarheid zich onderworpen heeft, dien zal de gansche wereld niet verhoovaardigen; en die op God zijne geheele hoop gevestigd heeft, zal door den lof ook van allen niet bewogen worden.

Want ook zij die spreken, zijn alien niets; zij gaan met den klank hunner woorden voorbij. Maar *des Heeren waarheid blijft eeuwig*. (Ps. 116)

G E B E D.

Geen beter middel, o God! tegen zelfverheffing dan te overwegen wat ik ben. Ja, ik ben een niets, een zwak, ellendig schepsel; aan mijzelven overgelaten, verval ik tot allerlei dwaasheden en ongeregelheden. Uwe hand alleen kan mij staande houden, uwe hoede mij beveiligen. Ach! onttrek

mij dan uwen bijstand niet, en laat het bewustzijn dien niet te kunnen ontbereren alle opwellingen van hoogmoed bij mij onderdrukken.

VIJFTIENDE HOOFDSTUK.

Hoe men zich bij al het wenschelijke moet gedragen, en hoe men moet bidden.

1. DE HEER. Mijn zoon! bij alles moet gij zeggen: „Heer! als het U behaaglijk is, dat het dan dus geschiede!

„Heer, zoo dit strekke tot uwe eer, het geschiede in uwen naam!

„Heer! zoo het U dunkt dat het mij voegt en Gij het nuttig oordeelt, geef dat ik het tot uwe eer aanwende.

„Maar ziet gij dat iets mij schadelijk en het heil mijner ziel niet bevorderlijk is, neem dan van mij zulke begeerte weg.”

Want niet elke begeerte is van den H. Geest, al schijnt zij den mensch recht en goed.

Het is moeielijk naar waarheid te beoordeelen of een goede dan een kwade geest u aanzette om dit of dat te be-

geeren , alsmede of gij door uw eigen geest bewogen wordt.

Velen werden op het einde bedrogen , die in den beginne meenden door een goeden geest gedreven te zijn.

2. Wat zich dan ook aan uwen geest als wenschenswaardig vertoone , gij moet het altoos in de vreeze Gods en in ootmoed des harten wenschen en vragen ; vooral moet gij , met zelfverzaking , alles geheel aan Mij overlaten en zeggen :

„ Heer ! Gij weet wat het beste zij . Dat dit of dat geschiede naar uw welbehagen .

„ Geef wat Gij wilt en zooveel Gij wilt , en wanneer Gij wilt .

„ Doe met mij volgens uwe oogmerken , zoo als U het meest behaagt en uwe eer het meest bevordert .

„ Plaats mij waar Gij wilt , en beschik in alles vrij over mij .

„ Ik ben in uwe hand ; draai en wend mij om en om .

„ Zie ! ik ben uw dienstknecht , tot alles bereid : want niet voor mij , maar voor U begeer ik te leven : mocht ik dat waardig en volmaakt doen !”

DE GELOOVIGE. Goedertierenste Jezus! geef mij uwe genade, opdat zij met mij zij en met mij arbeide en mij ten einde toe bijblijve.

Geef dat ik altoos wensche en wilde hetgeen U het aangenaamst en meest behaaglijk is.

Uw wil zij de mijne, en mijn wil volge altoos den uwen en strooke daarmede volkomen.

Laat mijn willen en niet willen met het uwe overeenstemmen; dat ik nooit iets anders kunne willen of niet willen dan hetgeen Gij wilt of niet wilt.

3. Geef mij af te sterven alles wat wereldsch is, en om uwentwil gaarne in deze wereld veracht en onbekend te zijn.

Geef dat ik, boven alles wat ik wensch, in U ruste en mijn hart in U vrede vinde.

Gij zijt de ware vrede des harten, Gij de eenige rust. Buiten U is alles zwaar en onrustig.

In dezen vrede dan, dat is in U, het eenigst hoogste en eeuwige goed, zal ik slapen en rusten. (Ps. 4) Amen.

G E B E D.

Vader! uw wil geschiede! Uw wil is de beste, de wijste. Gij weet het beste wat ons dienstig is, terwijl wij maar al te vaak het noodige doorzicht missen. Dat dan van nu af uw wil alleen het richtsnoer mijner begeerten zij: dat mijn wil aan den uwen volkomen onderworpen blijve. Doe met mij in alles naar uw heilig welbehagen. Zie, ik ben in uwe hand, uw dienstknecht tot alles bereid. Uw wil zij de mijne: want Gij zijt mijn vader, en ik ben uw kind.

ZESTIENDE HOOFDSTUK.

*Dat men bij God alleen waren troost
moet zoeken.*

1. DE GELOOVIGE. Alles wat ik tot mijnen troost verlangen of bedenken kan, wacht ik niet hier maar in de toekomst.

Want al had ik alleen al de verkwikkingen der wereld en al konde ik alle

genoegens genieten, zoo is het zeker dat zij van geen langen duur kunnen zijn.

Gij dan, mijne ziel! kunt geen volkomen troost, geen volmaakt genoegen vinden tenzij bij God, den trooster der armen, den beschermer der ootmoedigen.

Wacht mijne ziel! een weinig, wacht op de beloften van God en gij zult in den hemel overvloed van alle goederen hebben.

Maar zoo gij de tegenwoordige te ongeregeld najaagt, dan zult gij de eeuwige en hemelsche verliezen.

Het tegenwoordige zij tot uw gebruik, het eeuwige trekke uw verlangen.

Geen tijdelijk goed kan verzadigen, dewijl gij niet geschapen zijt om dat te genieten.

2. Al bezaat gij ook alle geschapene goederen, zoo zoudt gij niet gelukkig noch zalig kunnen zijn; maar in God, die alles geschapen heeft, is uw volkomen zaligheid en uw geluk gelegen.

Niet zooals die den dwazen minnaars der wereld toeschijnt en door hen wordt geroemd, maar zooals de goede geloovigen van Christus verwachten, en

waarvan de geestelijkgezinden en zuiveren van harte, wier omgang in den hemel is, somtijds een voorsmaak hebben.

3. IJdel en kortstondig is alle menschelijke troost; waar en zalig is die, welken men inwendig door de Waardeid ontvangt.

Een godvruchtig mensch draagt overal zijn troost Jezus met zich om, en zegt tot hem :

„ Blijf mij bij, Heere Jezus ! in alle plaatsen en tijden.

„ Dit zij mijn troost, allen menschelijken troost gaarne te willen ontberen !

„ En wordt ook uw troost onthouden, dat dan uw wil en rechtvaardige beproeving mijn grootsten troost uitmaken.

„ *Gij zult toch niet altoos vergramd zijn en niet eeuwiglijk bedreigen.* (Ps. 102)

G E B E D.

Ja, Heer ! waarachtig is uw woord. Hoe dikwerfdacht ik mij aan het aardsche te bevredigen en zag ik mij bedrogen ! Het is zooals Gij zegt, al de aardsche goederen te zamen kunnen mij niet be-

vredigen, dewijl ik voor verhevener en meer duurzame goederen ben bestemd. Gij, o God! kunt alleen mijn trooster en volkomen bevrediger zijn. Wees Gij 't dan ook en blijf mij bij: zoo zal ik allen menschelijken troost kunnen ontberen.

ZEVENTIENDE HOOFDSTUK.

Dat men alle zorg op God moet werpen.

1. DE HEER. Mijn zoon! laat mij met u doen zooals Ik wil. Ik weet wat u dient.

Gij denkt als een mensch, uw gevoelen is in vele dingen volgens hetgeen menschelijke aandoeningen ingeven.

2. DE GELOOVIGE. Heer! het is waar hetgeen Gij zegt. Uwe zorg voor mij is grooter dan alle zorg die ik voor mijzelfen kan hebben.

Hij toch staat zeer waggelend, die niet al zijne zorgen op U werpt.

Daarom, o Heer! als maar mijn wil oprecht en vast aan U gehecht blijft, doe dan met mij wat U behaagt.

Want wat Gij met mij doet, het kan niet dan goed zijn.

Wilt Gij dat ik nog in de duisternis blijve, wees gezegend, en wilt Gij dat ik in het licht zij, wees insgelijks gezegend.

Verwaardigt Gij U mij te troosten, wees gezegend, en wilt Gij dat ik gekweld worde, wees altoos evenzeer gezegend.

3. DE HEER. Mijne zoon! zoo moet gij gesteld zijn, verlangt gij met Mij te wandelen.

Gij moet even bereid zijn om te lijden als om u te verblijden; gij moet even gaarne in armoede en behoefte als in overvloed en rijkdom leven.

4. DE GELOOVIIGE. Heer! wat U ook behage over mij te laten komen, ik zal het voor U gewillig lijden.

Ik wil onverschillig het goede en het kwade, het zoete en het bittere, het blijde en het droevige van uwe hand aannemen, en U voor alles wat mij overkomt danken.

Behoed mij voor alle zonde en ik zal dood noch hel vreezen.

Verwerp mij slechts niet voor eeuwig en schrap mij niet uit het boek des levens, dan schaadt het mij niet, welke kwellingen ook over mij komen.

G E B E D.

Aan wien, o God! zoude ik mijne zorgen beter kunnen toevertrouwen dan aan U, die de lotgevallen uwer kinderen zoo wijselijk bestuurt? Ik leg dan al mijne zorgen in uwen schoot neder. Gij weet wat mij het beste is. Belieft het U mij met voorspoed te zegenen, ik zal U loven; wilt Gij mij met tegenspoed bezoeken, ook daarvoor zal ik U danken. Bewaar mij voor het allergrootste kwaad, de zonde; al het overige zij U overgelaten!

ACHTTIENDE HOOFDSTUK.

Dat men de rampen des levens, naar het voorbeeld van Christus, met gelijkmoedigheid moet dragen.

1. DE HEER. Mijn zoon! om uwer zaligheids wille ben ik van den hemel

nedergedaald; Ik heb uwe ellenden op Mij genomen niet uit dwang maar getrokken door liefde, opdat gij geduld zoudt leeren en de tijdelijke rampen gewillig dragen.

Want van het uur mijner geboorte tot mijn verscheiden aan het kruis, ontbrak het Mij nooit aan lijdenssmart.

Ik heb groot gebrek aan tijdelijke goederen gehad en dikwijls velerlei klachten over Mij gehoord.

Met zachtmoedigheid verdroeg Ik beledigingen en smaad; voor weldaden ontving Ik ondankbaarheid, voor wonderwerken laster, voor mijne leer berispingen.

2. DE GELOOVIIGE. Heer! dewijl Gij in uw leven geduldig waart en daardoor vooral het bevel uws Vaders volbracht, zoo is het billijk dat ik, ellendige zondaar, naar uwen wil in geduld het uithoude, en den last van dit verderfelijik leven om mijner zaligheids wille zoo lang drage, als het U zal believen.

Hoe zwaar ook de last van het tegenwoordige leven drukke, het is toch nu door uwe genade zeer verdienstelijik ge-

maakt. Ook door uw voorbeeld en de voetstappen uwer Heiligen is het den zwakke draaglijker en helderder geworden.

En ook is daaraan meer troost verbonden dan voorheen onder de Oude Wet, toen de toegang ten hemel gesloten bleef, en ook de weg ten hemel scheen duisterder, toen zoo weinigen moeite deden om het hemelrijk te zoeken.

Zelfs ook zij, die toen rechtvaardig en ter zaligheid geroepen waren, konden het rijk der hemelen niet binnengaan, voordat door uw lijden en heiligen dood de schuld afgedaan was.

3. O, hoeveel dank moet ik U niet bewijzen, dat Gij U verwaardigd hebt mij en allen geloovigen den rechten en zekeren weg naar het eeuwig koningrijk te toonen!

Want uw leven is onze weg en door heilige lijdzaamheid gaan wij tot U, die onze kroon zijt.

Waart Gij ons niet voorgegaan en hadt Gij ons niet onderwezen, wie zoude moeite doen om te volgen?

Helaas! hoevelen zouden niet verre

achterblijven , zoo zij op uw heerlijk voorbeeld niet konden staren !

Zie ! wij blijven nu nog lauw , nadat wij zoo vele wonderwerken en leeringen gehoord hebben ; wat zoude het zijn , indien wij zulk een groot licht niet hadden om U te volgen ?

G E B E D .

Hoe kan ik , o God ! over eenig lijden klagen , daar ik in Jezus uwen Zoon een voorbeeld heb ! Hij droeg den zwaarsten last , verdroeg allerlei lijden , en mij zoude reeds het geringste lijden ondraaglijk vallen ? Dat mijn oog op dezen grooten voorganger gevestigd blijve , en ik mij bevljtige zijn voetspoor te drukken . Dat ik van Hem geduld leere : zoo mag ik mij in waarheid een leerling van Hem noemen , en zie ik mijn geduld door Hem bij U bekroond .

NEGENTIENDE HOOFDSTUK.

*Over het verdragen van smaad.
De ware geduldige.*

1. DE HEER. Wat zegt gij, mijn zoon ?
Houd op met klagen bij de overweging
van mijn lijden en dat mijner Heiligen.

*Gij hebt immers nog niet tot bloed-
vergietens toe gestreden.* (Hebr. 12)

Wat gij lijdt is weinig in vergelijking
van hen, die zooveel geleden hebben,
die zoo hevig bekoord, zoo zwaar ver-
drukt en op zoo velerlei wijze beproefd
en geoefend zijn.

Gij moet u dus het zwaardere van
anderen voor den geest brengen, opdat
gij het geringere te lichter moogt dragen.

En komt het u zoo gering niet voor,
zie toe of uw ongeduld daarvan niet de
oorzaak zij.

Doch het moge klein of groot zijn,
beijver u om alles geduldig te dragen.

2. Hoe beter gij u tot lijden schikt,
zooveel te wijzer handelt gij en te meer
verdient gij.

Ook zult gij alles lichter dragen , als gij u door moed en oefening daartoe voorbereidt.

Zeg niet : „ dit kan ik van dien mensch niet verdragen , ook behoef ik zoo iets niet te lijden ; want hij heeft mij groote schade gedaan en verwijt mij dingen , waaraan ik nooit gedacht heb. Van een ander zoude ik gaarne verdragen , wat ik zoude meenen te moeten verdragen.

Dwaas is dusdanige gedachte , welke de deugd des gedulds niet in aanmerking neemt , noch van wien zij bekroond zal worden ; maar eer let op personen en aangedane beledigingen.

3. Hij is de ware geduldige niet , die niet wil lijden dan zooveel hem goeddunkt en van wien het hem belieft.

Maar de ware geduldige ziet er niet op door wien hij geoefend worde , of hij zijn overste of zijnsgelijke of een mindere , of het een vroom en heilig dan een boos en nietswaardig mensch zij.

Maar hoeveel en van welk schepsel ook en hoe dikwijls hem eenig kwaad overkome , alles neemt hij zonder onderscheid uit Gods hand met dankbaarheid

aan en houdt het voor een groot gewin : want niets , hoe gering ook , indien men het slechts om Gods wil lijdt , kan bij God onbeloond blijven.

4. Wees derhalve steeds bereid tot den strijd , zoo gij de zege wilt behalen.

Zonder strijd kunt gij de kroon des gedulds niet bekomen.

Wilt gij niet lijden , gij wilt niet gekroond worden ; maar verlangt gij gekroond te worden , strijd dan kloekmoedig , verdraag met geduld.

Zonder arbeid komt men niet tot rust ; zonder strijd behaalt men geene overwinning.

5. DE GELOOVIGE. Dat mij , o Heer ! door uwe genade mogelijk worde , wat mij van nature onmogelijk schijnt.

Gij weet hoe weinig ik verdragen kan en hoe ras ik bij het opkomen van den geringsten tegenspoed ternederligge.

Laat elke oefening van verdrukking mij om uwen naam behaaglijk en wenschelijk worden : want om uwentwil te lijden en gekweld te worden is allerheilzaamst voor mijne ziel.

G E B E D.

Hoe meer ik, o God! uw woord overweeg, hoe meer ik mijzelf beschouw, hoe noodzakelijker ik voor mij de oefening van geduld houde. Maar ach! hoe verzet zich daartegen mijne zinlijkheid! Gij weet hoe weinig ik verdragen kan en hoe dra ik, bij het geringste windje van tegenspoed, bezwijk. Leer mij meer en meer mijzelf overwinnen, en laat mij door uwe genade datgene mogelijk worden, wat mijner zinlijkheid zoo vaak onmogelijk schijnt.

TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

*Over de bekentenis van eigene zwakheid
en over de rampen des levens.*

1. DE GELOOVIGE, *Ik zal tegen mij mijne ongerechtigheid belijden: (Ps. 31)* ik zal, o Heer! voor U mijne zwakheid belijden.

Dikwijls is het eene geringe zaak, welke mij terneerslaat en bedroeft.

Ik neem voor mij kloekmoedig te ge-

dragen; maar als eene geringe beking komt, overvalt mij groote angst.

Somtijds is het een allerellendigst ding, waaruit eene zware beking ontstaat.

En wanneer ik mij, omdat ik niets gevoel, een weinig veilig acht, dan bevind ik mij somtijds door een klein windje bijna overwonnen.

2. Zie dan, o Heer! neder op mijne zwakheid en broosheid. U door en door bekend.

Ontferm U mijner, *en trek mij uit het slijk dat ik daarin niet blijve steken* (Ps. 68), opdat ik niet teenemaal neerslachtig blijve.

Dit is het dat mij zoo vaak terneder-slaat en voor U beschaamt, dat ik zoo licht val en zoo zwak ben ter bestrijding van mijne driften.

En al komt het niet geheel tot toestemming, is mij echter hunne aanvechting lastig en moeilijk, en het verdriet mij zeer alzoo dagelijks in twist en strijd te leven.

Ook daaruit wordt mijne zwakheid mij bekend, dat de verfoeilijke voorstel-

lingen altoos veel lichter opkomen dan vertrekken.

3. Ach! zeer vermogende God van Israël! — ijveraar der getrouwe zielen! zie op den arbeid en druk van uwen dienstknecht neder, en sta hem bij in alles wat hij onderneemt.

Versterk mij met hemelsche kracht, opdat de oude mensch, het ellendige vleesch, den geest nog niet geheel onderworpen, niet de overhand krijgje; tegen hetwelk ik zoolang zal moeten strijden, als ik in dit zeer ellendige leven ademhale.

Ach! wat is dit leven, waar rampen en ellenden niet ontbreken en alles vol is van strikken en vijanden.

Want de eene kwelling of bekoring wijkt niet, of de andere is dáar; ja, terwijl een vorige strijd nog duurt, komen er onverwachts meer andere op.

4. Hoe kan men dan een leven beminnen, dat zooveel bitterheid heeft en aan zoovele rampen en ellenden onderhevig is?

Hoe noemt men het nog een leven, dat zooveel dood en verderf teelt?

En nochtans bemint men het , en velen zoeken daarin hun genoegen.

Dikwijls verwijt men de wereld dat zij bedrieglijk en ijdel is ; nochtans verlaat men haar niet licht , wijl de begeerlijkheden des vleesches te veel de overhand hebben.

Want iets anders trekt tot het beminnen , iets anders tot het verachten der wereld.

Tot de liefde der wereld trekken de begeerlijkheid des vleesches , de begeerlijkheid der oogen en de hoovaardij des levens ; maar de daarop billijk volgende straffen en ellenden verwekken haat der wereld en verdriet.

5. Doch helaas ! de kwade begeerte sleept de wereldschgezinde ziel mede , die het *een wellust acht op doornen te liggen* (Job 30) , omdat zij de liefelikheden van God en de innerlijke genoegens der deugd noch gekend noch gesmaakt heeft.

Zij daarentegen die de wereld volkomen versmaden en voor God onder eene heilige tucht zoeken te leven , zij nu niet onbekend met de goddelijke liefelikheden ,

toegezegd aan alle ware verzakers, en zien het duidelijker in hoezeer de wereld dwaalt en op hoevelerlei wijze zij bedrogen wordt.

G E B E D.

Opnieuw belijde ik voor U, o God! mijne zwakheid. Zwak ben ik; dagelijks ontwaar ik daarvan de blijken. Niet slechts is de geringste tegenspoed in staat om mij terneder te slaan, maar ook de geringste bekoring om mij te overwinnen. Ik ben het bedriegelijke der wereld, en echter laat ik mij door haar schijnschoon verleiden. Dat dit bedrog eens ophoude! Versterk mij door uwe kracht en doe mij over wereld en vleesch zegevieren.

EEN EN TWINTIGSTE HOOFD-
STUK.

Dat men in God boven alle goederen en gaven moet rusten.

1. DE GELOOVIGE. Gij dan, mijne

ziel! rust boven alles en in alles steeds in den Heer: want Hij is de rust der Heiligen.

Geef, o allerlieftlijkste en beminnelijkste Jezus! dat ik in U boven alle schepsel ruste, boven alle gezondheid en schoonheid, boven allen roem en eer, boven alle macht en waardigheid, boven alle wetenschap en vernuft, boven alle rijkdommen en kunsten, boven alle vreugde en blijdschap, boven alle faam en naam, boven alle genoegens en troost, boven alle hoop en belofte, boven alle verdienste en verlangen, boven alle giften en gaven welke Gij kunt geven en uitstorten, boven alle vroolijkheid en verrukking welke de ziel vatten en voelen kan; eindelijk boven alle Engelen en Aartsengelen en boven het gansche hemelsch heir; boven alle zichtbare en onzichtbare dingen en boven alles, wat Gij, mijn God! niet zijt.

2. Gij toch, Heere mijn God! zijt boven alles de beste; Gij alleen de allerhoogste, Gij alleen de machtigste; Gij alleen de allergenoegzaamste en rijkste, Gij alleen de allerlieftlijkste en troost-

rijkste; Gij alleen de allerschoonste en allerbeminnelijkste; Gij alleen de alleredelste en allerroemrijkste; in wien alle goed, tegelijk en volkomen is, en altoos was en zijn zal.

Daarom is alles gering en ongenoegzaam, wat Gij mij buiten Uzelven schenkt of van Uzelven openbaart, of belooft, zoolang ik U niet aanschouwen noch volkomen genieten mag.

Want mijn hart kan niet waarlijk rusten noch ten volle bevredigd worden, tenzij het in U ruste en zich boven alle gaven en boven alle schepsel verheffe.

3. o Jezus Christus! dierbaarste bruidegom! zuiverste minnaar! Heer van al het geschapene! wie zal mij vleugelen eener ware vrijheid geven om tot U te vliegen en in U te rusten?

O, wanneer zal het mij vergund worden, geheel vrij te zijn en te zien hoe lieflijk Gij zijt, Heere mijn God?

Wanneer zal ik mij volkomen met U vereenigen, zoodat ik door liefde tot U mijzelven niet gevoele, maar U alleen, boven alle besef en mate, op eene wijze aan allen niet bekend.

Doch thans zucht ik dikwijls en draag mijn ongeluk met smart: want in dit dal der ellende bejegent mij veel kwaads, dat mij dikwijls ontstelt, bedroeft en benevelt, dat mij dikwijls hindert en benevelt, dat mij dikwijls hindert en af-trekt, aanlokt en verstrikt, zoodat ik geen vrijen toegang tot U hebbe en die genoegelijke omhelzingen misse, welke de zalige geesten steeds genieten.

Mochten mijne verzuchtingen en de menigvuldige kwellingen hier op aarde U bewegen!

4. o Jezus! glans der eeuwige heerlijkheid! troost der ziele in hare vreemdelingschap! voor U is mijn mond zonder spraak, maar mijn stilzwijgen spreekt tot U.

Hoe lang toeft mijn Heer nog tot mij te komen?

Dat Hij kome tot mij zijn armen dienst-knecht, en mij verblijde; dat Hij zijne hand uitstrekke en een ellendige rukke uit allen angst!

O kom! kom! want zonder U heb ik geen blijden dag noch uur; Gij zijt mijne vreugde en zonder U is mijne tafel ledig.

Ik ben ellendig gekerkerd en met kluis-
ters beladen, totdat Gij mij door het licht
uws bijzijns verkwikt, mij de vrijheid
wedergeeft en mij uw vriendelijk aan-
schijn laat aanschouwen.

5. Dat anderen in plaats van U iets
anders zoeken wat zij willen: mij be-
haagt intusschen niets en zal niets be-
hagen, tenzij Gij mijn God! mijne hoop,
mijn eeuwig heil.

Ik zal niet zwijgen noch ophouden
met bidden, totdat uwe genade terug-
keere en Gij inwendig tot mij spreekt.

DE HEER. Zie, hier ben Ik. Zie Ik
kom tot u, daar Gij mij hebt aangeroe-
pen. Uwe tranen en de begeerten uwer
ziele, uwe vernedering en droefheid des
harten hebben Mij bewogen en tot u
gebracht.

6. DE GELOOVIGE. Ja Heer! ik heb
U geroepen, en ik heb verlangd U te
genieten, gereed om alles om uwent-
wille te versmaden. Gij toch hebt mij
eerst opgewekt, dat ik U mocht zoeken.

Wees dan gezegend, o Heer! die uwen
dienstknecht deze goedheid bewezen hebt
naar de menigte uwer barmhartigheden.

En wat heeft uw dienstknecht voor U nog meer te zeggen, dan dat hij zich voor U diep vernedere, steeds indachtig zijner ongerechtigheid en nietigheid.

Want onder al het wonderbare in hemel en op aarde is uwsgelijke niet.

Overgoed zijn uwe werken, billijk uwe oordeelen, en alles wordt door uwe voorzienigheid bestuurd.

Daarom, o wijsheid des Vaders! zij U lof en heerlijkheid. Dat mijn mond, mijne ziel en al het geschapene te zamen U loven en prijzen.

G E B E D.

Mocht ik zoo gelukkig zijn in U, o God! boven alles mijne rust te zoeken en ook te vinden! Konde ik mij boven het aardsche verheffen om mij te nauwer aan U te verbinden! Doe dat oogenblik waarnaar ik zoo zeer verlang, dra verschijnen. Kom toch, Heere Jesus! kom, verbreek de banden, die mij binden en in mijne vlucht belemmeren. Kom, troost mijn naar licht begeerig hart en

en verbind het aan U door zuivere, onbepaalde, alles overtreffende liefde.

TWEE EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Over het gedenken van Gods menigvuldige weldaden.

1. DE GELOOVIJGE. Heer! open mijn hart voor uwe wet en leer mij naar uwe geboden wandelen.

Geef mij dat ik uwen wil versta en met grooten eerbied en eene ernstige overweging uwe weldaden, zoo in het algemeen als in het bijzonder, gedenke, opdat ik U daarvoor waardig dank betuige.

Maar ik weet en beken dat ik ook voor de geringste zaak U de schuldige dankzegging niet kan toebrengen.

Ik ben verre beneden al de goederen mij geschonken, en als ik let op uwe verhevenheid, dan bezwijkt mijn geest voor die grootheid.

2. Alles wat wij hebben naar ziel en

lichaam, en alles wat wij uitwendig of inwendig op eene natuurlijke of boven-natuurlijke wijze bezitten, is uw geschenk en kondigt U aan als den liefderijke, weldadige en goede, van wien wij alle goed ontvangen hebben.

Al heeft de eene meer, de andere minder ontvangen, alles is toch het uwe, en zonder U kan men niet het minste bezitten.

Hij die meer ontvangen heeft, mag niet roemen op zijne verdienste noch zich boven anderen verheffen, ook niet den mindere bespotten; want deze is de grootste en beste, die zichzelf het minste toeschrijft en in het bedanken het nederigste en ijverigste is.

En wie zich voor den geringste van allen houdt en als den onwaardigste oordeelt, is het geschikst om grootere gaven te ontvangen.

3. Die nu minder ontvangen heeft mag zich niet bedroeven noch het kwalijk nemen, noch den meer bedeelde benijden: maar liever moet hij op U zien en uwe goedheid te meer prijzen, dat Gij uwe geschenken zoo mild, zoo om niet en

zoo gewillig, zonder aanzien van personen, uitdeelt.

Alles is uit U en daarom zijt Gij in alles te loven.

Gij weet wat eenieder nuttig is te geven, en waarom deze minder en die meer hebbe staat niet aan ons te beslissen, maar aan U, bij wien de verdiensten van ieder zijn bepaald.

4. Daarom, Heere God! acht ik het ook eene groote weldaad niet veel te hebben, waaruit naar het uitwendige en volgens den mensch lof en roem voortkomt; zoodat iemand, bij de beschouwing van zijn eigen armoede en geringheid, deswegens niet alleen geen bezwaar of droefheid of misnoegdheid mag gevoelen, maar eer troost en groote vreugde, omdat Gij, o God! de armen en nederigen en bij de wereld verachten tot uwe vertrouwelingen en huisgenooten verkoren hebt.

Getuigen zijn uwe Apostelen zelve, die Gij als vorsten over de geheele aarde hebt gesteld.

Echter verkeerden zij in de wereld zonder klagen, zoo nederig en eenvoudig

en zoo vreemd van alle list en bedrog, dat zij zich zelfs verheugden om uws naams wille smaad te lijden en datgene wat de wereld schuwt, met grooten ijver omhelsden.

5. Niets derhalve moet hem, die U bemint en uwe weldaden kent zoo verheugen, als uw wil over hem en het welbehagen uwer eeuwige beschikking.

Ja daarover moet hij zoo tevreden en getroost zijn, dat hij even gaarne de minste zoude willen blijven als een ander wenscht de grootste te zijn; en evenzoo vreedzaam en vergenoegd op de laagste plaats als op de eerste; en even gaarne veracht en verworpen zelfs zonder naam en faam, als boven de overigen in de wereld geëerd en verheven.

Want uw wil en de ijver voor uwe eer moeten boven alles gaan, en hem meer troost en genoegen geven dan al de weldaden, hem geschonken of nog te schenken.

G E B E D.

Hoe zal ik, o God! al de weldaden optellen die ik van U ontvangen heb?

Tk verlies mij in deze diepte. Alles wat ik bezit, is uwe gave. Hij die meer bezit, mag zich daarop niet beroemen, gelijk hij zich niet beklagen mag die minder heeft: Gij toch weet hem dit te vergoeden. Laat dit geloof mij steeds bezielen en tevredenheid inboezemen. Bewaar mij in voorspoed voor zelfverheffing en in tegenspoed voor mismoe-digheid.

DRIE EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

*De vier dingen die den vrede grootelijks
beorderen.*

1. DE HEER. Mijn zoon! nu zal ik u den weg des vredes en der ware vrijheid leeren.

2. DE GELOOVIGE. Doe, o Heer! wat Gij zegt: want dat hoor ik gaarne.

3. DE HEER. Leg u toe, mijn zoon! om liever den wil van een ander dan den uwen te doen.

Verkies steeds liever min dan veel te hebben.

Zoek altoos de laagste plaats en aan allen onderworpen te zijn.

Wensch steeds en bid dat de wil van God in u volkomen geschiede.

Zie, zulk een man treedt het gebied des vredes en der ruste binnen.

4. DE GELOOVIGE. Heer! deze uwe korte rede bevat in zich eene groote volmaaktheid. Klein is zij in woorden, maar vol van zin en overvloedig in vruchten.

Konde ik ze maar getrouw nakomen, dan zoude niet zoo licht ontroering in mij ontstaan.

Want zoo dikwijls ik mij onrustig en bezwaard gevoel, bevind ik dat ik van deze leer afgeweken ben.

Maar Gij, die alles vermoogt en wien de voortgang mijner ziele steeds ter harte gaat, vermeerder uwe genade te meer, opdat ik uw voorschrift nakomen en mijne zaligheid bewerken moge.

5. DE GELOOVIGE. Heere, mijn God! *verwijder U niet van mij, o mijn God! zie op te mijner hulpe: (Ps. 70)* want zoo velerlei bedenkingen zijn bij mij opgekomen en groote angsten, welke mijne ziel benauwen.

Hoe zal ik er onbeschadigd doorkomen? hoe er doorbreken?

DE HEER. *Ik zal u voorgaan en de trotschen der aarde vernederen.* (Is. 43)
Ik zal de deuren der kerkers openen en u verborgen schatten openbaren. (Is. 45)

DE GELOOVIIGE. Heer! doe gelijk Gij zegt, en dat alle booze gedachten voor uw aanschijn vlieden.

Dit is mijne hoop en eenige troost, in alle benauwdheid tot U mijn toevlucht te nemen, op U te vertrouwen, U uit het binnenste des harten aan te roepen en uwen troost geduldig af te wachten.

6. Verlicht mij, goede Jezus! met de stralen van het inwendig licht, en verdrijf alle duisternis uit de woning mijns harten.

Beteugel de veelvuldige verstrooiingen, en verijdel de bekoringen die mij geweld doen.

Strijd krachtig voor mij en overwin die booze dieren, ik bedcel die verlokkelijke begeerlijkheden, opdat er door uwe kracht vrede zij en uw heilige tempel, die van een zuiver geweten, van den overvloed uws lofs weergalme.

Gebied den winden en stormen; zeg tot de zee : wees stil, en tot den noordenwind : blaas niet meer, en er zal groote stilte zijn.

7. *Zend mij uw licht en uwe waarheid* : (Ps. 42) dat zij de aarde beschijnen : want ik ben eene ledige en woeste aarde, totdat Gij mij verlicht.

Stort van boven uwe genade uit en doortrek mijn hart met uwen hemelschen dauw. Giet de wateren der godsvrucht om de oppervlakte der aarde te besproeien, opdat zij goede en zeer goede vruchten voortbrengende.

Beur mijne door den last der zonden neergedrukte ziel op, en richt al mijn verlangen ten hemel, opdat het mij, het liefelijke eener hoogere zaligheid gemaakt hebbende, verdriete aan het aardsche te denken.

8. Voer mij weg en ontruk mij aan allen vergankelijken troost der schepselen; want niets dat geschapen is kan mijn verlangen volkomen bevredigen noch vertroosten.

Hecht mij aan U door den onverbreekbaren band der liefde : want Gij

alleen zijt den beminnende genoeg en buiten U is alles nietig.

G E B E D.

Heere Jezus ! weinig zijn uwe woorden , maar ruim in beteekenis. Dierbaar zijn zij voor mijn hart , daar zij de middelen voorschrijven waardoor de ware vrede verkregen wordt. O , mocht het dra daarvan de vruchten ontwaren ! Maar ach ! Gij weet wat mij tot beletsel is ; Gij kent het geweld mijner driften. Verlos mij daarvan en van hare verderfelijke gevolgen. Spreek slechts één woord en kalnte zal in mijn binnenste heerschen.

VIER EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Dat men moet vermijden naar eens anders gedrag nieuwsgierig te onderzoeken.

1. DE HEER. Mijn zoon ! wees niet nieuwsgierig en voed geene ijdele zorgen.

Wat raakt u dit of dat? Volg gij Mij.

Wat toch gaat het u aan, of deze dus of zoo gesteld zij, of gene dus of zoo handele of spreke?

Gij behoeft voor anderen niet te verantwoorden, maar zult voor uzelfen rekenschap geven. Waarmede laat gij u dan in?

Zie, Ik ken allen: Ik zie alles wat onder de zon geschiedt. Ik weet hoe het met een ieder gesteld is, wat hij denkt, wat hij wil en werwaarts zijne bedoeling gaat.

Aan Mij dus moet alles overgelaten worden. Gij dan, houd u in goeden vrede en laat den onrustige woelen zoo-veel hij wil.

Wat hij gedaan of gezegd zal hebben, zal op hem nederkomen: want Mij kan hij niet bedriegen.

2. Wees niet bezorgd om de schaduw van een grooten naam, om de gemeenzaamheid met velen, noch om de bijzondere genegenheid der menschen: want daaruit ontstaat verstrooiing en groote duisternis des harten.

Gaarne zoude ik mijn woord tot u

richten en u geheimen openbaren , zoo gij zorgvuldig acht gaaft op mijne komst en Mij de deur uws harten opendet.

Wees omzichtig, waak in het gebed en verneder u in alles.

G E B E D.

Uw woord is waarheid , o God te vaak liet ik mij met zaken in die mij vreemd waren , en matigde ik mij een oordeel aan , dat U alleen toekomt. Bezorgd omtrent ijdele zaken , was ik zorgeloos omtrent mijn eigen heil en ondermijnde ik de rust mijns harten. Doe mij voorzichtiger en waakzamer worden. en boven alles bekommerd zijn omtrent het éene noodige , mijn eeuwig heil. Dat zij mijne hoofdbezigheid , daaraan offere ik alles op.

VIJF EN TWINTIGSTE
HOOFDSTUK.

*Waarin de duurzame vrede des harten
en de ware voortgang bestaan.*

1. DE HEER. Mijn zoon ! ik heb ge-

zegd : *vrede laat ik u; mijnen vrede geef ik u, niet gelijk de wereld geeft, geef ik u dien.* (Joan. 14)

Allen verlangen den vrede; maar niet allen zorgen voor hetgeen tot waren vrede dient.

Mijn vrede is met de nederigen en zachtmoedigen van harte; uw vrede zal zijn in groote lijdzaamheid.

Zoo gij naar Mij hoort en mijne stem volgt, zult gij grooten vrede kunnen genieten.

2. DE GELOOVIGE. Wat moet ik dan doen?

3. DE HEER. Let in alles op uzelf, wat gij doet en wat gij zegt; en richt al uwe bedoelingen daarheen om Mij alleen te behagen en buiten Mij niets te begeeren of te zoeken.

Vel ook geen lichtvaardig oordeel over de woorden of daden van anderen, en wikkel u niet in zaken welke u niet zijn toevertrouwd; zoo is het mogelijk dat gij weinig of zelden onrust ontwaart.

Maar nooit eenige onrust te ontwaren en nooit eenige ziels- of lichaamskwel-

ling te lijden behoort niet tot dezen tijd , maar tot den staat der eeuwige ruste.

Denk derhalve niet den waren vrede gevonden te hebben , wanneer gij geen en druk gevoelt , of dat dan alles goed is als niemand u tegenstreeft , of dat dit volmaaktheid is , wanneer alles naar uwen zin gelukt.

Denk ook niet dat gij dan iets groots zijt , noch houd u voor een bijzonder lieveling , als gij eene groote godsvrucht en vertroosting ontwaart : daaraan toch wordt de ware vriend der deugd niet gekend , en daarin bestaat niet 's menschen voortgang en volmaaktheid.

4. DE GELOOVIGE. Waarin dan , Heer!

DE HEER. In uzelfen van ganscher harte aan den wil Gods over te geven . in niets het uwe te zoeken , noch in het kleine noch in het groote , noch in den tijd noch in de eeuwigheid ; zoodat gij , met een gelijk gelaat alles in dezelfde schaal afwegende , zoowel in tegenspoed als voorspoed Mij blijft danken.

Wanneer gij zoo sterk en in de hoop volhardende zijt , dat gij bij de onthouding van inwendigen troost zelfs uw

hart toerust om nog meer te verdragen , en gij uzelf niet rechtvaardigt als behoortet gij dit en zooveel niet te lijdén , maar Mij in al mijne schikkingen recht geeft en als heilig prijst ; dan bewandelt gij den waren en rechten weg des vredes , en er is ontwijfelbare hoop dat gij weder met vreugde mijn aanschijn zult aanschouwen .

En zijt gij tot eene volkomen zelfver-smading gekomen , weet dat gij alsdan zulk een overvloed van vrede zult genieten , als met uwe vreemdelingschap bestaanbaar is .

G E B E D .

Ook ik , o God , heb dikwijls naar vrede gewenscht , maar dien niet gezocht langs wegen , waarop ik dien konde vinden . Gij wijst mij daartoe den eenigen waren weg , dien van zelfverloochening . Hard is voor mijne zinlijkheid die eisch ; maar mijn hart heeft behoefte aan vrede . Ik wil alzoo den weg betreden , door U mij aangewezen , hoe moeilijk hij ook moge schijnen . Vestig Gij daarop mijne

treden en laat mij nimmer daarvan afwijken.

ZES EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

*Over de hooge waarde van een vrij gemoed,
dat men eerder verkrijgt door nederig
bidden dan door veel lezen.*

DE GELOOVIGE. Heer! dit is 't werk van een volmaakt mensch, zijn hart nooit af te trekken van het streven naar het hemelsche en tusschen de veelvuldige zorgen als zonder zorg door te gaan; niet uit traagheid, maar door een zeker voorrecht van eene vrije ziel, zich aan geen schepsel door eene ongeregelde liefde hechtende.

2. Ik smEEK U, mijn allergenadigste God! behoed mij voor de zorgen dezes levens, opdat ik daarin niet te zeer verward worde; voor de veelvuldige lichamelijke behoeften, opdat de wellust mij niet overmeestere; voor al de hindernissen der ziele, opdat ik niet door kwellingen ontmoedigd, bezwijkke.

Niet slechts bedoel ik zulke dingen , welke de wereldsche ijdelheid met alle drift najaagt ; maar ook die ellenden , welke als een gevolg van den vloek over alle stervelingen uitgesproken , de ziel van uwen dienstknecht zoozeer bezwaren en beletten tot de vrijheid des geestes te komen , zoo dikwijls zij wilde.

3. o Mijn God ! onuitsprekelijke zoetigheid ! verkeer voor mij in bitterheid allen vleeschelijken troost , die mij van de liefde tot het eeuwige aftrekt en mij ongelukkig tot zich lokt door het lokaas van eenig tegenwoordig genot.

Dat toch , o mijn God ! dat toch geen vleesch en bloed mij overwinnen ; dat de wereld met hare kortstondige heerlijkheid mij niet misleide ; dat de duivel met zijne listen mij niet verschalke.

Geef mij kracht tot tegenstand , geduld ter verdraging , standvastigheid ter volharding.

Geef mij voor al den troost der wereld de allerliefelijkste zalving van uwen geest , en voor eene vleeschelijke liefde stort in mij de liefde tot uwen naam.

4. Zie , spijs , drank , kleeding en de

overige benooidigheden, tot onderhoud des lichaams behoorende, zijn eene naar den hemel smachtende ziele tot last.

Geef dat ik mij van al zulke verkwikkingen matig bediene, zonder ze te driftig aan te hangen.

Alle mag ik niet verwerpen omdat de natuur ondersteund moet worden; maar het overtollige te zoeken en hetgeen 't meest vermaakt, verbiedt uwe heilige wet: want anders zoude het vleesch over den geest de overhand krijgen.

Dat dan, smeeek ik U, uwe hand mij bij dat alles geleide en mij leere het overtollige te vermijden.

G E B E D.

Zoude ik, o God! met deze bede niet instemmen? Ja ook ik wensch, van alle aardsche afleidingen bevrijd, mij onophoudelijk met U en mijne eeuwige belangen bezig te houden; maar ach! nog te zeer word ik door mijne zinlijkheid en aardsche zorgen gestoord. Trek dan mijn hart meer en meer van het aardsche af en breng het tot het eeuwige over.

Doe mij het noodige slechts als middel, niet als doel, matig gebruiken te uwer eere en tot heil mijner ziele.

ZEVEN EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

*Dat de eigentliefd van het hoogste goed
ten sterkste afrekt.*

1. DE HEER. Mijn zoon! gij moet alles voor alles geven, en in niets uws zelfs zijn.

Weet dat de liefde tot uzelfen u meer schaadt dan eenige zaak ter wereld.

Naar de liefde en genegenheid die gij hebt, zal elke zaak u meer of min aankleven.

Is uwe liefde rein, eenvoudig en wèl geregeld, gij zult aan niets verslaafd wezen.

Begeer niet wat gij niet moogt bezitten; wil niet bezitten wat u kan hinderen en van de inwendige vrijheid berooven.

Het is zonderling dat gij u niet van

ganscher harte met alles wat Gij kunt wenschen of bezitten aan Mij toevertrouwt.

2. Waarom u door ijdel en kommer verteerd? Waarom door overtollige zorgen vermoeid?

Houd u aan mijn welbehagen en gij zult geen nadeel lijden.

Indien gij dit of dat zoekt en hier of daar wilt zijn om uw eigenbelang en om naar uwen eigen zin te leven, zoo zult gij nooit in rust noch vrij van kommer zijn: want in alles zal eenig gebrek gevonden worden en op elke plaats zal iemand zijn, die u tegenstreeft.

3. Het is dus dienstig niet allerlei tijdelijk goed te verkrijgen of te vermeerderen, maar liever het te versmaden en de begeerte daarnaar tot den wortel uit uw hart te roeien.

Dit moet gij niet alleen verstaan van het bezit van geld en rijkdommen, maar ook van de zucht naar ijdel en lof en roem, die alle met de wereld voorbijgaan.

Eene plaats geeft weinig veiligheid, zoo de geest des ijvers ontbreekt.

En de vrede van buiten gezocht, zal niet lang bestaan, zoo de staat uws hart den waren grondslag mist, dat is: zoolang gij niet op Mij rust.

Gij kunt wel van plaats veranderen, maar u niet verbeteren: want zoo ras de gelegenheid zich opdoet en gij u daarvan bedient, zult gij vinden hetgeen gij ontvlucht en nog meer.

4. DE GELOOVIJGE. Bevestig mij, o God! door de genade van den Heiligen Geest.

Geef dat de kracht in den inwendigen mensch versterkt worde, en dat mijn hart zich van alle onnoodige zorg en angst ontledige; dat ik niet door allerlei begeerten naar welke zaak ook, gering of kostbaar, getrokken worde, maar alle zaken als voorbijgaande beschouwe en mijzelven als voorbijgaande met haar.

Want er is niets bestendigs onder de zon; *alles is ijdelheid en kwelling des geestes.* (Eecli. 1)

DE HEER. O, hoe wijs is hij die dit aldus inziet!

5. DE GELOOVIJGE. Geef mij, o Heer! de hemelsche wijsheid, opdat ik leere

U boven alles te zoeken en te vinden, boven alles te smaken en te beminnen, en al het overige zoo in te zien, als het naar de orde uwer wijsheid waarlijk is.

Geef dat ik den vleier voorzichtig vermijde en den tegenstrever geduldig verdrage.

Want dit is eene groote wijsheid, niet door allen wind van woorden bewogen te worden, noch het oor te leenen aan het gevaarlijk geveel van valsche vrienden; zoo toch zet men den ingeslagen weg veilig voort.

G E B E D.

Ja, o God! eene overdreven liefde tot mijzelven stoort vaak mijne rust en doet mij meer nadeel dan al mijne vijanden mij kunnen doen. Zij bindt mij aan het vergankelijke, kwelt mij met tallooze zorgen en verwijdert mij meer en meer van mijn doel. Wie zal mij van hare heerschappij verlossen? Wie die sterke banden verbreken? Wie anders dan Gij! Doe dit dan, o Heer! breng mijn hart

geheel tot U over en houd het onveranderlijk op U gericht.

ACHT EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Tegen kwaadsprekende tongen.

1. DE HEER. Mijn zoon! het verdriete u niet als sommigen van u kwaad denken en zeggen wat gij niet gaarne hoort.

Gij moet nog erger van uzelf denken en niemand zwakker dan uzelf achten.

Verkeert gij inwendig met uzelf, gij zult weinig aan voorbijvliegende woorden hechten.

Het is geen kleine voorzichtigheid ten kwaden tijde te zwijgen en inwendig zich tot mij te keeren en zich door geen menschelijk oordeel te laten ont-rusten.

2. Dat uw vrede van der menschen mond niet afhangt : want of ze iets wel of kwalijk uitleggen , gij zijt daarom geen ander mensch.

Waar is ware vrede en waren roem?
Is het niet bij Mij?

Wie den menschen niet zoekt te behagen noch vreest te mishagen, zal veel vrede genieten.

Uit eene ongeregelde liefde en ijdele vrees ontstaan alle onrust des harten en verstrooiing des geestes.

G E B E D.

Zoo min ik mij, o God! op den lof van vleiers mag verheffen, zoo min mag ik mij aan lastertaal storen. Welk nadeel zullen woorden mij aanbrengen die als de wind vervliegen? Ik blijf die ik ben, en Gij, Alwetende! zijt de getuige mijns harten. Laat dit geloof bij mij steeds levendig zijn, wanneer ik door laster vervolgd worde. Mijn oog zij op U gevestigd, die alles gadeslaat en ieder beloont naar zijn werken.

NEGEN EN TWINTIGSTE
HOOFDSTUK.

*Hoe men in wederwaardigheden God
moet aanroepen en zegenen.*

1. DE GELOOVIGE. Heer! eeuwig zij uw naam gezegend, die gewild hebt dat deze bekoring en kwelling over mij komen zouden.

Ontvluchten kan ik ze niet; maar tot U moet ik mijne toevlucht nemen, opdat Gij mij moogt helpen en ze mij ten goede keeren.

Heer! thans ben ik in lijden; het is mijn hart niet wèl, maar ik word door het tegenwoordige lijden zeer gekweld.

En nu, geliefde Vader! wat zal ik zeggen? Ik ben omgeven van benauwdheden. Verlos mij uit dit uur.

Doch daarom ben ik in dit uur gekomen, opdat Gij zoudt verheerlijkt worden, nadat ik dieper vernederd en dan door U verlost zal zijn.

Heer! dat het U behage mij te redden! (Ps. 39) want ik arme, wat kan

ik doen en waarheen zal ik gaan zonder U ?

Geef geduld, o Heer ! ook ditmaal.

Help mij, mijn God ! dan zal ik niet vreezen, hoezeer ook bezwaard.

2. Doch wat zal ik intusschen zeggen ?
— *Heer ! uw wil geschiede !* (Matth. 6)

Ik heb wel verdiend gekweld en bezwaard te worden : ik moet dus wel verdragen : o mocht het geduldig zijn, tot dat het onweder voorbijga en het beter worde.

Overigens is uwe almogende hand machtig genoeg om ook deze bekoring van mij weg te nemen of haren aandrang te matigen, zoodat ik niet geheel bezwijk; zooals Gij, mijn God ! mijn ontfermer ! tevoren dikwijls met mij gedaan hebt.

En hoe zwaarder mij deze beproeving valle, des te lichter valt u *zulk eene verandering van de rechterhand des Allerhoogsten.* (Ps. 76.)

G E B E D.

Dat, o God ! deze bede ook de mijne zij, zoo dikwijls het U believen zal mij

met rampen te bezoeken. Zij is mij als mensch en Christen waardig en kenschetst het onderworpen hart, in de school van uwen Zoon gevormd. Wel-aan dan, lieve Vader! ik wil daartoe mijn best doen. Heer! uw wil geschiede! niet mijn wil, maar uw wil geschiede! zoo zal ik hartelijk bidden, gelijk Jezus mijn Heiland gebeden heeft; en ik zal verlichting ontwaren.

DERTIGSTE HOOFDSTUK.

*Dat men Gods hulp moet afsmeeken
en op de wederkomst der genade
vertrouwen.*

1. DE HEER. Mijn zoon! Ik ben de Heer, die sterkte geeft ten dage van verdrukking. (Nah. 1) Kom tot Mij, als het u niet wèl gaat.

Wat wel het meest den hemelschen troost verhindert, is dat gij u zoo laat tot het gebed begeeft.

Want alvorens Mij vurig te bidden, ziet gij intusschen naar veel anderen

troost om en zoekt verkwikking in het uiterlijke.

En vandaar dat alles weinig baat, totdat gij opmerkt dat Ik het ben die degenen redt die op Mij hopen, en dat er buiten Mij noch krachtige hulp, noch nuttige raad, noch bestendig redmiddel is.

Doch nu na den storm uw geest bekomen is, herstel u in het licht mijner ontfermingen: want Ik ben nabij, zegt de Heer, om alles niet slechts volkomen maar overvloedig en bovenmate te herstellen.

2. *Of is Mij wel iets moeielijk?* (Jer. 32) Of zoude Ik gelijk zijn aan hem die zegt en niet doet?

Waar is uw geloof? sta vast en volhard.

Wees lijdzaam en een dapper man; de troost zal u op zijn tijd toekomen.

Wacht op Mij, wacht: Ik zal komen en u genezen.

Het is eene bekoring die u kwelt, en eene ijdele vrees welke u verschrikt.

Waartoe dient die zorg over hetgeen in de toekomst gebeuren mag, dan om

u droefheid op droefheid te baren? *Elke dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad.* (Matth. 6)

Het is ijdel en nutteloos zich te bedroeven of te verblijden over iets, dat nog komen moet en wellicht nooit komen zal.

3. Maar het is menschelijk door zulke voorstellingen misleid te worden, en een bewijs van een nog zwakken geest zoo licht aan de ingevingen des vijands gehoor te geven.

Hem toch is het om het even of hij door het ware dan door het valsche begoochele en misleide; of hij door liefde tot het tegenwoordige dan door vrees voor het toekomende ten val brenge.

Dat dan uw hart niet ontroerd worde noch vreeze. Geloof in Mij en vertrouw op mijne barmhartigheid.

Dikwijls als gij meent dat gij van Mij verwijderd zijt, ben Ik het dichtst bij u.

En wanneer gij bijna alles verloren acht, is er dikwijls de meeste winst te doen.

Het is niet alles verloren, als eene zaak tegenvalt.

Gij moogt niet oordeelen naar het eerste gevoel, noch ook zooveel hechten aan eenig bezwaar, vanwaar het kome, of het zoo opvatten, als ware alle hoop op uitkomst ontnomen.

4. Denk niet dat gij geheel verlaten zijt, als ik u voor een tijd eenigen druk laat toekomen, of ook den gewenschten troost onttrek: want dus komt men tot het Hemelrijk.

Het is ongetwijfeld voor u en mijne overige dienstknechten heilzamer door tegenheden geoefend te worden dan wanneer gij alles naar wensch hadt.

Ik weet de verborgenste gedachten, en dat het voor uw heil zeer nuttig is dat gij somtijds smakeloos gelaten wordt: opdat gij u niet bij voorspoed verheffen mochtet, en zelfbehagen willen zoeken in hetgeen gij niet zijt.

Wat Ik gegeven heb, kan Ik afnemen en het teruggeven als het Mij believen zal.

5. Als ik het gegeven heb, is het 't mijne; als Ik het terugneem, ontnem ik het uwe niet: want alle goede gave en alle volmaakte gifte is het mijne.

Indien Ik u eenig bezwaar of tegenheid toezend, word daarover niet misnoegd en dat uw moed niet bezwijkte: ras kan Ik helpen en alle smart in vreugde veranderen.

Intusschen ben ik rechtvaardig en verdien grooten lof als Ik zoo met u handel.

6. Indien gij recht wijs zijt en naar waarheid oordeelt, dan moet gij nooit over eenigen tegenspoed zoo moedeloos treuren, maar eer u verblijden en danken, ja dit als uwe eenigste vreugde achten, *dat Ik u met smarten verdrukende, u niet spaar.* (Job 6)

Gelijk de Vader mij heeft liefgehad, alzo heb ik u ook lief, (Joan. 15) zeide Ik tot mijne geliefde leerlingen; die ik evenwel niet tot tijdelijke vreugde maar tot zwaren strijd uitzond; niet om geëerd maar om veracht te worden; niet tot lediggang maar tot arbeid; niet om rust te hebben maar om veel vrucht te dragen in lijdzaamheid.

Wees, mijn zoon! deze woorden gedachtig.

G E B E D.

Ja wel zal ik , o God! deze woorden gedachtig zijn en dikwijls overwegen. Vaak toch zoude ik uwe hulp ontwaren, wist ik mij daarvoor wat meer gereed te houden en die geduldig af te wachten. Gij toch zijt, ten dage mijner verdrukking, mij met uwen troost nader bij dan ik mij verbeelde. Dit zij dan steeds mijn troost , wanneer Gij mij met ongevallen bezoekt. Daardoor gesterkt, zal niets mij ontrusten, veel minder den moed bene-
men.

EEN EN DERTIGSTE HOOFDSTUK.

Om den Schepper te kunnen vinden moet men alle schepsel laten varen.

1. DE GELOOVIGE. Heer! wèl heb ik grootere genade noodig, moet ik nog daartoe komen dat mij geen mensch noch eenig ander schepsel meer kan hinderen.

Want zoolang mij nog iets wederhoudt, kan ik niet vrij tot U vliegen.

Vrij wenschte hij te vliegen die sprak :
*Ach , hadde ik toch vleugelen als eene duif ,
ik zou heenliegen en gaan uitrusten.* (Ps.
54) Wat is rustiger dan een eenvoudig
oog en wat vrijer dan hij , die niets op
aarde verlangt ?

Men moet zich dan boven alle schepsel
verheffen en zichzelf geheel verlaten ,
en in den geest opgetogen blijven om te
zien dat Gij , de Schepper van alles , niets
gemeens hebt met de schepselen.

En alwie nog niet van alle schepselen
is losgemaakt , zal zich niet vrij op het
goddelijke kunnen toeleggen.

2. DE HEER. Daarom , mijn zoon ! wor-
den er weinigen geschikt gevonden voor
het beschouwend leven , omdat weinigen
zich van de vergankelijke schepselen ge-
heel weten te ontdoen.

Daartoe wordt eene groote genade
vereischt , welke de ziel opbeurt en bo-
ven haarzelve vervoert.

En zoolang de mensch in den geest
niet verheven is , los van al het gescha-
pene en geheel met God vereenigd alles
wat hij weet , ook alles wat hij heeft is
van weinige waarde.

Lang zal hij klein zijn en op den grond liggen, die nog iets hoogacht behalve het eenige, oneindige, eeuwige goed.

Want alles wat God zelf niet is, is niets en moet voor niets gehouden worden.

Er is een groot verschil tusschen de wijsheid van den verlichten en godvruchtigen mensch, en de wetenschap van een geletterd en leergierig geestelijke.

Veel edeler is de kennis, welke van boven door goddelijke ingeving nederdaalt, dan die door menschelijke vernuft met moeite wordt verkregen.

3. Men vindt er velen die naar de beschouwing verlangen; maar zij trachten niet te doen wat daartoe gevorderd wordt.

Een groote hinderpaal is dat men te veel blijft staan bij het uiterlijke en zichtbare en weinig werks maakt van eene volkomene versterving.

DE GELOOVIIGE. Ik weet niet wat het is noch door welken geest wij gedreven

worden , en wat wij voorgeven , die als geestelijken willen doorgaan , dat wij zoo veel arbeid en zoo groote zorg besteden aan voorbijgaande en nietige zaken , en zoo zelden met eene volkomen ingetogenheid van zinnen aan ons inwendig denken.

4. Helaas ! na een weinig overwegens storten wij aanstonds weder naar buiten , zonder onze daden door een streng onderzoek te wegen.

Wij letten er niet op waaraan onze neigingen hechten , en wij betreuren niet dat alles zoo onrein is.

Toen alle vleesch zijnen weg bedorven had , volgde de groote watervloed.

Daar nu onze inwendige neiging zeer bedorven is , moet ook de daaruit volgende daad , ten blijke van gebrek aan innerlijke gezondheid , bedorven zijn.

Uit een rein hart komen vruchten van een goed leven voort.

5. Men vraagt hoeveel iemand gedaan heeft ; maar men onderzoekt zoo vlijtig niet met welk goed oogmerk hij handelt.

Men vorscht na of iemand dapper ,

rijk , schoon , bekwaam is ; of hij wèl schrijft , wèl zingt , wèl werkt ; maar hoe arm hij is van geest , hoe lijdzaam en zachtmoedig , hoe godvruchtig en inwendig , daarnaar wordt door velen niet gevraagd.

De natuur ziet op het uitwendige des menschen ; maar de genade keert zich tot het inwendige.

Gene wordt vaak bedrogen ; deze vertrouwt op God om niet bedrogen te worden.

G E B E D .

Ook ik , o Vader ! heb eene bijzondere genade noodig , eer ik mij op dien trap van volmaaktheid bevinde , dat niet van het aardsche mij in mijne vlucht tot U kan hinderen. Hoe vreemd ben ik nog aan die edele vrijheid , uwen kinderen zoo zeer eigen ! Doe mij dien zaligen toestand kennen ; schenk mij vleugelen als van eene duif ; dan zal ik boven alle schepselen tot u vliegen om eeuwig in U alleen te rusten en in uw genot zalig te zijn.

TWEE EN DERTIGSTE
HOOFDSTUK

*Over de zelfverloochening en verzaking van
alle begeerlijkheid.*

1. DE HEER. Mijn zoon! gij kunt geene volkomen vrijheid bezitten, tenzij gij uzelfen geheel verzaakt.

Gekluisterd zijn alle eigenbaatzuchtigen en zelfminnaars; zij zijn begeerlijk, nieuwsgierig en ongestadig; zij zoeken steeds hun gemak en niet wat Mij behaagt; zij ontwerpen en ondernemen vaak dingen die geen stand houden; want alles wat van God niet komt, zal vergaan.

Onthoud dit korte en alles bevattende woord: verlaat alles en gij zult alles vinden; leg de begeerlijkheid af, zoo vindt gij rust.

Overweeg dit bij uzelfen, en wanneer gij het zult volbracht hebben, zult gij alles verstaan.

2. DE GELOOVIGE. Heer! dit is geen

werk van een dag noch kinderspel : ja in dit weinige is alle volmaaktheid eens kloosterlings opgesloten.

DE HEER. Mijn zoon ! gij moet zoo aanstonds niet afkeerig noch moedeloos worden , zoodra gij van den weg der volmaaktheid hoort ; maar te meer tot het hoogere opgewekt worden of ten minste daarnaar vurig verlangen.

Och , of het zoo met u gesteld ware ! of gij zoo verre gekomen waart dat gij uzelfen niet meer bemindet , maar u volkomen naar den wenk van Mij en van uwen overste schiktet ! dan zoudt ge Mij zeer behagen en uw geheel leven slijten in vreugde en rust.

Nog veel hebt gij te verlaten ; en tenzij gij Mij alles volkomen afstaat , zult gij niet verkrijgen wat gij vraagt.

3. *Ik raad u dat gij van Mij koopt goud , door het vuur beproefd , opdat gij rijk moogt worden , (Apoc. 3) te weten : de hemelsche wijsheid , die al het aard-sche onder de voeten treedt.*

Geef haar de voorkeur boven de aard-sche wijsheid , boven alle menschelijk en eigen welbehagen.

4. Aldus zeg Ik u : koop hetgeen gering is bij de menschen voor hetgeen kostbaar en verheven is in hunne schatting.

Want zeer laag en gering en bijkans vergeten schijnt de ware hemelsche wijsheid, die van zichzelf niet hoog denkt noch op aarde zoekt verheven te worden.

Velen prijzen haar met den mond, maar wijken er verre af in hun gedrag.

En toch is zij die kostbare parel, voor velen verborgen.

G E B E D.

Ik zie, o God! dat er, om waarlijk vrij te zijn, van mij nog veel gevorderd wordt. Ik moet om vrij tot U te vliegen mijzelfen als afsterven, volkomen verlaten, dat is, mijne eigenliefde aan uwe liefde geheel opofferen. Dit is de ware wijsheid, welke van zoo weinigen wordt op prijs gesteld en zoo groote waarde heeft. Leer mij deze heilzame kunst, deze hemelsche wijsheid kennen; dat zij mij een kostbare parel zij, voor wier bezit ik alles overheb.

DRIE EN DERTIGSTE HOOFD-
STUK.

Over de onachtzaamheid des harten, en dat God onze laatste bedoeling moet zijn.

1. DE HEER. Mijn zoon! vertrouw niet op uwe tegenwoordige gemoedsge-
steltenis : want zij zal ras in eene an-
dere overgaan.

Zoolang gij leeft , zijt gij ook uws
ondanks der veranderlijkheid onderwor-
pen ; zoodat gij nu eens blijde , dan treu-
rig ; nu gerust , dan ongerust ; nu god-
vruchtig , dan zonder godsvrucht ; nu
ijverig , dan traag ; nu ernstig , dan
lichtzinnig zult bevonden worden.

Doch de wijze en in den geest wèl
onderwezene blijft , bij al deze afwissel-
ingen , staande.

Hij let niet op hetgeen hij bij zich
ontwaart noch vanwaar de wind der on-
bestendigheid blaast ; maar hierop , dat
de geheele bedoeling zijns geestes naar
het behoorlijke en gewenschte einde
strekke.

Want dus, door het eenvoudig oog zijner bedoeling bij zoo velerlei voorvallen, onafgewend op Mij te vestigen, zal hij éen en dezelfde en onwrikbaar kunnen blijven.

Hoe reiner nu het oog der bedoeling is, hoe standvastiger men tusschen velerlei stormen doorgaat.

Maar bij velen is het oog eener reïne bedoeling beneveld: want alras vestigt het zich op iets genoeglijks dat zich voordoet.

Daarom vindt men zelden iemand geheel vrij van de vlek der zelfzucht.

Dus kwamen weleer de Joden naar *Bethanië* tot *Martha* en *Maria*, niet om *Jezus* alleen, maar ook om *Lazarus* te zien.

Men moet dus het oog der bedoeling reinigen, zoodat het eenvoudig en oprecht zijn het, boven al hetgeen slechts middel is, op Mij alleen richten.

G E B E D.

Neen, mijn God! ik kan noch mag te veel vertrouwen op eene gesteltenis, welke aan zoo vele veranderingen on-

derhevig is. Ook hierin behoort ik mijzelf te verlaten en het oog mijner bedoeling op U alleen te vestigen. Gij zijt onveranderlijk dezelfde die Gij van eeuwigheid waart; in U alleen kan mijn hart volkomen rusten. Dat dan mijn oog zich boven alles verheffe; dat het zuiver zij van alle eigenbelang, oprecht en onveranderlijk tot U gekeerd.

VIER EN DERTIGSTE HOOFDSTUK.

De ware minnaar vindt bij alles en boven alles in God zijn genoegen.

I. DE GELOOVIGE. Zie, God is mijn en mijn al! Wat wil ik meer en wat kan ik zaliger wenschen?

o Zoet en liefelijk woord! doch voor hem, die het Woord des Vaders en niet de wereld noch hetgeen in de wereld is, bemint.

Mijn God en mijn al! genoeg gezegd voor hem die het verstaat; terwijl de veelvuldige herhaling ervan genoegelijk is voor hem, die bemint.

Want zijt Gij tegenwoordig, alles is genoeglijk; maar zijt Gij afwezig, alles mishaagt.

Gij geeft de rust des harten, een grooten vrede en eene feestelijke blijdschap.

Gij doet over alles wèl denken en U in alles loven.

Zonder U kan niets lang behagen; maar zal iets aangenaam zijn en wèl smaken, zoo moet uwe genade daarbij zijn en de kruiderij uwer wijsheid dat toebereiden.

2. Wat zal hem niet smaken, die in U smaak vindt? En wat zal hem genoeggen kunnen geven, die in U geen smaak vindt?

De wijsheid van de wereld en de genegenheid tot het vleesch worden door uwe wijsheid te niet gedaan: want in die dwaze wijsheid is veel ijdelheid en in het vleesch is de dood.

Maar zij, die U door de verachting der wereld en afsterving des vleesches navolgen, worden bevonden ware wijzen te zijn, omdat zij zich van de ijdelheid tot de waarheid en van het vleesch tot den geest laten overbrengen.

Deze vinden smaak in God; en, welk goed zij bij de schepselen vinden, zij brengen het geheel over tot lof van hunnen Schepper.

Intusschen is er een verschil en groot verschil tusschen den smaak voor den Schepper en het schepsel, voor de eeuwigheid en voor den tijd, voor het ongeschapen licht en het meegedeelde licht.

3. o Eeuwig Licht, al de geschapene lichten overtreffende! schiet uit de hoogste stralen, die tot geheel het binnenste mijns harten doordringen.

Reinig, verkwik, verlicht en verievendig mijne ziel en hare vermogens, zoodat zij zich aan U in juichende verrukking vasthechte.

O, wanneer zal dat zalige en gewenschte uur komen, dat Gij mij met uw bijzijn zult verzadigen en mij alles in alles zijn!

Zoolang mij dit niet wordt geschonken, zal mijn vreugde niet volkomen zijn.

4. Maar helaas! nog leeft de oude mensch in mij; hij is niet geheel gekruisigd, niet volkomen gestorven.

Nog altoos begeert hij sterk tegen den geest, verwekt inwendigen oorlog en laat aan het rijk der ziel geene rust.

Maar Gij, die heerscht over de woede der zee en het geweld harer golven stilt, (Ps. 88) sta op te mijner hulpe. (Ps. 43) Verstrooi de volkeren die belust zijn op oorlog; (Ps. 67) verpletter ze door uwe macht. (Ps. 58.)

Toon, bid ik U, uwe grootheid, en dat uwe rechterhand verheerlijkt worde: want geene andere hoop, geene andere toevlucht is mij over, dan bij U, o Heere mijn God!

G E B E D.

Opnieuw, mijn God! vereenig ik mij met deze bede. Hoe gaarne wenschte ik voor U alleen smaak te gevoelen, U mijn God en mijn al te noemen, en in U als mijn hoogste goed te rusten! Wanneer zal dat blijde oogenblik voor mij komen? Maar ach! de oude mensch leeft nog in mij, en is niet geheel gedood! Vandaar die hindernissen, welke ik outwaar. Kom mij dan te hulp; verlicht, bestraal

mijn hart; dat uwe genade in mij verheerlijkt worde.

VIJF EN DERTIGSTE HOOFDSTUK.

Dat men in dit leven niet veilig is voor bekoringen.

1. DE HEER. Mijn zoon! in dit leven zijt gij nooit veilig, maar hebt, zoolang gij leeft, altoos geestelijke wapenen noodig.

Gij verkeert onder vijanden en wordt rechts en links aangevallen.

Zoo gij dus niet van alle kanten het schild des gedulds gebruikt, zult gij niet lang ongewond blijven.

Daarenboven, houdt gij uw hart niet vast tot Mij gericht, met den zuiveren wil om alles voor Mij te lijden, dan kunt gij die hitte niet doorstaan, noch den palmtak der gelukzaligen bekomen.

Gij moet dus moedig door alles heengaan en een krachtigen arm gebruiken tegen hetgeen u wederstaat.

Want aan den overwinnaar wordt het

manna gegeven , maar de lafhartige aan vele ellende overgelaten.

2. Zoo gij in dit leven rust zoekt , hoe zult gij dan tot de eeuwige rust komen ?

Zet u hier niet tot veel rust , maar tot groote lijdzaamheid.

Zoek den waren vrede niet op aarde maar in den hemel ; niet bij de menschen of de overige schepselen , maar bij God alleen.

Om Godswil moet gij alles gewillig ondergaan , te weten : arbeid en smarten , bekingen en kwellingen , benauwdheden en behoeften , krankheden en beledigingen , tegenspraak en berispingen , vernederingen en beschamingen , bestraffingen en versmadingen.

Dit alles helpt tot deugd , stelt den Christen leerling op de proef en vlecht de hemelsche kroon.

Ik zal voor kortstondigen arbeid eeuwig loon , en voor eene voorbijgaande beschaming onvergankelijke heerlijkheid schenken.

3. Meent gij dat gij steeds de geestelijke vertroosting en wensch zult genieten ?

Mijne Heiligen hebben deze niet altoos gehad : maar vele bezwaren, velerlei bekingen en groote moedeloosheden.

Doch in dat alles hebben zij zich geduldig gedragen en meer op God dan zichzelf vertrouwd; wetende, dat al *het lijden van dezen tijd niet te achten is om de toekomende heerlijkheid te verdienen.* (Rom. 8)

Wilt gij aanstonds hebben , wat zoo velen na vele tranen en zwaren arbeid nauwelijks hebben bekomen ?

Wacht op den Heer , gedraag u mannelijk en houd moed. (Ps. 26)

Wantrouw niet, wijk niet af; maar geef standvastig lichaam en ziel tot Gods eer ten beste.

Ik zal zeer rijkelijk vergelden; Ik zal met u zijn in allen nood.

G E B E D.

God! Gij zijt voor mij onuitputbaar in troost en schenkt mij dien naar behoefte. Neen, er is voor mij geene ware rust noch veiligheid, tenzij ik mij tot

strijden gereed houde en mij bereid toone alles om uwentwil te lijden. Zoo toch was het lot van uwe beste vrienden, en ik durf mij geen ander toezeggen. Welaan! ik ben bereid en wil mij dapper gedragen. Handel met mij volgens uwe belofte en laat mij niet alleen in den strijd.

ZES EN DERTIGSTE HOOFDSTUK.

*Tegen de ijdele beoordeelingen der
mensen.*

1. DE HEER. Mijn zoon! vestig uw hart vast op den Heer en vrees des menschen oordeel niet, wanneer uw geweten u goed en onschuldig houdt.

Het is goed en heilzaam dus te lijden, en dit zal niet zwaar vallen voor een nederig hart, dat meer op God dan op zichzelf vertrouwt.

Velen spreken veel: en daarom moet men er weinig geloof aan hechten.

Ook is het niet mogelijk allen te vol-
doen.

Ofschoon Paulus zocht allen in den

Heere te behagen en allen alles werd, achtte hij het toch niet het minste door een menschelijk gericht geoordeeld te worden.

2. Hij heeft genoeg gedaan, zooveel in hem was en hij konde, tot stichting en heil van anderen; maar hij konde niet beletten, dat hij somtijds van anderen geoordeeld ja veracht werd.

Daarom gaf hij alles aan God over die alles wist, en verdedigde zich door geduld en ootmoed tegen den mond dergenen, die kwaadspraken of het ijdele en valsche uitdachten en naar willekeur alles uitstrooiden.

Nochtans heeft hij somtijds geantwoord, opdat de zwakken niet door zijn stilzwijgen mochten geërgerd worden.

3. Wie zijt gij, dat gij een sterfelijk mensch vreest? Heden is hij, en morgen verschijnt hij niet meer.

Vrees God, en gij zult der menschen bedreigingen niet vreezen.

Wat vermag een mensch tegen u met woorden of lasteringen? Hij benadeelt zichzelf meer dan u, en, wie hij zij, Gods oordeel kan hij niet ontgaan.

Houd gij God voor oogen, en wil niet twisten noch klagen.

Al schijnt gij ook voor het tegenwoordige onder te liggen en onverdienden smaad te lijden, wordt daarom niet verstoord, noch verminder uwe kroon door ongeduld.

Maar zie liever hemelwaarts tot Mij, die machtig ben om u te redden uit allen smaad en belediging en eenieder te vergelden naar zijne werken.

G E B E D .

Uw woord, o God! is balsem voor mijn hart. Hoe vaak toch stoorde ik mij aan de beoordeelingen van anderen, zonder mijn oog tot U te heffen en vandaar mijnen troost te ontleenen! Geen wonder alzoo, dat ik mij steeds in onrust bevond. Doe mij verstandiger worden, en laat het voorbeeld van uwen Apostel op mijn hart van eene krachtige werking zijn! Dat mijn oog alleen op U gevestigd blijve; dan vrees ik niets, daar Gij mij een helper en redder zijt.

ZEVEN EN DERTIGSTE
HOOFDSTUK.

*Over den zuiveren en geheelen afstand
van zichzelf en om de vrijheid des
harten te bekomen.*

1. DE HEER. Mijn zoon! verlaat u, en gij zult Mij vinden.

Doe afstand van allen eigen zin en eigen wil, en gij zult altoos winnen.

Want zoodra gij u zult overgegeven hebben zonder terugtrekking, zal u grootere genade worden toegevoegd.

2. DE GELOOVIGE. Heer! hoe dikwijls moet ik mij afstaan en waarin mij verlaten?

3. DE HEER. Altoos en elk uur, in het groote zoowel als in het kleine. Ik zonder niets uit, maar wil u van alles ontbloot vinden.

Hoe anders kunt gij de mijne en Ik de uwe zijn, zoo gij niet inwendig en uitwendig allen eigen wil uitgeschud hebt.

Hoe eer gij dat doet, hoe beter gij het hebben zult, en hoe volkomener en

oprechter, hoe meer gij Mij zult behagen en winst doen.

4. Sommigen staan zich af, doch met zeker voorbehoud: want zij vertrouwen God niet volkomen en trachten daarom zichzelf te verzorgen.

Sommigen ook geven zich aanstonds geheel aan mij over; maar naderhand, als de bekoring hen overvalt, keeren zij tot het eigene terug, waarom zij in de deugd het minst niet vorderen.

Dezulke zullen niet tot de ware vrijheid van een zuiver hart, noch tot de gunst mijner genoeglijke verkeerung geraken, tenzij zij zich geheel hebben afgestaan en dagelijks aan Mij opofferen, zonder hetwelk geene zalige vereeniging met Mij bestaat, noch kan bestaan.

5. Dikwijls heb Ik u gezegd en Ik herhaal het nogmaals: verlaat u, sta u af, en gij zult inwendig grooten vrede hebben.

Geef alles voor alles; zoek niets, vorder niets terug; houd u zuiver en zonder aarzeling aan Mij en gij zult Mij bezitten; gij zult vrij zijn van harte en de duisternis zal u niet overschaduwē.

Streef daarnaar, bid hierom en wensch dit, dat gij u van al het eigene moogt ontdoen, en naakt den naakten Jezus volgen, uzelfen afsterven en voor mij eeuwig leven.

Dan zullen alle ijdele voorstellingen, slechte ontroeringen en overtollige zorgen verdwijnen.

Dan ook zal alle onmatige vrees wijken en de ongeregelde liefde sterven.

G E B E D.

Nog veel, o God! blijft mij over te doen, eer mijn hart eene volkomen vrijheid bezit. Ik moet van mijzelfen als uitgaan en mij geheel, met alles wat mij betreft, aan U overgeven. Ik zie de waarheid van uwe vermaning in; maar ik gevoel te gelijk mijne zwakheid. Overwin die door uwe almogende genade. Dat mijne eigenliefde zich in uwe liefde geheel verlieze, en dat uwe zalige vereeniging mij alle opoffering vergoede.

ACHT EN DERTIGSTE
HOOFDSTUK.

*Over een goed bestuur in het uitwendige,
en hoe men in gevaren zich tot God
moet begeven.*

1. DE HEER. Mijn zoon! vlijtig moet gij daarnaar trachten, dat gij overal en in alle handeling of uitwendige bezigheid inwendig vrij en uzelfen meester blijft, dat alles aan u onderworpen zij, en gij aan niets.

Daardoor zult gij heer en bestuurder van uwe daden zijn, geen dienstknecht of slaaf; maar liever een vrij en waar Hebreër, tot het erfdeel en de vrijheid van Gods kinderen overgebracht.

Die zich verheffen boven het tegenwoordige en op het eeuwige zien; die het voorbijgaande met het linker oog beschouwen, en het hemelsche met het rechter; die zich door het tijdelijke niet laten trekken om daaraan te hechten; maar het veelmeer trekken, opdat het wèl diene, zooals het door God

verordend en door den oppersten werkmeester ingesteld is , die in zijne schepselen niets ongeregelds overliet.

2. Indien gij u ook bij alle gebeurtenis niet ophoudt bij den uiterlijken schijn , noch hetgeen gij ziet of hoort , met een vleeschelijk oog beschouwt ; maar terstond bij iedere zaak met Mozes in den tabernakel treedt , om den Heer raad te vragen , dan zult gij somtijds een goddelijk antwoord vernemen en over vele tegenwoordige en toekomstige zaken ingelicht terugkeeren.

Mozes immers nam altoos ter oplossing van twijfelachtige en ingewikkelde zaken tot den tabernakel zijne toevlucht en zocht hulp in het gebed , om uit de gevaren en de kwaadwilligheid der menschen gered te worden.

Zoo ook moet gij uw toevlucht nemen tot de geheime kamer uws harten , om den goddelijken bijstand vurig af te smeeken.

Want wij lezen dat Jozue en de kinderen *Israëls* door de *Gabaonieten* zijn misleid geworden , omdat zij niet te voren den mond des Heeren om raad

hadden gevraagd, maar vleierende taal te licht geloovende, zich door valsche mededooen lieten verleiden.

G E B E D.

Hoe vele afleidingen, o God! heb ik in dit leven te bestrijden, eer ik eene zoozeer gewenschte vrijheid geniete! Wil ik waarlijk vrij zijn, dan moet ik, ook van al mijne verrichtingen, meester blijven; maar ach, hoe vaak ben ik daarvan de slaaf! Dat uwe vermaning mij ter harte ga. Dat ik bij alles wat ik onderneem, met U raadplege en uwen raad opvolge. Dit zal mij voor bedrog bewaren en omtrent vele zaken inlichten.

NEGEN EN DERTIGSTE
HOOFDSTUK.

*Dat men zich over zijne zaken niet may
kwellen.*

1. DE HEER. Mijn zoon! vertrouw mij altoos uwe zaak toe; Ik zal op zijnen tijd wèl beschikken.

Wacht mijne beschikking af, en gij zult daarbij voordeel vinden.

2. DE GELOOVIGE. Heer! gaarne genoeg vertrouw ik U alle zaken toe: want mijne overlegging kan weinig baten.

O, mocht ik aan toekomende gebeurtenissen niet veel hechten, maar mij bereidwillig aan uw welbehagen overgeven!

3. DE HEER. Mijn zoon! dikwijls is de mensch zeer bekommerd over iets, dat hij verlangt; maar heeft hij het bekomen, hij begint er anders over te denken: want de neigingen blijven niet altoos bij hetzelfde, maar drijven eer van het eene tot het andere.

Het is dus niet gering, ook in het geringste zichzelf te verloochenen.

4. 's Menschen ware voortgang bestaat in zelfverloochening, en een zichzelf verloochened mensch is zeer vrij en veilig.

Maar de oude vijand, al het goede wederstrevende, laat niet af te bekoren, maar legt dag en nacht gevaarlijke lagen, om den onbehoedzame in zijn bedriegelijk net te kunnen verstrikken.

Waakt en bidt, zegt de Heer, opdat gij niet in bekoring komt. (Matth. 26)

GEBED.

Kan ik, o God! wel aan iemand mijne belangen beter toevertrouwen, dan aan U? Zelfs de geringste uwer schepselen ontgaat uwe Vaderzorg niet; en ik, uw edelst schepsel, zoude mij niet aan U toevertrouwen? Hoe dikwijls mocht ik niet de teederste bliken ontwaren, dat Gij in alles uwe kinderen gadeslaat en hun welzijn beoogt! Boezem mij dan een kinderlijk vertrouwen in; dat ik alles aan U overgeve en mij aan uwe beschikkingen onderwerpe.

VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Dat de mensch uit zichzelf niets goeds heeft en over niets kan roemen.

1. DE GELOOVIGE. *Heer! wat is de mensch, dat Gij zijner gedenkt? of des menschen zoon, dat Gij hem bezoekt?*
(Ps. 8)

Welke verdienste heeft de mensch, dat Gij hem uwe genade bewijst?

Heer! hoe kan ik klagen, als Gij mij verlaat? of wat kan ik billijk inbrengen, wanneer Gij niet doet hetgeen ik verzoek?

Ja zeker, dit kan ik met waarheid denken en zeggen: Heer! ik ben niets, ik kan niets, ik heb niets goeds van mijzelf, maar schiet in alles te kort en streef altoos naar het niets. En zoo Gij mij niet helpt en inwendig versterkt, word ik geheel lauw en los.

2. *Maar Gij, o Heer! zijt altoos dezelfde*, (Ps. 101) en blijft eeuwig, altoos goed, rechtvaardig en heilig, goed, rechtvaardig en heilig in alles wat Gij doet, en alles met wijsheid beschikt kende.

Maar ik, die meer overhel tot afwijking dan tot vordering, blijf niet lang in denzelfden staat volharden: want ik ben veelvuldige verandering onderhevig.

Nochtans wordt het ras beter, als het U behaagt en Gij de behulpzame hand biedt: want Gij alleen kunt zonder menschelijke hulp helpen en zoo versterken, dat mijn gelaat niet meer gedurig verandere, maar dat mijn hart tot U alleen zich wende en in U alleen ruste.

3. Daarom, wist ik allen menschelijken troost weg te geven, hetzij tot verkrijging van godsvrucht, hetzij uit noodzakelijkheid, die mij aandrijft U te zoeken, daar geen mensch mij troosten kan; dan zoude ik terecht op uwe genade kunnen hopen en mij verblijden over het geschenk eener nieuwe vertroosting.

U zij dank, van wien alles komt, zoo dikwijls het mij wèl gaat.

Ik immers ben voor U ijdelheid en niets, een onstandvastig en zwak mensch.

Waarop kan ik dan roemen? of waarom wensch ik te worden geroemd? Om een niet? dat ware de grootste ijdelheid.

4. Waarlijk, de ijdele roemzucht is eene erge pest, eene zeer groote ijdelheid: want zij trekt af van den waren roem en berooft van de hemelsche genade.

Want zoolang de mensch zichzelf behaagt, mishaaft hij U, en zoolang hij jaagt naar menschenlof, is hij van ware deugd beroofd.

5. Maar de ware roem en heilige blijdschap is in U te roemen en niet in

zichzelven, zich te verheugen in uwen naam, niet in eigen deugd, en geen genoegen in eenig schepsel te nemen tenzij om U.

Uw naam worde geloofd, niet de mijne; uw werk worde verheerlijkt, niet het mijne; uw heilige naam worde gezegend, maar mij worde van 's menschen lof niets toegeëigend.

Gij zijt mijn roem, Gij de vreugde mijns harten. In U zal ik roemen en mij verblijden den geheelen dag; *doch voor mij is geen roem dan in mijne zwakheden.* (2 Cor. 12)

6. Dat de Joden roem van elkander zoeken; ik zal dien zoeken, die alleen van God is.

Want alle menschelijke roem, alle tijdelijke eer, alle wereldsche grootheid, vergeleken bij uwe eeuwige heerlijkheid, is ijdelheid en dwaasheid.

o Mijne waarheid en barmhartigheid! mijn God! gelukzalige Drieëenheid! U alleen zij lof, eer, kracht en heerlijkheid tot in de eindelooze eeuwen der eeuwen.

G E B E D.

Ja, mijn God! wat is de mensch, dat Gij zijner gedenkt? Wat is 's menschen zoon, dat Gij hem zoo gunstrijk bezoekt? Wat heb ik, dat Gij zoo genadevol op mij nederziet? Niets heb ik van mijzelven, waarop ik mij voor U zoude kunnen beroemen. Dat dan geene ijdele roemzucht bij mij wone; dat ik mij in U alleen beroeme, en over de goedheid, mij betoond. U alleen zij lof en eer en dankzegging in alle eeuwen der eeuwen. Amen.

EEN EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Over de versmating van alle tijdelijke eer.

1. DE HEER. Mijn zoon! trek het u niet aan als gij anderen vereerd en verhoogd ziet, maar uzelfen veracht en vernederd.

Verhef uw hart hemelwaarts tot Mij,

en het zal u niet bedroeven op aarde van de menschen veracht te worden.

2. DE GELOOVIGE. Heer! wij zijn verblind en worden ras door de ijdelheid verleid.

Wanneer ik mijzelf recht beschouw, dan is mij nog nooit door eenig schepsel onrecht gedaan: derhalve heb ik ook geen reden om mij voor U te beklagen.

Integendeel, omdat ik tegen U dikwijls en zwaar gezondigd heb, wapent zich met recht alle schepsel tegen mij.

Mij komt dus terecht smaad en verachting toe, maar U lof, eer en heerlijkheid.

En tenzij ik mij daartoe bereide, om gaarne van alle schepsel veracht, verlaten en volstrekt voor niets gehouden te worden, kan ik niet inwendig bevredigd en bevestigd, noch naar den geest verlicht, noch volkomen met U vereenigd zijn.

G E B E D.

Mocht, o God! deze waarheid mij wèl

ter harte gaan, zoo dikwijls ik de verachting mijner medemenschen ontwaar! Neen, eigenlijk geschiedt mij geen onrecht, daar de overtredingen waaraan ik mij voor U schuldig bevind, zoo groot en menigvuldig zijn, en de billijkheid dezer tuchtiging bewijzen. Leer mij dan meer en meer den staat mijns harten kennen, en in den vuuroven geduldig zijn, opdat ik daaruit gelouterd te voorschijn kome.

TWEE EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

*Dat men zijnen vrede niet bij de menschen
moet zoeken.*

1. DE HEER. Mijn zoon! indien gij uwen vrede op eenig mensch bouwt, omdat hij met u van één gevoelen is en met u wèl weet te leven, gij zult onbestendig en onrustig zijn.

Maar neemt gij uwen toevlucht tot de steeds levende en bestendige waarheid, geene scheiding of dood van eenen vriend zal u bedroeven.

In Mij moet de liefde van eenen vriend gevestigd zijn, en om mijnentwil moet gij beminnen eenieder, die u als goed voorkomt en in dit leven bijzonder dierbaar is.

Zonder Mij is geene vriendschap goed noch duurzaam; en het is geene ware en reine liefde, waarvan Ik niet den band toehale.

Gij moet soortgelijke genegenheden voor geliefde personen zóo afgestorven zijn, dat gij, wat u aangaat, allen omgang met menschen zoudt willen derven.

Hoe verder een mensch zich van allen aardschen troost verwijdert, hoe meer hij God nadert.

Ook hoe dieper hij in zich nederdaalt en hoe geringer hij bij zichzelf wordt, hoe hooger hij tot God opklimt.

2. Maar wie zichzelf iets goeds toeschrijft, belet Gods genade tot hem te komen: want de genade des Heiligen Geestes zoekt altoos een nederig hart.

Wist gij u volkomen te vernietigen en van alle liefde tot het geschapene te ontledigen, Ik zoude in u met groote genade nederdalen.

Wanneer gij uw oog op de schepselen vestigt, wordt u de aanblik des Scheppers onttrokken.

Leer u in alles, om des Scheppers wil, overwinnen; dan zult gij tot de kennis van God kunnen komen.

Hoe gering ook iets zij, wordt het ongerogeld bemind of begeerd, het houdt van het hoogste goed af en besmet.

G E B E D.

Ook deze vermaning, o God! is voor mij belangrijk. Moch ik ze steeds ter harte nemen! Hoe dikwerf toch stel ik mijn vertrouwen op menschen en zoek ik in hunne vriendschap mijnen troost, zonder naar dien troost om te zien welke alleen van U komt. Dat niet langer deze lichtzinnigheid mij beheersche. Wees gij mijn dierbaarste vriend, mijn beste trooster. Dat aan uw bezit alle vrienden, ja alle schepselen opgeofferd worden. Waarlijk als ik U bezit, heb ik genoeg.

DRIE EN VEERTIGSTE
HOOFDSTUK.

Tegen de ijdele wetenschap der wereld.

1. DE HEER. Mijn zoon! laat u niet vervoeren door de schoone en spitsvondige redenen der menschen, *want niet in woorden maar in kracht is het Godsrijk.* (1 Cor. 4)

Let op mijne woorden, die het hart ontsteken en den geest verlichten; die het gemoed vermorzelen en velerhande troost verschaffen.

Lees nooit iets om geleerder en wijzer te kunnen schijnen; maar leg u toe om uwe gebreken te dooden. Dit zal u meer nut doen, dan de kennis van vele moeilijke vraagstukken.

2. Na veel gelezen en verstaan te hebben, moet gij altoos tot het eenige grondbeginsel terugkomen.

Ik ben het, die *den mensch wetenschap leer*, (Ps. 93) en aan de kleinen helderder doorzicht geef, dan men van menschen bekomen kan.

Hij, tot wien Ik spreek, zal ras wijs zijn en in den geest grooten voortgang maken.

Wee hun, die naar vele vreemde dingen onderzoek doen bij de menschen, en er zich weinig over bekommeren hoe zij Mij moeten dienen.

De tijd zal komen dat de Meester der meesters, Christus, de Heer der Engelen, verschijnen zal om allen de les te overheeren, dat is: om elks geweten te onderzoeken.

En dan zal *Jeruzalem met fakkelen worden doorzocht*; (Soph. 1) *dan zal hetgene in de duisternis verborgen was, aan het licht komen, en de menschelijke redeneeringen zullen verstommen.* (1 Cor. 4)

3. Ik ben het, die den nederigen geest in één oogenblik zóo verhef, dat hij van de eeuwige waarheid meer begrijpt, dan wanneer hij zich tien jaren in de scholen gecefend hadde.

Ik onderwijs zonder gedruisch van woorden, zonder verwarring van gevoelens; zonder eerezucht, zonder redetwist.

Ik ben het, die leer het aardsche verachten, van het tegenwoordige walgen,

naar het eeuwige zoeken: het eeuwige smaken, eerbetoon vluchten, ergernis dragen, alle hoop op Mij stellen, niets buiten Mij begeeren en Mij boven alles vurig beminnen.

Want door Mij innig te beminnen, leerde iemand het goddelijke kennen en daarover wonderlijk spreken.

Door alles te verlaten vorderde hij meer dan door zich op spitsvondigheden toe te leggen.

4. Aan sommigen nu zeg Ik algemeene, aan sommigen bijzondere zaken, aan sommigen openbaar Ik Mij zachtelijk door teekenen en beelden; aan anderen stel Ik de geheimen in een groot licht voor.

De stem der boeken is wel dezelfde; maar zij onderwijst niet allen gelijkelijk: want Ik ben de inwendige leeraar der waarheid, de doorzoeker des harten, de kenner der gedachten, de bevorderaar der daden, eenieder gevende wat Ik billijk acht.

G E B E D.

Uw woord is waarheid, mijn God!

al mijn lezen en onderzoeken is ijdel, tenzij Gij mijn hart bestraalt. Gij moet tot mij spreken, zal ik nut doen met hetgeen ik lees. Hij, tot wien Gij spreekt, wordt ras wijs en verlicht. Schenk mij dan dat licht, hemelsche leeraar! Eeuwige waarheid! open mijn hart voor uwen invloed, en doe mij voortgang maken in die heilzame kunst, van welker beoefening mijn zedelijke volmaking en hierna mijne zaligheid afhangt.

VIER EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

*Dat men zich het uitwendige niet
moet aantrekken.*

1. DE HEER. Mijn zoon! omtrent vele dingen moet Gij onwetend blijven en u aanzien als een doode op aarde, voor wien de geheele wereld gekruisigd is.

Ook moet gij veel met doove ooren voorbijgaan, en liever bedenken hetgeen u tot vrede dient.

Het is nuttiger de oogen af te wenden

van hetgeen mishagt en eenieder zijn gevoelen te laten, dan zich met woorden-twisten op te houden.

Zoo gij wèl staat met God en op zijn oordeel ziet, gij zult te lichter verdragen overwonnen te zijn.

2. DE GELOOVIGE. Ach, Heer! waartoe zijn wij gekomen! Zie, om een tijdelijk verlies weent men; men werkt en draaft om eene geringe winst, en geestelijke schade vergeet men, en nauwelijks komt men laat daarop terug.

Men let op hetgeen weinig of in het geheel geen nut doet, en het hoogst noodzakelijke loopt men nalatig voorbij.

Want de mensch geeft zich geheel aan het uitwendige over, en tenzij hij zich ras bezinne, blijft hij gaarne in het uitwendige liggen.

G E B E D.

Ook ik, mijn God, mag uitroepen: waartoe ben ik gekomen! Nog heeft het zinnelijke bij mij de overhand. Het geringste tijdelijk verlies gaat mij ter harte, en wat het verlies mijner ziele, de hoofd-

zaak, betreft, dat trek ik mij weinig aan. Hoever ben ik van mijne bestemming afgeweken! Open mijne oogen, breng mijn hart van het zinnelijke tot het bovenzinnelijke over. Wat kan mij de geheele wereld baten, als ik schade aan mijne ziel lijde?

VIJF EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

*Dat men niet aan allen geloof mag
geven, en over het licht struikelen
in woorden.*

I. DE GELOOVIGE. *Schenk Gij, o Heer! ons redding uit den nood: want menschenhulp is ijdelheid.* (Ps. 59)

Hoe dikwijls vond ik geene trouw, waar ik ze dacht te vinden!

Hoe dikwijls vond ik ze ook, waar ik het niet vermoedde!

IJdel is dus de hoop op menschen: bij U, o God! is der rechtvaardigen heil.

Wees Gij dan, Heere mijn God! geze-

gend in alles, wat ons overkonat. Wij zijn zwak en onbestendig; licht worden wij bedrogen en veranderen wij.

2. Wie is de man, die zich in alles zoo omzichtig en behoedzaam weet te gedragen, dat hij niet somtijds tot eenige misleiding of verlegenheid vervalle?

Maar wie, o Heer! op U vertrouwt en U met een eenvoudig hart zoekt, valt zoo licht niet.

En al komt hij in eenig lijden, op welk eene wijze hij ook ingewikkeld worde, hij zal toch schielijk door U gered of vertroost worden: want Gij verlaat dengene niet, die op U ten einde toe vertrouwt.

3. Zeldzaam is een trouwe vriend, die bij al de rampen zijns vriends standvastig blijft.

Gij, o Heer, Gij alleen zijt in alles de allergetrouwste en buiten U is er zoo geen.

O, hoe recht wijs was die heilige ziel, welke zeide: *mijn hart is bevestigd en in Christus gegrondvest!* (S. Agatha)

Ware het zoo met mij gested, geene menschenvrees zoude mij zoo licht kwel-

len en geene bitse woorden mij ontroeren.

Wie kan alles voorzien? Wie de toekomstige rampen voorkomen?

Zoo ook hetgeen men voorzag dikwijls grieft, hoe zwaarder zal niet het onvoorziene treffen?

4. Maar waarom heb ik mij ellendigen niet beter verzorgd? Waarom ook heb ik anderen zoo licht geloofd?

Maar wij zijn menschen en niets meer dan brooze menschen, al worden wij ook door velen als Engelen aangezien en aldus genoemd.

Wien dan, o Heer, zal ik gelooven? Wien anders dan U? Gij zijt de waarheid die niet bedriegt, noch bedrogen kunt worden.

Daarentegen is *alle mensch leugenachtig*, (Ps. 115) zwak, onbestendig en licht struikelende, vooral in woorden, zoodat men nauwelijks aanstonds gelooven mag, hetgeen op het eerste oogenblik als waarheid schijnt te klinken.

5. Hoe wijselijk hebt Gij vermaand zich voor de menschen te wachten, en dat ook *'s menschen huisgenooten zijne*

vijanden zijn; (Matth. 10) en dat men niet gelooven moest zoo iemand zeide: *Zie, hier of daar is hij!* (Matth. 24.)

Door mijne schade heb ik geleerd, en ach, mocht het mij zijn tot grootere voorzichtigheid en niet tot nieuwe dwaasheid.

„Wees omzichtig,” zegt iemand. „wees omzichtig; houd voor u wat ik u zeg.” En terwijl ik zwijg en het verborgen acht, kan hijzelf niet zwijgen hetgeen hij gebod te zwijgen; maar aanstonds verraad't hij mij en zichzelf en gaat henen.

Behoed mij, o Heer! voor zulke snapachtige en onvoorzichtige menschen; dat ik niet in hunne handen valle, of ooit zelf zoo handele.

Leg in mijnen mond ware en onveranderlijke woorden en geef mij een grooten afkeer van eene arglistige tong.

Wat ik niet lijden mag, daarvoor moet ik mij allezins wachten.

6. O, hoe goed en vredebevorderend is het van anderen te zwijgen en niet onverschillig alles te gelooven, noch te licht te verspreiden, zich bij weinigen

uit te laten en steeds naar U, den kenner des harten, om te zien; zich niet door allen wind van woorden te laten omvoeren, maar te wenschen dat al hetgeen in en buiten ons is naar het welbehagen van uwen wil geschiede!

Hoe veilig is het ter bewaring van de hemelsche genade de vertooning onder de menschen te ontwijken, niet te verlangen naar hetgeen van buiten verwondering schijnt te baren, maar met alle vlijt datgene na te jagen, wat verbetering van leven en ijver bevordert!

Hoevelen was het schadelijk dat hunne deugd bekend en te vroeg geprezen werd!

Hoe nuttig daarentegen de genade stilzwijgend te hebben bewaard in dit gebrekkige leven, dat geheel in bekoring en strijd wordt doorgebracht.

G E B E D.

Ik kan, o God! uwen raad niet genoeg ter harte nemen, dat ik mij voor de menschen moet wachten. Neen, ik mag hun niet lichtzinnig geloof geven,

noch onbepaald vertrouwen schenken. Zij zijn als de wind, aan verandering onderhevig; en wat is hun bijval anders dan eene ijdele schaduw? Trek mijn hart van dat ijdele, onbestendige af, en doe mij in alles op mijne hoede zijn. Dat ik op U vertrouwe, U met een oprecht hart zoeken; ik zal mij daarbij wèl bevinden.

ZES EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Dat men bij scherpe woorden op God moet vertrouwen.

1. DE HEER. Mijn zoon! sta vast en hoop op Mij: wat toch zijn woorden dan woorden? Zij vliegen door de lucht, maar bewegen eenen steen niet.

Zijt gij schuldig, denk dat gij u gaarne beteren wilt.

Zijt gij u niets bewust, denk dat gij dit gaarne voor God wilt verdragen.

Het is weinig genoeg dat gij somtijds woorden verdraagt, gij, die nog geene zwaardere slagen kunt verduren.

En waarom treffen u zulke kleinig-

heden tot in het hart, tenzij omdat gij nog vleeschelijk zijt en meer let op de menschen dan behoort: want omdat gij vreest veracht te worden, wilt gij u niet over uwe verkeerdheden laten berispen, en zoekt gij de schaduw der verontschuldiging.

2. Maar beschouw uzelfen beter, en gij zult erkennen dat de wereld nog in u leeft en de ijdele zucht om den menschen te behagen.

Want, dat gij niet wilt vernederd noch over uwe gebreken beschaamd worden, bewijst dat gij noch waarlijk nederig zijt, noch dat de wereld voor u gekruisigd is.

Maar hoor naar mijn woord, en gij zult u aan geen tienduizend woorden van menschen storen.

Zie, al wierd tegen u gezegd alles wat men boosaardigst verzinnen kan, wat nadeel zoude het u doen, zoo gij dat liet voorbijgaan en het niet meer dan een strootje teldet?

Zoude het u ook één haartje kunnen uittrekken?

3. Maar wie zijn hart niet ingekeerd

noch God voor oogen heeft, wordt licht door een smaadwoord ontroerd.

Doch die op Mij vertrouwt en niet op zijn eigen gevoelen wil staan, zal zonder menschenvrees zijn.

Want Ik ben de rechter en kenner van alle geheimen. Ik weet hoe de zaak is geschied; Ik ken den beleediger en dien het verdraagt.

Van Mij is dat woord uitgegaan, door mijne toelating is dat geschied, *opdat de gedachten van veler harten zouden openbaard worden.* (Luc. 2.)

Ik zal den schuldige en den onschuldige oordeelen; maar beiden wilde ik eerst door een heimelijk oordeel beproeven.

4. Der menschen getuigenis bedriegt dikwijls; mijn oordeel is waarachtig; het zal standhouden en niet omvergevoeren worden.

Meestal is het verborgen en bij weinigen tot in het bijzondere gekend; het faalt nochtans nimmer en kan ook niet falen, al schijnt het in der dwazen oog niet billijk.

Bij alle oordeel dan moet men zijne toevlucht tot Mij nemen en nooit op eigen goeddunken steunen.

Want de rechtvaardige zal niet gestoord worden, wat hem ook van Gods wege overkome. (Prov. 10)

En al wordt iets ten onrechte tegen hem ingebracht, hij zal zich dat niet veel aantrekken.

Maar ook zal hij zich op goede gronden niet ijdel verblijden, al wordt hij door anderen verschoond.

Want hij overweegt dat *Ik die harten en nieren doorzoek*, (Apoc. 2) niet oordeel naar het uiterlijke van den menschelijken schijn.

Want vaak wordt in mijne oogen berispelijk bevonden, wat naar het oordeel der menschen loffelijk gehouden wordt.

5. DE GELOOVIJGE. Heere, mijn God! rechtvaardige Rechter, machtige, laukmoedige! die der menschen broosheid en bedorvenheid kent, wees mijne sterkte, mijn gausche vertrouwen: want mijn geweten is mij niet genoeg.

Gij weet wat ik niet weet; en daarom moet ik mij bij alle berisping ver-

nederen en ze zachtmoedig verdragen.

Vergeef het mij ook genadig, zoo dikwerf ik mij niet zoo gedragen heb, en geef mij weder de genade van een grooter geduld.

Want uwe overvloedige barmhartigheid baat mij meer ter bekoming van vergiffenis, dan mijne ingebeelde gerechtigheid ter verdediging van een verborren geweten.

En al ben ik mij niets bewust, toch zoude ik mij daarom niet kunnen rechtvaardigen: want buiten uwe barmhartigheid zal niemand *die leeft voor uw aangezicht rechtvaardig zijn.* (Ps. 142)

G E B E D.

Ja, mijn God! wat zijn des menschen woorden anders dan woorden en ijdele klanken, die met den wind vervliegen? En met dat al laat ik mij daardoor ont-rusten, en beklaag mij voor U, hoezeer ik dikwerf berisping verdien. Vergeef het mij, o genadige God! dat ik mij niet zoo gedragen heb als ik behoorde. Dat ik bij verongelijkingen op U het

oog houde, kenner der harten; dat ik mij in geduld oefene en zorgvuldig verbeterere, wat er aan mij berispelijk is.

ZEVEN EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

*Dat men alle lijden om het eeuwige
leven moet verdragen.*

1. DE HEER. Mijn zoon! laat u niet ontmoedigen door den arbeid dien gij om mijnentwil op u genomen hebt, en dat geene kwellingen u ooit terneder slaan; maar dat mijne belofte bij alle voorvallen u trooste en versterke.

Ik ben genoegzaam om u te vergelden boven alle maat en grenzen.

Gij zult hier niet lang arbeiden, noch altoos door smart gedrukt worden.

Wacht een weinig, en dra zult gij het einde uwer kwalen zien.

Eens zal een tijd komen, dat alle arbeid en onrust zal ophouden.

Gering en kort is alles, wat voorbijgaat met den tijd.

2. Doe wèl hetgeen gij doet; arbeid

getrouw in mijnen wijngaard; Ik zal uw loon zijn.

Schrijf, lees, zing, zucht, zwijg, bid en draag de tegenheden moedig: het eeuwige leven is dit alles en grooter strijd waardig.

Eens zal de vrede komen op een dag den Heere bekend, en het zal geen dag met een nacht zijn gelijk van dezen tijd, maar een eeuwig licht, eindelooze klaarheid, vaste vrede en verzekerde rust.

Dan zult gij niet zeggen: *Wie zal mij verlossen uit dit lichaam des doods?* (Rom. 7) noch roepen: *Ach mij! dat mijne vreemdelingschap zoolang duurt.* (Ps. 119)

Want de dood zal vernietigd worden en de zaligheid onafgebroken zijn; geenerlei angst doch volmaakt genoeg in een liefelijk en schitterend gezelschap.

3. O, hadt gij de onwelkbare kronen der Heiligen in den hemel gezien, alsook in welke heerlijkheid zij nu juichen, die weleer in deze wereld versmaad, ja als het leven onwaardig ge-

acht werden — waarlijk gij zoudt u terstond tot in het stof vernederen en liever trachten aan allen onderworpen te zijn, dan over eenen gesteld te wezen.

Ook zoudt gij in dit leven geene blijde dagen begeeren, maar liever u in lijden om Gods wil verblijden, ja het voor een zeer groot gewin houden bij de menschen als niets geacht te worden.

4. O, mocht gij hierin smaak vinden en het diep tot in uw hart doordringen, hoe zoudt gij ook maar eens durven klagen?

Moet men niet om het eeuwige leven allen arbeid verdragen?

Het is geen kleinigheid het rijk Gods te verliezen of te winnen.

Hef dan uw gezicht naar den hemel. Zie mij daar en al mijne Heiligen met Mij, die in deze wereld eenen zwaren strijd gehad hebben. Thans verheugen zij zich, thans worden zij getroost, thans zijn zij veilig, thans rusten zij en zullen zonder einde met Mij in het rijk mijns Vaders verblijven.

G E B E D.

Uw woord is waarheid, o God! en troostvol voor mijn hart. Wat beteekent hier al het lijden, bij de toekomende heerlijkheid vergeleken? Wat beduiden alle rampen bij de vreugde, waarmede Gij ons geduld beloont? Het lijden gaat voorbij met den tijd; terwijl de belooning die ons wacht, eeuwig onvergankelijk is. Welke troost voor mij! Waarlijk, dat geeft mij moed in lijden. Dat deze overweging bij mij steeds levendig zij en rijke vruchten voortbrengt.

ACHT EN VEERTIGSTE
HOOFDSTUK.

Over den dag der eeuwigheid en de ellenden van dit leven.

1. DE GELOOVIGE. o Allerzaligst verblijf der hemelsche stad! o allerhelderste dag der eeuwigheid, dien geen nacht verduistert, maar de opperste Waarheid

steeds bestraalt; altoos blijde dag, altoos veilig en nooit van staat veranderende!

O, ware die dag reeds aangebroken en hadde al het tijdelijke een einde genomen!

Voor de Heiligen ja, schittert hij met eeuwigen, luistervollen glans; maar niet dan van verre en door een spiegel voor ons reizigers op aarde.

2. De burgers des hemels weten hoe zalig dat alles is; de zonen van Eva zuchten over het bittere en vervelende van hunne ballingschap.

De dagen dezes tijds zijn weinig en boos, vol van smart en kommer; als waarin de mensch door velerlei zonden besmet, door velerlei driften verstrikt, door velerlei vrees gejaagd, door velerlei zorgen geprangd, door velerlei nieuwsgierigheid verstrooid, in velerlei ijdelheden gewikkeld, door velerlei dwalingen omgeven, door velerlei arbeid afgemat, door bekoringen gedrukt, door wellust ontzenuwd, door gebrek gepijnigd wordt!

3. O, wanneer zal het einde van deze

rampen zijn? Wanneer zal ik van de el-
lendige slavernij der zonden verlost wor-
den?

Wanneer, o Heer! zal ik alleen uwer
gedenken, wanneer mij volkomen in U
verblijden?

Wanneer zal ik zonder eenigen hin-
der in ware vrijheid zijn, vrij van alle
bezwaar naar geest en lichaam?

Wanneer zal er vaste vrede zijn, een
onverstoorbare en zekere vrede, vrede
van binnen en van buiten, een van alle
zijden gevestigde vrede?

Goede Jezus! wanneer zal ik voor
U staan om U te zien? Wanneer zal ik
de heerlijkheid van uw rijk aanschou-
wen? Wanneer zult Gij mij alles in alles
zijn?

O, wanneer zal ik met U zijn in uw
rijk, hetwelk Gij voor uwe geliefden van
eeuwigheid hebt bereid!

Ik ben arm gelaten en een balling in
een vijandig land, waar dagelijksche strij-
den en zeer groote rampspoeden zijn.

4. Vertrouwt mijne ballingschap, ver-
zacht mijne smarten: want al mijn ver-
langen hijgt naar U, omdat alles wat

de wereld troostrijks aanbiedt, mij geheel tot last is.

Ik verlang U inniglijk te genieten; maar ik kan er niet toe komen!

Ik wensch mij aan het hemelsche te hechten; maar de tijdelijke zaken en onverstorven driften trekken mij terneder.

Met den geest wil ik over alles heerschen; maar door het vleesch word ik mijns ondanks tot onderwerping gedwongen.

Zoo ben ik, ongelukkig mensch! met mijzelven in strijd en ben mijzelven tot last geworden, daar de geest naar boven en het vleesch naar beneden wil.

5. Ach! wat lijd ik inwendig, als ik met den geest het hemelsche overweeg, en ras een drom van vleeschelijke gedachten mij onder het bidden bestormt!

Mijn God! wees niet ver van mij (Ps. 70) en wijs uwen dienstknecht niet af in uwen toorn. (Ps. 26)

Schiet uwe bliksems, en verdrijf ze, zend uwe pijlen af, (Ps. 143) en dat alle ingevingen des vijands verstrooid worden.

Vestig al mijn zinnen weer op U,

doe mij al het wereldsche vergeten ; geef dat ik dadelijk de zondige voorstellingen afwijze en verachte.

Eeuwige Waarheid ! help mij , opdat geene ijdelheid mij ontroere.

Kom neder , hemelsche zoetheid ! en dat alle onreinheid voor uw aanschijn vliede.

Vergeef mij ook en verschoon mij genadig zoo dikwijls ik in het gebed aan iets anders dan aan U denke.

In waarheid , ik beken dat ik gewoonlijk zeer verstrooid ben.

Want veeltijds ben ik niet dáar , waar ik lichamelijk sta of zit ; maar veeleer ben ik dáar werwaarts de gedachten mij voeren.

Ik ben dáar , waar mijne gedachte is ; en mijne gedachte is doorgaans dáar , waar is hetgeen ik bemin.

Datgene vertoont zich terstond aan mij , wat mij natuurlijk behaagt of door gewoonte bevalt.

6. Daarom hebt Gij , o Waarheid ! duidelijk gezegd : *Waar uw schat is , dáar is ook uw hart.* (Matth. 6)

Bemin ik den hemel , ik denk gaarne

aan het hemelsche : bemin ik de wereld , ik verblijd mij over haren voorspoed en bedroef mij over haren tegenspoed.

Bemin ik het vleesch , ik denk dikwijls aan hetgeen des vleesches is ; bemin ik den geest , ik vind vermaak in geestelijke overdenkingen.

Want van hetgeen mij lief is , daarvan spreek ik en hoor ik gaarne , en draag ervan de beelden met mij naar huis.

Maar gelukkig de mensch die om uwentwil o Heer ! aan alle schepselen vaarwelzegt , die der natuur geweld aandoet en door den ijver des geestes de lusten des vleesches kruisigt ; opdat hij met een kalm geweten U reine gebeden opdrage , en zoowel van binnen als van buiten al het aardsche uitgesloten hebbende , waardig zij tot de reien der Engelen toegelaten te worden.

GEBED.

Mijn God ! mijn al ! mocht ik ook reeds in het zalige genot van uw aanschijn deelen ! wanneer zal die dag voor

mij aanbreken! wanneer zullen de banden mijns lichaams ontbonden zijn! Hoe lang zal mijne vreemdelingschap nog duren? Dat het gezegend uur mijner verlossing dra kome; dat mijn oog onafgebroken op mijn vaderland gevestigd blijve.

Wees Gij mijn steun zoolang mijne vreemdelingschap duurt, en houd mij op den weg die ten leven leidt.

NEGEN EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Over het verlangen naar het eeuwige leven; en hoe groote goederen den strijders beloofd zijn.

1. DE HEER. Mijn zoon! wanneer gij u van boven het verlangen naar de eeuwige gelukzaligheid voelt ingestort en wenscht de tente des lichaams te verlaten, opdat gij mijnen glans zonder schaduwe van verwisseling moogt aanschouwen, verwijd dan uw hart en neem deze heilige ingeving met alle begeerte op.

Betuig den ruimsten dank aan de

hoogste goedheid, die dus genadig met u handelt, u zoo goedig bezoekt, zoo vurig opwekt, zoo krachtig ondersteunt, opdat gij niet door eigen zwaarte naar het aardsche moogt nederzinken.

Want dit hebt gij niet aan eigen beleid of poging te danken, maar alleen aan de gunst der hemelsche genade en van den aanblik Gods; opdat gij in deugden en meerderen ootmoed zoudt vorderen, u tot toekomenden strijd bereiden en u toelekken om Mij uit al de neiging uws harten aan te hangen en met brandenden ijver te dienen.

2. Mijn zoon! vœltijds brandt het vuur; maar de vlam stijgt niet op zonder rook.

Zoo ook branden sommigen van verlangen naar het hemelsche, en nochtans zijn zij niet vrij van de bekoring eener vleeschelijke begeerlijkheid.

Daarom gaan zij niet geheel zuiver om Gods wil alleen te werk in hetgeen zij van Hem zoo vurig afsmeeken.

En dusdanig is ook dikwijls uw verlangen, hetwelk gij als zoo hevig hebt opgegeven.

Want al wat met eigenbelang is besmet, is noch zuiver noch volmaakt.

3. Vraag dan niet hetgeen u genoeglijk en voordeelig is, maar wat Hem behaagt en verheerlijkt.

Want zoo gij recht oordeelt, moet gij Mijne beschikking boven uw verlangen, ja boven al het verlangde, stellen en najagen.

Ik ken uw verlangen en Ik heb uwe menigvuldige verzuchtingen gehoord.

Gij zoudt reeds in het bezit der vrijheid, der heerlijkheid van Gods kinderen willen zijn; gij scheidt reeds behagen in het eeuwige huis, in het hemelsch vreugdevol vaderland.

Maar die uur is nog niet gekomen; thans is het een andere tijd, te weten: een tijd van strijd, een tijd van arbeid en beproeving.

Gij wenscht met het hoogste goed verzadigd te worden; maar daartoe kunt gij nog niet komen.

Ik ben dat goed. Wacht op Mij, zegt de Heer, totdat het Godsrijk kome.

4. Gij moet nog op aarde beproefd en in vele dingen geoefend worden.

Nu en dan zal u troost gegeven , maar geene volkomen verzadiging vergund worden.

Versterk u dan en houd moed, (Jos. 1) zoo om te doen als om te lijden , hetgeen der natuur tegenstaat.

Gij *moet den nieuwen mensch aandoen* (Eph. 4) en in een ander man veranderd worden.

Dikwijls moet gij doen wat gij niet wilt , en laten wat gij wilt.

Wat anderen behaagt , zal wèl slagen ; wat u behaagt , zal niet gelukken.

Wat anderen zeggen , zal gehoor vinden ; wat gij zegt , als niets geacht worden.

Anderen zullen vragen en verkrijgen ; gij zult vragen en niet bekomen.

5. Anderen zullen groot zijn in den mond der menschen , maar van u zal men zwijgen.

Aan anderen zal dit of dat worden toevertrouwd , maar u zal men tot niets geschikt achten.

Daarover zal de natuur zich somtijds bedroeven , en het zal u groot voordeel doen , als gij het zwijgende verdraagt.

In dit en meer dergelijks wordt de

getrouwe dienstknecht des Heeren door-
gaans beproefd, hoeverre hij zich zal
kunnen verzaken en in alles breken.

Er is nauwelijks iets, waarin gij u
zoo moet afsterven, als in het zien en
dulden van hetgeen met uwen wil strijdt,
vooral wanneer er dingen bevolen wor-
den, die u onvoegzaam en min nuttig
schijnen.

En daar gij, onder een ander staan-
de, geen hooger gezag durft wederstre-
ven, daarom schijnt het u hard toe u
naar den wenk eens anderen te schikken
en al eigen gevoelen er aan te geven.

6. Maar, mijn zoon! overweeg de
vrucht van dezen arbeid, het naderend
einde ervan en de overgroote belooning,
en gij zult geen last ontwaren, maar
den allerkrachtigsten troost van uwe lijd-
zaamheid.

Want voor het gewillig opgeven van
uwen eigen wil in dit geringe, zult gij
in den hemel altoos uwen wil hebben.

Dáar toch zult gij alles vinden wat gij
begeert, alles wat gij kunt verlangen.

Dáar zult gij voorraad hebben van alle
goed, zonder vrees van het te verliezen.

Dáar zal uw wil, altoos met den Mijnen één, niets vreemds noch bijzonders begeeren.

Dáar zal niemand zich tegen u verzetten, niemand over u klagen, niemand u hinderen, niets u in den weg staan; maar alles wat gij wenscht zal aanstonds dáar zijn, en uwe geheele begeerte voldoen en op het volkomenst vervullen.

Dáar zal Ik voor geleden smaad heerlijkheid, voor droefheid een eerekleed, voor de laagste plaats eenen zetel in het eeuwige rijk wedergeven.

Dáar zal de vrucht der gehoorzaamheid blijken; dáar zal de smart der boetvaardigheid in vreugde veranderd en de nederige onderwerping heerlijk gekroond worden.

7. Buig u dan nu nederig onder de hand van allen, en let er niet op, wie dit gezegd of bevolen hebbe.

Maar zorg bijzonder daarvoor, dat gij, hetzij uw overste, hetzij uw minder, hetzij uwsgelijke iets van u vraagt of verlangt, alles ten goede opneemt en het met oprechten wille tracht na te komen.

Dat de eene dit , de andere dat zoeker , de eene hierover en de andere daarover zich beroeme , en duizende en duizende malen worde geprezen , verheug gij u noch in het een noch in het ander , maar in de geringachting van uzelf en in het welbehagen en de verheerlijking van Mij alleen.

Dit moet gij wenschen , dat zoowel bij leven als bij sterven God altoos in u verheerlijkt worde.

G E B E D .

Neen , mijn God ! mijn verlangen naar den hemel is niet zuiver en werkdadig genoeg . Het is nog met eigenliefde besmet en beroofd van die vruchten , welke het moesten vergezellen . Hoeveel arbeids blijft mij overig , hoeveel heb ik nog te overwinnen , eer ik uwer heerlijkheid deelachtig worde ! Reinig mijne verlangens en doe ze werkdadiger worden . Rust mij uit met uwe kracht , opdat ik vlijtig arbeide , moedig strijde en alzoo de kroon der overwinning erlange .

VIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

Hoe de troostelooze mensch zich in Gods hand moet overgeven.

I. DE GELOOVIGE. Heere God! Heilige Vader! wees nu en in eeuwigheid gezegend: want gelijk Gij wilt, dus is geschied, en wat Gij doet is goed.

Dat uw dienstknecht zich verheuge in U, niet in zichzelf noch in iemand anders: want Gij alleen, o Heer! zijt de ware blijdschap, Gij mijne hoop en mijne kroon, Gij mijne vreugde en mijne eer.

Wat heeft uw dienstknecht, hetgeen hij van U niet ontving, ook zonder zijne verdienste?

Alles wat Gij gaaft, alles wat Gij deedt is het uwe.

Ik ben arm en in verdrukkingen van mijne jeugd af. (Ps. 87) en mijne ziel bedroeft zich somtijds tot weenens toe; dikwijls ook wordt zij in zichzelf ontroerd wegens het lijden dat haar dreigt.

2. Ik verlang naar de vreugde des vredes; ik smeek om den vrede uwer kinderen, die door U met het licht van uwen troost worden verkwikt.

Indien Gij den vrede schenkt, indien Gij mij de heilige vreugde instort, dan zal de ziel van uwen dienstknecht vol gejuich zijn en U vurig loven.

Maar onttrekt Gij U, gelijk Gij zeer dikwijls gewoon zijt, dan kan hij in den weg uwer geboden niet wandelen; maar veeleer buigt hij de knieën om zich op de borst te slaan, omdat het met hem niet meer gesteld is gelijk gisteren en eergisteren, toen uw licht scheen over zijn hoofd, en hij onder de schaduwe uwer vleugelen tegen de aanvallen der bekoringen gedekt was.

3. Rechtvaardige en altoos prijzenswaardige Vader! het uur is gekomen dat uw dienstknecht beproefd zal worden.

Beminnenswaardige Vader! het is bilijk dat uw dienstknecht in dit uur voor U iets lijde.

Immer aanbiddelijke Vader! Het uur is gekomen, door U van eeuwigheid voorzien, dat uw dienstknecht naar het

vleesch voor een weinig tijds bezwijkte, maar naar den geest voortdurend bij U leve.

Hij moet een weinig bij de menschen geringgeacht, vernederd en ontmoedigd, door lijden en smarten vermorzeld worden, opdat hij met U in den dageraad van een nieuw licht weder verrijze en in den hemel verheerlijkt worde.

Heilige Vader! Gij hebt het zoo beschikt en zoo gewild, en het is geschied wat Gijzelf bevolen hebt.

4. Dit is toch voor uw vriend eene genade, in de wereld om uwentwil te lijden en verdrukt te worden, zoo menigmaal en door wien Gij dat laat geschieden.

Zonder uw raad en voorzienigheid en zonder reden geschiedt er niets op aarde.

Het is mij goed, o Heer! dat Gij mij vernederd hebt, opdat ik uwe gerechtigheden leere. (Ps. 118)

Het is mij nuttig dat schande mijn aangezicht bedekte, opdat ik liever bij U dan bij de menschen mijn troost zoeken.

Ook heb ik daaruit geleerd uw ondoorgrondelijk oordeel te vreezen, daar

Gij den rechtvaardige met den boosdoener bedroeft, doch niet zonder recht en billijkheid.

5. Ik dank U dat Gij mijne verkeerdheden niet verschoond maar mij met zware slagen vermorzeld hebt, door mij smarten aan te doen en mij uit- en inwendig benauwdheden toe te voegen.

Van allen die onder den hemel zijn is er niemaad die mij troosten kan, tenzij Gij, Heere, mijn God! hemelsche arts der zielen, die slaat en heelt, grafwaarts voert en terugbrengt.

Uwe tucht over mij en uwe roede zelve zal mij tot leering zijn.

6. Zie, geliefde Vader! ik ben in uwe hand; ik buig mij onder de roede uwer kastijding.

Sla mijnen rug en mijnen nek, opdat ik mijn onbuigzamen wil naar uwen wil buige.

Maak van mij een vroom en nederig leerling, gelijk Gij zoo wèl weet te doen, opdat ik naar al uwe wenken wandelee.

Ik geef mij en al het mijne ter verbetering aan U over: het is beter hier dan hierna gestraft te worden.

Gij weet alles in 't gemeen en in 't bijzonder en niets is voor U in 's menschen geweten verborgen.

Gij weet het toekomende eer het geschiedt, en Gij hebt niet noodig dat iemand U onderwijze of berichte aangaande hetgene op aarde gebeurt.

Gij weet wat tot mijnen voortgang dient en hoeveel de kwelling bijdraagt om den roest der ondeugden af te schuren.

Doe met mij naar uw wil en welbehagen; versmaad mij niet om mijn zondig leven, aan niemand beter en vollediger bekend dan aan U alleen.

7. Geef mij, o Heer! dat ik wete wat ik moet weten, beminne wat ik moet beminnen; dat ik prijze wat U meest behaagt; dat ik achte wat voor U kostbaar, verachte wat in uwe oogen verachtelijk is.

Duld niet dat ik naar den uiterlijken schijn der oogen oordeele, noch naar het hooren zeggen van onverstandige menschen vonnis velle; maar dat ik volgens een juist oordeel het zinnelijke en geestelijke onderscheide, en boven alles altoos den wil uws welbehagens betrachte.

8. Vaak laten de menschen zich bij hun oordeel door de zinnen misleiden.

Ook bedriegen zich de beminnaars der wereld door alleen het zichtbare aan te hangen.

Hoe! is daarom een mensch beter, omdat hij door een mensch voor groot gehouden wordt?

De bedrieger misleidt den bedrieger, de ijdele den ijdele, de blinde den blinde, de kranke den kranke, als hij hem dus verheft, en door hem ijdelijk te prijzen onteert hij hem inderdaad te meer.

Immers, wat een mensch in uwe oogen is, zooveel is hij en niets meer, zegt de ootmoedige H. Franciscus.

G E B E D.

Hoeveel reden heb ik, o God! om over uwe beschikkingen tevreden te zijn! In alles wat mij overkomt, beoogt Gij mijn heil. Zelfs als Gij slaat, tuchtigt Gij als Vader en beoogt de verbetering van uw kind. Ik erken en belijd dat uwe oordeelen rechtvaardig zijn, als Gij mij door lijden bezoekt. Ik onderwerp

mij volkomen aan uwen wil. Zie! ik ben in uwe handen. Zuiver mij hier in den smeltkroes des lijdens, opdat ik geschikt worde om uw aanschijn te aanschouwen.

EEN EN VIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

Dat men zich op geringer werken moet toeleggen als men in verhevener te kort schiet.

1. DE HEER. Mijn zoon! gij kunt niet altoos in het vurigst verlangen naar deugd volharden, noch u op den hoogsten trap van beschouwing staande houden; maar, wegens uwe oorspronkelijke bedorvenheid, moet gij somtijds tot het lagere afdalen en den last van dit gebrekkige leven, ook uws ondanks en met verdriet, dragen.

Zoolang gij het sterfelijke lichaam om draagt, zult gij onlust gevoelen en bezwaar des harten.

Dus moet gij in het vleesch onder den last des vleesches dikwijls zuchten,

omdat gij u niet onophoudelijk met geestelijke oefeningen en hemelsche beschouwingen kunt bezighouden.

2. Alsdan is het u nuttig tot mindere en uitwendige oefeningen uwe toevlucht te nemen en u in goede werken te verlustigen, met een vast vertrouwen mijne komst en hemelsch bezoek af te wachten, en uwe ballingschap en dorheid des geestes geduldig te verdragen, totdat gij weder door Mij bezocht en van allen angst bevrijd wordt.

Want Ik zal u uwen arbeid doen vergeten en inwendig rust doen smaken.

Ik zal voor u de weiden der Schriften ontsluiten, opdat gij met een verruimd hart op den weg mijner geboden moogt beginnen te loopen.

En dan zult gij zeggen: *het lijden van dezen tijd is niet te achten bij de toekomstende heerlijkheid, welke aan ons zal worden geopenbaard.* (Rom. 8)

G E B E D.

Het is zoo, o God! gelijk Gij zegt. Vele zijn de verstrooiinger, welke ik

op den weg der deugd ontmoet. De last des vleesches drukt mij vaak ter neder, zoodat mijn geest bij zijne beschouwingen hinder ontwaart en licht tot moedeloosheid vervalt. Doch ik wil uwen uwen raad opvolgen en mij met het mindere vergenoegen, als ik mij tot het meerdere niet in staat gevoel. Help dit besluit ten uitvoer brengen en verkwik mij daarbij met uwen hemelschen troost.

TWEE EN VIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

*Men achte zich geen troost, maar
eer straf waardig.*

1. DE GELOOVIGE. Heer! ik ben noch uw troost noch enig geestelijk bezoek waardig: daarom handelt Gij naar recht met mij, wanneer Gij mij arm en hulpeloos laat.

Want al konde ik als eene zee van tranen storten, noch zoude ik uwen troost niet waardig zijn.

Dus verdien ik niets dan getuchtigd en gestraft te worden, omdat ik U zwaar

en dikwijls beledigd heb en in vele dingen zeer misdaan.

Zoodat ik, alles wèl overwogen, zelfs den geringsten troost niet verdien.

Maar Gij, o genadige en barmhartige God! die niet wilt dat uwe werken vergaan, opdat gij den rijkdom uwer goedheid jegens de vaten uwer barmhartigheid zoudt toonen, Gij verwaardigt U uwen dienstknecht, zelfs zonder eenige verdienste en boven alle menschelijke mate, te troosten: want uwe vertroostingën zijn niet gelijk de troostredenen der menschen.

2. Wat heb ik dan, o Heer! gedaan, dat Gij mij eenigen hemelschen troost zoudt schenken?

Ik herinner mij niets goeds gedaan te hebben; maar wel, dat ik altoos tot het kwade genegen en traag ter verbetering was.

Dat is de waarheid, en ik kan het niet ontkennen. Sprak ik anders, Gij zoudt tegen mij opstaan, en niemand zoude mij verdedigen.

Wat heb ik voor mijne zonden verdiend, tenzij de hel en het eeuwige vuur?

Ik belijde het oprechtelijk dat ik allen smaad en spot waardig ben, en dat het mij niet voegt onder het aantal uwer dienaren genoemd te worden.

En hoe ongaarne ik dit hoore, zoo wil ik toch naar waarheid tegen mijzelven mijne zonden belijden, opdat ik te eer bij U barmhartigheid moge vinden.

3. Wat zal ik zeggen, schuldige die ik ben en geheel van schaamte bedekt.

Ik heb geen mond om te spreken dan dit eenige woord: ik heb gezondigd, o Heer! ik heb gezondigd; ontferm U mijner, vergeef mij.

Gun mij nog een oogenblik, opdat ik mijne ellende beweene, eer ik henenga naar dat duistere land, omhuld met de schaduwe des doods. (Job 10)

Wat eischt Gij van zulk een schuldig en ellendig zondaar, dan dat hij zich met een vermorzeld hart om zijne zonden vernedere?

Door de ware vermorzeling en vernerding des harten wordt de hoop van vergiffenis geboren, het ontrust geweten bevredigd, de verloren genade herwonnen, de mensch tegen den toekomstenden

toorn gedekt, terwijl God en de boetvaardige ziel elkander met een heiligen kus ontmoeten.

4. Der zondaren nederige vermorzeling is U, o Heer! een welgevallig offer, voor uw aangezicht veel lieflijker riekende dan brandende wierook.

Zij is ook die aangename balsem, die Gij over uwe heilige voeten hebt laten storten: want het vermorzeld en verootmoedigd hart hebt Gij nooit versmaad.

Dáar is geene schuilplaats tegen de woede des vijands; dáar wordt alles verbeterd en afgewasschen wat misdreven was en besmet.

G E B E D.

Mijn God! ja ik wil der waarheid hulde doen en eene getuigenis tegen mijzelfen afleggen. Ik ben een zondaar, niets meer dan een zwak mensch, aan vele dwalingen onderhevig, met vele gebreken besmet. Ik ben de minste gunst van U niet waardig, maar heb uwe rechtvaardige straffen verdiend. Doch uwe ontfermingen zijn grenzenloos: dat

geeft mij moed. Ja, ik durf hopen en roep dus met den Profeet: ontferm U mijner, wees mij genadig!

DRIE EN VIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

Dat Gods genade niet bestaanbaar is met aardschgezindheid.

1. DE HEER. Mijn zoon! kostbaar is mijne genade; zij laat zich niet met uitwendige dingen noch aardsche genoegens vermengen.

Gij moet dus afwerpen alles wat der genade hinderlijk is, indien gij wenscht dat zij u ingestort worden.

Zoek de afzondering, verkeer gaarne met u alleen, tracht naar het onderhoud met niemand, maar stort liever voor God een vurig gebed, opdat gij een vermorzeld hart en een rein geweten moogt behouden.

Acht de geheele wereld als niets; stel den omgang met God boven al het uitwendige.

Want gij kunt u niet met Mij bezig-

houden en tegelijk u in het vergankelijke verlustigen.

Gij moet u van uwe bekenden en vrienden verwijderen en uwen geest van allen tijdelijken troost vrijhouden.

Zoo toch vermaant de Heilige Apostel Petrus de geloovigen van Christus, dat zij *zich in deze wereld als reizigers en vreemdelingen onthouden (van de lusten des vleesches, die tegen de ziel strijden.)* (1 Petr. 2.)

2. O, welk een vertrouwen zal een stervende hebben, die door geenerlei gehechtheid aan iets in de wereld teruggehouden wordt!

Doch dus het hart van alles los te houden, bevat een krank gemoed nog niet; evenmin als een zinnelijk mensch de vrijheid van den inwendigen mensch kent.

Nochtans, wil hij waarlijk naar den geest leven, hij moet zoowel van het afgelegene als nabijzijnde afzien en zich voor niemand meer wachten dan voor zichzelf.

Hebt gij uzelfen volkomen overwon-

nen, te lichter zult gij het overige ten onder brengen.

Over zichzelf te zegevieren is de volkomenste zegepraal.

Wie nu zichzelf zóo onderworpen houdt, dat de zinnelijkheid aan de rede en de rede in alles aan Mij gehoorzaamt, die is in waarheid overwinnaar van zichzelf en heer der wereld.

3. Wilt gij tot dat toppunt klimmen, gij moet met mannenkracht aan het werk gaan en de bijl aan den wortel zetten, om uit te roeien en te verdelgen alle verborgen ongeregelde neiging tot uzelf en tot alle bijzonder en stoffelijk goed.

Want aan dit gebrek, dat de mensch zichzelf te ongeregeld bemint, hangt bijna alles, wat hij tot den wortel toe heeft te overwinnen.

Heeft hij dat kwaad overwonnen en ondergebracht, er zal aanstonds groote vrede en gerustheid zijn.

Maar omdat weinigen trachten zichzelf volkomen af te sterven en geheel van zich uitgaan, daarom blijven zij in zich gewikkeld en kunnen zich

niet in den geest boven zichzelf verheffen.

Wie dan met mij in vrijheid verlangt te wandelen, moet noodzakelijk al zijne verkeerde en ongeregelde neigingen dooden, en aan geenerlei schepsel met eene bijzondere liefde hartstochtelijk gehecht zijn.

G E B E D.

Neen, mijn God! er kan geene gemeenschap tusschen een aardsehgezind hart en tusschen uwe genade plaats hebben, zoo min als er gemeenschap tusschen U en de wereld kan bestaan. Doe deze herinnering bij mij steeds levendig en van eenen werkdadigen invloed zijn. Maak mij los van al wat wereldsch is; leer mij mijzelven meester worden en stel mij door den omgang met U schadeloos voor de opofferingen, welke Gij billijk van mij eischt.

VIER EN VIJFTIGSTE
HOOFDSTUK.

*Over de verschillende neigingen der
natuur en der genade.*

1. DE HEER. Mijn zoon! geef vlijtig acht op de neigingen van de natuur en van de genade: want zij werken zeer tegenstrijdig, en dat zoo fijn, dat zij nauwelijks, tenzij door den geestelijken en innig verlichten mensch onderscheiden worden.

Alle menschen zoeken wel het goede en wonden bij hunne woorden en daden iets goeds voor; maar daarom worden velen door den schijn van het goede bedrogen.

2. De natuur is listig; zij trekt, verstrikt en misleidt er velen, en heeft altoos zichzelf ten doel.

Maar de genade wandelt in eenvoudigheid, mijdt allen schijn van kwaad, zoekt niet te bedriegen en doet alles zuiver om God, in wien zij ook, als haar doel, rust.

3. De natuur wil ongaarne zichzelve afsterven, noch gedrukt, noch bedwongen, noch onderworpen, noch onder het juk gebracht worden.

Maar de genade legt zich op zelfversterking toe, wederstaat de zinnelijkheid, zoekt onderworpen te zijn, verlangt overwonnen te worden, wil geene eigene vrijheid genieten, maar gaarne onder tucht gehouden worden.

Zij begeert over niemand te heerschen, maar altoos onder God te staan, te leven en te zijn, en is steeds bereid om uit liefde tot God voor alle menschelijk schepsel nederig te bukken.

4. De natuur werkt om haar eigen voordeel, en let er op welke winst zij van een ander kan trekken.

Maar de genade ziet niet op hetgeen haar nuttig en voordeelig is, maar meer op hetgeen velen van nut kan zijn.

5. De natuur ontvangt gaarne eer en hulde.

Maar de genade wijst getrouw alle eer en roem Gode toe.

6. De natuur vreest schande en smaad.

Maar de genade verheugt zich om Jezus' wil smaad te lijden.

7. De natuur bemint ledigheid en lichaamsrust.

Maar de genade kan niet ledig zijn; zij neemt gereedelijk den arbeid op zich.

8. De natuur tracht het zeldzame en fraaie te bezitten; zij heeft een afkeer van wat gering is en grof.

Maar de genade vindt vermaak in het eenvoudige en nederige; zij schuwt het ruwe niet, noch weigert een versleten kleed te dragen.

9. De natuur ziet op het tijdelijke, verblijdt zich over aardische winst, is over verlies bedroefd en wordt toornig over een gering smaadwoord.

Maar de genade let op het eeuwige, hangt niet aan het tijdelijke; zij laat zich door geen verlies van zaken ontroeren, noch door harde woorden verbitteren, omdat zij haren schat en hare vreugde in den hemel plaatst, waar niets vergaat.

10. De natuur is inhalig en ontvangt liever dan zij geeft; zij wil gaarne iets alleen bezitten.

Maar de genade is liefdadig en mededeelzaam. Zij mijdt het bijzondere, is met weinig tevreden en oordeelt dat het *zaliger is te geven dan te ontvangen.* (Act. 20)

11. De natuur neigt tot het schepsel, tot het eigen vleesch, tot ijdelheden en rondloopen.

Maar de genade trekt tot God en tot de deugd, ziet af van de schepselen, vlucht de wereld, haat de lusten des vleesches, beperkt het rondzwerfen en schroomt in het openbaar te verschijnen.

12. De natuur heeft gaarne eenig uitwendig genoegen, waarin de zinnen zich verlustigen.

Maar de genade zoekt haren troost in God alleen, en haren lust in het hoogste goed boven al het zichtbare.

13. De natuur doet alles om eigen winst en belang; zij kan niets doen om niet, maar hoopt altoos voor weldaden of iets evenredigs of beters, of lof of gunst te bekomen, en begeert dat men hare daden en giften hoogschatte.

Maar de genade zoekt niets tijdelijks,

noch eischt ter belooning een anderen prijs dan God alleen, ja verlangt van de aardsche nooddrift niets meer, dan zooveel haar ter verkrijging van het eeuwige dienen kan.

14. De natuur verheugt zich in vele vrienden en nabestaanden, roemt wegens adel en hooge geboorte, is beleefd jegens de machtigen, vleit de rijken en juicht haarsgelijken toe.

Maar de genade bemint ook hare vijanden, en verheft zich niet op de menigte harer vrienden; zij let noch op rang noch op geboorte, tenzij daarmede eene grootere deugd gepaard ga.

Zij begunstigt meer den arme dan den rijke; zij neemt meer deel in het lijden van den onschuldige dan van den machtige; zij verheugt zich met den oprechte, niet met den onoprechte, en wekt steeds de goeden op om naar grootere gaven te streven en den Zoon van God in deugden gelijk te worden.

15. De natuur klaagt licht over gebrek en ongemak.

De genade draagt de armoede geduldig.

16. De natuur brengt alles op zich-zelve terug, strijdt en twist voor zich-zelve.

Maar de genade brengt alles weder tot God, van wien het oorspronkelijk af daalt; zij schrijft zich niets goeds toe, noch matigt zich vermetel iets aan; zij twist niet noch stelt haar gevoelen boven dat van anderen; maar bij al hare gevoelens en begrippen, onderwerpt zij zich aan de eeuwige wijsheid en het oordeel Gods.

De natuur zoekt geheimen te weten en nieuwigheden te hooren; zij wil uitwendig schitteren en veel door hare zinnen ondervinden; zij wenscht bekend te zijn en te doen wat lof en bewondering baart.

Maar de genade zoekt niets nieuws noch zeldzaams te vernemen; want dit alles komt voort van de oude verdorvenheid daar er niets nieuws en duurzaam is op aarde.

Zij leert alzoo de zinnen beteugelen, ijdel zelfbehagen en vertooning vermijden, het roem- en bewonderenswaardige nederig verbergen, en bij al ons doen

en weten nuttige vruchten en Gods lof en eer beoogen.

Zij wil zichzelf noch het hare geprezen hebben, maar wenscht dat God in zijne gaven geprezen worde, die alles uit louere liefde schenkt.

17. Deze genade is een bovennatuurlijk licht en eene bijzondere gave Gods. Zij is eigenlijk het kenmerk der uitverkorenen en het onderpand der eeuwige zaligheid; zij, die den mensch van het aardsche tot de liefde voor het hemelsche verheft en van vleeschelijk geestelijk maakt.

Hoe meer dus de natuur wordt terneergedrukt en overwonnen, hoe overvloediger de genade wordt ingestort; terwijl de inwendige mensch door vernieuwden toevloed dagelijks naar het beeld van God hervormd wordt.

G E B E D .

Ja, mijn God! er is een groot onderscheid tusschen uwe genade en mijne zinnelijke natuur. Hoe edel is de eerste, hoe gebrekkig de andere! Terwijl wij

door onze zinnelijkheid tot nietigheden vervallen, doet uwe genade ons boven het zinnelijke hemelwaarts stijgen en naar gelijkvormigheid aan het oorspronkelijke beeld trachten. Dat ik dat onderscheid steeds wèl beseffe en eene gave waardeere, die alles wat de aarde heeft, oneindig overtreft.

VIJF EN VIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

*Over de verdorvenheid der natuur
en de kracht der goddelijke
genade.*

1. DE GELOOVIGE. Heere mijn God! die mij naar uw beeld en uwe gelijkenis geschapen hebt, schenk mij die genade, welke Gij mij getoond hebt zoo voortreffelijk en te mijner zaligheid zoo noodig te zijn, opdat ik mijne zeer booze natuur, die mij tot zonde en verderf wegsleept, overwinne.

Want ik gevoel in mijn vleesch de wet der zonde, die de wet mijns gemoeds wederstreeft, en mij gevangen

wegvoert om aan de zinnelijkheid in vele dingen te gehoorzamen; en deze hare aandrift kan ik niet wederstaan, tenzij uwe allerheiligste genade mijn hart vurig ingestort worde en mij te hulp kome.

2. Uwe genade, ja eene groote genade is er noodig om de natuur te overwinnen, die van de jeugd af altoos ten kwade geneigd is.

Want sedert zij door den eersten mensch Adam ten val gebracht en door de zonde verdorven is, gaat de straf dier vlek op alle menschen over; zoodat diezelfde natuur, welke door U goed en recht geschapen was, nu vervangen is door het gebrek en de zwakheid eener verdorven natuur, omdat hare neiging, aan zichzelf overgelaten, tot het kwade en aardsche trekt.

Immers de weinige kracht, welke haar is overgebleven, is als een vonkje onder de asch verborgen.

Dat vonkje is de natuurlijke rede, met dikke duisternis omhuld, het oordeel tusschen goed en kwaad en de onderscheiding tusschen waar en valsch nog overhoudende, ofschoon zij onmachtig

is om al hetgeen zij goedkeurt te volbrengen, en niet meer het volle licht der waarheid noch de gezondheid harer neigingen geniet.

3. Vandaar, o mijn God! dat ik naar *den inwendigen mensch vermaak vind in uwe wet*, (Rom. 7) wetende dat uwe *bevelen goed, rechtvaardig en heilig zijn*, (Ib.) ook leerende dat men alle kwaad en zonde moet vluchten.

Maar *naar het vleesch dien ik de wet der zonde*, (Ib.) daar ik meer aan de zinnelijkheid dan aan de rede gehoorzaam.

Vandaar *dat wel het goede te willen bij mij is, maar het te volbrengen, dat vind ik niet*. (Ib.)

Vandaar dat ik mij dikwijls veel goeds voorneem, maar omdat mij de genade ter ondersteuning mijner zwakheid ontbreekt, wijk ik bij den geringsten tegenstand en bezwijk.

Vandaar dat ik wel den weg der volmaaktheid ben en klaar genoeg zie hoe ik handelen moet; maar neergedrukt door het gewicht mijner verdorvenheid, hef ik mij niet tot het volmaaktere op.

4. O , hoe volstrekt noodig is mij dan uwe genade , o Heer ! om het goede te beginnen , voort te zetten en te vol-eindigen !

Want zonder haar kan ik niets doen ; maar door uwe genade versterkt kan ik alles in U .

o Waarlijk hemelsche genade , zonder welke alle verdiensten , ook alle natuur-lijke gaven niet te achten zijn !

Noch kunsten noch wetenschappen , noch rijkdom noch schoonheid , noch sterkte noch vernuft , noch welsprekendheid gelden iets bij U , o Heer ! zonder de genade .

Want de gaven der natuur zijn aan goeden en kwaden gemeen , maar de genade of de liefde is eene den uitverko-reenen eigene gave : wie daarmede geken-merkt zijn , worden het eeuwige leven waardig geacht .

Zoo voortreffelijk is die genade , dat zonder haar noch de gave van voorzeg-ging , noch de kracht van wonderteeke-nen , noch eenige beschouwing hoe ver-heven ook iets te achten is .

Ja , zonder deze liefde en genade is

noch geloof, noch hoop, noch eenige andere deugd U behaaglijk.

5. o Zegenrijke genade, die den arme van geest in deugden rijk maakt, en den met velerlei gaven bedeelde nederig van harte doet zijn: kom, daal in mij neder en vervul mij vroeg met uwen troost, opdat mijne ziel niet van vermoeiing en dorheid des harten bezwijkte.

Ik smEEK u, o Heer! laat mij genade vinden in uwe oogen: want uwe genade is mij genoeg, al verkrijg ik ook al het overige niet, dat de natuur verlangt.

Al word ik dan bekoord en door vele tegenheden gekweld, zoolang uwe genade bij mij is, zal ik geen kwaad vreezen.

6. Zij is mijne kracht, zij geeft raad en hulp.

Zij is machtiger dan alle vijanden en wijzer dan alle wijzen.

7. Zij is de leermeesteres der waarheid, de leidster tot tucht, het licht des harten, een troost in druk; zij verbant de droefheid, verjaagt de vrees, voedt de godsvrucht en brengt tranen voort.

Wat ben ik zonder haar, tenzij een

dor hout en een onnutte stam, die uitgeroeid moet worden?

Dat dan, o Heer! uwe genade mij altoos en voorkome en volge. Zij doe mij steeds bedacht zijn op goede werken, door Jezus Christus uwen Zoon. Amen.

GEBED.

Ook ik, o God! gevoel het licht uwer genade noodig te hebben, bij alles wat ik onderneem, bij alles wat ik wensch tot een gelukkig einde te brengen. Zonder den bijstand uwer genade vermag ik niets, mijner bestemming waardig, en door haar vermag ik alles; zonder haar zijn alle andere gaven weinig te achten. Dat ik dan genade in uwe oogen vinde; dat zij mij steeds vergezelle, mijnen wandel geleide en mij voere tot een zalig einde.

ZES EN VIJFTIGSTE
HOOFDSTUK.

*Dat wij onszelven moeten verloochenen
en Christus op den weg des
kruises volgen.*

1. DE HEER. Mijn zoon! hoe meer gij van uzelf kunt uitgaan, hoe meer gij tot Mij kunt ingaan.

Gelijk het den inwendigen vrede bevordert niets uitwendigs te begeeren, vereenigt men zich met God door zich innerlijk te verlaten.

Ik wil dat gij leert u volkomen ver-
zaken geheel naar mijnen wil, zonder
tegenspraak of klachte.

*Volgt Mij: (Matth. 9) Ik ben de weg,
de waarheid en het leven. (Joan. 14)*

Zonder weg gaat men niet, zonder
waarheid kent men niet, zonder leven
leeft men niet.

Ik ben de weg, dien gij moet volgen,
de waarheid, die gij moet gelooven, het
leven, hetwelk gij moet verhoppen.

Ik ben de onbedriegelijke weg, de

onfeilbare waarheid, het onvergankelijke leven.

Ik ben de rechtste weg, de opperste waarheid, het ware, zalige, ongeschapen leven.

Indien gij blijft op mijnen weg, *gij zult de waarheid kennen en de waarheid zal u vrij maken* (Joan. 8) en gij zult het eeuwige leven verwerven.

2. *Wilt gij tot het leven ingaan, onderhoud de geboden.* (Matth. 19)

Wilt gij de waarheid kennen, geloof in Mij.

Wilt gij volmaakt zijn, verkoop alles. (Matth. 19)

Wilt gij mijn leerling zijn, *verloochen uzelf.* (Luc. 9)

Wilt gij het zalige leven bezitten, veracht het tegenwoordige.

Wilt gij in den hemel verheven worden, verneder u op aarde.

Wilt gij met Mij heerschen, draag het kruis met Mij.

Want alleen de dienaars van het kruis vinden den weg der zaligheid en des waren lichts.

3. DE GELOOVIJGE. Heere Jezus!

daar uw weg eng is en door de wereld veracht, geef dat ik U ook met verachting der wereld volge.

Want de leerling is niet boven den meester, noch de dienstknecht boven zijnen heer. (Matth. 10)

Dat dan de dienstknecht zich in de navolging van uw leven oefene; want daarin is mijn heil en ware heiligheid.

Wat ik leze of hoore buiten uw leven, verkwikt noch verlustigt mij geheel.

4. DE HEER. Mijn zoon! daar gij dat alles weet en gelezen hebt, zult gij gelukkig zijn indien gij het nakomt.

Die mijne geboden heeft en ze onderhoudt, hij is het, die Mij liefheeft. Ook Ik zal hem liefhebben en Mijzelven aan hem openbaren. (Joan. 14) en zal hem met Mij doen aanzitten in het rijk mijns Vaders.

5. DE GELOOVIGE. Heere Jezus! het geschiede gelijk Gij gezegd en beloofd hebt en moge het mij gelukken zulks te verdienen.

Ik heb het kruis opgenomen; ik heb het uit uwe hand ontvangen. Ik

zal het dragen ja, dragen tot aan mijn dood, zooals Gij het mij opgelegd hebt.

In waarheid het leven eens vromen kloosterlings is een kruis, maar een kruis dat ten hemel leidt.

Ik ben begonnen; teruggaan mag ik niet, en stilstaan betaamt niet.

6. Welaan, broeders! laat ons te zamen voortgaan: Jezus zal met ons wezen.

Om Jezus namen wij dat kruis op: laat ons om Jezus bij het kruis volharden. Hij zal onze helper zijn, die onze aanvoerder en voorganger is.

Zie! onze Koning gaat ons voor: Hij zal voor ons strijden.

Laat ons moedig volgen; dat niemand iets verschrikkelijks duchte! Zijn wij bereid in den krijg heldhaftig te sterven; laten wij onzen roem de smet niet aandoen dat wij voor het kruis zouden vluchten.

G E B E D.

Neen, mijn Heiland! er is geen beter, geen veiliger weg voor mij om tot

deugd en zaligheid te komen, dan Gijzelf zijt. Gij zijt de weg, de waarheid en het leven. Maar hoe zal ik dien weg vinden? Heil mij! Gij hebt mij dien aangewezen; ik moet mijzelf verloothen, mijner zinnelijkheid geweld aandoen, mijn kruis opnemen en U volgen. Geleid mij op dien weg, vestig daarop mijne schreden en dat ik nimmer daarvan afwijke.

ZEVEN EN VIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

De mensch zij niet te neerslachtig wanneer hij in eenigen misslag valt.

I. DE HEER. Mijn zoon! geduld en nederigheid in tegenspoed behagen Mij meer, dan veel troost en ijver in voorspoed.

Waarom bedroeft u eene kleinigheid, die tegen u gezegd wordt?

Al ware het iets grooters geweest, het had u niet moeten ontroeren.

Laat het dan nu voorbijgaan. Het is niet het eerste noch iets nieuws, het

zal ook het laatste niet zijn, zoo gij lang leeft.

Zoolang u niets kwaads ontmoet, zijt gij moedig genoeg; ook geeft gij goeden raad en weet anderen door woorden te versterken; maar vertoont zich onverwachts eenig ongeval voor uwe deur; het ontbreekt u aan raad en sterkte.

Let op uwe groote broosheid, welke gij zoo dikwijls bij de geringste voorvallen ondervindt.

Intusschen geschiedt het alleen tot uw heil, wanneer deze en soortgelijke dingen u treffen.

2. Stel het, zoo goed gij kunt, uit uw hart; en heeft het u geraakt, dat het u niet ternedersla noch lang hindere.

Draag het ten minste geduldig, zoo gij het niet blijmoedig kunt.

Ook zoo gij het ongaarne hoort en u verontwaardigd gevoelt, bedwing u en laat niets onbehoorlijks uwen mond ontvallen, dat den zwakke aanstoot geeft.

Spoedig zal de ontstane ontroering bedaren, en de inwendige smart door de terugkomende genade verzoet worden.

Want Ik leef nog, zegt de Heer, bereid om u te helpen en buitengewonen troost te schenken, zoo gij op Mij vertrouwt en vurig tot Mij roept.

3. Houd goeden moed en bereid u om nog meer te lijden.

Alles is niet verloren, al gevoelt gij u dikwijls gedrukt of zwaar bekoord.

Gij zijt een mensch, en geen God, gij zijt vleesch, geen Engel.

Hoe zoudt gij altoos in denzelfden staat van deugd kunnen volharden, daar dit den Engelen in den hemel en den eersten mensch in het paradijs niet heeft mogen gebeuren.

Ik ben het die de bedrukten opbeur en red, en hen die hunne zwakheid kennen tot mijne Godheid opvoer.

4. DE GELOOVIGE. Heer! gezegend zij uw woord, mij *zoeter dan honig en honigzeem in den mond.* (Ps. 18)

Wat zoude ik onder zoo vele rampen en benauwdheden doen, tenzij Gij mij door uwe heilige woorden versterktet?

Als ik slechts ten laatste de haven der zaligheid mag binnenzeilen, wat is

er aan gelegen wat en hoeveel ik geleden heb?

Geef een goed einde, geef een gelukkig verscheiden uit deze wereld.

Gedenk mijner, mijn God! en geleid mij langs den rechten weg naar uw rijk. Amen.

G E B E D.

Dank, o God! voor dezen troost. Ja uw woord is mij zoeter dan honig. Gezegend, welkom zij het mij! Dat het mij dierbaar blijve en bij lijden met troost verkwikke. Zie, ik ben tot alles bereid. Geen lijden zal mij te moeilijk vallen, zoo uwe genade mij vergezelt en ik eens mag aanlanden in de veilige haven mijner zaligheid. Geleid mij toch daarheen, en geef dat mijn verscheiden uit deze wereld gelukkig zij.

ACHT EN VIJFTIGSTE
HOOFDSTUK.

*Men mag geene te verheven zaken noch
de verborgen raadsbesluiten Gods
onderzoeken.*

1. DE HEER. Mijn zoon! wacht u over te hooge zaken en de verborgen oordeelen Gods te redetwisten, waarom deze zoo verlaten, gene tot zulke groote genade opgevoerd worde; waarom deze zoo bedroefd, gene zoo hoog verheven worde?

Dat gaat al 's menschen bereik te boven; en geen rede of onderzoek is vermogend om Gods oordeel te doorgronden.

Wanneer dan de vijand u zoo iets ingeeft, of wel sommige nieuwsgierige menschen daarnaar vragen, antwoord met den Profeet: *rechtvaardig zijt Gij, o Heer! en billijk is uw oordeel*; (Ps. 118) alsook: *des Heeren oordeelen zijn waarachtig, rechtvaardig alëemaal*. (Ps. 18)

Mijne oordeelen moet men vreezen , niet onderzoeken , vermits zij ontoegankelijk zijn voor 's menschen verstand.

2. Wil ook niet onderzoeken noch twisten over de verdiensten der Heiligen , wie hunner heiliger of grooter is in het hemelrijk.

Dit brengt dikwijls onnutte twisten en krakeelen voort , voedt ook den hoogmoed en ijdelen waan ; waaruit nijd en tweedracht ontstaan , daar de eene dezen Heilige , gene een anderen trotschelijk tracht te verheffen.

Zulke dingen te willen weten en te onderzoeken doet geen vrucht en mishaagt eer den Heiligen , wijl ik geen God ben van tweedracht , maar van vrede ; welke vrede meer in waren ootmoed dan in zelfverheffing bestaat.

3. Sommigen worden meer tot dezen of genen getrokken , maar door eene voorliefde die meer menschelijk dan goddelijk is.

Ik ben degene , die alle Heiligen geschapen heb ; Ik heb hun genade gegeven ; Ik heb hun heerlijkheid geschonken.

Ik ken ieders verdiensten en heb hen met mijne heilzame zegeningen voor-
komen.

Ik heb voor eeuwen mijne geliefden gekend; Ik heb hen uit de wereld verkozen; niet zij hebben eerst Mij verkozen.

Ik heb hen door genade gercepen, door barmhartigheid getrokken; Ik heb hen door velerlei bekoringen henengevoerd.

Ik heb hun groote vertroosting en ingestort; Ik heb hun volharding verleend; Ik heb hun geduld bekrond.

4. Ik ken zoowel den eerste als den laatste; Ik bemin ze allen met onschatbare liefde.

Ik moet in al mijne Heiligen geprezen worden; Ik moet boven alles gezegend en in elk hunner vereerd worden, die Ik zoo hoog verheerlijkt en daartoe voorbestemd heb, zonder eenige voorafgaande eigene verdiensten.

Wie dan één mijner geringsten veracht, eert ook den grootste niet: want ik heb den geringste en den grootste geschapen.

En wie één Heilige te kort doet,

doet ook Mij en al den overigen in het hemelrijk te kort.

Want zij zijn allen één door den band der liefde; zij hebben één gevoelen, één wil, en beminnen elkander in éenen, in Mij.

5. Ja, wat veel meer is, zij beminnen Mij meer dan zichzelf en hunne verdiensten.

Want, boven zichzelf verrukt en aan alle eigenliefde onttrokken, gaan zij geheel in mijne liefde over, waarin zij ook genoeglijk rusten.

Niets is er dat hen kan aftrekken of nederdrukken, daar, zij, met de eeuwige waarheid vervuld, door vuur eener onuitbluschbare liefde branden.

Dat dan vleeschelijke en zinnelijke menschen ophouden over den staat der Heiligen te twisten, daar zij niets dan hun bijzonder vermaak weten te beminnen.

Zij geven of ontnemen hun volgens hunne neiging, niet gelijk het der eeuwige Waarheid behaagt.

6. Bij velen is het onkunde, vooral bij hen die weinig verlicht, zelden

iemand met eene volkomen geestelijke liefde weten te beminnen.

Zij worden nog te zeer door natuurlijke neiging en menschelijke vriendschap tot dezen of genen getrokken; en gelijk zij zich in het aardsche gedragen, zoo denken zij ook over het hemelsche.

Maar er is een oneindig verschil tusschen de gelachten van onvolmaakten en hetgeen verlichte mannen door eene hoogere openbaring zich voorstellen.

7. Wacht u dan, mijn zoon! u met zulke zaken, welke uw begrip te boven gaan, nieuwsgierig in te laten; maar beijver u liever en leg u hierop toe, dat gij ook maar de minste in het rijk van God moogt bevonden worden.

En al wist iemand, wie boven anderen heilig en groot in het hemelrijk gehouden wordt, wat zoude hem die kennis baten, zoo hij daardoor voor Mij niet nederiger wierd en opgewekt om mijnen naam te meer te loven?

Hij die over de grootheid zijner zonden en de geringheid zijner deugden nadenkt en hoever hij nog van de volmaaktheid der Heiligen af is, doet een

Gode veel behaaglijker werk, dan hij die over hunne meerderheid of minderheid twist.

Het is beter de Heiligen met vurige gebeden en tranen aan te roepen en hunne heerlijke voorbedding nederig af te smeeken, dan door een ijdel onderzoek hunne geheimen uit te vorschen.

8. Zij zijn wèl en zeer wèl tevreden, wisten de menschen maar wèl tevreden te zijn en hun ijdel gepraat te bedwingen!

Zij roemen niet in hunne eigen verdiensten, daar zij zichzelf niets goeds toeschrijven, maar alles aan Mij, die hun alles uit onbegrensde liefde geschonken heb.

Zij zijn met zulke groote liefde tot de Godheid en met zoo eene overmaat van vreugde vervuld, dat er niets ontbreekt aan hunne heerlijkheid en niets aan hunne zaligheid ontbreken kan.

Alle Heiligen, hoe meer zij in heerlijkheid verheven, hoe nederiger zij in zichzelf en hoe nader en geliefder zij Mij zijn.

Daarom vindt gij geschreven: *zij wierpen hunne kronen neder voor GOD en*

vielen op hunne aangezichten voor het LAM, en aanbaden Hem, die tot in de eeuwen der eeuwen leeft. (Apoc. 4 en 5)

9. Velen onderzoeken wie de grootste zij in het rijk van God, zij, die niet weten of zij waardig zullen zijn onder de geringsten gerekend te worden.

Het is groot ook de geringste in den hemel te zijn, alwaar allen groot zijn, omdat zij allen Gods kinderen genoemd worden en zijn zullen.

De geringste zal er tot duizend worden, terwijl ook de honderdjarige zondaar sterven zal. (Is. 60 en 65)

Want toen mijn leerlingen Mij vroegen, wie de grootste ware in het hemelrijk, vernamen zij dit antwoord: *tenzij gij u bekeert en wordt als de kinderen, zult gij niet ingaan in het rijk der hemelen. Alwie zich derhalve zal vernederen, gelijk dit kind, die is de grootste in het rijk der hemelen. (Matth. 18)*

10. Wee hun die weigeren zich gewillig met de kinderen te vernederen: want de lage poort van het hemelrijk zal hun niet laten binnengaan.

Wee ook den rijken die hier hunnen

troost weghebben: want terwijl de armen het rijk Gods zullen binnengaan, zullen zij buiten staan en weenen.

Verblijdt u, gij nederigen! juicht, gij armen! want u is het rijk van God, mits gij in waarheid wandelt.

G E B E D.

Billijk, o Heer! is deze uwe vermaning. Het twisten over de geheime wegen Gods bevat geen nut en kan ons licht tot hoogmoed en vermetelheid veroeren. Wijs is hij, die slechts eenvoudig de gaven aanwendt, door U hem medegedeeld. Hij is voor U de grootste in uw rijk, naarmate hij de geringste in zijn eigen oogen is. Boezem mij zulke nederige gedachten in en maak mij waardig ook de geringste plaats in uw hemelsch rijk.

NEGEN EN VIJFTIGSTE
HOOFDSTUK.

*Dat men alle hoop en vertrouwen op
God alleen moet stellen.*

1. DE GELOOVIIGE. O Heer! welk is in dit leven mijn vertrouwen? Of welk is mijn grootste troost te midden van alles wat onder de zon bestaat? Zijt Gij het niet, Heere mijn God! wiens barmhartigheid grenzenloos is?

Waar bevond ik mij ooit goed zonder U? Of wanneer konde het mij kwalijk gaan, als Gij bij mij waart?

Liever wil ik arm zijn om U, dan rijk zonder U.

Liever verkies ik op aarde met U om te zwerven, dan zonder U den hemel te bezitten.

Waar Gij zijt, daar is de hemel, en waar Gij niet zijt, de dood en de hel.

Gij zijt mijn verlangen, daarom moet ik tot U zuchten, roepen en smeeken.

Eindelijk, is er niemand op wien ik volkomen kan vertrouwen om mij in

mijnen nood ter rechter tijd te helpen, dan op U alleen, mijn God!

Ja Gij zijt mijne hoop, Gij mijn vertrouwen, Gij mijn trooster en in alles mijn getrouwste vriend.

2. Allen zoeken het hunne; Gij beoogt alleen mijn heil en mijnen voortgang en doet mij alles ten goede keeren.

Ook wanneer Gij mij aan velerlei beproevingen en wederwaardigheden blootstelt, dan beschikt Gij dat alles te mijnen beste, Gij die gewoon zijt uwe geliefden op allerlei wijze te beproeven.

Bij deze beproeving moet Gij niet minder bemind en geprezen worden, dan of Gij mij met uwe hemelsche vertroostingenvuldet.

3. Op U dan, o Heere God! stel ik al mijne hoop en mijn vertrouwen; op U werp ik al mijn kommer en angsten, dewijl ik alles, wat ik buiten U opmerk, als zwak en ongestadig bevinde.

Want noch vele vrienden kunnen baten, noch machtige beschermers helpen, noch voorzichtige raadslieden goeden raad geven, noch de boeken der geleerden troosten, noch kostbaarheden van welken

aard ook redden, noch eenige verborgen en aangename plaats beveiligen, zoo Gijzelf niet nabij zijt, helpt, versterkt, vertroost, onderricht en bewaart.

4. Want alles wat den vrede en het geluk schijnt te kunnen bevorderen, is zonder U niets en brengt in waarheid geenerlei geluk aan.

Gij alzoo zijt de voltooiing van alle goed, Gij de volheid des levens, de bron der wijsheid, en op U boven alles te hopen is de krachtigste troost voor uwe dienaren.

Tot U zijn mijne oogen gericht; op U vertrouw ik, mijn God, Vader der barmhartigheden!

Zegen en heilig mijne ziel met uwe hemelsche zegeningen, opdat zij U eene heilige woning en uwer eeuwige heerlijkheid een zetel worde; opdat er in dezen tempel uwer opperwaardigheid niets gevonden worde, dat het oog uwer Majesteit mishaaft.

Zie op mij naar de grootte uwer goedheid en de menigte uwer barmhartigheden en verhoor de bede van uwen armen dienstknecht, die verre van U, als bal-

ling in het land van de schaduw des doods omzwerft.

Bescherm en bewaar de ziel uws armen dienstknechts onder zoovele gevaren van het vergankelijk leven; dat uwe genade haar vergezelle en haar leide langs den weg des vredes naar het vaderland des eeuwigen lichts. Amen.

G E B E D.

Mijn God! mijne hoop! mijn vertrouwen! mijn al! Op wien zal ik vertrouwen, zoo ik op U niet vertrouw? Tot wien mijne toevlucht nemen, zoo ik uwe hulp niet verwacht? Neen, zonder U kan alles, wat de aarde trootrijks heeft, niet baten, geene menschelijke hulp helpen. Heil mij! dat ik eenen Vader heb, op wien ik in allen nood mag hopen! Goede Vader! bevestig in mij dit geloof; wees mij met uwe hulp nabij en breng mij eindelijk over in de gewesten des vredes.

EINDE VAN HET DERDE BOEK.

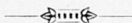
Journal of the

OWNERS OF THE
THE KATHARON

1880

Vierde Boek.

— — —
OVER HET H. SACRAMENT
DES ALTAARS.

THE

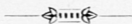
OF THE

AND

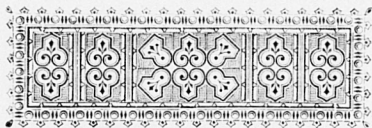
Vierde Boek.

— — —

OVER HET H. SACRAMENT
DES ALTAARS.

EERSTE HOOFDSTUK.

Vurige uitnoodiging tot de heilige Communie. — Met welken eerbied men Christus moet ontvangen.

1. DE HEER. *Komt allen tot Mij, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u verkwikken.* (Matth. 11)

Het brood dat Ik geven zal, is mijn vleesch voor het leven der wereld. (Joan. 6)

Neemt en eet: dit is mijn lichaam, dat voor u zal overgegeven worden. Doet dit tot mijne gedachtenis. (Matth 26. Luc. 22. I Cor. 11)

Die mijn vleesch eet en mijn bloed drinkt, blijft in Mij, en Ik in hem. (Joan. 6)

De woorden die Ik tot u gesproken heb, zijn geest en leven. (Ib.)

2. DE GELOOVIIGE. Dit zijn, o Jezus

Christus! eeuwige Waarheid, uwe eigene woorden, ofschoon niet op éenen tijd gesproken, noch op éene plaats geschreven.

Daar zij dan de uwe en waarachtig zijn, moet ik ze alle dankbaar en geloovig aannemen.

Zij zijn de uwe, omdat Gij ze hebt voortgebracht; zij zijn ook de mijne, daar Gij ze tot mijn heil gesproken hebt.

Gewillig neem ik ze uit uwen mond aan, opdat zij te dieper in mijn hart geprent worden.

Woorden zoo teeder, zoo vol zoetheid en liefde wekken mij op; maar mijne verkeerdheden schrikken mij af, en mijn onrein geweten houdt mij terug om tot zulke groote geheimen te naderen.

De liefelijkheid uwer woorden lokt mij; maar de menigte mijner gebreken hindert mij.

3. Gij beveelt mij met vertrouwen tot U te naderen, zoo ik deel met U wil hebben, en het voedsel der onsterfelijkheid te nemen, zoo ik het eeuwige leven en de eeuwige heerlijkheid wil bekomen.

Komt, zegt Gij, allen tot Mij, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u verkwikken.

o Liefelijk en vriendelijk woord in het oor des zondaars, dat Gij, Heere mijn God! eenen behoeftige en arme noodigt tot deelneming aan uw allerheiligst Lichaam!

Maar wie ben ik, o Heer! dat ik mij verstoute tot U te naderen?

Zie, de hemel der hemelen omvat U niet, en Gij zegt: *Komt allen tot Mij!*

4. Wat wil die liefderijke toegevendheid en eene zoo vriendelijke uitnoodiging?

Hoe zal ik durven komen, die mij niets goeds bewust ben, waarom ik het zoude mogen ondernemen?

Hoe zal ik U in mijn huis binnenleiden, die zoo dikwijls uw goedertierenst aanschijn beleedigd heb?

De Engelen en Aartsengelen zijn vol eerbied; de Heiligen en rechtvaardigen vreezen, en Gij zegt: *Komt allen tot Mij!*

Zoo Gij, o Heer! het niet zeidet, wie zoude het voor waar houden? En zoo Gij het niet geboodt, wie zoude durven naderen?

5. Zie Noë een rechtvaardig man,

werkte honderd jaren aan het maken eener arke, om met weinigen gered te worden: en ik, hoe zoude ik mij in één uur kunnen voorbereiden om den Bouwheer der wereld eerbiedig te ontvangen?

Mozes, uw voortreffelijke dienstknecht en bijzondere vriend, maakte eene kist van onverderfelijk hout en overtrok ze met het zuiverste goud om de tafelen der wet er in te leggen: en ik; verdorven schepsel, zoude U, den Gever der wet, de bron des levens zoo licht durven opnemen?

Salomon, de wijste der koningen *Israëls*, bouwde zeven jaren aan eenen prachtigen tempel, ter verheerlijking van uwen naam. Acht dagen lang vierde hij het feest der inwijding; duizende dankoffers slachtte hij: onder trompetgeschal en gejuig bracht hij de Verbondskist plechtig ter plaatse, haar bereid.

En ik, ongelukkige en armste der menschen, hoe zal ik U in mijn huis binnenleiden, die nauweijks een half uur godvruchtig weet doer te brengen? En mochte het ook maar eens een half uur waardig geschieden!

9. o Mijn God! hoeveel hebben deze niet getracht te doen om U te behagen! Ach! hoe weinig is het wat ik doe! Hoe weinig tijds besteed ik, als ik mij tot uwe Tafel voorbereid!

Zelden ben ik geheel in mijzelfen gekeerd, zeer zelden vrij van alle verstrooiing.

En voorwaar, in uwer Godheids heilrijke tegenwoordigheid, moest geene onbetamelijke gedachte bij mij opkomen, ook geen schepsel mij bezighouden, vermits ik geen Engel maar den Heer der Engelen als gast moet ontvangen.

7. Intusschen is er een zeer groot verschil tusschen de Verbondskist met hetgeen zij bevatte en uw allerzuiverst Lichaam met zijne onuitsprekelijke krachten; tusschen die offers der wet, louter afbeeldsels van het toekomstige, en het ware offer uws Lichaams, de vervulling van alle oude offers.

8. Waarom dan ben ik niet vuriger bij uwe aanbiddelijke tegenwoordigheid?

Waarom bereid ik mij niet met meer zorg tot het ontvangen van uwe heilige geheimen, daar die oude heilige

Aartsvaders en Profeten , zelfs Koningen en Vorsten , met al het volk , zooveel godvruchtigen ijver voor den dienst van God hebben getoond ?

David , de allergodvruchtigste koning , danste uit al zijne krachten voor de arke , zich de weldaden herinnerende , weleer den vaderen verleend . Hij deed velerlei speeltuig vervaardigen , dichtte liederen en liet die met vrolijkheid zingen ; hijzelf , bezielde doer de genade van den Heiligen Geest , zong die dikwijls bij de harp ; hij leerde *Israëls* volk God van ganscher harte loven en dagelijks met eenstemmigen mond zegenen en verheerlijken .

Werd toen zooveel godsvrucht betoond en voor de Verbondskist de lof van God vermeld , welken eerbied en godsvrucht behoor ik en het gansche Christenvolk dan nu te hebben , in tegenwoordigheid van het allerheiligste Sacrament , bij de nuttiging van het allerkostbaarst Lichaam van Christus !

9. Velen loopen naar verscheiden plaatsen om der Heiligen overblijfsels te bezoeken ; zij zijn bij het hooren

hunner daden verwonderd; zij bezichtigen de sierlijke tempels hun ter eere gebouwd, en kussen hunne heilige, in zijde en goud gewikkelde beenderen.

En zie! hier zijt Gij bij mij op het Altaar tegenwoordig, mijn God! de Heiligen, de Schepper der menschen, de Heer der Engelen!

Dikwijls is het de nieuwsgierigheid der menschen, en de nieuweheid van hetgene zij niet gezien hebben, die hen tot die reizen uitlekken; ook wordt er weinige vrucht van verbetering weggedragen, vooral als die tochten zoo lichtzinnig, zonder waar berouw geschieden.

Maar hier in het Sacrament des Altaars zijt Gij, Christus Jezus! God en mensch, geheel tegenwoordig; daar ook oogst men eenen overvloed van vruchten des eeuwigen heils, zoo dikwerf men U waardig en godvruchtig ontvangt.

En hiertoe lokt geenerlei lichtzinnigheid, noch nieuwsgierigheid, noch zinnelijkheid, maar een vast geloof, eene levendige hoop en eene oprechte liefde.

10. o God! onzichtbare Schepper der wereld! hoe wonderlijk handelt Gij met

ons ! Hoe minzaam en genadig gaat Gij met uwe uitverkorenen te werk , aan wie Gij Uzelven in het Sacrament tot spijsze voorstelt !

O , dit gaat alle verstand te boven ; dit vooral trekt de harten der godvruchtigen en ontvlamt hunne liefde.

Immers uwe ware geloovigen , die hun geheel leven tot verbetering besteden , ontvangen dikwijls in dit allerheiligst Sacrament eene groote genade van godsvrucht en liefde tot de deugd.

II. o Wonderbare en verborgen genade van dit Sacrament , alleen bekend aan de trouwe dienaars van Christus , en welke de ontrouwen en zondedienaars niet kunnen ondervinden.

Door dit Sacrament toch wordt de genade des H. Geestes geschonken , de verloren zielskracht hersteld en de schoonheid , welke door de zonde ontsierd was , terugbekomen.

Zoo groot is wel eens deze genade , dat , wegens de volheid der bekomen godsvrucht , niet slechts de geest , maar ook het zwakke lichaam , vermeerdering van krachten ontwaart.

12. Intusschen is zij zeer te betreuren en te bejammeren onze lauw- en onachtzaamheid, dat wij niet met sterkere drift getrokken worden om Christus te ontvangen, op wien alle hoop en verdienste dergenen, die zalig zullen worden, rust.

Hij toch is onze heiligmaking en verlossing; Hij de troost der reizigers en het eeuwige genot der Heiligen.

Het is dus zeer te betreuren dat velen zoo weinig acht geven op dit heilvol geheim, dat de vreugd is des hemels en het behoud der gansche wereld.

o Blindheid en verhardheid des menschelijken harten, dat men zulk een onuitsprekelijk geschenk niet meer acht, en zelfs door dagelijksch gebruik tot onachtzaamheid vervalt!

13. Wierd toch dit allerheiligst Sacrament slechts op éene plaats gevierd en slechts door éenen Priester over de geheele wereld geconsacreerd, met welke geestdrift, meent gij, zouden niet de menschen naar die plaats en naar dien Priester Gods henensnellen, om de goddelijke geheimen te zien vieren!

Maar nu zijn er vele Priesters aange-
steld en wordt Christus op vele
plaatsen geofferd, opdat Gods genade en
liefde tot den mensch te meer uitblin-
ken, naarmate de heilige Communie
meer verspreid is over den aardbol.

Dank zij U, o goede Jezus! eeu-
wige Herder! dat Gij U verwaardigd
hebt ons, arme ballingen, met uw kost-
baar Lichaam en Bloed te verkwikken,
en zelfs tot het ontvangen van deze ge-
heimen met de woorden van uw eigen
mond te noodigen, zeggende: *Komt al-
len tot Mij, die vermoeid en belast zijt,
en Ik zal u verkwikken.*

G E B E D.

Dierbare Heiland! wie kan uwe liefde
bevatten? Gij noodigt mij tot U te ko-
men en stelt mij uw eigen Vleesch tot
spijs voor, om U alzoo op het nauwst
met mij te vereenigen. Ik kan slechts
aanbidden, bewonderen en zwijgen. Maar
ach! hoe zal ik U waardig ontvangen,
die mijner misdaden bewust ben? Rein-
ste, maak mij rein van alles wat onrein
is! Heiligste! maak mij heilig; Liefde!

leer mij liefhebben en uwe weldaad waardeeren.

TWEEDE HOOFDSTUK.

*Over de groote goedheid en liefde, door
God in het heilig Sacrament den
mensch bewezen.*

1. DE GELOOVIGE. o Heer! vertrouwende op uwe goedheid en groote barmhartigheid, nader ik kranke tot mijnen redder, hongerige en dorstige tot de bron des levens, behoeftege tot den Koning des hemels, dienstknecht tot mijnen Heer, schepsel tot den Schepper, verlatene tot mijnen liefderijken trooster.

Maar vanwaar gebeurt mij dit, dat Gij tot mij komt? Wie ben ik, dat Gij Uzelven aan mij schenkt?

Hoe durft een zondaar voor U verschijnen? En Gij, hoe verwaardigt Gij U tot eenen zondaar te komen?

Gij kent uwen dienstknecht, en weet dat hij niets goeds aan zich heeft, waarom Gij hem deze gunst zoudt bewijzen.

Ik beken dan mijne onwaardigheid,

ik erken uwe goedheid; ik prijs uwe barmhartigheid en dank U wegens uwe overgrootte liefde.

Want Gij doet dus om uwszelfs wille, niet om mijne verdiensten, opdat uwe goedheid mij te meer kenbaar, ik in liefde te meer ontstoken, en de ootmoed te volkomener aanprezen worde.

Daar dit dan U behaagt en Gij het dus verordend hebt, behaagt mij ook deze uwe goedgunstigheid. O, mocht mijne ongerechtigheid geen beletsel zijn!

2. o Allerminnelijkste en liefderijkste Jezus! hoeveel eerbied en dankzegging met onophoudelijken lof is men U niet schuldig voor het ontvangen van uw heilig Lichaam, welks hooge waarde te verklaren geen mensch in staat bevonden wordt.

Maar welke zullen mijne gedachten zijn bij deze Communie, bij het naderen tot mijnen Heer, dien ik niet naar waarde kan vereeren, en nochtans godvruchtig wensch te ontvangen?

Wat kan ik beter en heilzamer denken, dan mij geheel en al voor U te

vernederen en uwe oncindige goedheid jegens mij te verheffen?

U loof ik, mijn God! en verheerlijk ik in eeuwigheid. Ik veracht mijzelven en onderwerp mij aan U in den afgrond mijner nietigheid.

3. Zie, Gij zijt de Heilige der Heiligen, en ik ben de slechtste der zondaren.

Zie, Gij buigt U tot mij neder, die niet waardig ben tot U op te zien.

Zie, Gij komt tot mij; Gij wilt met mij zijn; Gij noodigt mij aan uwe Tafel.

Gij wilt mij hemelsche spijs, het brood der Engelen, te eten geven, ja, geen ander dan Uzelven, *het brood des levens, van den hemel nedergedaald, dat aan de wereld het leven geeft.* (Joan. 6)

4. Ziedaar, vanwaar de liefde voortkomt en hoe zich de goedheid vertoont! Welken grooten dank en lof zijn wij U niet daarvoor schuldig!

O, hoe heilzaam en nuttig was uw besluit, toen Gij dit insteldet! Hoe liefelijk en aangenaam het gastmaal, toen Gij Uzelven tot spijs gaaft!

O, hoe wonderbaar is uwe werking,

o Heer! hoe vermogend uwe kracht!
hoe onfeilbaar uwe waarheid!

Want Gij spraakt, en alles is geworden, en wat Gij gebodt is uitgevoerd.

5. Wonderlijke zaak en alle geloofwaardig, maar 's menschen verstand te boven gaande, dat Gij, Heere mijn God! waarachtig God en mensch, geheel onder de geringe gedaanten van brood en wijn bevat wordt, en van dengenen die U ontvangt genuttigd wordt, zonder verteerd te worden.

Gij, Heer van het heelal! die niemand behoeft, hebt nochtans door uw Sacrament in ons willen wonen: bewaar mijn hart en mijn lichaam onbevlekt, opdat ik, met een opgeruimd en rein geweten, dikwijls uwe geheimen moge vieren en tot mijn eeuwig heil ontvangen, hetwelk Gij bijzonder te uwer eere en eeuwige gedachtenis verordend en ingesteld hebt.

6. Verheug u, mijne ziel! en dank den Heer voor zulk een edel geschenk en zoo bijzonderen troost, u in dit trandental nagelaten.

Want zoo dikwijls gij dit geheim

viert en het Lichaam van Christus ontvangt, zoo dikwijls vernieuwt gij het werk uwer verlossing, en wordt gij al de verdiensten van Christus deelachtig.

De liefde van Christus toch vermindert nooit, en de volheid zijner verzoening wordt nooit uitgeput.

Daarom moet gij u altoos met eene geheele vernieuwing des harten daartoe voorbereiden, en dat groote geheim des heils met eene groote opmerkzaamheid overwegen.

Ja, hetzij gij de H. Mis leest, hetzij gij ze hoort, zoo groot, nieuw en behaaglijk moet het u schijnen, alsof op dienzelfden dag Christus voor het eerst in den schoot der Heilige Maagd nederdalende mensch wierd, of aan het kruis hangende, voor het heil der menschen leed en stierf.

G E B E D.

Vanwaar, o Heiland! komt mij het geluk dat Gij mij bezoekt? Wie ben ik, dat Gij U aan mij wilt schenken? Gij

weet dat ik een zondaar ben en deze gunst onwaardig; ik verneder mij voor U in het stof en verzink in den afgrond mijner nietigheid. Ik bewonder uwe liefde en barmhartigheid. Juist dit doet mij vertrouwend tot U naderen, als de kranke tot zijnen redder. Dat ik genade vinde in uw oog en uwe heilige geheimen waardig behandelde.

DERDE HOOFDSTUK.

*Hoe nuttig het is dikwijls te commu-
nicceeren.*

1. DE GELOOVIGE. Zie, ik kom tot U, o Heer! opdat uw geschenk mij te nutte worde, en ik mij aan uwen heiligen maaltijd verheuge, dien Gij, o God! door uwe goedheid voor den arme bereid hebt. (Ps. 67)

Zie, in U is alles, wat ik kan en moet verlangen: Gij zijt mijn heil en mijne verlossing, mijne hoop en sterkte, mijn eer en roem.

Verblijd dan heden de ziel van uwen

dienstknecht: want tot U, o Heere Jezus, verhef ik mijne ziel. (Ps. 85)

Thans verlang ik U godvruchtig en eerbiedig te ontvangen; ik wensch U in mijn huis binnen te leiden, opdat ik met Zacheus verdienende door U gezeegend en onder de zonen van Abraham geteld te worden.

2. Mijne ziel haakt naar uw Lichaam, mijn hart verlangt met U vereenigd te worden.

Schenk U aan mij, en het is genoeg; want buiten U geldt geen troost; zonder U kan ik niet zijn, en zonder uw bezoek kan ik niet leven.

En daarom moet ik dikwijls tot U naderen en U als een middel mijner zaligheid ontvangen, opdat ik niet bij gebrek dier hemelsche spijs op den weg bezwijke.

Zoo toch hebt Gij, o allerbarmhartigste Jezus! toen Gij den volke predikte en verscheidene kwalen genaast, eens gezegd: *Ik wil hen niet nuchter naar huis laten gaan, opdat zij onderweg niet bezwijken. (Matth. 15)*

Handel dan ook zoo met mij, Gij,

die U tot der geloovigen troost in het Sacrament nagelaten hebt.

Want Gij zijt eene liefelijke verkwikking der ziele, en wie U waardig eet, wordt deelgenoot en erfgenaam der eeuwige heerlijkheid.

3. Mij toch, die zoo dikwijls val en zondig, die zoo ras verflauw en te kort schiet, is het volstrekt noodig, dat ik mij door een veelvuldig bidden en biechten en door het ontvangen uws heiligen Lichaams hernieuwe, reinige en ontvlamme: anders mocht ik door een te lang verzuim van mijn heilig voornemen afwijken.

Want van der jeugd af zijn 's menschen zinnen ten kwade geneigd, (Gen. 8) en tenzij dat goddelijk geneesmiddel te hulp kome, vervalt de mensch dra tot erger.

Dus trekt de heilige Communie van het kwade en versterkt in het goede.

Indien ik toch nu reeds zoo dikwijls onachtzaam en lauw ben, als ik communiceer of de H. Mis lees, wat zoude het zijn, als ik dat geneesmiddel niet gebruikte en eene zoo krachtige hulp niet zocht?

En al ben ik elken dag niet bereid noch behoorlijk gestemd om het heilig Misoffer op te dragen, zal ik echter mijn best doen om op gepaste tijden de heilige Sacramenten te ontvangen en eener zoo groote genade deelachtig te worden.

Want de eenige voornamste troost voor eene geloovige ziel, zoolang zij in dit sterfelijk lichaam verre van U omdwaalt, is dat zij dikwijls haren God gedachtig zij en haren Geliefde met een godvruchtig hart ontvange.

4. o Wonderbare voorkomendheid van uwe goedheid tot ons, dat Gij, Heere God! Schepper en Levensbron van alle geesten! U verwaardigt tot eene arme ziel te komen en haren honger met uwe geheele godheid en menschheid te verzaden!

o Gelukkig hart en zalige ziel! welke waardig is U, haren Heer en God, godvruchtig te ontvangen en U ontvangende met geestelijke vreugde vervuld te worden!

o Welk een groot Heer ontvangt zij! welk een beminnelijken gastvriend neemt zij op! welk een aangenamen medegezel

bekomt zij ! welk een getrouwen vriend vindt zij ! welk een schoonen en edelen, boven alle geliefden en boven al wat wenschelijk is beminnenswaardigen bruidegom omhelst zij !

Dat , o dierbaarste Beminde ! hemel en aarde met al hunne schoonheden voor uw aanschijn zwijgen : want wat zij lofwardigs en schoons hebben , is een geschenk uwer milddadigheid , en nimmer zullen zij de heerlijkheid uws naams nabijkomen , wiens *wijsheid geene palen heeft*. (Ps. 146)

G E B E D .

Ja wel , o God ! heb ik een krachtig zielevoedsel noodig , zal ik op den weg des levens niet bezwijken . Ik weet hoe licht ik in het goede verzwak , hoe dikwijls ik val en struikel . o Gij , wiens barmhartigheid grenzenloos is , voorzie in de behoefte van uwen dienaar . Doe hem aan uwe heilige Tafel dikwijls verschijnen en aldaar de noodige krachten vinden . Verkwik zijne ziel met dat hemelsche voedsel ; dat der woning zijns harten heil geschiede ,

VIERDE HOOFDSTUK.

*Over de groote voordeelen aan eene
godvruchtige Communie verbonden.*

1. DE GELOOVIGE. Heere mijn God!
voorkom uwen dienstknecht met de zegeningen uwer goedheid, opdat ik verdiene tot uw hoogwaardig Sacrament waardig en godvruchtig te naderen.

Wek mijn hart tot U op en ontdoe mij van die groote loomheid. Bezoek mij met uwe heilrijke genade om in den geest uwe zoetheid te smaken, die in dit Sacrament, als in eene bron, overvloedig schuilt.

Verlicht ook mijne oogen om zulk een groot geheim te aanschouwen, en versterk mij om het met een onwankelbaar geloof te gelooven.

Immers is het uw werk, geen werk der menschen; uwe heilige instelling, geen instelling van den mensch.

Ook is niemand uit zichzelf bekwaam om dit te bevatten en te ver-

staan, dat zelfs het vernuft der Engelen te boven gaat.

Wat zoude ik dan, onwaardig zoudaar, stof en asch, van zulk een hoog en heilig geheim doorgronden of bevatten kunnen?

2. Heer! in de eenvoudigheid mijns harten, met een oprecht vast geloof, en op uw bevel nader ik tot U met vertrouwen en eerbied, en geloof waarlijk dat Gij als God en mensch hier in het Sacrament tegenwoordig zijt.

Gij wilt alzoo dat ik U ontvang en mij in liefde met U vereenige. Waarom ik uwe goedertierenheid bidde en U smeeke mij deze bijzondere genade te geven, dat ik geheel in U versmelte, mij in uwe liefde verlieze en mij in geen anderen troost meer inlate.

Want dit verhevenste en hoogwaardigste Sacrament is een heilmiddel voor ziel en lichaam, eene artsensij voor allerlei geestelijke kwalen. Daardoor worden mijne gebreken genezen, de driften beteugeld, de bekoringen overwonnen of verzwakt, eene grootere genade ingestort, de ontlokene deugd vermeer-

derd, het geloof bevestigd, de hoop versterkt en de liefde ontvlamd en uitgebreid.

3. Want Gij, mijn God! steun mijner ziel, hersteller der menschelijke zwakheid en schenker van allen inwendigen troost, hebt in dit Sacrament aan uwe geliefden, die er godvruchtig deel aan nemen, vele goederen geschonken en schenkt hun die nog dikwijls.

Gij toch schenkt hun velerlei troost tegen veelvuldige wederwaardigheden; Gij verheft hen uit de diepte hunner neerslachtigheid tot de hope op uwe bescherming; Gij verkwikt en verlicht hen inwendig door eene nieuwe genade, zoodat zij, die vóór de Communie zich eerst beangstigd en liefdeloos gevoelen, zich daarna, door die hemelsche spijs en drank verkwikt, in betere menschen veranderd bevonden.

En Gij handelt zoo vrijgevig met uwe uitverkorenen, opdat zij in waarheid erkennen en ten volle ondervinden hoe zwak zij uit zichzelf zijn, en hoeveel goedheid en genade zij van U ontvangen.

Want uit zichzelf koud, ongevoelig en ongodvruchtig, verdienen zij door U vurig, ijverig en godvruchtig te zijn.

Wie toch nadert ootmoedig tot de bron der zoetheit, en draagt niet daarvan eenige zoetheit weg?

Of wie staat bij een groot vuur en krijgt er niet eenige warmte van?

Gij nu zijt eens altoos volle en overvloeiende bron, een altoos gloeiend en nooit verflauwend vuur.

4. Daarom, is het mij niet geoorloofd uit de volheid dier bron te scheppen en tot verzadigens toe te drinken, zal ik toch mijnen mond aan de opening der hemelsche ader stellen om er tenminste een drupje van op te vangen ter lessing van mijnen dorst, en opdat ik niet geheel verdorre.

En, kan ik noch niet geheel hemelsch, noch brandende zijn zoo als de Cherabs en Serafs, zal ik toch trachten mij op godsvrucht toe te leggen, en mijn hart voor te bereiden, opdat ik dit levend makend Sacrament ootmoedig ontvangende, ten minste een klein vonkje van dat goddelijk vuur bekomme.

Wat mij nog ontbreekt , vul Gij dat , goede Jezus ! heiligste Verlosser ! voor mij liefderijk en genadig aan , die U verwaardigd hebt allen tot U te roepen , zeggende : *Komt allen tot Mij , die vermoeit en beladen zijt : Ik zal u verkwikken.*

5, Ik toch arbeid in het zweet mijns aanschijns ; de smart mijns harten foltert mij ; ik ben beladen met zonden ; ik word door bekoringen ontrust , door vele kwade driften gekluisterd en gedrukt , en er is niemand die helpt , niemand die verlost en redt , dan Gij , Heere God , mijn Verlosser , wien ik mijzelven en al het mijne toevertrouw , opdat Gij mij moogt bewaren en tot het eeuwig leven brengen.

Neem mij aan tot lof en verheerlijking van uwen naam , die mij uw Lichaam en Bloed tot spijs en drank bereid hebt.

Geef , Heere God , mijn Heiland ! dat , naarmate ik aan uw geheim deelneem , de gevoelens mijner godsvrucht toenemen.

G E B E D.

Hoe groot, o Heiland! zijn de goederen, welke gij uwen vrienden mededeelt! hoe groot de gunsten, welke zij aan uwe heilige Tafel ontvangen! Alles wat hen troosten, versterken, bevredigen kan, is in deze hemelsche spijs te vinden. Niemand, die waardig nadert, keert van deze levensbron ledig terug. Doe mij dan ook tot U waardig naderen, en laat mij bij het genot uwer liefde in liefde tot U overgaan en mijn gedrag daarvan blijken dragen.

VIJFDE HOOFDSTUK.

*Over de waardigheid van het Sacrament
en over den priesterlijken staat.*

1. DE HEER. Al hadt gij de reinheid eens Engels en de heiligheid van den heiligen Joannes den Dooper, nog zoudt gij niet waardig zijn dit Sacrament te ontvangen of te behandelen.

Want aan der menschen verdiensten is men het niet verschuldigd, dat een

mensch het Sacrament van Christus consacreert en behandelt en het Brood der Engelen tot spijs neemt.

Groot geheim en groote waardigheid der Priesters, wien vergund is wat den Engelen niet wordt toegestaan.

Want alleen de Priesters, in de Kerk wettig gewijd, hebben macht om de H. Mis te lezen en het Lichaam van Christus te consacreeren.

De Priester is wel de dienaar van God, gebruikende het woord van God, volgens Gods bevel en instelling; maar God is aldaar de voorname persoon en onzichtbare bewerker, wien alles onderworpen is wat Hij wil, en alles gehoorzaamt als Hij beveelt.

2. Daarom moet gij, bij dit hoogwaardigste Sacrament, meer den almachtigen God dan aan uw eigen zinnen of eenig zichtbaar teeken gelooven.

En daarom ook moet gij met vreeze en eerbied tot dat werk naderen.

Neem u dan in acht, en bedenk wiens bediening u door de oplegging van 's Bisschops handen is toevertrouwd.

Zie, gij zijt Priester geworden en ge-

wijd om de H. Mis te doen; zie dan toe dat gij God op zijnen tijd met geloof en godsvrucht het offer daarbrengt en u-zelfen onberispelijk gedraagt.

Gij hebt uwen last niet verlicht, maar zijt aan een nauwer band van tucht gelegd en tot een hooger trap van heiligheid verplicht.

3. Een Priester moet met allerlei deugden versierd zijn en aan anderen een voorbeeld van een goed leven geven.

Zijn omgang zij niet met het volk, noch met het gemeen der menschen, maar met de Engelen in den hemel of met volmaakte menschen op aarde.

Een Priester, met het heilige gewaad uitgedost, bekleedt de plaats van Christus, om God voor zichzelve en voor al het volk eerbiedig en nederig te smeeken.

Hij heeft voor en achter zich het teeken van 's Heeren kruis, om zich het lijden van Christus steeds te herinneren.

Hij draagt van voren op de kasuifel het kruis, opdat hij de voetstappen van Christus vlijtig naga en die ijverig poge na te volgen.

Hij is van achter met het kruis geteekend, opdat hij allerlei tegenheden hem door anderen aangedaan, om Gods wille geduldig verdrage.

Hij draagt het kruis van voren, opdat hij zijne eigen zonden betreure; van achteren, opdat hij ook die door anderen bedreven uit medelijden beweene, en wete dat hij als middelaar tusschen God en den zondaar gesteld is, en dus in het gebed en heilige offer niet verslauwe, totdat hij waardig worde genade en barmhartigheid te verwerven.

Wanneer een Priester de H. Mis leest, dan eert hij God, verblijdt de Engelen, sticht de geloovigen, helpt de levenden, bezorgt den dooden rust en maakt zichzelf aan allerlei goed deelachtig.

G E B E D.

Hoe rein, o God! moet hij zijn die tot uwe Tafel wenschte te naderen, hoe rein hij aan wien Gij het uitdeelen uwer aanbiddelijke geheimen hebt toevertrouwd! Hoeveel ontbreekt mij nog, wanneer ik den toestand van mijn hart oprechtelijk overweeg! Zie genadig op

mij neder, en vul liefderijk aan hetgeen mij mocht ontbreken. Rust al uwe bedienaren met den waren geest van godsvrucht uit; dat zij, overeenkomstig hunne roeping, hun ambt waardig bekleeden.

ZESDE HOOFDSTUK.

*Onderraging naar eene oefening vóór
de H. Communie.*

1. DE GELOOVIGE. Wanneer ik, o Heer! uwe waardigheid in mijne onwaardigheid overweeg, dan sidder ik zeer en sta over mijzelfen beschaamd.

Want tred ik niet toe, ik vlied het leven; dring ik mij onwaardig op, ik val in ongenade.

Wat zal ik dan doen, o mijn God! mijn helper en raadgever in den nood?

2. Leer Gij mij den rechten weg; schrijf mij eenige korte oefening voor, op de heilige Communie passende.

Want het is nuttig te weten, hoe ik namelijk godvruchtig en eerbiedig U mijn hart zal voorbereiden, om uw Sacrament met vrucht te ontvangen, of

ook om zulk een groot en goddelijk offer op te dragen.

G E B E D.

Ja, mijn God! leer mij den rechten weg, de ware wijze kennen, hoe ik mij met de meeste vrucht tot uwe heilige Tafel zal voorbereiden. De zaak is van het grootste aanbelang. Niets minder dan mijn eeuwig heil staat daarmee in verband. En wie zal mij beter tot leidsman strekken, dan Gij, de bron van licht en waarheid? Open dan mijn hart, opdat ik met geestdrift uwe lessen aanneeme, die voor altoos in mijn hart prente en ze getrouw nakome.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Over het onderzoek des gewetens en het voornemen ter verbetering.

1. DE HEER. Voor alles behoort Gods Priester om dit Sacrament te vieren, te behandelen en te ontvangen, zich met den grootsten ootmoed des harten, met diepen eerbied, een vol geloof en met

het zuivere oogmerk van Gods eer daartoe te begeben.

Onderzoek nauwkeurig uw geweten, naar uw vermogen reinig en zuiver het door een oprecht berouw en eene ootmoedige biecht, zoodat gij niets bezwa- rends overhoudt, noch ontwaart dat u iets knage of den vrijen toegang verhin- dere.

Heb afkeer van al uwe zonden in het gemeen, en bedroef u en zucht meer in het bijzonder over uwe dagelijksche overtredingen.

En, laat de tijd het toe, belijd dan voor God, in het binnenste uws harten, al de ellenden uwer driften.

2. Zucht en betreur, dat gij nog zoo vleeschelijk en wereldsch zijt, zoo weinig uwe driften afgestorven, zoo vol on- geregelde bewegingen.

Zoo weinig waakzaam over uwe uiter- lijke zinnen, zoo vaak ingewikkeld in allerlei ijdele voorstellingen; zoo over- hellende tot het uiterlijke, zoo onacht- zaam omtrent het innerlijke.

Zoo licht vervoerd tot lachen en on- gebondenheid, zoo verhard tot weenen

en berouw; zoo vaardig tot verslapping en vleeschelijk gemak, zoo traag tot strengheid en ijver.

Zoo driftig om iets nieuws te hooren en iets schoons te zien, zoo flauw om het lage en verachte te omhelzen; zoo begeerig om veel te hebben, zoo karig in het geven, zoo taai in het behouden.

Zoo onbedachtzaam in het spreken, zoo onwillig tot zwijgen; zoo ongeregeld van zeden, zoo ontijdig in uwe handelingen.

Zoo gulzig hij het eten, zoo doof bij het woord Gods; zoo gretig naar rust, zoo traag tot den arbeid.

Zoo wakker bij ijdel klap, zoo slaperig bij het heilige nachtgebed, zoo hakende naar het einde, zoo onbestendig in aandacht.

Zoo onachtzaam bij het opzeggen der getijden, zoo lauw bij het Mislezen, zoo dor bij het communiceeren.

Zoo licht verstrooid, zoo zelden volkomen ingetogen; zoo ras in toorn ontstoken, zoo geneigd om anderen misnoegen te geven; zoo gereed tot oordeelen, zoo streng in het berispen,

Zoo uitgelaten in voorspoed; zoo ternedergeslagen in tegenspoed; zoo dikwijls veel goeds voornemende, en weinig ten uitvoer brengende.

3. Wanneer gij deze en andere gebreken met berouw en een groot mishagen in uwe zwakheid beleden en beweend hebt, maak dan een vast besluit om steeds uw leven te verbeteren en in het goede voort te gaan.

Offer vervolgens met een volkomen afstand en een oprechten wil uzelfen ter eere mijns naams op het altaar van uw hart als een gedurig brandoffer door namelijk mij uw lichaam en ziel getrouwelijk over te geven: opdat gij dus verdienen moogt waardig te naderen, om Gode het offer op te dragen en het Sacrament van mijn Lichaam met vracht te ontvangen.

4. Want er is geen waardiger offer noch grootere voldoening ter uitwisseling der zonden, dan zichzelfen zuiver en volkomen met het offer van Christus' Lichaam, onder de Mis en bij de Communie, God op te dragen.

Heeft de mensch gedaan, wat in hem

is, en heeft hij een waar berouw, zoo dikwijls hij bij Mij om vergeving en genade komt, *zoo waar ik leve*, zegt de Heer, *ik heb geen lust in den dood des zondaars, maar daarin, dat hij zich bekeere en leve: Ik zal zijner overtredingen niet meer gedenken;* (Ezech. 22 en 23) alle zullen hem kwijtgescholden zijn.

G E B E D.

Ja, dierbare Heiland! ik belijde het voor U, dat ik een onreine, een zondaar, een groot zondaar ben. Gij kent mijne zonden en nalatigheden beter dan ik ze ken. Ik verneder mij deswegens, en gevoel het hartelijkste berouw. o Gij, die geen lust in den dood des zondaars hebt, maar daarin, dat hij zich bekeere, betoon ook aan mij uwe barmhartigheid. Heer! zoo Gij wilt, Gij kunt mij reinigen. Wasch mij af van mijne zonden; wees mij genadig, vergeef mij!

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Over de opoffering van Christus aan het kruis en de opoffering van zichzelf.

1. DE HEER. Gelijk ik Mijzelf naakt met uitgestrekte armen aan het kruis voor uwe zonden vrijwillig aan mijnen hemelschen Vader heb opgedragen, zoodat in Mij niets overig bleef, dat niet geheel in een offer ter verzoening met God overging, zoo moet gij ook uzelf dagelijks bij de H. Mis vrijwillig uit alle uwe kracht en neigingen, op het innigst als gij kunt, tot een rein en heilig offer aan mij opdragen.

Wat eisch ik meer van u, dan dat gij u toelegt om uzelf volkomen aan Mij af te staan?

Alles wat gij Mij buiten uzelf geeft, acht Ik niet; Ik toch zoek niet uwe gaven, maar u.

2. Gelijk het u niet genoeg zoude zijn alles te bezitten buiten Mij, zoo kan ook Mij niets van alles wat gij

geeft behagen, zoo gij uzelf niet aanbiedt.

Offer u aan Mij op en geef uzelf geheel voor God: dan zal uw offer behagen.

Zie, Ik heb Mij geheel aan den Vader voor u opgeofferd; Ik heb u ook geheel mijn Lichaam en Bloed tot spijs gegeven, opdat Ik geheel de uwe zij, en gij de mijne moogt blijven.

Maar staat gij nog op uzelf en offert gij u niet gewillig aan mijn welbehagen op, uw offer zal onvolkomen en onder ons geen volmaakte vereeniging zijn.

Eene vrijwillige overgave van uzelf in de hand Gods moet dus al uwe werken voorafgaan, zoo gij vrijheid en genade wilt verwerven.

3. Want daarom worden zoo weinigen verlicht, en innerlijk vrij, omdat zij zichzelf niet volkomen weten te verzaken.

Mijne uitspraak blijft vast: *Wie niet alles verzaakt, kan mijn leerling niet zijn.* (Luc. 14)

Wilt gij dan mijn leerling zijn, zoo

offer uzelfen aan Mij op met al uwe neigingen.

G E B E D.

Geen behaaglijker offer kan ik U brengen, o God! dan mijzelfen. Al het overige wat ik U aanbiede, heeft voor U geene waarde, tenzij het met de volkomenste zelfopoffering gepaard ga. Leer mij deze heilzame kunst kennen en in navolging van uw en Zoon, in uitoefening brengen, opdat ik alzoo waardig worde aan uwe groote geheimen deel te hebben en, van alle afleiding ontheven in de volkomenste vereeniging met U mijne hoogste zaligheid vinde.

NEG ENDE HOOFDSTUK.

*Dat wij ons en al het onze moeten
opofferen en voor allen
bidden.*

1. DE GELOOVIGE. Heer! alles, wat in den hemel is en op de aarde is het uwe.

Ik verlang mijzelf aan U tot een vrijwillig offer op te dragen en eeuwig de uwe te blijven.

Heer! heden offer ik U mijzelf in eenvoudigheid des harten op, om voor altoos uw dienstknecht te zijn, U te gehoorzamen en een offer van eeuwigdurenden lof te worden.

Neem mij aan te gelijk met dit heilige offer van uw dierbaar Lichaam, hetwelk ik U heden in het bijzijn der ons hier onzichtbaar omringende Engelen opdraag, opdat het mij en al den volke tot heil strekke.

2. Ook leg ik, o Heer! al mijn zonden en overtredingen, die ik voor U en voor uwe heilige Engelen heb begaan van den dag dat ik het eerst heb kunnen zondigen tot nu toe, op uw zoenaltaar neder, opdat Gij die alle in het vuur uwer liefde aansteken en verbranden moogt, al de vlekken mijner zonden uitwisschen, mijn geweten van alle misdrijf reinigen, mij uwe, door de zonden verbeurde, genade teruggeven, door mij alles volkomen kwijt te schelden en mij tot den kus

van vrede barmhartig op te nemen.

3. Wat anders kan ik voor mijne zonden doen, dan ze nederig belijden, be-
weenen en onophoudelijk uwe barmhar-
tigheid inroepen?

Ik smeek U dan, verhoor mij genadig
nu ik voor U sta, o mijn God!

Al mijne zonden mishagen mij zeer.
Nimmer wil ik ze weder begaan. Ik
betreur ze en zal ze betreuren zoolang
ik leef, bereid om boete te doen en vol-
doening te geven naar mijn vermogen.

Vergeef mij, o God! vergeef mij mijne
zonden om uws heiligen Naams wille;
red mijne ziel, die Gij met uw dierbaar
Bloed hebt vrijgekocht.

Zie, ik vertrouw mij aan uwe barm-
hartigheid en geef mij over in uwe han-
den. Handel met mij naar uwe goed-
heid, niet naar mijne boosheid en on-
gerechtigheid.

4. Ook offer ik U op alles wat ik
goeds heb, ofschoon het zeer gering en
onvolkomen is, opdat Gij het moogt
verbeteren en heiligen, het met welge-
vallen aannemen en U behaaglijk maken;
opdat Gij het steeds tot een hoogere

volmaaktheid en mij uw tragen, onnutten, nietigen mensch tot een gelukkig en loffelijk einde brengen moogt.

5. Ook leg ik op uw outer neer al de vrome wenschen der godvruchtigen, de noodwendigheden van mijne ouders en vrienden, broeders en zusters en van allen die mij dierbaar zijn; ook van hen die mij of anderen uit liefde voor U eenig goed gedaan hebben; desgelijks ook van degenen, die verlangd en verzocht hebben dat ik gebeden en de H. Mis zoude opdragen voor hen of de hunnen, het zij dat ze nog leven of reeds gestorven zijn.

Ik bidde dat zij allen door deze H. Offerande mogen ondervinden de hulp uwer genade, den steun uwer vertroosting, de bescherming in de gevaren en de bevrijding van hunne straffen, opdat zij, aan alle onheil onttrokken, U blijmoedig den ruimsten dank toebrengen.

6. Nog draag ik U gebeden en zoenoffers op bijzonder voor hen, die mij in eenig opzicht beleedigd, bedroefd, gesmaad, of mij eenige schade of moeilijkheid toegebracht hebben; alsmede

voor hen allen , die ik somtijds bedroefd , ontrust , bezwaard of geërgerd heb , door woorden of daden , wetende of onwetende ; opdat Gij ons allen gezamenlijk onze zonden en wederzijdsche beledigingen moogt vergeven.

Neem , o Heer ! uit onze harten weg allen argwaan , verbittering , toorn , twist , en alles wat de liefde kan kwetsen en de broederlijke genegenheid verminderen.

Ontferm U , o Heer , ontferm U over allen die uwe ontferming afsmeeken ; schenk genade aan allen die ze behoeven , en doe ons zoodanig worden , dat wij waardig zijn uwe genade te ontvangen en voortgang maken ten eeuwigen leven. Amen.

G E B E D .

Ja , mijn God ! alles wat ik goeds aan mij heb , is het uwe. Alles moet dus ook , door vrije onderwerping des harten , het uwe zijn. Neem mij als een behaaglijk offer aan. Ik wijd mij geheel aan U toe. Heersch over mijn hart en reinig het van alles wat U mishaagt. Tegelijk draag ik U de belangen van de mijnen ,

ja van alle menschen op. Vader der menschen! zie genadig op hen neder, ontferm U over allen en brengt allen tot het eeuwige leven.

TIENDE HOOFDSTUK.

Dat men de heilige Communie niet licht moet achterlaten.

1. DE HEER. Dikwijls moet gij uwe toevlucht nemen tot de bron van genade en goddelijke ontferming, tot de bron van alle goed- en reinheid, opdat gij alzoo van uwe driften en gebreken moogt genezen worden, en verdienen tegen alle bekoringen en listen des duivels sterker en waakzamer te zijn.

De vijand wetende welke vrucht en allerkrachtigst geneesmiddel in de heilige Communie gelegen is, tracht op allerlei wijze en bij alle gelegenheid, zooveel hij kan, de geloovigen en godvruchtigen af te trekken en te verhinderen,

2. Sommigen inderdaad, als zij zich tot de heilige Communie trachten voor

te bereiden , ontwaren dan de ergste ingevingen des Satans.

Want die kwade geest komt , gelijk er in het boek Job geschreven staat , *midden onder de kinderen Gods* , opdat hij ze door zijne gewone arglistigheid in verwarring brenge , of te zeer bevreemd en verlegen make , om alzoo hunne liefde te verminderen , of door zijne aanvallen hun het geloof te ontnemen ; of zij misschien de Communie geheel mogen achterlaten , of met lauwheid naderen.

Maar men moet zich aan zijne listen en voorstellingen , hoe schandelijk en afgrijslijk ook , hoegenaamd niet storen , maar hem al die ingevingen in het aangezicht terugwerpen.

Verachten moet men den ellendeling en bespotten , en om zijne aanvallen en de ontroeringen die hij verwekt , de heilige Communie geenszins nalaten.

3. Dikwijls ook wordt men verhinderd door eene te groote bezorgdheid om godsvrucht te hebben , en door eenen zekeren angst omtrent de voorafgaande biecht.

Handel volgens den raad van verstandige menschen en leg uw angst en be-

zwaren af: want deze verhinderen de genade Gods en verstoren de godsvrucht des gemoeds.

Wil niet om eenige kleine ontrusting of bezwaar de heilige Communie achterlaten, maar ga des te eerder te biechten en vergeef gaarne aan anderen al hunne beledigingen.

Of hebt gijzelf iemand beledigd, vraag hem nederig om vergeving, en God zal u gaarne vergeven.

4. Welk nut doet het met biechten lang te wachten of de heilige Communie uit te stellen?

Reinig u ten eerste, werp spoedig het vergift uit en haast u de artsenij in te nemen: gij zult u daarbij beter bevinden dan met lang uit te stellen.

Indien gij het heden om deze reden uitstelt, morgen zal zich wellicht iets gewichtigers opdoen, en zoo kondet gij lang van de Communie afgehouden en te ongeschikter worden.

Ontdoe u, zoodra gij kunt, van de tegenwoordige bezwaren en loomheid: want het baat niets lang in angst en ongerustheid voort te leven, en zich

door dagelijksche beletsels van de goddelijke geheimen te laten afhouden.

Integendeel schaadt het zeer de Communie lang uit te stellen: want doorgaans brengt het groote lauwheid teweeg.

5. Helaas! sommige lauwen en ongebondenenen stellen gaarne het biechten uit en wenschen daarom de heilige Communie te verschuiven, opdat zij niet verplicht worden strenger wacht over zichzelf te houden.

Ach! hoe weinige liefde en zwakke godsvrucht hebben zij, die de heilige Communie zoo licht verschuiven!

Hoe gelukkig en Gode behaaglijk is hij, die zoo leeft en zijn geweten zoo rein bewaart, dat hij bereid en wèl genegen zoude zijn om zelfs elken dag te communiceeren, wierd hem dat veroorloofd en konde hij het zonder opspraak doen.

Indien iemand somtijds uit ootmoed of om eenig wettig beletsel terugblijft, hij is om zijnen eerbied te prijzen.

Maar loopt daaronder lauwheid, hij moet zichzelf opwekken en doen wat hij kan; en God zal zijn verlangen te

gemoet komen om zijnen goeden wil ,
waarop Hij inzonderheid ziet.

6. Wordt iemand wettig verhinderd ,
dat hij dan een goeden wil en godvruchtig
voornemen hebbe om te communi-
ceeren ; en dus zal hij van de vrucht des
Sacraments niet verstoken zijn.

Want ieder godvruchtige kan elken
dag en elk uur met vrucht en ongehin-
derd , in den geest , tot den Maaltijd van
Christus naderen.

Nochtans moet hij op zekere dagen
en ten gestelden tijde , het Lichaam zijns
Verlossers werkelijk met hartelijken eer-
bied ontvangen , en meer Gods lof en
eer beoogen dan zijn eigen troost zoe-
ken.

Overigens men communiceert in den
geest en wordt onzichtbaar verkwikt ,
zoo dikwijls men het geheim van de
menschwording en het lijden van Chris-
tus godvruchtig overweegt en in liefde
tot Hem ontstoken wordt.

7. Wie zich anders niet voorbereidt
dan bij het naderen van een feest of
door gewoonte gedwongen , zal dikwijls
onbereid zijn.

Gelukkig hij, die zich den Heere ten brandoffer opdraagt, zoo dikwijls hij de H. Mis leest of communiceert!

Wees gij intusschen, bij het Mislezen, noch te langzaam noch te overhaastig; maar volg het gewone goede gebruik dergenen, onder welke gij leeft.

Gij moet anderen geen last noch verveling baren, maar den gewonen weg houden naar de instelling der voorvaderen, en meer het nut van anderen dan uwe eigen godsvrucht of geregenheid beoogen.

G E B E D.

Heer! het is waar, ik kan mij tot uwe heilige Tafel niet genoeg voorbereiden. Maar zal dit mij van U verwijderd houden? Neen, ik moet tot de bron der heiligheid en genade mijne toevlucht nemen. Immers het zijn de kranken, die de hulp van den arts behoeven. Ik wil tot U dan dikwijls naderen, omdat ik uwen bijstand zoozeer noodig heb. Mocht ik die gunst meer en meer waardig worden en daarin een versterkend middel voor mijne zwakheid vinden!

ELFDE HOOFDSTUK.

Dat het Lichaam van Christus en de heilige Schrift voor eene geloovige ziel hoogst noodzakelijk zijn.

1. DE GELOOVIGE. o Beminnelijkste Heere Jezus! hoe groot is het genoegen van eene godvruchtige ziel, die met U eet aan uwen disch, waar haar geen andere spijs te eten wordt voorgesteld dan Gij, haar eenig Beminde, wensche-lijk boven al de verlangens haars harten!

Ook mij zoude het genoeglijk zijn in uwe tegenwoordigheid uit het diepst mijns harten tranen te storten, en met de godvruchtige Magdalena uwe voeten met tranen te besproeien.

Doch waar is die godsvrucht? waar die overvloed van heilige tranen?

Voorwaar mijn geheel hart moest voor uw aanschijn en dat uwer heilige Engelen gloeien en van vreugde weenen.

Want in het Sacrament zijt Gij waarlijk tegenwoordig, ofschoon onder eene vreemde gedaante verborgen.

2. Want U in uwe eigene en goddelijke klaarheid te aanschouwen zouden mijne oogen niet kunnen uithouden, ja de geheele wereld zoude tegen den schitterenden glans uwer Majesteit niet bestand zijn.

Hierin derhalve voegt Gij U naar mijne zwakheid, dat gij U in het Sacrament verbergt.

Ik bezit in waarheid en aanbid Hem, dien de Engelen in den hemel aanbidden; maar ik intusschen nog door het geloof, en zij van aanschijn en zonder sluier.

Ik moet mij met het licht des waren geloofs vergenoegen en daarin wandelen, totdat de dag der eeuwige klaarheid aanbreke en de schaduwen der beelden verdwijnen.

Maar is datgene gekomen, dat volmaakt is, dan zal het gebruik der Sacramenten ophouden: want de gelukzaligen in de hemelsche heerlijkheid behoeven niet meer het geneesmiddel der Sacramenten.

Zij toch verblijden zich onophoudelijk in de tegenwoordigheid Gods, daar zij

zijne heerlijkheid van aanschijn tot aanschijn aanschouwen. En, van klaarheid tot klaarheid der oneindige Godheid overgaande, smaken zij het vleeschgeworden Woord van God, gelijk het was van den beginne en in eeuwigheid blijft.

3. Als ik deze wonderen overdenk, dan wordt mij zelfs elke geestelijke troost een groot verdriet: want zoolang ik mijnen Heer in zijne heerlijkheid niet openlijk aanschouw, acht ik alles, wat ik op aarde zie of hoore, als niets.

Gij zijt mijn getuige, o God! dat niets mij vertroosten, noch eenig schepsel mij bevredigen kan, tenzij Gij, mijn God! dien ik eeuwig wensch te aanschouwen.

Maar dit is niet mogelijk, zoolang dit sterfelijk leven duurt.

Daarom moet ik mij zetten tot groot geduld en mij met al mijn verlangens aan U onderwerpen.

Want ook uwe Heiligen, o Heer! die nu reeds in het hemelrijk zich met U verblijden, hebben gedurende hun leven de toekomst uwer heerlijkheid met geloof en groot geduld verbeid.

Wat zij geloofd hebben, geloof ik ook,

wat zij gehoopt hebben, hoop ik ook; waar zij aangeland zijn, vertrouw ook ik door uwe genade te zullen komen.

Intusschen zal ik, door het voorbeeld der Heiligen versterkt, in het geloof voortwandelen.

Ook zal ik de heilige boeken tot troost en levensspiegel hebben, en boven dat alles uw allerheiligst Lichaam tot een bijzonder geneesmiddel en toevlucht.

4. Want twee dingen ontwaar ik in dit leven zeer te behoeven, zonder welke dit ellendige leven mij ondraaglijk zou wezen.

In den kerker dezes lichaams opgesloten, beken ik twee zaken noodig te hebben, voedsel namelijk en licht.

Derhalve hebt Gij mij, zwakke, uw heilig Lichaam gegeven ter verkwikking van ziel en lichaam, en mij uw woord tot eene fakkel voor mijne voeten gesteld.

Zonder deze beide dingen zoude ik niet wèl kunnen leven: want het woord van God is het licht mijner ziel, en uw Sacrament het brood des levens.

5. Ook kunnen deze genoemd worden

twee tafels in de schatkamer uwer heilige Kerk wederzijds geplaatst.

De eene tafel is die des heiligen altaars, waarop het heilige brood, dat is het kostbaar Lichaam van Christus rust.

De andere is die der goddelijke wet; op deze ligt de heilige leer, die ons in het waar geloof onderricht, en met vasten tred tot binnen het voorhangsel, waar het Heilig der heiligen is, henenleidt.

6. Dank zij U, Heere Jezus! Licht van het eeuwige Licht! voor de tafel der heilige leer, welke gij ons door uwe dienaren de Profeten, de Apostelen en andere leeraren hebt aangericht!

Dank zij U, Schepper en Verlosser der menschen! die om der gansche wereld uwe liefde te bewijzen, een groot Avondmaal hebt aangelegd, waar Gij ons geen zinnebeeldig Paaschlam, maar uw allerheiligst Lichaam en Bloed tot voedsel voorstelt, verblijdende door dat heilige gastmaal al uwe geloovigen, en hen verkwikkende uit den beker des heils, welke al de genoegens van het

Paradijs bevat; terwijl ook de heilige Engelen met ons gastmaal houden, of-schoon met zaliger genoegen.

7. O, hoe groot en waardig is het ambt der Priesters, wien het gegeven is den Heer der heerlijkheid door de heilige woorden te consacreeren, met hunne lippen te zegenen, in hunne handen te houden, met hunnen mond te nemen en aan anderen toe te reiken!

O, hoe rein moeten die handen, hoe rein de mond, hoe heilig het lichaam, hoe onbevlekt het hart eens Priesters zijn, bij wien zoo dikwijls de bron van reinheid haren intrek neemt.

Uit den mond eens Priesters mag geen woord voortkomen, dat niet heilig, niet eerbaar en nuttig is, daar hij zoo dikwijls het Sacrament van Christus ontvangt.

Zijne oogen moeten eenvoudig en kuisch zijn, welke het Lichaam van Christus gedurig aanschouwen.

Zijne handen moeten zuiver en ten hemel geheven zijn, welke zoo dikwijls den Schepper van hemel en aarde aanraken.

Tot de Priesters vooral wordt in de Wet gezegd : *Weest heilig; want Ik de Heer uw God ben heilig.* (Lev. 19)

8. Dat dan uwe genade ons helpe , almachtige God ! opdat wij die het Pries-terambt op ons genomen hebben , U waardig en godvruchtig met alle reinheid en een goed geweten mogen dienen.

En kunnen wij ons leven in zoo eene onschuld niet doorbrengen als wij moeten , geef ons ten minste dat wij de misdrijven , die wij hebben begaan , behoorlijk beweenen en U voortaan in den geest van ootmoed , alsmede met het voornemen om het goede te willen ijve-riger dienen.

GEBED.

Hoe goed zijt Gij , o Jezus ! hoe liefderijk is uwe zorg voor mij ! Gij schenkt mij licht en voedsel. Uw woord is mijn licht , uw Lichaam mijn voedsel. Hartelijk dank voor deze groote weldaden. Dat zij mij niet te vergeefs geschonken zijn ! Dat ik mij aan uw woord houde en in uw Lichaam mijn waar voedsel vinde.

Dus voorgelicht en versterkt, wandel ik rustig voort, totdat ik kome waar geloof in aanschouwen en hoop in genot overgaat.

TWAAALFDE HOOFDSTUK.

*Dat degene die communiceeren wil,
zich met groote vlijt moet voor-
bereiden.*

DE HEER. Ik ben de minnaar der zuiverheid en de gever van alle heiligheid.

Ik zoek een rein hart: dáar is de plaats mijner ruste.

Bereid mij eene groote weiversierde eetzaal, en Ik zal met mijne leerlingen bij u het paaschmaal houden. (Marc. 14. Luc. 22)

Wilt gij dat Ik tot u kome en bij u blijve, zuiver u dan van den ouden zuurdeesem en reinig de woning uws harten.

Sluit de geheele wereld en al het gewoel der ondeugden buiten.

Zit als eene eenzame musch op het dak en overdenk in de bitterheid uwer ziele uwe overtredingen.

Want alwie liefheeft, bereidt zijnen geliefden vriend de beste en schoonste plaats: daaraan toch wordt de genegenheid van hem, die zijn vriend ontvangt, gekend.

2. Weet nochtans dat gij door de verdienste uwer werken niet aan deze voorbereiding voldoen kunt, al zoudt gij u een geheel jaar voorbereiden en op niets anders bedacht zijn.

Maar alleen door mijne goedheid en genade wordt u toegestaan tot mijne Tafel te naderen; evenals wierd een bedelaar aan de tafel eens rijken genoodigd, en hij niets anders had om diens weldaden te vergelden, dan ootmoedige dankzegging.

Doe wat gij kunt, en doe het vlijtig. Ontvang, niet uit gewoonte, niet uit dwang, maar met vreeze, eerbied en liefde het Lichaam van uwen geliefden Heere God, die zich verwaardigt tot u te komen.

Ik ben het die genoodigd heb; Ik heb

bevolen dat het geschieden zoude: Ik zal aanvullen wat u ontbreekt; kom en ontvang Mij.

3. Wanneer ik u de genade der godsvrucht schenk, dank dan uwen God: niet omdat gij ze waardig zijt, maar omdat ik Mij over u ontfermd heb.

Hebt gij die niet, maar gevoelt gij u veeleer dor, volhard in het gebed, zucht en klop, en laat niet af totdat gij verdient een kruimeltje of druppeltje der heilrijke genade te ontvangen.

Gij hebt Mij noodig, Ik heb u niet noodig. Ook komt gij niet om Mij te heiligen, maar Ik kom om u te heiligen en te verbeteren.

Gij komt om door Mij geheiligd en met Mij vereenigd te worden, om nieuwe genade te ontvangen en om opnieuw ontstoken te worden ter verbetering.

Wil deze genade niet verzuimen: maar bereid uw hart met alle vlijt en leid uwen Geliefde bij u binnen.

4. Overigens moet gij u niet slechts vóór de Communie tot godsvrucht voorbereiden, maar die ook zorgvuldig be-

waren na 't ontvangen van het Sacrament.

En geene mindere behoedzaamheid wordt daarna vereischt, dan te voren godvruchtige voorbereiding.

Want eene goede behoedzaamheid daarna is weder de beste voorbereiding om grootere genade te bekomen.

Daardoor toch wordt iemand zeer ongeschikt, als hij zich aanstonds te veel aan uitwendige verkwikkingen overgeeft.

Vermijd het veelvuldig gepraat; blij afgezonderd en geniet uwen God; want Hem bezit gij, dien de geheele wereld u niet kan ontnemen.

Ik ben het aan wien gij u geheel moet overgeven, zoodat gij voortaan niet meer in uzelfen maar in Mij zonder de minste bezorgdheid voortleeft.

G E B E D.

Ik weet het, mijn Heiland! dat er eene groote voorbereiding gevorderd wordt om van uwe gunsten gebruik te maken. Dan ik weet ook hoe weinig ik daartoe uit

mijzelven vermag. Daar Gij dan zoo liefderijk in mijne behoeften voorziet, zoo wil ook al het gebrekkige bij mij aanvullen. Geef mij de genade der godsvrucht. Dat ik die zorgvuldig beware, daarmede getrouw arbeide en aldus waardig worde U en met U de heilrijkste zegeningen te ontvangen.

DE TIENDE HOOFDSTUK.

Dat eene godvruchtige ziel van ganscher harte moet verlangen naar de vereniging met Christus in het Sacrament.

1. DE GELOOVIGE. Wie, o Heer! geeft mij dat ik U alleen vinde, dat ik U mijn geheel hart opene en U geniete zooals mijne ziel begeert, zoodat niemand mij verachte, noch eenig schepsel mij bewege of op mij acht geve, maar Gij alleen tot mij spreket en ik tot U, gelijk een geliefde gewoon is tot den geliefde te spreken, en de vriend met den vriend te verkeerem.

Dit bid ik, dit verlang ik, dat ik geheel met U vereenigd worde en mijn hart van al het geschapene aftrekke, en dat ik door de heilige Communie en het menigvuldige Mislezen meer en meer leere het hemelsche en eeuwige te smaken.

Ach, Heere God! wanneer zal ik geheel met U vereenigd en in U verslonden zijn en mijzelfen geheel vergeten?

Gij in mij, en ik in U! vergun dat wij dus te zamen vereenigd blijven!

Gij zijt waarlijk mijn Geliefde, uit duizenden uitverkoren, (Cant. 5) bij wien mijne ziel verlangt te wonen al de dagen haars levens.

Waarlijk Gij zijt mijn bevrediger, in wien de hoogste vrede en ware rust, buiten wien niets dan last, droefheid en eindelooze ellende gevonden wordt.

Waarlijk Gij zijt een verborgen God. (Is. 45) Uw raad is niet met de goddeloozen; uw onderhoud is met ootmoedigen en eenvoudigen.

O, hoe liefelijk, o Heer! is uw geest, die om uwen kinderen uwe teederheid

te toonen, U verwaardigt hen te verkwikken met het smakelijkste brood, van den hemel nedergedaald.

Waarlijk er is geen ander volk, hoe groot ook, hetwelk Goden heeft, hun zoo nabij, gelijk Gij, onze God! nabij zijt (Deut. 4) allen uwen geloovigen, aan welke Gij, om hen dagelijks te troosten en hun hart hemelwaarts te heffen, U-zelfen te eten en te genieten geeft.

3. Want welk ander volk is zoo geacht als dat der Christenen? Of welk schepsel onder de zon is zoe geliefd als eene godvruchtige ziel, tot welke God zijnen intrek neemt om haar met zijn heerlijk Vleesch te voeden?

o Onuitsprekelijke genade! o wonderlijke goedheid! o onbegrensde liefde den mensch alleen betoond!

Maar wat zal ik den Heer voor die genade, en voor eene zoo uitnemende liefde wedergeven?

Niets aangename kan ik geven, dan dat ik aan mijn God mijn hart geheel schenke en met Hem op het nauwste vereenige.

Dan ook zal geheel mijn binnenste

juichen, als mijne ziel volkomen met God zal vereenigd zijn.

Dan zal Hij tot mij zeggen: „ wilt gij met Mij zijn, Ik wil met u zijn, ” en ik zal Hem antwoorden: „ Verwaardig U, o Heer, bij mij te blijven: ik wil gaarne bij U zijn. Dit is al mijn verlangen dat mijn hart met U vereenigd zij. ”

G E B E D.

Dierbare Jezus! hoe meer ik uwe liefde in het heilig Sacrament overweeg, hoe meer ik die bewonder en hoe meer ik naar U verlang. Wat zal ik U voor zoo eene overmaat van liefde wedergeven? Ik kan U niets aangename schenken, dan mijn hart, om het alleen te bezitten en daarin alleen te heerschen. Welaan! het zij, het blijve U geschonken! Wees Gij bij mij: ik wil gaarne bij U zijn. Vereenig mij met U door door den band eener allesovertreffende liefde.

VEERTIENDE HOOFDSTUK.

*Over het vurig verlangen van sommige
godvruchtigen naar het Lichaam
van Christus.*

1. DE GELOOVIGE. *Hoe veelvuldig, o Heer! is het goed dat Gij weggelegd hebt voor die U vreezen. (Ps. 30)*

Als ik overweeg, o Heer! hoe sommige godvruchtigen met de grootste godsvrucht en liefde tot uw Sacrament naderen, dan word ik dikwijls bij mijzelfen beschaamd en bloos, dat ik zoo lauw en koud tot uw altaar en de tafel der heilige Communie toetrede; dat ik zoo dor en zonder aandoening des harten blijve.

Ik word verlegen dat ik voor U, mijn God! niet geheel ontstoken ben, noch zoo sterk getrokken en aangedaan als vele godvruchtigen waren, die wegens hun overgroot verlangen naar de Communie en hevige liefde des harten zich van tranen niet konden bedwingen;

maar tegelijk met den mond des harten en des lichaams, naar U, o God! de levensbron, innig haakten, hunnen honger niet anders kunnende stillen of verzadigen, dan nadat zij uw Lichaam met de hoogste verrukking en 't vurigst zielsverlangen ontvangen hadden.

2. O, hun waarlijk brandend geloof strekt tot een overtuigend bewijs van uwe heilige tegenwoordigheid!

Want zij erkennen waarlijk hunnen Heer bij het breken des broods, wier hart voozeer in hen brandt, als Jezus met hen wandelt.

Maar, ach! dikwijls zijn zulke aandoeningen en zulke godsvrucht, zulke sterke liefde en goed verre van mij!

Wees mij genadig, goede, beminlijke en goedertieren Jezus! en vergun aan uwen armen bedelaar bij de heilige Communie ten minste somtijds een weinig van dien liefdegloed jegens U in zijn hart te ontwaren, opdat mijn geloof meer in kracht toeneme, mijne hoop op uwe goedheid vermeerdere, en mijne liefde, eens wèl ontstoken en met dit hemelsch manna gevoed, nimmer bezwijkte.

3. Uwe barmhartigheid immers is machtig om mij ook deze gewenschte genade te bewijzen, en mij, wanneer de dag uws welbehagens zal gekomen zijn, met den geest van vurigheid allergenadigst te bezoeken.

Want al brand ik niet van zulk een verlangen als uwe zoo bijzonder godvruchtigen, verlang ik echter door uwe genade zulk een brandend verlangen te hebben, wenschende en smeekende dat ik van al deze uwe ijverige beminnaars deelgenoot en onder hun heilig gezelschap medegerekend worde.

G E B E D.

Ook ik, mijn God! word schaamrood, als ik overweeg hoe anderen tot uwe heilige Tafel naderen. Hoe levendig is hun geloof, hoe vurig hunne godsvrucht, hoe zuiver hunne liefde! Daarentegen hoe dor en ongevoelig blijft mijn hart! hoe traag en koud bij het deelnemen aan uwe heilige geheimen! Wees mij genadig, Barmhartige! dat de godsvrucht van anderen bij mij godsvrucht opwekke en mijn hart in liefde ontsteke.

VIJFTIENDE HOOFDSTUK.

*Dat de genade der godsvrucht door
oetmoed en zelfverloochening
verkregen wordt.*

1. DE HEER. Gij moet de genade der godsvrucht ernstig zoeken, vurig afsmeecken, geduldig en met vertrouwen afwachten, dankbaar aannemen, in oetmoed bewaren, vlijtig daarmede arbeiden, en aan God den tijd en de wijze van het hemelsche bezoek overlaten, tot dat Hij kome.

Gij moet u vooral vernederen wanneer gij inwendig weinig of geene godsvrucht gevoelt, maar er niet te neerslachtig noch te zeer bedroefd om worden.

Dikwijls schenkt God in één oogenblik wat Hij langen tijd weigerde. Soms tijds geeft Hij op het einde des gebeds wat Hij inden beginne uitstelde te geven.

2. Wierd de genade altoos onverwijld geschonken en ware zij naar wensch steeds dáar, de zwakke mensch zoude zulks niet wèl dragen kunnen.

Daarom moet de genade der godsvrucht in goede hope en nederige verduldigheid worden afgewacht; nochtans wijt het uzelfen en uwe zonden, wanneer zij u niet gegeven of ook heimgelijk onttrokken wordt.

Het is somtijds iets gerings, dat de genade hindert en verbergt, zoo men het gering en niet eerder groot moet noemen, hetgeen een zoo groote weldaad onthoudt.

Maar hebt gij dat geringe of groote uit den weg geruimd en geheel overwonnen, dan zal uw wensch u geworden.

3. Want zoo ras gij u van ganscher harte aan God zult overgegeven hebben en niet meer dit of dat naar uwen eigen zin of lust begeert, maar u geheel aan Hem overlaat, zult gij u vereenigd en bevredigd vinden: want niets zal u zoo wél smaken of behagen, als het welbehagen van den goddelijken wil.

Wie dus zijne bedoeling in eenvoudigheid des harten omhoog tot God gericht en zich van alle ongeregelde liefde of misnoegen over eenig geschapen voorwerp zal ontdaan hebben, die zal het best

geschikt wezen om de genade te ontvangen en de gave der godsvrucht waardig zijn.

Want God zendt zijnen zegen daar, waar hij ledige vaten vindt.

En hoe volkomener iemand van het aardsche afziet, hoe meer hij door zelfversmading zichzelf afsterft, des te schielijker komt de genade, des te overvloediger dringt zij door, en des te hooger verheft zij het vrije hart.

4. Dan zal hij zien en overvloeien en verwonderd staan, zijn hart zich verwijden, omdat des Heeren hand met hem is, en hij zich geheel en voor eeuwig in zijne hand gesteld heeft.

Zie, zóo wordt de mensch gezegend die God van ganscher harte zoekt *en zijne ziel niet zet op ijdelheid.* (Ps. 23)

Zulk een verdient bij het ontvangen van het heilige Sacrament de groote genade der goddelijke vereeniging, omdat hij niet ziet op eigen godsvrucht of troost, maar boven alle godsvrucht en troost op Gods eer en verheerlijking.

G E B E D.

Dank , dierbare Jezus ! voor dit onderricht. Nu weet ik hoe ik de gave der godsvrucht het best zal verkrijgen en behouden. Ik moet vlijtig bidden , geduldig aanhouden , vertrouwend afwachten en mijn hart , vrij van alle bijoogmerken , op U alleen richten. Leer mij , bij het gemis uwer genade , tot deze middelen mijne toevlucht nemen. Bewaar mij voor moedeloosheid ; doe mij in het gebed volharden en bekroon mijne bede met uwen zegen.

ZESTIENDE HOOFDSTUK.

Dat wij onze behoeften aan Christus moeten blootleggen en zijne genade afsmeeken.

1. DE GELOOVIGE. o Allerzoetste en beminnelijkste Heer ! dien ik nu wensch godvruchtig te ontvangen , Gij kent mijne zwakheid en mijnen nood ; Gij weet hoevele kwalen en gebreken ik onderworpen ben ; mijne menigvuldige zwa-

righeden, bekoringen, ontsteltenissen en zonden zijn U bekend.

Ik kom bij U om een hulpmiddel, ik smeeek U om troost en verlichting.

Ik spreek tot den Alwetende, wien geheel mijn binnenste bekend is, en die alleen mij volkomen kan troosten en helpen.

Gij weet welk goed ik boven alles noodig heb en hoe arm aan deugden ik ben.

2. Zie, arm en naakt sta ik voor U, smeeekende om genade en barmhartigheid inroepende.

Verkwik uwen hongerigen bedelaar, ontvonk mijne koudheid door het vuur uwer liefde, verlicht mijne blindheid door den glans uwer tegenwoordigheid.

Doe mij al het aardsche in bitterheid, alle bezwaar en tegenheid in geduld, al het lage en geschapene in verachting en vergetelheid overgaan.

Hef mijn hart tot U hemelwaarts op en laat mij niet op aarde rondzwerfen.

Wees Gij alleen van nu af tot in eeuwigheid mijn vermaak: want Gij alleen zijt mijn spijs en drank, mijne liefde en

vreugde, mijn genoeg en eenigst goed.

3, Ach, mocht Gij mij door uwe tegenwoordigheid geheel ontgloeien, outbranden en in U doen overgaan, zoodat ik één geest met U wierd door de genade eener innerlijke vereeniging en de samenstelling eener vurige liefde!

Duld niet dat ik hongurig en dorstig van U vertrekke; maar handel met mij barmhartiglijk, gelijk Gij dikwijls met uwe Heiligen wonderlijk gehandeld hebt.

Wat wonder dat ik door U geheel ontvlamme en in mijzelfen vertere, daar Gij een vuur zijt dat altoos brandt en nimmer vergaat, eene liefde welke het hart reinigt en het verstand verlicht.

G E B E D.

Mocht ik, o Heiland? dra voor het zalige genot uwer vereeniging vatbaar zijn! o Gij, die alles weet, die tot mijn binnenste ziet, Gij kent ook mijne zwakheid, en weet wat mij nog ontbreekt. Opgebeurd door uwe taal, kom ik tot U om hulp en troost te vinden. Laat mij niet ledig van U vertrekken; verlicht mijn verstand, ontvonk mijn hart

door eene brandende liefde, opdat ik één met U worde en eeuwig met U, mijn God en mijn al! vereenigd blijve.

ZEVENTIENDE HOOFDSTUK.

*Over de gloeiende liefde en brandende
begeerte om Christus te
ontvangen.*

1. DE GELOOVIGE. Heer! ik verlang U met de meeste godsvrucht en eene vurige liefde, met al de genegenheid en den gloed des harten te ontvangen, zooals vele Heiligen en godvruchtige personen bij de Communie naar U hebben verlangd, die U door de heiligheid van hun leven zeer behaagd en in de brandendste godsvrucht verkeerd hebben.

o Mijn God! eeuwige liefde! mijn eenigst goed en eindelooze gelukzaligheid! U begeer ik met het allervurigst verlangen en den diepsten eerbied te ontvangen, als ooit eenig Heilige gehad heeft of gevoelen konde.

3. En schoon ik onwaardig ben al die gevoelens van godsvrucht te hebben,

draag ik U echter geheel de aandoening mijns harten op, als bezate ik alleen al die vurige en behaaglijke verlangens.

Ook alles wat eene godvruchtige ziel bedenken en verlangen kan, bied ik U aan en draag ik U op met den diepsten eerbied en den innigsten ijver.

Niets wil ik mij voorbehouden, maar mij en al het mijne U gewillig en zeer gaarne opofferen.

Heere mijn God! mijn Schepper en mijn Verlosser! met zoodanig gevoel, eerbied, lof en eer, dankbaarheid, waar- digheid en liefde, met zulk een geloof, hoop en zuiverheid, verlang ik U heden te ontvangen, als waarmede uwe aller- heiligste Moeder, de verheerlijkte Maagd Maria, naar U verlangd en U ontvan- gen heeft, toen zij den Engel, die haar het geheim der menschwording bood- schapte, nederig en godvruchtig ant- woordde: *Zie des Heeren dienstmaagd! mij geschiede naar uw woord!* (Luc. 1.)

3. En gelijk uw gelukzalige voorloo- per, de voortreffelijkste onder de Hei- ligen, Joannes de Dooper bij uwe tegenwoordigheid, in de vreugde des

heiligen Geestes vrolijk opsprong, toen hij nog in 's moeders lichaam opgesloten was, en Jezus vervolgens onder de menschen ziende wandelen, zich diep vernederende, met teedere aandoening zeide: *De vriend des bruidegoms, die staat en hem aanhoort, verblijdt zich zeer over des bruidegoms stemme,* (Joan 3) evenzoo wensch ik in hevige en heilige verlangens ontstoken te worden en mij van ganscher harte aan U voor te stellen.

Daarom draag ik U op en bied U aan het gejuich, de vurige aandoeningen, zielsverrukkingen, bovenzinnelijke verlichtingen en hemelsche vizioenen van alle godvruchtige zielen, met al de deugden en lofzangen door al de schepselen in hemel en op aarde aangeheven en nog aan te heffen, voor mij en voor allen, die zich mijner voorbede hebben aanbevolen, opdat Gij door allen waardig moogt geloofd en eeuwig verheerlijkt worden.

4. Neem, Heere mijn God! mijn wenschen aan, alsmede mijn verlangens om U in het oneindige te loven en bo-

venmate te zegenen , zooals U , wegens de grootheid uwer onuitsprekelijke waardigheid met recht toekomt.

Die bied ik U aan en verlang ik U aan te bieden elken dag en elk oogenblik. Ook noodig ik uit en smeek ik door innige gebeden al de hemelsche geesten en al uwe geloovigen , om met mij U lof en dank toe te brengen.

5. Dat alle volken , geslachten en tongen U loven en uwen heiligen en liefelijken naam met vrolijk gejubel en vurige godsvrucht prijzen !

Dat ook allen , die eerbiedig en godvruchtig uw hoogwaardig Sacrament vieren en met een volkomen geloof ontvangen , genade en ontferming bij U mogen vinden , en voor mij zondaar ootmoedig bidden.

En , als zij de gewenschte godsvrucht en zalige vereeniging genoten hebben , en wèl getroost en wonderbaar verkwikt van uwe heilige en hemelsche Tafel wederkeeren , dat zij dan zich verwaardigen mij behoeftigen te gedenken.

G E B E D.

Mocht ik, mijn Heiland! mocht ik met dezelfde godsvrucht tot uwe Tafel naderen, welke vele uwer heilige vrienden onderscheidde! Hoe weinig ik ook nog daarvoor vatbaar ben, wil ik toch alles doen wat ik kan. Neem mijnen goeden wil welbehaaglijk aan. Zie op de voorbede uwer geliefde vrienden, dat zij mij helpen in uwen lof te verbreiden! Laat mij aan hunne godsvrucht deel hebben, gelijk mede aan de zegeningen waarmede Gij hen zoo wonderbaar bedeeft.

ACHTTIENDE HOOFDSTUK.

Dat de mensch aangaande het Sacrament niet nieuwsgierig mag onderzoeken, maar dat hij Christus nederig moet navolgen en zijne zinnen aan het heilig geloof onderwerpen.

1. DE HEER. Wacht u naar dit ondoorgrondelijk Sacrament nieuwsgierig en nutteloos te onderzoeken, wilt gij niet in eenen afgrond van twijfel storten.

Hij die Gods Majesteit wil doorgronden, zal door den glans onderdrukt worden. (Prov. 25) God kan meer doen dan de mensch begrijpen kan.

Een nederig en godvruchtig onderzoek naar de waarheid is te gedoogen, mits het altoos bereid zij om zich te laten onderrichten en trachte volgens de gezonde leer der Vaderen voort te gaan.

2. Gelukkige eenvoudigheid, welke de moeilijke paden der vraagstukken verlaat en den effen en zekeren weg van Gods geboden bewandelt!

Velen hebben de godsvrucht verloren, terwijl zij verheven dingen wilden doorgronden.

Men eischt van u geloof en oprechten wandel, geen diep doorzicht noch doorgronden van Gods verborgenheden.

Verstaat gij niet noch bevat gij wat beneden u is, hoe zult gij begrijpen wat boven u is?

Onderwerp u aan God, en buig uwe zinnen onder het geloof; en u zal het licht der kennisse gegeven worden, zoo veel u nuttig en noodig is.

3. Sommigen worden ten aanzien van het geloof en het Sacrament zwaar bekoord; maar dit moet men niet aan hen maar liever den vijand wijten.

Stoor er u niet aan noch twist met uwe bedenkingen en antwoord niet op de twijfelingen, door den vijand ingeblazen; maar geef geloof aan de woorden van God; geloof zijne Heiligen en Profeten, en de booze zal van u vluchten.

Dikwijls is het zeer voordeelig dat Gods dienstknecht op zulke wijze beproefd wordt.

Want ongelooovigen en zondaren brengt

hij niet in bekoring, als welke hij reeds zeker bezit; maar geloovigen en godvruchtigen bekoort en kwelt hij op verscheiden wijzen.

4. Ga dan voort met een eenvoudig en onwankelbaar geloof, en nader met diepen eerbied tot het Sacrament.

Wat gij niet begrijpen kunt, laat dat gerust aan den almachtigen God over.

God bedriegt u niet; maar hij bedriegt zich, die zichzelf te veel gelooft.

God wandelt met de eenvoudigen; Hij openbaart zich aan de nederigen; Hij geeft den kleinen verstand. Hij opent den geest aan reine zielen, maar verbergt zijne genade voor nieuwsgierigen en hoogmoedigen.

's Menschen rede is zwak en kan falen; maar het geloof is waarachtig en kan niet dwalen.

5. Alle rede en natuurlijk onderzoek moet het geloof volgen, niet voorafgaan noch bestrijden.

Want geloof en liefde heerschen hier bovenal en werken in dit allerheiligste en allervoortreffelijkste Sacrament op verborgen wijzen.

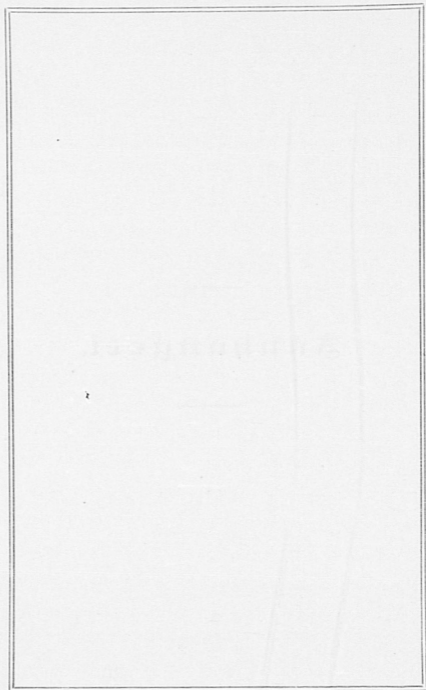
God, de eeuwige en onmeetbare en oneindig almachtige, doet groote en ondoorgrondelijke dingen in hemel en op aarde, en er is geen onderzoeken aan zijne wonderbare werken.

Waren Gods werken zoodanig, dat zij van 's menschen rede licht konden bevat worden, men zoude ze niet wonderbaar noch onuitsprekelijk mogen noemen.

G E B E D.

Goddelijke Jezus! ook deze laatste les wil ik mij te nutte maken. Ik geloof aan uw woord; want uw woord is waarheid en kan mij niet bedriegen. Gaarne wil ik aan hetzelfde mijne zwakke rede onderwerpen. Doe mijn geloof steeds levendig blijven, vooral als ik mij tot uwe heilige Tafel begeef. Heer! ik geloof, versterk mijn geloof, laat het nimmer wankelen. Gij zijt de Zoon van God en hebt de woorden des eeuwigen levens. Amen.

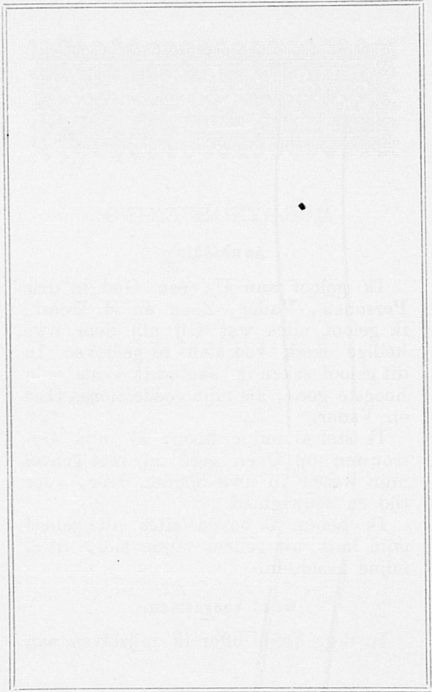
EINDE VAN HET VIERDE BOEK.

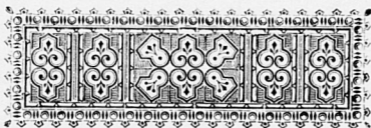

Anhangsel.

MORGENOEFENING.

Aanbidding.

Ik geloof aan U, één God in drie Personen, Vader, Zoon en H. Geest; ik geloof alles wat Gij mij door uwe heilige Kerk voorstelt te gelooven. In dit geloof erken ik, aanbid ik U als mijn hoogste goed, als mijn goedertieren God en Vader.

Ik stel al mijne hoop, al mijn vertrouwen op U en geef mij met geheel mijn wezen in uwe handen over, voor tijd en eeuwigheid.

Ik bemin U boven alles uit geheel mijn hart, uit geheel mijne ziel, uit al mijne krachten.

Goed voornemen.

In deze liefde offer ik mijzelf aan

U op, met alles wat ik ben, met alles wat ik bezit. Inzonderheid wil ik den dag van heden tot uwen heiligen dienst besteden, en alles doen en lijden te uwer eere en tot vermeerdering mijner verdiensten voor de eeuwigheid. Ik wil vandaag elke zonde mijden en veel goeds verrichten: geef mij daartoe de gelegenheid en uwe genade.

G E B E D.

Ik dank U voor uwe bescherming gedurende dezen nacht. Neem mij ook dezen dag onder uwe hoede. Bewaar mij voor zware bekoringen en voor iedere zonde; versterk en verkwik mij door uwe genade, opdat ik mijne bezigheden en de plichten van mijnen staat getrouw moge vervullen; verwijder van mijn ziel en lichaam alle kwaad, onheil en schade; laat mij geen enkel oogenblik mijne hooge waarde en mijne eindbestemming uit het oog verliezen. Ik hernieuw mijn voornemen deze zonde.... zorgvuldig te vermijden en deze deugd.... ijverig te beoefenen. Dewijl

ik echter zwak ben en mij niet met zekerheid op mijn goeden wil en krachten verlaten kan, bid en smee ik U mij met uwe genade bij te staan.

Aanroeping der Heiligen.

o Maria, Moeder mijns goddelijken Heiland, ook mijne Moeder, neem mij met moederlijke liefde op en verkrijg mij de genade de zonde te schuwen, veel goeds te verrichten en eens zalig te sterven.

Heilige Bewaarengel, sta mij heden krachtig ter zijde, beschut mij tegen den boozen vijand, verlicht mij, moedig mij aan en behoed mij voor alle kwaad naar ziel en lichaam. Amen.

Daarna driemaal het *Wees gegroet, Maria.*

LITANIE TOT DEN H. NAAM JEZUS.

—

Heer, ontferm U onzer.
Christus, ontferm U onzer.
Heer, ontferm U onzer.
Jezus, hoor ons.
Jezus, verhoor ons.
God, hemelsche Vader, ontferm U onzer.
God Zoon, Verlosser der wereld,
God heilige Geest,
Heilige Drievuldigheid, één God,
Jezus, Zoon van den levenden God,
Jezus, luister des Vaders,
Jezus, glans van het eeuwige licht,
Jezus, koning der glorie,
Jezus, zoon der gerechtigheid,
Jezus, Zoon van de Maagd Maria,
Beminnelijke Jezus,
Wonderlijke Jezus,
Jezus, sterke God,
Jezus, vader van het toekomstig,
leven,
Jezus, verkondiger van Gods raads-
besluiten,

Ontferm U onzer.

Almachtigste Jezus, ontferm U onzer.
Geduldigste Jezus,
Gehoorzaamste Jezus,
Jezus, zachtmoedig en ootmoedig
van harte,
Jezus, beminnaar der zuiverheid,
Jezus, onze beminnaar,
Jezus, God des vredes,
Jezus, bron des levens,
Jezus, voorbeeld der deugden,
Jezus, ijveraar der zielen,
Jezus, onze God,
Jezus, onze toevlucht,
Jezus, vader der armen,
Jezus, schat der geloovigen,
Jezus, goede herder,
Jezus, waarachtig licht,
Jezus, eeuwig wijsheid,
Jezus, oneindige goedheid,
Jezus, onze weg en ons leven,
Jezus, vreugd der Engelen,
Jezus, koning der Aartsvaders,
Jezus, meester der Apostelen,
Jezus, leeraar der Evangelisten,
Jezus, sterkte der Martelaren,
Jezus, licht der Beleiders,
Jezus, zuiverheid der Maagden,

Ontferm U onzer.

Jezus, kroon van alle Heiligen, ontferm U onzer.

Wees genadig, spaar ons, Jezus.

Wees genadig, verhoor ons, Jezus

Van alle kwaad, verlos ons, Jezus.

Van alle zonden,

Van uwen toorn,

Van de lagen des duivels,

Van den geest der onkuischheid,

Van den eeuwigen dood,

Van het versmaden uwer ingevingen,

Door het geheim uwer heilige
menschwording,

Door uwe geboorte,

Door uwe kindsheid,

Door uw allergoddelijkst leven,

Door uwen arbeid,

Door uw doodstrijd en lijden,

Door uw kruis en verlatenheid,

Door uwe smarten,

Door uw dood en begrafenis,

Door uwe verrijzenis,

Door uwe hemelvaart,

Door uwe vreugden,

Door uwe heerlijkheid,

Lam Gods, dat wegneemt de zonden
der wereld, spaar ons, Jezus.

Verlos ons, Jezus.

Iam Gods, dat wegneemt de zonden
der wereld, verhoor ons Jezus.

Iam Gods, dat wegneemt de zonden
der wereld, ontferm U onzer, Jezus.
Jezus, hoor ons.

Jezus, verhoor ons.

LAAT ONS BIDDEN.

o Heer Jezus Christus die gezegd
hebt: vraagt en gij zult verkrijgen, zoekt
en gij zult vinden, klopt en u zal ge-
opend worden; wij bidden en smeeken
U ons de vurige genegenheid uwer god-
delijke liefde te verleenen, opdat wij U
van ganscher harte met woord en daad
beminnen en nimmer ophouden U te
loven.

Geef ons, o Heer, uwen heiligen naam
altijd te vreezen en te beminnen; want
Gij verlaat diegenen niet, welke Gij in
uwe liefde bevestigt. Door onzen Heer
Jezus Christus uwen Zoon, die met U
en met den H. Geest leeft en heerscht,
waarachtig God, in de eeuwen der eeu-
wen. Amen.

AVONDOEFENING.

Aanbidding en dankzegging

„ Den Koning der eeuwen , den onsterfelijken , onzichtbaren , eenigen God zij eer en roem in alle eeuwigheid. ”
(I Tim. 1) Ik dank U , o God ! voor al de weldaden , welke Gij mij vandaag en vroeger in uwe eindelooze goedheid en vrijgevigheid bewezen hebt , bijzonderlijk voor uwe genade , waardoor ik het goede verricht en het kwade vermeden heb . O , mocht ik slechts door mijne handelingen heden mij niet ondanikbaar betoond hebben !

*Onderzoek uw geweten over den afge-
loopen dag ; daarna wek u op tot*

Berouw.

Heer ! ik ben een zwak , zondig mensch . Ik heb het heden wederom genoeg ondervonden . Hoe weinig ijver toch toonde ik in het vervullen mijner plichten , hoe dikwijls was ik onbekommerd omtrent het eeuwige , hoevele zonden en on-

volmaaktheden aanschouw ik in mijn leven. Ik heb berouw over alle mijne overtredingen; het doet mij leed dat ik U, mijn algoeden God en grootsten Weldoener, vergramd heb en ondankbaar geweest ben. Vergeef mij al mijne zonden en onttrek mij uwe gunst en genade niet; neig mijn weerspannigen wil tot de trouwste gehoorzaamheid aan uwe geboden.

G E B E D.

Behoed mij dezen nacht voor alle kwaad en ongeval, bescherm mij in iedere bekoring en gevaar van zonde; bewaar mij gezond naar ziel en lichaam, wend alle tijdelijke schade van mij af. Neem ook onder uwe bescherming alle de mijnen; verleen den kranken, lijdenden en bedroefden den troost en de genade van een standvastig geduld; help de tot zonde aangezochten, opdat zij niet mogen vallen; sta de stervenden bij, opdat zij in uwe genade verscheiden en in U een genadigen Rechter vinden mogen. Éens misschien al spoedig zal ook mijn levens-einde komen. Geef mij de groote genade

vroegtijdig en wêlvoorbereid de laatste H. Sacramenten te ontvangen en in uwen vrede zalig te sterven.

Aanroeping der Heiligen.

Heilige Maria, Gij de Moeder van Christus en ook mijne Moeder, red mij uit allen nood en gevaren des levens, vooral in den duisteren nacht des doods. Verzoen mij met uw Zoon, beveel mij aan uw Zoon, vertoon mij aan uw Zoon.

Heilige Bewaarengel, wiens oog nooit sluimert, waak over mij en geleid mij steeds langs effen wegen naar mijn hemelsch Vaderland.

Heilige N., gij, de Patroon dezer parochie, laat ook ik u aanbevolen zijn en laat mij uwen machtigen bijstand ondervinden.

Dat de zielen aller afgestorven geloovigen door Gods barmhartigheid in vrede rusten! Amen.

Daarna driemaal het *Wees gegroet, Maria.*

LITANIE TOT DE H. MAAGD.

Heer, ontferm U onzer.
Christus, ontferm U onzer.
Heer, ontferm U onzer.
Christus, hoor ons.
Christus, verhoor ons.
God, hemelsche Vader, ontferm U onzer.
God Zoon, Verlosser der wereld, ontferm U onzer.
God, heilige Geest, ontferm U onzer.
Heilige Drievuldigheid, één God, ontferm U onzer.
Heilige Maria, bid voor ons.
Maria, zonder vlek ontvangen,
H. Moeder Gods,
H. Maagd der maagden,
Moeder van Christus,
Allerreinste moeder,
Allerzuiverste moeder,
Ongeschonden moeder,
Onbevleete moeder,
Minnelijke moeder,
Wonderlijke moeder,
Moeder des Scheppers,

Bid voor ons.

Moeder des Zaligmakers, bid voor ons.
Allervoorzichtigste maagd,
Eerwaardige Maagd,
Lofwaardige maagd,
Machtige maagd,
Goedertieren maagd,
Getrouwe maagd,
Spiegel der rechtvaardigheid,
Zetel der wijsheid,
Oorzaak onzer blijdschap,
Geestelijk vat,
Verheven vat,
Eerwaardig vat,
Uitmunten vat van godsvrucht,
Verborgene roos,
Toren van David,
Ivoren toren,
Gulden huis,
Ark des verbonds,
Deur des hemels,
Morgenster,
Behoudenis der zieken,
Toevlucht der zondaren;
Troosteres der bedrukten,
Hulp der Christenen,
Koningin der Engelen,
Koningin der Patriarchen,

Bid voor ons.

Koningin der Profeten, bid voor ons.
Koningin der Apostelen,
Koningin der Martelaren,
Koningin der Belijders,
Koningin der Maagden,
Koningin van alle Heiligen,
Koningin onbevlekt ontvangen,
Koningin van den allerheiligsten Rozenkrans,
Lam Gods, dat wegneemt de zonden der wereld, spaar ons, Heer.
Lam Gods, dat wegneemt de zonden der wereld, verhoor ons, Heer.
Lam Gods, dat wegneemt de zonden der wereld, ontferm U onzer.
Christus, hoor ons.
Christus, verhoor ons.
Heer, ontferm U onzer.
Christus, ontferm U onzer.
Heer, ontferm U onzer.
Onze Vader. Wees gegroet.

Onder uwe bescherming nemen wij onze toevlucht, o heilige Moeder Gods, versmaad onze gebeden niet in onzen nood, maar verlos ons altijd van alle gevaren; o glorierijke en gezegende Maagd,

onze Vrouw, onze Middelaress, onze Voorspreekster, verzoen ons met uw Zoon, vertoon ons aan uw Zoon, beveel ons aan uw Zoon.

v. Bid voor ons, H. Moeder Gods,

R. Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

LAAT ONS BIDDEN.

Wij bidden U, o Heer! stort uwe genade in onze harten, opdat wij, die door de boodschap des Engels de menschwording van Christus uwen Zoon gekend hebben, door zijn lijden en kruis tot de glorie der verrijzenis gebracht worden. Door denzelfden Christus onzen Heer. Amen.

GEBEDEN
ONDER DE H. MIS.

Voorbereiding.

In den naam des Vaders, en des Zoons en des Heiligen Geestes. Amen. Te uwer eere, o aanbiddelijke Drieëenheid, Vader, Zoon en Heilige Geest, en tot heil mijner ziel wil ik heden de onbloedige Offerande van het Nieuwe Verbond bijwonen. Verlevendig mijn geloof, vermeerder mijn vertrouwen, ontsteek mijne liefde, opdat ik met passenden eerbied bij dit heilig Geheim moge tegenwoordig zijn en vele genaden verwerven. Amen.

CONFITEOR.

Ik beschuldig mij voor U, o mijn God, voor de allerzuiverste Maagd Maria en al de Heiligen, dat ik gezondigd heb door gedachten, woorden en werken;

daarom bid ik de allerheiligste Maagd en al de Heiligen dat zij bij U voor mij vergiffenis van mijne zonden afsmeeken. o Mijn God! om de verdiensten van onzen Heer Jesus Christus uwen Zoon, vergeef mij alwat ik tegen U misdreven heb.

KYRIE ELEISON.

Bid driemaal: Heer, ontferm U onzer!
Christus, ontferm U onzer!
Heer, ontferm U onzer!

GLORIA IN EXCELSIS.

Eere zij God in den Hemel en vrede op aarde aan de menschen, die van goeden wille zijn. Wij prijzen U, wij aanbidden U, wij verheerlijken U, wij danken U om uwe groote glorie, Heere God, Koning des Hemels, God, almachtige Vader! O Jezus Christus, Heere God, Lam Gods, eeniggeboren Zoon des Vaders, Gij die de zonden der wereld wegneemt, ontferm U onzer! Gij die de zonden der wereld wegneemt, zie genadig neer op ons gebed! o Gij, die daar zit aan de rechterhand des Vaders, ontferm U onzer! Want Gij alleen zijt hei-

lig, alleen Heer, alleen de Allerhoogste, o Jezus Christus, met den heiligen Geest in de heerlijkheid van God den Vader. Amen.

ONDER DE GEBEDEN VOOR DEN EPISTEL.

o Heer! verleen ons door de voorpraak van onze Engelbewaarders, Beschermheiligen en der Onbevlekt ontvangen Koningin al die genaden, welke de Priester, uw dienaar, voor zich en voor ons van U afsmeekt. Met zijn gebed vereenigd, verzoek ik U ook welwillend neer te zien op' al diegenen, voor welke ik verplicht ben te bidden; schenk ons allen genadiglijk al hetgeen wij behoeven om tot de eeuwige gelukzaligheid te geraken. Daarom smeeken wij U in den naam van Jezus Christus, onzen Heer. Amen.

ONDER DEN EPISTEL.

o Mijn God! boven zoovele anderen, die nog in de duisternissen der dwaling verkeeren, heb ik 't geluk uwe heilige Wet te kennen. Uit geheel mijn hart onderwerp ik mij daaraan. Met eerbied luister ik naar de leering, welke Gij ons

door den mond van uwe Profeten verkondigd hebt, en met die onderwerping, welke het schepsel aan het woord van zijn God verschuldigd is, vereeer ik dat woord.

o Mijn God! schenk mij een hart, gelijk aan dat der Heiligen van het Oude Verbond! Laat mij zoo vurig naar U verlangen als de Aartsvaders, laat mij U kennen en eerbiedigen gelijk de Profeten, U beminnen en mij aan U alleen hechten gelijk de Apostelen!

ONDER HET EVANGELIE.

o Mijn God! het is Jezus Christus, uw eeniggeboren Zoon, die tot mij spreekt in het heilig Evangelie en mij omtrent mijne plichten onderricht. Ja, het is zijn Woord dat mij hier verkondigd wordt; dat belijd ik. Maar, helaas, wat zal het mij baten, o mijn Jezus! geloofd te hebben dat het uw Woord is, indien ik naar uw Woord niet leef; wat zal het mij baten, wanneer ik voor uw rechterstoel zal moeten verschijnen, het geloof gehad te hebben, indien ik overeenkomstig dat geloof niet geleefd heb. He-

laas ! ik geloof wel , maar ik leef als geloofde ik niet of als geloofde ik aan een Evangelie , tegenstrijdig met het uwe .

o Mijn Jezus ! geef mij moed en kracht , om door mijn gedrag te toonen dat ik waarlijk geloof . Laat mij in dit ware geloof volharden , U tot eer en eeuwigen lof .

CREDO.

Ik geloof in God , den Vader almachtig , Schepper van hemel en aarde ; en in Jesus Christus , zijnen eenigen Zoon , onzen Heer ; die ontvangen is van den Heiligen Geest , geboren uit de Maagd Maria ; die geleden heeft onder Pontius Pilatus , is gekruist , gestorven en begraven ; die nedergedaald is ter helle , ten derden dage verrezen van de dooden ; die opgeklimmen is ten Hemel , zit aan de rechterhand Gods , des Vaders almachtig ; van daar zal Hij komen oordeelen de levenden en de dooden . Ik geloof in den Heiligen Geest ; eene heilige katholieke Kerk , gemeenschap der Heiligen , vergiffenis der zonden , verrijzenis des vleesches , het eeuwige leven .
Amen .

OFFERANDE.

Oneindig heilige Vader, almachtige en eeuwige God, die de instelling gewild hebt der Offerande van het Nieuwe Verbond, eene Offerande waarin Jezus, uw eeniggeboren Zoon, aan U zou opgedragen worden; zie, met Hem offer ik ook mijzelf aan U, met alles wat uwe goedheid mij verleend heeft. Sla dan een genadigen blik op mij neder en ontferm U mijner.

Ik draag U deze heilige Offerande op, o mijn God, ter erkenning uwer opperheerschappij over mij en over alle schepselen; tot voldoening voor mijne zonden en tot dankzegging voor al de weldaden, waarmede Gij mij overladen hebt. Einde-lijk, ik draag U dit aanbiddelijk offer op om van uwe oneindige goedheid te verkrijgen, voor mij, mijne ouders, mijne weldoeners, mijne vrienden en mijne vijanden al die genaden, welke wij noodig hebben om tot de eeuwige zaligheid te geraken.

PREFATIE.

Vervul mij, o Heer, met uwen Geest en laat mijn hart, geheel afgetrokken van het aardsche, nu alleen aan U denken. o God van Hemel en aarde, almachtige en eeuwige Vader! hoe groot is mijne verplichting om U steeds overal te prijzen en te verheerlijken! Ik vereenig mij met Jezus Christus, om U gedurig te aanbidden. Door Hem brengen al de gelukzalige geesten hunne hulde aan uwe goddelijke Majesteit. Duld, o Heer, dat wij onze zwakke stemmen paren bij de lofzangen van die zalige Koren en met hen U toeroepen: Heilig, Heilig, Heilig is de Heer, de God der Heirscharen! Geheel het aardrijk is vol van zijne glorie!

GEBED VOOR DE LEVENDEN.

Wij smeeken U, o God! om de verdiensten van het bitter lijden en den dood van Jezus Christus onzen Heer, bescherm, heilig en verhef uwe Kerk, de Bruid van uwen geliefden Zoon, Vervul uwe bedienaars met uwen hei-

ligen Geest, opdat zij de hun toevertrouwen door een goed voorbeeld stichten, en opdat allen een aan U behaaglijk leven leiden en eens het eeuwige leven mogen ingaan. Amen.

In het bijzonder bevelen wij U aan, o mijn God, allen voor welke de rechtvaardigheid, dankbaarheid en liefde ons verplichten te bidden, allen die bij deze heilige Offerande tegenwoordig zijn, voornamelijk N. en N.

Wij bidden U ook, almachtige God, alle zondaars tot eene oprechte bekeering op te wekken, en al degenen die in gevaar zijn van te zondigen, met uwe genade te versterken en voor den val te behoeden.

BIJ DE OPHEFFING.

o Jesus, vleeschgeworden Woord, waarlijk God en waarlijk mensch! ik geloof dat Gij hier op dit altaar tegenwoordig zijt; ik aanbid U allernederigst; ik bemin U uit geheel mijn hart; en dewijl Gij uit liefde tot mij onder deze nederige gedaante van brood hebt tegenwoordig willen wezen, zoo offer ik

ook mijzelven geheel en al aan U op.

Ik aanbid dat kostbaar Bloed, dat Gij voor de zaligheid van het menschedom vergoten hebt. O, dat het toch niet nutteloos voor mij vergoten zij! Laat mij deelachtig worden aan de verdiensten van uw Zoenoffer; mijn leven offer ik U op, o mijn Jezus, uit dankbaarheid voor die liefde, waarmede Gij voor mij den dood des kruises hebt willen sterven.

GEBEDEN VOOR DE OVERLEDENEN.

Gedenk, o Heer, uwer dienaars en dienaressen, bijzonder N. en N., die in het ware geloof uit dit leven zijn gescheiden; laat hen en allen die in Christus ontslapen zijn, tot de eeuwige rust en de vreugde des hemels spoedig ingaan, om daar in uw Koninkrijk met al de Engelen en Heiligen uwen lof te zingen in alle eeuwigheid. Amen.

PATER NOSTER.

Hier bidt men aandachtig het *Onze Vader*.

AGNUS DEI.

Lam Gods, dat wegneemt de zonden der wereld, ontferm U onzer!

Lam Gods; dat wegneemt de zonden der wereld, ontferm U onzer!

Lam Gods, dat wegneemt de zonden der wereld, schenk ons vrede!

BIJ DE COMMUNIE VAN DEN PRIESTER.

Lieve Jezus! ik geloof dat Gij in het allerheiligste Sacrament des Altaars wezenlijk tegenwoordig zijt. Ik bemin U bovenal en wenschte U in mijn binnenste te ontvangen. Maar dewijl ik dit thans niet werkelijk doen kan, zoo smEEK ik U om ten minste op eene geestelijke wijze in mijn hart te komen. Zie, ik omhels U, als hadde ik U reeds werkelijk ontvangen, en ik vereenig mij geheel en al met U; laat niet toe, o lieve Jezus, dat ik mij ooit van U afscheide!

NA DE COMMUNIE.

Ziel van Christus, heilig mij.
Lichaam van Christus, behoed mij.
Bloed van Christus, drink mij.
Water uit de zijde van Christus,
 reinig mij.
Lijden van Christus, versterk mij.
o Goede Jezus, verhoor mij.
In uwe wonden verberg mij.
Duld niet dat ik mij scheide van U.
Tegen den boozen vijand verdedig mij.
In het uur mijns doods roep mij
En laat mij dan komen tot U,
Om U te prijzen met de Heiligen
In de eeuwen der eeuwen. Amen.

ONDER DE LAATSTE GEBEDEN.

Voor mij hebt Gij U, o mijn Jezus, aan uwen hemelschen Vader opgeofferd; zie, uit dankbaarheid wil ik mij nu ook geheel en al aan U opofferen. Al de wederwaardigheden die het U behagen zal mij over te zenden, zal ik met onderwerping aannemen en vereenigen met uw lijden. Zuiver wil ik mijne ziel be-

waren van alle smetten der zonden. Ik zal getrouw zijn aan uwe heilige wet, en ik maak het vast voornemen liever alles te verliezen, alles te lijden dan tegen U te zondigen.

DE ZEGEN DES PRIESTERS.

Zegen, o mijn God, dit heilig voornemen; zegen ons allen door de hand van den Priester, uw dienaar, en laat uw zegen altijd op ons rusten.

ONDER HET LAATSTE EVANGELIE.

o Jezus, eeniggeboren Zoon des Vaders, die uit den Hemel zijt nederge daald om ons den weg daarheen te toonen: ik aanbid U met den diepsten eerbied; in U alleen stel ik al mijn vertrouwen; ik hoop vastelijk dat Gij, mijn God! mensch geworden voor het heil der menschen, mij de noodige genade zult schenken om op deze wereld mijne zaligheid te bewerken en U eens in alle eeuwigheid te bezitten in den hemel. Amen.

GEBEDEN NA DE H. MIS.

(Voorgescreven en met een aflat van 300 dagen verrijkt door Z. H. Paus Leo XIII, 6 Januari 1884)

Driemaal het *Wees gegroet, Maria.*

Daarna :

Wees gegroet, o Koningin, Moeder van barmhartigheid! ons leven, hoop en zoetigheid, wees gegroet!

Tot U roepen wij, verbannen kinderen Eva's; tot U smeeken wij zuchtend en weenend in dit tranendal.

Welaan dan, onze Voorspreekster, wend tot ons uwe zoo barmhartige oogen, en toon ons na deze ballingschap de gezegende vrucht uws lichaams, Jezus.

o Goedertieren, o meedoogende, o zoete Maagd Maria!

v. Bid voor ons, H. Moeder Gods.

r. Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

LAAT ONS BIDDEN.

o God! onze toevlucht en kracht, ver-

hoor de vrome gebeden Uwer Kerk, en geef dat wij door de voorspraak van de roemrijke en Onbevleete Maagd Maria, van den H. Jozef, van uwe H. Apostelen Petrus en Paulus en alle Heiligen, metterdaad verkrijgen mogen, hetgeen wij in de tegenwoordige behoeften nederig vragen. Door denzelfden Christus onzen Heer. Amen.

Voor bedroefden en lijdenden.

Boek I	Hoofdstuk	12.	
"	II	"	11. 12.
"	III	"	12. 15 — 21. 29. 30. 35. 41. 47 — 50. 52. 55. 56.

In bekeringen.

Boek I	Hoofdstuk	13.
"	II	" 9.

Voor sterk beproefden, inwendig gekwelden.

Boek II	Hoofdstuk	3. 9. 11. 12.
"	III	" 6. 7. 12. 16 — 21. 30. 35. 37. 47 — 52. 55. 56.

Voor bovenmate bezorgden omtrent de toekomst.

Boek III	Hoofdstuk	39.
----------	-----------	-----

Tegen verstrooiingen.

Boek I	Hoofdstuk	13. 21 — 24.
"	II	" 10. 12.
"	III	" 14. 27. 33. 38. 45. 53. 55.

Voor gelasterden.

Boek II	Hoofdstuk	2.
" III	"	6. 11. 28. 36. 46.

Voor lauwen en moedloozen.

Boek I	Hoofdstuk	18. 21. 22. 25.
" II	"	10. 11. 12.
" III	"	3. 6. 27. 30. 35. 37. 54. 55. 57.

Voor verharde gemoederen.

Boek I	Hoofdstuk	23. 24.
" III	"	14. 55.

Voor nieuwbekeerden.

Boek I	Hoofdstuk	18. 25.
" II	"	1.
" III	"	6. 7. 23. 25. 26. 27. 33. 37. 52. 54. 55.

Voor eigzinnigen en onvolgzamen.

Boek I	Hoofdstuk	9.
" III	"	13. 32. 44.

Voor ongeduldigen.

Boek III	Hoofdstuk	15 — 19.
----------	-----------	----------

Tegen hoogmoed en zelfzucht.

- Boek I Hoofdstuk 7. 14.
 " II " 11.
 " III " 7. 8. 9. 11. 13. 14.
 40. 52.

Voor praatzieke menschen.

- Boek I Hoofdstuk 10.
 " III " 24. 44. 45.

Voor die den splinter beschouwen in het oog van anderen, maar den balk in het hunne niet zien.

- Boek I Hoofdstuk 11. 14. 16.
 " II " 5.

Voor hen die een verkeerd begrip hebben van de ware vroomheid.

- Boek III Hoofdstuk 4. 6. 7.

Voor die te veel waarde hechten aan de vriendschap der menschen.

- Boek I Hoofdstuk 8. 10.
 " II " 7. 8.
 " III " 32. 42. 45.

Voor ijverzuchtigen.

- Boek III Hoofdstuk 22. 41.

Om den inwendigen vrede te erlangen.

Boek I	Hoofdstuk	6.	11.
"	II	"	3. 6.
"	III	"	7. 23. 25. 38.

—

Gebeden tot verscheiden doeleinden.

	B.	Hst.	Afd.
Gebed om Gods bijstand.	III	3.	6 - 7.
Om de liefde tot God .	III	1.	2. 2. 6.
Om ootmoedigheid en dankbaarheid . . .	III	8.	
Feestelijk dankgebed. .	III	10.	
Ootmoedige bekentenis van eigen geringheid.	III	14.	
Kinderlijke overgiving aan Gods wil . . .	III	15.	
		III	17.
Gebed om de genade van geduld en lijdzaamheid.	III	18.	2.
		III	19. 5.
Feestelijk lofgebed en ootmoedige dankzegging.	III	21.	

B. Hst. Afd.

- Gebed tegen booze gedachten. III 23. 5.
- Gebed om verlichting des harten III 23. 6 - 8.
- Gebed om onthechting aan de schepselen en om kracht tot weerstand aan de zondige neigingen der verdorven natuur III 26.
III 55.
- Gebed om hemelsche wijsheid III 27. 4 - 5.
- Gebed in zware beproevingen III 29.
- Gebed om volmaakte liefde tot God III 34.
III 50.
- Gebed, als men gelasterd wordt III 46. 5.
- Gebed om zijn roep als Christen getrouw te blijven III 56. 3 - 5.
- Gebed om vertrouwen en Gods bescherming. III 59.

's Morgens leze men 't een of ander van

Boek I	Hoofdstuk	16. 18.
" II	"	2.
" III	"	3. 19. 22. 26.
" IV	"	9. Afd. 2-6.

's Avonds.

Boek III	Hoofdstuk	5	Afd.	1 - 8.
" "	"	52.	"	3 - 4.
" "	"	21.	"	1 - 3.
" "	"	15.	"	4.

**Op Zon- of Feestdagen gedurende of buiten
den heiligen Dienst**

Boek III	Hoofdstuk	21.
" III	"	22.
" III	"	2.
" III	"	3.
" III	"	34.
" IV	"	8.
" IV	"	9.
" IV	"	17.
" III	"	48.
" II	"	8.
" III	"	15.
" III	"	17.

Boek III Hoofdstuk 27.

" III " 37.

Vóór de Communie.

Boek III Hoofdstuk 5. 8. 14. 40. 52.

" IV " 1. 2. 3. 4. 6. 7. 10.
12. 14. 15 17. 18.

Na de Communie.

Boek III Hoofdstuk 21. 34. 55. 59.

" IV " 5. 8. 9. 11. 13. 16.

INHOUD.

Eerste Boek.

Nuttige lessen voor het geestelijk leven.

HOOFDSTUK.	BLADZIJDE.
1. Over de navolging van Christus en de verachting van alle wereldsche ijdelheden.	1
2. Over de geringachting van zichzelf.	4
3. Over de leer der waarheid .	7
4. Over een voorzichtig gedrag.	13
5. Over het lezen der H. Schrift.	15
6. Over de ongeregelde hartstochten	17
7. Vlucht de ijdele hoop en den hoogmoed	19
8. Over eene te groote gemeenzaamheid	21
9. Over de gehoorzaamheid en onderwerping	23
10. Over het vermijden van nuttelooze gesprekken	25

HOOFDSTUK.	BLADZIJDE.
11 Over de middelen tot vrede, en den ijver tot voortgang.	27
12 Over het nut der tegenspoe- den	31
13. Over het weerstaan der be- bekoringen.	33
14 Over de lichtvaardige oordeel- vellingen	38
15 Over de werken uit liefde verricht.	41
16. Over het verdragen der gebre- ken van anderen.	43
17 Over het kloosterleven	46
18. Over het voorbeeld der hei- lige Vaders	48
19. Over de oefeningen van den waren kloosterling.	52
20. Over de liefde tot eenzaam- heid en stilzwijgendheid . .	58
21. Over het berouw des harten.	64
22. Beschouwing der menschelijke ellende	68
23. Overdenking des doods	74
24. Over het oordeel en de straf- fen der zonden	80

HOOFDSTUK.	BLADZIJDE.
25. Over de ijverige verbetering onzes levens	87

Tweede Boek.

Vermaningen tot het inwendig leven.

1. Over den omgang met zichzelf ven	99
2. Over de nederige onderwer- ping	105
3. De goede vreedzame mensch. .	108
4. Over de reinheid des harten en eenvoudigheid in bedoe- ling	111
5. Over de beschouwing van zich- zelven	113
6. Over de vreugde van een goed geweten.	116
7. Over de alles overtreffende lief- de tot Jezus	119
8. Over den vertrouwelyken om- gang met Jezus	122

HOOFDSTUK.	BLADZIJDE.
9. Over het missen van allen troost	126
10. Over de dankbaarheid voor de genade Gods	133
11. Over de weinige vrienden van Jezus' Kruis	137
12. Over den koninklijken weg des heiligen kruises	141

Derde Boek.

Van den inwendigen troost.

1. Over het inwendig onderhoud van Christus met de geloovige ziel.	155
2. De Waarheid spreekt in ons zonder geluid van woorden .	157
3. Het woord Gods moet met oetmoed gehoord worden; velen nemen het niet ter harte.	160
4. Men moet in waarheid en ootmoed voor God wandelen .	165

HOOFDSTUK.	BLADZIJDE.
5. Over de wonderbare werking der goddelijke liefde . . .	169
6. Over den toetssteen der ware liefde.	175
7. Dat men de genade onder de hoede der nederigheid moet verbergen	179
8. Hoe gering men zich moet achten in het oog van God . .	184
9. Dat men alles tot God, als het laatste einde moet terugbrengen.	187
10. Hoe genoeglijk het zij, met verachting der wereld, God te dienen	190
11. Dat men de begeerten zijns harten moet toetsen en matigen	194
12. Over het oefenen der lijdzaamheid en het bestrijden der kwade lusten	197
13. Over de gehoorzaamheid van een nederig onderhoorige, naar het voorbeeld van Jezus Christus	201

HOOFDSTUK.	BLADZIJDE.
14. De overweging van de verbor- gen oordeelen Gods, een mid- del tegen zelfverheffing . . .	204
15. Hoe men zich bij al het wen- schelijke moet gedragen, en hoe men moet bidden. . . .	207
16. Dat men bij God alleen waren troost moet zoeken. . . .	210
17. Dat men alle zorg op God moet werpen	213
18. Dat men de rampen des levens, naar het voorbeeld van Chris- tus, met gelijkmoedigheid moet dragen	215
19. Over het verdragen van smaad. De ware geduldige	219
20. Over de bekentenis van eigene zwakheid en over de rampen des levens	222
21. Dat men in God boven alle goe- deren en gaven moet rusten.	226
22. Over het gedenken van Gods menigvuldige weldaden . . .	232
23. De vier dingen die den vrede grootelijks bevorderen. . . .	236

HOOFDSTUK.	BLADZIJDE.
24. Dat men moet vermijden naar eens anders gedrag nieuwsgierig te onderzoeken . . .	240
25. Waarin de duurzame vrede des harten en de ware voortgang bestaan	242
26. Over de hooge waarde van een vrij gemoed, dat men eerder verkrijgt door nederig bidden dan door veel lezen.	246
27. Dat de eigenliefde van het hoogste goed ten sterkste aftrekt	249
28. Tegen kwaadsprekende tongen.	253
29. Hoe men in wederwaardigheden God moet aanroepen en zegenen.	255
30. Dat men Gods hulp moet afsmeeken en op de wederkomst der genade vertrouwen	257
31. Om den Schepper te kunnen vinden, moet men alle schepsel laten varen	262

HOOFDSTUK.	BLADZIJDE.
32. Over de zelfverloochening en verzaking van alle begeerlijkheid	267
33. Over de onstandvastigheid des harten, en dat God onze laatste bedoeling moet zijn .	270
34. De ware minnaar vindt bij alles en boven alles in God zijn genoeg	272
35. Dat men in dit leven niet veilig is voor de bekoringen .	276
36. Tegen de ijdele beoordeelingen der menschen.	279
37. Over den zuiveren en geheelen afstand van zichzelf om de vrijheid des harten te bekomen	282
38. Over een goed bestuur in het uitwendige en hoe men in gevaren zich tot God moet begeven	285
39. Dat men zich over zijne zaken niet mag kwellen	287
40. Dat de mensch uit zichzelf niets goeds heeft en over niets kan roemen	289

HOOFDSTUK.	BLADZIJDE.
41. Over de versmading van alle tijdelijke eer	293
42. Dat men zijnen vrede niet bij de menschen moet zoeken .	295
43. Tegen de ijdele wetenschap der wereld	298
44. Dat men zich het uitwendige niet moet aantrekken . . .	301
45. Dat men niet aan allen geloof mag geven; en over het licht struikelen in woorden. . .	303
46. Dat men bij scherpe woorden op God moet vertrouwen. .	308
47. Dat men alle lijden om het eeuwige leven moet verdragen	313
48. Over den dag der eeuwigheid en de ellenden van dit leven.	316
49. Over het verlangen naar het eeuwige leven; en hoe groote goederen den strijders beloofd zijn	322
50. Hoe de troostelooze mensch zich in Gods hand moet overgeven	329

HOOFDSTUK.

BLADZIJDE.

51. Dat men zich op geringer werken moet toeleggen als men in verhevener te kort schiet 335
52. Men achte zich geen troost, maar eer straf waardig . . 337
53. Dat Gods genade niet bestaanbaar is met aardsehgezindheid. 341
54. Over de verschillende neigingen der natuur en der genade 345
55. Over de verdorvenheid der natuur en de kracht der goddelijke genade 352
56. Dat wij onszelven moeten verloochenen en Christus op den weg des kruises volgen . . 358
57. De mensch zij niet te neerslachtig, wanneer hij in eenigen misslag valt. 362
58. Men mag geen te hooge zaken noch de verborgen raadsbesluiten Gods onderzoeken 366

HOOFDSTUK.	BLADZIJDE.
59. Men moet alle hoop en ver- trouwen op God alleen stellen	374

Vierde Boek.

Over het II. Sacrament der Altaars.

1. Vurige uitnoediging tot de heilige Communie. — Met welken eerbied men Christus moet ontvangen	381
2. Over de groote goedheid en liefde, door God in het hei- lig Sacrament den mensch bewezen	391
3. Hoe nuttig het is dikwijls te communiceeren	396
4. Over de groote voordeelen aan eene godvruchtige Commu- nie verbonden	401
5. Over de waardigheid van het Sacrament en over den pries- terlijken staat.	406

HOOFDSTUK.	BLADZIJDE.
6. Ondervraging naar eene oefening vóór de H. Communic.	410
7. Over het onderzoek des gewetens en het voornemen ter verbetering.	411
8. Over de opoffering van Christus aan het kruis en de opoffering van zichzelf	416
9. Dat wij ons en al het onze moeten opofferen en voor allen bidden.	418
10. Dat men de heilige Communie niet licht moet achterlaten.	423
11. Dat het Lichaam van Christus en de heilige Schrift voor eene geloovige ziel hoogst noodzakelijk zijn	429
12. Dat degene die communiceeren wil, zich met groote vlijt moet voorbereiden	436
13. Dat eene godvruchtige ziel van ganscher harte moet verlangen naar de vereeniging met Christus in het Sacrament	440
14. Over het vurig verlangen van	

HOOFDSTUK.

BLADZIJDE.

- sommige godvruchtigen naar
het Lichaam van Christus . 444
15. Dat de genade der godsvrucht
door ootmoed en zelfverloochening
verkregen wordt. . 447
16. Dat wij onze behoeften aan
Christus moeten blootleggen
en zijne genade afsmeeken . 450
17. Over de gloeiende liefde en
brandende begeerte om Chris-
tus te ontvangen. 453
18. Dat de mensch aangaande het
Sacrament niet nieuwsgierig
mag onderzoeken, maar dat
hij Christus nederig moet
navolgen en zijne zinnen aan
het heilig geloof onderwer-
pen 458

Aanhangsel.

Morgenoefening	465
Litanie van den H. Naam Jesus .	468
Avondoefening.	472
Litanie tot de H. Maagd	475
Gebeden onder de H. Mis. . . .	479
Aanwijzing van uitgezochte plaatsen, 't meest geëigend voor bijzondere standen en behoeften des levens	494

